ВАЗОРАТИ САНОАТ ВА ТЕХНОЛОГИЯҲОИ НАВИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
КУМИТАИ ҶАВОНОН, ВАРЗИШ ВА САЙЁҲИИ НАЗДИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШГОҲИ ТЕХНОЛОГИИ ТОҶИКИСТОН

«ҶАВОНОН - НЕРӮИ РУШДИ ЗЕҲНИИ КИШВАР»

Маводҳои Аввалин Форуми байналмилалӣ
(15-17 майи соли 2015)

«МОЛОДЕЖЬ – ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ СТРАНЫ»

Материалы первого международного форума
(15-17 мая 2015 года)

"YOUTH - THE INTELLECTUAL POTENTIAL OF COUNTRY’S DEVELOPMENT "

Materials of the first international forum
(15-17 May 2015)

Душанбе – 2015

ҚИСМИ 2
ЛОИҲАҲОИ ИННОВАТСИОНӢ ВА БИЗНЕС-НАҚШАҲО

МУНДАРИҶА СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

1. *Авғонов Н.А. (Душанбе, Тоҷикистон)* МАРКАЗИ ХИЗМАТРАСОНОҲОИ САЙҚАЛИ ДОНИШҲОИ КОМПЮТЕРИИ ДОНИШҶУЁНИ ДТТ.......... 7
2. *Азизов Х. (Душанбе, Тоҷикистон)* АЗ ТАЪРИХИ ҚАЛЪАИ ҲИСОР......... 9
3. *Азимов Х., Холов Х. (Душанбе, Таджикистан)* ОНЛАЙН МАГАЗИН........ 19
4. *Akimbekova Sh., Ozodbekov D., Radjabov K.R. (Dushanbe, Tajikistan)* BUSINESS PLAN FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ACTIVITY NTP LLC "RUHOM".. 21
5. *Аминов М.П. (Душанбе, Тоҷикистон)* САРАЗМИ ҚАДИМ.......................... 24
6. *Аминов Ф., Холиқов Б. (Файзобод, Тоҷикистон)* ЗАНБӮРПАРВАРӢ ДАР МИНТАҚАҲОИ БАЛАНДКӮҲИ НОХИЯҲОИ ТОБЕИ МАРКАЗИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН... 27
7. *Анваров Д.Г., Гафуров М. Х. (Душанбе, Тоҷикистон)* ТАҲИЯИ WEB-СОМОНАИ НОҲИЯИ ШАҲРИСТОН.. 31
8. *Ашуров С.* **(Душанбе, Тоҷикистон)** РАЗРАБОТКА СПОСОБА ПОЛУЧЕНИЯ 5-ГИДРОКСИФУРФУРОЛА И ЛИВУЛИНОВОЙ КИСЛОТЫ ИЗ РАСТИТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ ТАДЖИКИСТАНА И СОЗДАНИЕ НА ИХ ОСНОВЕ ПИЩЕВХЕ ПРОДУКТОВ И БИОЛОГИЧЕСКИХ АКТИВНЫХ ВЕЩЕСТВ.................................... 32
9. *Аълоқулов М., Баротова А. (Душанбе, Тоҷикистон)* АҲАМИЯТИ ИҚТИСОДӢ ВА ИҶТИМОИИ ФАЪОЛИЯТИ КОРХОНАИ МУШТАРАКИ «ЗАРАФШОН» ДАР РУШДИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН.. 34
10. *Бахтовари Д. (Мӯъминобод, Тоҷикистон)* МӮЪМИНОБОД.................... 37
11. *Вохидов Ш. (Душанбе, Тоҷикистон)* ТАКМИЛИ ОСОРХОНАИ ЛОИҚ ШЕРАЛӢ ДАР ШАҲРИ ПАНҶАКЕНТ. ЗИНДАГИНОМАИ ЛОИҚ ШЕРАЛӢ.. 43
12. *Ганиев Х. (Душанбе, Тоҷикистон)* САЙТ “ФИЗИКА ДЛЯ ВСЕХ»............. 47
13. *Гиёсидинова Ф. А., Салиевой Ф. Т. (Душанбе, Тоҷикистон)* ЖУРНАЛ “ИДЕАЛ”... 51
14. *Гайбуллоева Х., Толибова Г., Бобоев Н. (Душанбе, Таджикистан)* ТАДЖИКСКИЙ АТЛАС: ИСТОРИЯ, ТРАДИЦИИ, ВОЗРОЖДЕНИЕ...... 61
15. *Давлатова С., Раҷабов К.Р. (Душанбе, Тоҷикистон)* ЛОИҲАИ ИНВЕСТИТСИОНӢ.. 63
16. *Давлатова Ф. (Душанбе, Тоҷикистон)* ҲИСОБАРОРИ ИННОВАТСИОНӢ.. 64
17. *Давлатова Ф. (Душанбе, Тоҷикистон* ИДОРАКУНИИ ЗЕРСИСТЕМАИ ОБИИ ОБАНБОРҲОИ НОРАК ВА РОҒУН.................................... 67
18. *Девонаева Т.Х. (Душанбе, Тоҷикистон)* ТАРАҚҚИЁТИ IT-ОЯНДАИ МОСТ.. 69
19. *Зайниддинзода З., Халимов С., Ҳасанов А.Р., Абдулфайзов А.А., Бегмуродов С.Ш. (Душанбе, Тоҷикистон)* НЕРУГОҲИ ХУРДИ ОБИИ БАРҚИИ БӮСТОН”.. 71
20. *Зардодхонова Ш. (Душанбе, Тоҷикистон)* ЗАРУРИЯТ ВА ФОИДАНОКИИ КОРКАРДИ ПАРТОВҲОИ ХУРОКӢ ВА БУНЁДИ СЕХҲО ДАР ШАҲРИ

КӮЛОБ... 79
21. ***Ибодов Б.И., Ҳасанов А.Р. (Душанбе, Тоҷикистон)*** СОХТАНИ СОМОНАИ (САЙТИ) НАҚИБХОН ТУҒРАЛИ АҲРОРӢ, БАХШИДА БА 150 СОЛАГИИ ШОИР.. 83
22. ***Иброхимов Ю., Гафуров М. Х. (Душанбе, Таджикистан)*** ҲИМОЯИ БАРНОМАВИИ ИТТИЛООТИ ОБЪЕКТИ (МАТНИ) ЗАБОНИ ТОҶИКӢ БО УСУЛҲОИ НАВТАРИН (УСУЛИ МАТРИТСАҲОИ РОСТКУНҶАВӢ ВА ТАБДИЛИ СИМВОЛҲОИ МАТН БА ДИГАР СИМВОЛҲОИ АЛИФБОИ ТОҶИКӢ)... 84
23. ***Исматов Б. (Душанбе, Тоҷикистон)*** КОРХОНАИ МЕБЕЛИ «МОНАРХ» ДАР Ш. КӮЛОБ.. 86
24. ***Исоева Г., Достиев М.Н. (Душанбе, Тоҷикистон)*** КОРХОНАИ ХУРДИ ИСТЕҲСОЛИИ КОРКАРД ВА БАРОРИШИ АЛЕБАСТР ДАР ШАҲРИ ТУРСУНЗОДА... 87
25. ***Исуфов М. (Душанбе, Тоҷикистон)*** САРМОЯГУЗОРӢ ОИДИ СОХТМОНИ КОРХОНАИ КОНСЕРВАБАРОРӢ ВА КОРКАРДИ МАҲСУЛОТИ КИШОВАРЗӢ.. 90
26. ***Исуфов М. (Душанбе, Тоҷикистон)*** БУНЁДИ ХОҶАГИИ НИҲОЛПАРВАРӢ ВА БОҒҲО…………………………………………….. 107
27. ***Ишматова Д. (Душанбе, Таджикистан)*** ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОГРАММЫ ДЛЯ ПРОВЕДЕНИЯ КОНСУЛЬТАЦИЙ И ТРЕНИНГОВ ПОД НАЗВАНИЕМ «ЗДОРОВЫЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ ДЕВУШКИ»………………... 117
28. ***Комилов С., Погосян Г. (Душанбе, Таджикистан)*** ВЕЛОПАРКОВКА……. 119
29. ***Кудратбекова Н.З., Ниёзбадалова Г.М., Абдураҳмонзода Ш.М. (Душанбе, Тоҷикистон)*** БАРХУРДИ ФАРҲАНГӢ………………………………………. 121
30. ***Мавлонзода Ш. Р., Холиқов Б. (Файзобод, Тоҷикистон)*** ПАРВАРИШИ ГУЛҲОИ ОРОИШИ ДАР ГАРМХОНАҲОИ ШАРОИТИ НОҲИЯИ ФАЙЗОБОД ВА МУҲОФИЗАТИ ГУЛҲО... 123
31. ***Martín Crosby-Arreaza, (USA)*** THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN TAJIKISTAN…………………………………………………………………. 127
32. ***Маҷонова Т. (Душанбе, Тоҷикистон)*** БА РОҲ МОНДАНИ ЯК МАРКАЗИ МАШВАРАТӢ ДАР ШАҲРИ КӮЛОБ "МАЪРИФАТИ ОИЛАДОРӢ"....... 129
33. ***Мирзоев М. (Душанбе, Тоҷикистон)*** ЗАРАРИ ТЕЛЕФОНИ МОБИЛӢ БА ОРГАНИЗМИ ИНСОН…………………………………………………… 131
34. ***Мирзоев Ш.А. (Душанбе, Тоҷикистон)*** "КОШОНАИ ҲУСН" ДАР НАЗДИ МЕҲМОНХОНАҲОИ ТОҶИКИСТОН АЗ ГИЁҲҲОИ ШИФОБАХШ... 133
35. ***Музофиршоев Н. С., Зарифбеков М. Ш. (Душанбе, Тоҷикистон)*** ТАҲИЯИ WEB-СОМОНАИ ШАҲРИ ХОРУҒ... 136
36. ***Муродов З. (Душанбе, Тоҷикистон)*** Navruz.tj – НАВРӮЗ ИДИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ.. 137
37. ***Муродов З. (Душанбе, Тоҷикистон)*** PETS – КӮМАК БА ХАЙВОНОТИ БЕСАРПАНОҲ (ШАҲРИ ТОЗА ВА АҲОЛИИ СОЛИМ)......................... 138
38. ***Mohammad Atif Anwary, Haroon Sahebzada (Afghanistan)*** AFGHANISTAN AND TAJIKISTAN RELATIONSHIP……………………………………… 140
39. ***Наимов М. Ю. (Душанбе, Тоҷикистон)*** ТАЙЁРӢ БА ИМТИҲОНҲОИ

МАРКАЗИ МИЛЛИИ ТЕСТӢ.. 143
40. ***Нилуфари Маҳмад (Душанбе, Тоҷикистон)*** НОҲИЯИ МУМИНОБОД....... 149
41. ***Нурмаҳмадов З.М. (Душанбе, Тоҷикистон)*** «DUSHANBE HOSTEL» 157
42. ***Раджабов А., Абдуллаев Р. (Душанбе, Таджикистан)*** СТУДЕНЧЕСКИЙ ПОРТАЛ………………………………………………………………………… 159
43. ***Rashidov Rejep (Jilikul, Tajikistan)*** WONDERFUL EGG……………………….. 161
44. ***Fahim seerat, Hussein M. (Afghaniston)*** رشد اقتصاد افغانستان و تاجیکستان توسط دانشجویان دانشگاه تکنالوجی تاجیکستان 165
45. ***Саидова С., Абдулфайзов А.А. (Душанбе, Тоҷикистон)*** БИЗНЕС НАҚШАИ БУНЁДИ ГАРМХОНА... 168
46. ***Саидова А., Хусайнова М., Мусоева Н. М. (Душанбе, Таджикистан)*** ТУРИЗМ В ТАДЖИКИСТАНЕ……………………………………………….. 186
47. ***Сафаров П. М.,Тошева Ф. А. (Душанбе, Тоҷикистон)*** СОХТАНИ СОМОНА ОИДИ МАЪЛУМОТ ДАР БОРАИ ҲОЛАТ ВА ПРОБЛЕМАҲОИ ҲОЗИРАИ ХОҶАГИДОРИҲОИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН……………………………………………………………… 193
48. ***Саъдуллаев М. (Душанбе Таджикистан)*** ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПОЛИВА ОРОШАЕМЫХ ЗЕМЕЛЬ С ПОМОЩЬЮ «СОЛНЕЧНО-НАСОСНОЙ СИСТЕМЫ + СКО»………………………………………………………….. 197
49. ***Сироҷев Ш.З. (Душанбе, Тоҷикистон)*** ЛОИҲАИ ИННОВАТСИОНӢ STAT……………………………………………………………………………….. 201
50. ***Собирзода К., Шарипова М. Б. (Душанбе, Таджикистан)*** БИЗНЕС ПЛАН ПО РАЗВЕДЕНИЮ ФОРЕЛИ В ДАРВАЗСКОМ РАЙОНЕ………………… 206
51. ***Содиков Дж. (Душанбе, Таджикистан)*** ПРОБЛЕМА И ПЕРСПЕКТИВА РАЗРАБОТКИ РАЗНОВИДНОСТИ АБРИКОСА В ЗЕРАВШАНСКОЙ ДОЛИНЕ……………………………………………………………………….. 212
52. ***Содиров М.А. (Душанбе, Таджикистан)*** АВТОМАТИЗИРОВАННОЕ ЗВОНКОВОЕ УСТРОЙСТВО-1 (АЗУ-1)………………………………………… 214
53. ***Содиров М.А. (Душанбе, Тоҷикистон)*** ТАҶҲИЗОТИ ИДОРАКУНИИ ФОСИЛАВИИ НАМОИШИ СЛАЙДҲО... 216
54. ***Темиров С., Джамшедзод Б. (Душанбе, Таджикистан)*** ХАТЛОНСКАЯ ОБЛАСТЬ……………………………………………………………………….. 217
55. ***Тошов Х., Шарипова М.Б. (Душанбе, Таджикистан)*** БИЗНЕС-ПЛАН ПРОИЗВОДСТВА ПИТЬЕВОЙ ГАЗИРОВАННОЙ БУТИЛИРОВАННОЙ ВОДЫ В ДАРВАЗСКОМ РАЙОНЕ…..………………………………………. 220
56. ***Турсунова Т., Гадоев М. (Душанбе, Таджикистан)*** ПРОЕКТ ПО РЕАЛИЗАЦИИ ТОПЛИВНЫХ БРИКЕТОВ В КАБАДИЯНСКОМ РАЙОНЕ……………………………………………………………………… 226
57. ***Убайдуллаев А. Ш., Гафуров М. Х. (Душанбе, Таджикистан)*** РАЗРАБОТКА ПРОГРАММ ШИФРОВАНИЯ ОБЪЕКТОВ ТАДЖИКСКОГО ЯЗЫКА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ ЦЕЗАРЯ И ВИЖИНЕРА …………………………………………………………………… 231
58. ***Фаррухи У., Достиев М.Н. (Душанбе, Тоҷикистон)*** КОРХОНАИ ХУРДИ КОРКАРДИ ПАРТОВ ДАР ШАҲРИ ТУРСУНЗОДА.................................. 235
59. ***Ҳомидов М.Р., Раҳимова Ф.А. (Душанбе, Тоҷикистон)*** БУНЁДИ БОҒЧАИ

БАЧАГОНА ДАР МАРКАЗИ НОҲИЯИ ВАРЗОБ....................................... 239
60. ***Ҳасанов М., Ҳасанов М. (Хуҷанд, Тоҷикистон)*** БАРНОМАИ КОРГУЗОРИ ЭЛЕКТРОНӢ………………………………………………………………… 241
61. ***Ҳидоятов Ш. Ҳ. (Душанбе, Тоҷикистон***) ҲОЛАТИ УМУМӢ ВА ТАҲЛИЛИИ ВАЗЪИ ВОҚЕИИ НОҲИЯИ ШАҲРИНАВ............................ 257
62. ***Холмирзоева С., Шукурова З.Т., Салиева Ф.Т., Достиев М.Н. (Душанбе, Тоҷикистон)*** ГУЛПАРВАРӢ ДАР ШАҲРИ КӮЛОБ.................................. 262
63. ***Хушвахтова Р.(Душанбе, Тоҷикистон)*** ЗАРУРИЯТ ВА ФОИДАНОКИИ КОРКАРДИ ПАРТОВҲО, БУНЁДИ СЕХИ КОРКАРДИ КОҒАЗ ДАР ШАҲРИ КӮЛОБ.. 265
64. ***Шарипов Ш., Саидов А., Наврузов Р. (Душанбе, Тоҷикистон)*** ИНВЕСТИЦИИ В БУДУЩЕЕ……………………………………………………… 267
65. ***Шокиров Ш., Чураева Ш., Хушвактов А. А., Хусравов Дж. Х. (Душанбе, Тоҷикистон)*** ПРОГНОЗИРОВАНИЕ НОРМАТИВНЫХ (ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ) ПОТЕРЬ ЭЛЕКТРИЧЕСКОЙ ЭНЕРГИИ ПРИ ПЕРЕДАЧЕ ПО СЕТЯМ ДО ПОТРЕБИТЕЛЯ……………………………… 268
66. ***Юсупов М. (Душанбе, Тоҷикистон)*** СОХТАНИ СТЕНДИ ОЗМОИШӢ ДАР МАВЗӮИ «ШИФРАТОР» ВА СОХТАНИ СТЕНДИ ВЕРТУАЛИИ ОН (ЯЪНЕ СОХТАНИ БАРНОМАИ ВЕРТУАЛИИ СТЕНД ДАР ЗАБОНИ БАРНОМАСОЗӢ)…………………………………………………… 270
67. ***Юсупов У., Олимов Р. (Дангара, Тоҷикистон)*** УСУЛҲОИ ҶУДОКУНИИ РАВҒАНҲОИ ЭФИРИИ БАЪЗЕ АЗ РАСТАНИҲОИ ШИФОБАХШИ ТОҶИКИСТОН.. 274
68. ***Юсупов У., Олимов Р. (Душанбе, Тоҷикистон)*** СОМОНАИ “ҲУНАРҲОИ МАРДУМИИ ТОҶИКИСТОН”... 282

МАРКАЗИ ХИЗМАТРАСОНОҲОИ САЙҚАЛИ ДОНИШҲОИ КОМПЮТЕРИИ ДОНИШҶУЁНИ ДТТ

Авғонов Н.А.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Вазифаи лоиҳа:

- Ба роҳ мондани хизматрасоноҳое, ки ба талаботи донишҷӯён ва боғчаи бачагон зарур буда.
- Муҳаё намудани ҷойи кор.
- Самаранокии вақти донишҷӯён ва бачагон бачагон.

Дар ДТТ Марказҳои гуногун фаъолият доранд, ки бевосита ба хизматрасонии компютери сару кор доранд. Вале дараҷаи хизматрасонии онҳо ба талаботи имрӯза ҷавобгӯй нест.

Дар марказ нухсабардорӣ, чопкунии силабус ва китобҳои ҳаҷман хурд, суратгирии фаврӣ барои ҳуҷҷатҳо ва партретҳо, ламинаткунонии ҳуҷҷатҳои махсус (сертификат, ифтихорнома, ҳуҷҷати ронандагӣ ва ғ.), муқовакунонии корҳои дипломӣ, диссертатсияҳо ва дигар намуди хизматрасони ба роҳ монда шудааст.

НОМГӮИ ХИЗМАТРАСОНИҲО
Расми (3×4)
Нусхабардорӣ
Муқовакунонии корҳои дипломӣ
Чопкунии (ранга)
Сканер
Ламинат
Бейҷик

<u>Мақсади лоиҳа:</u>

Масъалаи пешрафти илму техника ва балан бардоштани сатҳи дониш ва беҳтар кардани сифати хизматрасонӣ дар ДТТ яке аз ҳадафҳои стратегии роҳбарияти ДТТ ба шумор меравад. Аз хамин нуқтаи назар мо ҳамчун созандаи Маркази хизматрасониҳои сайқали донишҳои компютерии ДТТ тасмим гирифтам, ки саҳми худро оид ба беҳтар гардонидани сатҳи хизматрасони дар ДТТ гузорам.

<u>Пайдоиши ғоя:</u>

- Ин ғоя ба ман аз талаботҳои ҳаррӯзаи донишҷӯён ва литсей- и бачагон, ки ба ин гуна хизматрасониҳо ниёз доранд бо назардошти ҳамин ман таъсисдиҳандаи Маркази хизматрасониҳои сайқали донишҳои компютерии ДТТ тасмим гирифтам, ки барои баланд бардоштани сатҳу сифати хизматрасониҳои компютери ва ташкили рақобати солим ҳиссаи худро гузорам.

КОМПЮТЕРИ АСОСИЕ, КИ МАРКАЗИ ХИЗМАТРАСОНИҲОИ САЙҚАЛИ ДОНИШҲОИ КОМПЮТЕРИИ ДТТ ИСТИФОДА МЕБАРАД.

НОМГӮИ ХИЗМАТРАСОНИҲОИ МАРКАЗ
Маблағгузори ва буҷаи лоиҳа

№	НОМГӮИ МОЛ	Шумора	Нархи якдона	Ҷамъбаст
1	Копютер бо таҷҳизотҳояш	2	1 460	2 920
2	Миз барои ҷойи компютерҳо ва таҷҳизотҳо	3	300	900
3	Курси барои нишаст	2	100	200
4	Принтер одди (SAMSUNG)	1	450	450
5	Принтер 3/1 (PANASONIC, Canon)	2	1 000	2 000
6	Расмгираки рақами (Canon)	1	2 635	2 635
7	Принтер ранга (EPSON)	1	1 200	1 200
8	Ламинатор (Flamingo – A3)	1	350	350
9	Таҷҳизоти муқовакунанда (переплёт)	1	300	300
10	Хароҷот танҳо барои қисми бинои марказ	4,6м×3,4м	-	15 500
Ҳамагӣ				26 455

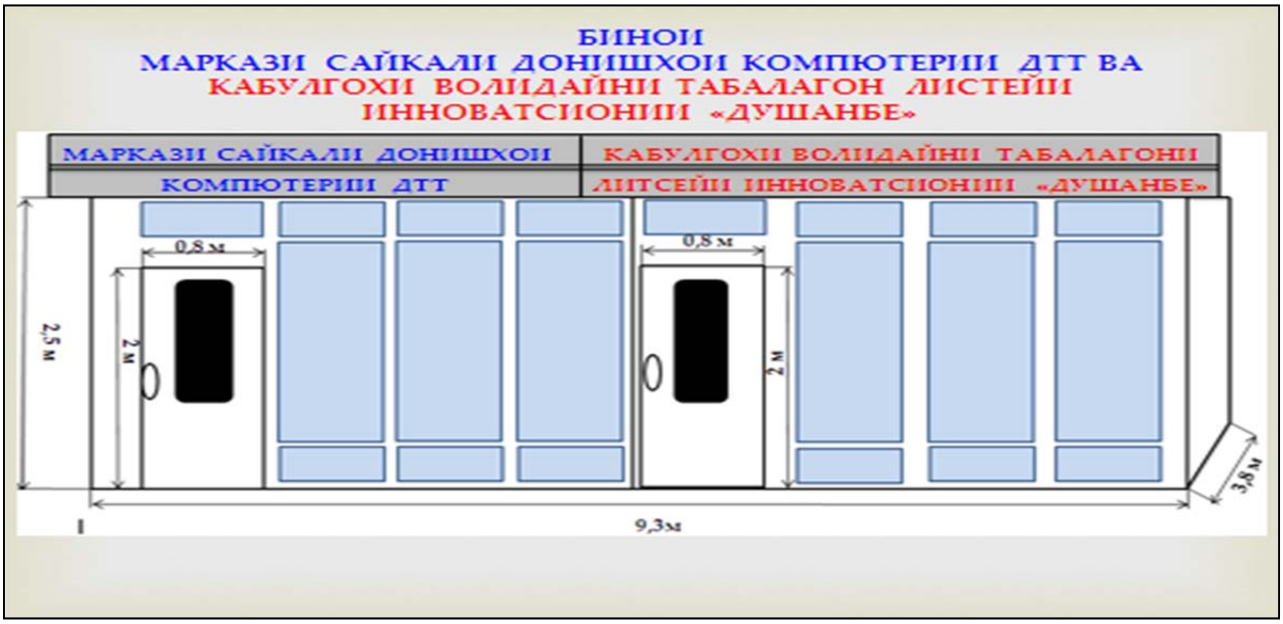

НАТИҶА:

Хароҷоти миёнаи марказ барои як моҳ:

Номгӯи хароҷот	**Сомонӣ**
Варақ барои чоп	400
Қувваи барқ	70
Андоз (патен)	180
Иҷора аз замин (Аренда)	200
Фонди истеҳлок (амартизатсия)	100
Маоши корманди кироя	800
Дигар хароҷотҳо	200
Ҳамагӣ	**1950**

ХАРОҶОТИ ЯКМОҲА ВА ФОИДАИ СОФИ ОН

Даромад (сомонӣ)	**Хароҷотхо (сомонӣ)**	**Фоидаи соф (сомонӣ)**
3000	**1950**	**1050**

АЗ ТАЪРИХИ ҚАЛЪАИ ҲИСОР

Азизов Х.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Қалъаи Ҳисор

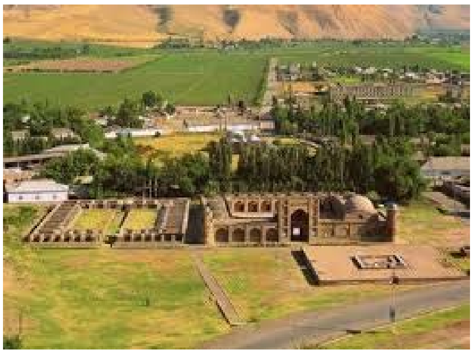

Қалъаи Ҳисор - ёдгории таърихӣ-фарҳангӣ буда, дар водии Ҳисор воқеъ аст. Кӯҳандижи Ҳисор, ки бо номи Қалъаи Ҳисор маъруф аст, ёдгории даврони Пешдодиён буда, болои қалъа аз се қисм иборат аст. Қисми баландии он қароргоҳи беку амирон, қисми дуюм, яъне поёнӣ - уштурхона ва қисми асосии онро аскархона ташкил медиҳад. Атрофи Қалъаи Ҳисор бо девори баланди кунгурадори муҳофизатӣ иҳота шуда,

баландиаш аз сатҳи болои қалъа 3,5 метр, рӯйи девор 10 метр паҳнӣ доштааст. Аз макони бекнишин тамоми ноҳияи Ҳисор чун кафи даст ба чашм метобад. Ба Қалъаи Ҳисор танҳо бо воситаи дарвоза даромадан мумкин будааст.

Ривоятҳои таърихӣ

Баъзеҳо бар он ақидаанд, ки гӯё қалъа дар як шаб бо амри Оллоҳ пайдо шудааст. Аммо, ривоятҳои таърихӣ бунёди онро ба давраи шоҳ Таҳмураси Девбанд - писари Ҳушангшоҳ, набераи Сиёмак ва абераи нахустподшоҳи афсонавии давраи Пешдодиён (солҳои 3280- 993 то мелод) медонанд. Мувофиқи ривоятҳо Таҳмурас дар муборизаи муқобили девҳо бо усули худи онҳо, яъне бо сеҳру ҷоду ғолиб омада, онҳоро маҷбур месозад, ки ин қалъаро бунёд кунанд ва сипас девҳоро ба даруни қалъа банд андохта, аз онҳо ҳарфу хат омӯхта халқи мулкашро хату савод меомӯзонад. Инчунин ривояте доири аз дасти Қаҳқаҳи ҷоду озод кардани Қалъаи Ҳисор аз ҷониби Ҳазрати Алӣ (р) дар эҷодиёти халқ маълум аст. Ҳангоме ки кас ба он хоки анбӯҳи дур аз соҳили дарё қомат афрохта назар меандозад, беихтиёр ба хулоса меояд, ки он дарвоқеъ дар асари ягон қувваи фавқуттабиӣ бунёд ёфтааст.

Инчунин муҳаққиқони алоҳида ба пайдоиши Қалъаи Ҳисор кӯшиши аз назари илми ҳозиразамон наздик шуданро кардаанд. Олими рус Н.Новгородсев масъалаҳои марбут ба зилзилаи Ҳисорро (23–январи соли 1989) аз назари геологӣ таҳқиқ намуда, дар анҷоми мақолааш менависад:”Қисмати баландии қалъа дастисохт буда, дар қисмати ҷанубӣ ё табиии он то вақтҳои наздик кӯли чуқуре мавҷуд буд. Қамиш мерусту ҳоло танҳо кӯлмаки хурде аз он нишона мондааст. Аз эҳтимол дур нест, ки ин кӯл дар танӯри вулқони лойин воқеъ будааст ва бо мурури замон фаъолияти худро қатъ кардааст. Он кӯл аз обҳои нафтии қаъри замин сарчашма мегирифт” (маҷаллаи “Вокруг света”соли 1990). Аз ин андешаи олим бармеояд, ки хоктӯдаи азими Қалъаи Ҳисор дар натиҷаи зуҳури вулқон ба вуҷуд омадааст ва бо гузашти фосилаи дароз худи воқеаи вулқон аз хотирҳо зудуда гашта, дар боло ва атрофи теппа девору биноҳо бунёд карда шудаанд. Қалъа ва шаҳри Ҳисор бисёре аз ҳокимони одилу фозил ва покандешу хайрандешро дида, давра ба давра ободу зебо гардидааст.

Экспедитсияи Ҳисор

Пас аз истило шудани Осиёи Миёна аз тарафи Русияи подшоҳӣ дар охири асри XIX шартномаи тобеияти аморати Бухоро, аз ҷумла бекигарии Ҳисор бо империяи

Русия муқаррар карда шуд. Тоҷирон, сайёҳон, олимон, таҳқиқотчиён, мансабдорон ва ҳар биёни Русияву Аврупо дар ҳамаи бекигариву амлокдорӣ ҳуқуқи озодона савдо кардану кору таҳқиқот бурданро пайдо намуданд. Ба аврупоиён ганҷинаи пурасрори Ҳисори Шодмон дар соли 1875 аз ҷониби «Экспедитсияи Ҳисор» маълум гардид. Акнун онҳо ба ин диёр омада оид ба омӯзишу таҳқиқи растаниву ҳайвонот, обҳои табииву конҳои пурасрор, захираву манбаъҳои зеризаминӣ, сиёсату маданият ва вазъи зиндагии мардуми оддӣ машғул мешуданд. Яке аз сайёҳони арман В.Марконян, ки дар он солҳо ба Ҳисор меҳмон шуда омадааст, вазъи бади тандурустии аҳолиро ба ҳисоб гирифта, дар хотироташ ин диёрро «водии марг» номидааст. Сабаб дар он буд, ки ғайр аз мансабдорону бойҳо ба халқи бенаво хизмати тиббӣ асонида намешуд.

Сарҳанг (полковник)-и артиши подшоҳии рус Д.Н.Логофет, ки дар соли 1880 дар Ҳисор буд, вазъи мураккаби ҳаёти мардумро бо камоли таассуф ба қалам медиҳад: «Дар он солҳо дар деҳаҳои дурдасти кӯҳистон корҳои таҳқиқотӣ бурда, мо аз бисёр сокинон хабарҳои наву тозаро борҳо мешунидем. Арзу шикояти беҳисоб ба шахсияти бекҳо, инчунин ба хизматчиёни поёнӣ гувоҳи ин буданд, ки дар бораи сар задани шӯришҳои нави халқӣ дар бекигарӣ кушоду равшан гап мезаданд». («Административное устройство Гиссарского бекства», Туркестанские ведомости, 1880, №112). Ин таҳқиқотчии кунҷков ва закӣ дар ҷои дигар, дар асараш «В горах и на равнинах Бухары» («Дар кӯҳҳо ва водиҳои Бухоро», СПб.1913 саҳ.479) менависад: «Осори гулӯлаҳои тӯп, ки деворҳоро хароб кардаанд ва дар табақаҳои ғафси дарвоза сӯрохиҳои калонро гузоштаанд, баёнгари безабони онанд, ки Қалъаи Ҳисор чандин маротиба дучори муҳосираю ҳуҷум гардидааст». Тибқи шаҳодати ин афсари подшоҳии рус атрофи шаҳри Ҳисорро қӯрғони азими даҳкилометра бо чор бурҷи идбонгоҳдор иҳота кар- да буданд, ки панҷ дарвоза дошт: “Хоки сафед”,”Чангоб”,”Чашмаи моҳиён”,«Шаккарӣ» ва «Обдузд». Перомуни дарвозаҳои шаҳри Ҳисор ҳаминро бояд хотирнишон сохт, ки меъмории ин дарвозахонаҳо ба мисли дарвозаҳои имрӯзаи баъзе аҳрҳои олам гумбазшакл буда, аз масолеҳи мустаҳками хишти пухтаву санг сохта, бо усули биносозии шаркӣ қомат афрохтаанд. Онҳоро миршабон ва дарвозабонон муҳофизат мекарданду одамонро тафтиш ва иҷозаи воридшавӣ медоданд.

Мутаасифона, ҳоло аз ин дарвозаҳо танҳо номашон боқӣ мондаву онҳоро майдонҳои пахтазор ишғол кардаанд.

Маълумоти олим В.Л.Литвинов

Тибқи маълумоти олим ва афсари артиши подшоҳии рус В.Л.Литвинов, ки соли 1910 гузораш ба Ҳисор афтода, ба ҳусну тароватӣ ин диёри афсонавӣ, хусусан Қалъаи Ҳисор мафтун шуда буд, дар мақолааш «Очерки Гиссарского края» (рӯзномаи «Туркестанские ведомости», 19-октябри соли 1910) чунин навиштааст: «Тоҷикон барои сохтмони бо- лохона ва меҳмонхона, албатта, ҷои баландтаринро интихоб мена моянд, ки аз он уфуқи дуртаринро ҳам дидан мумкин бошад. Дар ин бобат иртифоти Қалъаи Ҳисор бо қасри қӯшбегӣ олӣ мебошад. Аз ин фароз тамоми қалъа, шаҳр, девори атрофи он, дидбонгоҳ, ҷараёни дарёи Чангоб, қисмати рӯдхонаи Кофарниҳон, бархе қитъаи водии бузурги Ҳисорро бо ҷузъиёташ наззора кардан мумкин аст». Аз рӯи нақли ин олими таҳқиқотчӣ баландии девори Қалъа аз теппаи фарозаш 3,5 метрро ташкил намуда, аз ду самт кунгурадор (дандонадори хиштин) будааст ва паҳноияш ба мисли Садди бузурги Чин ба ҳадде будааст, ки беки Ҳисор ҳар гоҳе бо фойтуни дуаспа нишаста рӯ-рӯйи девори гирдогирди Қалъа тоб хӯрда, шаҳр ва ҳудуди қаламравашро тамошо мекардааст. Дар тали фарозтарини тарафи рости Қалъаи Ҳисор баландии мутлақ аст, ки онро қароргоҳи бек мегӯянд. Аз рӯйи ахбори сарчашмаҳои таърихӣ ва суратҳое, ки дар ибтидои асри XX аз ҷониби муҳаққиқону сайёҳон аккосӣ шудааст, маълум мегардад, ки он бино дарозрӯяи якошёна буда, 24 ҳуҷра доштааст. Айёме, ки бек ҳангоми гармоҳои тобистон ба бошишгоҳҳои тобистонааш ба Қаротоқ, қалъаи Душанбе ё Хонақоҳи Кӯҳӣ мерафт, онро хизматгорон таъмир ва дуруст мекарданд. Ин қароргоҳи бек низ қурбони сиёсати овони «атеизми ҷанговар» гардид, ки ҳангоми гузаронидани ҳафриётҳои бостоншиносӣ аз онҳо танҳо пойдевори баъзе ҳуҷраҳо бо ташнобҳояш ва осори хокистартӯдаҳо муайян гардиданду халос. Мегӯянд, ки дар дохили қалъа 3 масҷид амал мекардааст, ки муаззини яке аз онҳо Мирзо Мӯъмини Бойсунӣ будааст. Дар мактаби хусусии қароргоҳи бек Домулло Ҷӯраи Охунд мударрисӣ мекардааст, ки танҳо ба фарзандони амалдорон илми динӣ таълим медод. Қисмати ҷанубии қалъа «Уштурхона» номида мешуд, ки дар он ҳайвоноти боркашро нигоҳ медоштанд. Ҳангоми ковишҳои бостоншиносӣ тарҳи ин оғилҳоро муайян карданд. Дар теппаи болои он солҳои инқилоб қариб 25-30 сарбозони русро, ки ҳангоми

набардҳо қурбон шудаанд, ба хок супорида- анд, ки ҳоло дахмаи онҳо қариб ноаён шудааст. Қисмати охирини қалъаро майдони бузурги мудаввари фарохи «Аскархона», ки дар қисмати ғарбӣ нисбатан пасттар ҷойгир аст, хотима медиҳад. Дар қисмати поёнии он чашмаи машҳури як вақте бо номи “Заъфарнӣ” маъруф ва сӯрохии калоне воқеъ аст, ки он низ собиқ дарвозаи хурд будааст. Аз он роҳ ба дохили қалъа хошоку озуқаи чорво ворид мегардид, ки ҳоло дар назди даромадгоҳаш мазори яке аз фузалои аҳли тариқат Шайх Нуриддини Нафас ҳамроҳи ду зани солеҳа қарор дорад.

Қалъаи Ҳисор

Собиқ қароргоҳи бек, сарнишондаи амири Бухоро дар 26 километрии ғарби пойтахт ҷойгир шудааст. Қалъаи деворҳои ғафсиаш 1 метр бо сангарҳои тирпарронӣ ва тӯпҳо аз ҷониби посбонҳо тахти муҳофизат қарор гирифта буд. Дар дохили қалъа ҳавз ва боғ мавҷуд аст. Зинаҳои бузург ва пешайвонҳо, ки аз хишт сохта шудааст, ба даромадгоҳи асосӣ роҳ мекушояд. Мутаассифона, то рӯзҳои мо ин зинаҳо ва бинои қалъа низ боқӣ намондааст. Ягона чизи ҷолибе, ки аз қалъаи мазкур боқӣ мондааст – дарвозаҳои пуршукӯҳи пештоқдори аз хишт сохташуда бо ду манораи устувондор аст, ки дар асрҳои XVII-XIX аксари дарвозаҳои Бухоро бо ин тарз сохта мешуд. Вале, ҳамин қисмати боқимондаи қаср низ хеле пуршукӯҳу назаррабо ҷилвагар мегардад. Дар рӯ ба рӯи қалъа бозори пуршӯру сермағал бо корвонсарой ва фурӯшгоҳҳо мавҷуд буд. Дар муқобили даромадгоҳи қалъа Мадраси кӯҳнаи дар асри XVII сохташуда боқӣ мондааст, ки дарт он Қуръонро меомӯхтанд. Дар назди он Мадрасаи нав, дар асри XVIII-XIX ва мақбараи дар асри XVI-XVII сохташуда мавҷуд аст. Ба таърихи пайдоиши Қалъаи Ҳисор якчанд ривоятҳоро мансуб медонанд, ки сокинони маҳаллӣ онҳоро тасдиқ менамоянд. Мувофиқи яке аз ин ривоятҳо, қалъаро Афросиёб барои муҳофизат аз Рустам (қаҳрамони достони «Шоҳнома»-и А. Фирдавсӣ) сохтааст. Ривояти дигар чунин аси, ки халифаи тақводор Алӣ бо аспи худ Дул-Дул ба ин ҷо баҳри тарғиби дини ислом омада, дар кӯҳе маскан гузидааст, ки имрӯз номи Пои Дул-Дулро дорад (дар ғарби Ҳисор). Ӯ чун дорбози чолок аз кӯҳ вориди қалъа мегардад, вале ӯро шинохта, асир мегиранд. Аспи вафодораш шамшери Зулфиқорро ба ӯ меорад ва бо ин шамшер тамоми душманон, аз ҷумла ҷодугари он замон соҳиби ин қаср бударо низ ба қатл мерасонад. Дар канори қалъа ду чинор қомат афрохтаанд, ки тақрибан 500-700-сол умр дорад.(www.tdc.tj)

Мадрасаи кӯҳна ва нав

Мадрасаи кӯҳна бинои хиштии дар асрҳои XVI-XVII сохташуда бо даромадгоҳи асосӣ буда, бо гунбаз ба итмом расонида шудааст. Ҳангоми ба даруг ворид шудаг дартпеши назар ҳавлии васее намудор мешпавад, ки гирдогирди онро ҳуҷраҳо иҳота кардааст. Ҳануӯз дар авали асри XX дар ин ҷо аз 100 то 150 толдибилм таҳсил мекард.Дарсҳо соли 1921 қатъ карда шуд. Ҳамчунин дар Мадрасаи кӯҳна бинои китобхона ҳифз шудааст. Мадрасаи нав, ки дар асрҳои XVII-XVIII бино ёфтааст, мутаассифона қариб ба пуррагӣ хароб шудааст. Аз он танҳо намои дуқабата боқӣ мондаасту халос.

Дар паҳлӯи Мадрасаи кӯҳна мақбараи Махдуми Аъзам (асрҳои XVI-XVII) ҷойгир шудааст. Махдуми Аъзам ин ном набуда, балки лақаб ва ё унвонро ифода мекунад. Аҷиб он аст, ки дар ҳудуди Осиёи Марказӣ чандин маҷмааҳо бо ин ном мавҷуд аст, ки онҳоро бо одамони гуногуни воқеӣ, арбобони давлатӣ ва ё динӣ пайванд медонанд. Дар мақбараи Ҳисор кӣ гӯронида шудааст, то ҳол муаммост, вале тахминан ин гӯри Ҳоҷӣ Муҳаммад Ҳайвоқӣ аст.(www.tdc.tj)

Боз як бинои ҷолиби диққати маҷмааи Ҳисор ин корвонсаройи «Хиштин» аст. Дар асри XX аз корвонсарой боқимондаҳои ҷудогонаи пойдевор ва деворҳо, ки баландиашон қариб 1 метр буда, аз хишти пӯхта сохта шудааст, боқӣ мондаасту халос. Намуди аввалаи он танҳо дар расме, ки соли 1913 аккосӣ карда шудааст, боқӣ мондааст, ки аз рӯи он корвонсарой аз нав барқарор карда шудааст.

Ёдгории шоёни диққати мамнӯъгоҳи Ҳисор ин масҷиди гунбаздори «Сангин» (асрҳои XII –XVI) ба ҳисоб меравад. Масҷид барои он Сангин ном гирифтааст, ки деворҳои он то ба нисф аз санг сохта шудааст. Ба гунбази масҷид чор кӯзаи сафолини бетаг барбаста шудааст. Ҳамин тавр резонанскунандаи аслӣ ба вуҷуд оварда шудааст, ки он барои беҳтар намудани қобилияти садодиҳии бино пешбинӣ гардидааст.(www.tdc.tj)

Фарҳанг

Ҳисори шодмон, диёре аз мавзеъҳои биҳиштии Тоҷикис-тон, бо таърихи куҳан, иморатҳои вижаи дар давраҳои гуногун қоматафрохта, фарҳанги волои гузаштагони ин сарзамин ва бозёфтҳои нодири ҳафриётӣ дер боз мавриди таваҷҷуҳи сайёҳон ва бостоншиносон қарор гирифтааст. Ҷиҳати таъмини ҳифзу нигоҳдории ёдгориҳои таърихии ноҳияи Ҳисор қарори Ҳукумати Ҷумҳури Тоҷикистон дар мувофиқа бо ЮНЕСКО аз 1 марти соли 2012, таҳти №90 ба тасвиб расидааст ва мутобиқи он 10 сентябри соли 2015 3000 - солагии Ҳисор таҷлил мешавад. Баҳри дар сатҳи баланд ва арзанда ҷашн гирифтани ин санаи муҳим таъмиру барқарорсозӣ, таҷдиди роҳҳо, сохтмонҳои азим дар ноҳия бо суръату мароми муайян давом доранд. Хабарнигори мо бо мақсади огоҳ намудани хонандагони рӯзнома аз рафти омодагиҳо ба ҷашн бо Зикрулло Ҷобиров, директори Муассисаи давлатии ҷумҳуриявии «Мамнуъгоҳи таърихиву фар-ҳангии Ҳисор», ҳамсуҳбат шуд.

Зикрулло Ҷобиров иброз дошт, ки айни ҳол бо ширкатҳои сайёҳии «Интурист», «Роҳат-тур», «Сайёд» ва меҳмонхонаи «Тоҷикистон» ҳамкорӣ доранд. Тавассути хатсайрҳои махсус ба сайёҳон, меҳмонон ва умуман нафарони хоҳишманд саёҳатҳои экскурсионии ҷолибу хотирмон роҳандозӣ мешаванд.

Роҳбаладон маълумоти гуногунро роҷеъ ба таъриху пайдоиш, асрори иншооти қадимӣ ва ривоятҳо бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ, англисӣ манзури ҳаводорону дӯстдорон менамоянд.

Танҳо дар шаш моҳи соли ҷорӣ ба мамнуъгоҳ 6249 нафар ташриф овардаанд, ки аз онҳо 1648 нафар меҳмони хориҷӣ ва сайёҳон, 3360 нафар сайёҳони дохилӣ ва 1241 нафар толибилмону донишҷӯён мебошанд. Инчунин, дар ин давра беш аз 3000 меҳмони расмӣ аз ҷониби кормандони муассиса пазироӣ шуд. Ба гуфтаи директор ташрифи меҳмонону сайёҳон ба мамнуъгоҳ сол ба сол меафзояд. Мутаассифона, сайри толибилмону донишҷӯён ба Қалъаи Ҳисор дар давраи сипаришуда қариб ду маротиба кам шудааст. Сабаби коҳиш ёфтани сайри толибилмону донишҷӯёнро Зикрулло Ҷобиров дар он арзёбӣ намуд, ки алҳол ҳуқуқи гирифтани иҷозатномаи сайёҳиро танҳо ширкатҳои туристӣ доранд ва муаллимон наметавонанд бидуни иҷозатномаи

(литсензия) махсуси туристӣ вориди мамнуъгоҳ шаванд. Ин амал боиси нигаронии ҷиддист. Ба гуфтаи З. Ҷобиров таъсиси бештари ширкатҳои туристӣ ба сайри экскурсионӣ ҷалб намудани толибилмону донишҷӯён аз ноҳияҳои гирду атроф ва навоҳии дурдасти мамлакат мусоидат менамояд. Ва вақте ки наврасону ҷавонони кишвар бо роҳбаладии мутахассис мамнуъгоҳро сайр мекунанд, аз таърихи пайдоиш, фарҳанги ғании қадимаи ин мавзеъ огоҳ мешаванд, муҳаббати онҳо нисбат ба Ватани азизу куҳанбунёд, миллати меҳнатқарину соҳибтамаддун афзуда, ҳисси худшиносиву худогоҳиашон боло меравад.
Вобаста ба ҷашн шуъбаи меъмории мамнуъгоҳ дар ҳамкорӣ бо муассисаи илмию истеҳсолии Вазорати фарҳанг лоиҳаи беш аз 13 барномаи меъмориро таҳия ва пешниҳод намудааст.

Онҳо пазирой ёфта, феълан мавриди амалишавӣ қарор доранд. Чунончи, айни замон дар дӯконҳои ҳунармандон (кӯчаи ҳунармандон) қариб 80 дарсади корҳои таъмиру сотмонӣ ба итмом расидаанд. Дар девори мудофиавии қалъа иҷрои корҳои тарҳрезию барқарорсозӣ 30 дарсадро ташкил медиҳанд.

Таъмиргарон дар марҳалаи дуюми кор ба барқарорсозии қасри ҳоким оғоз мекунанд. Дар ҷое, ки ҷашну сури ҳокимон барпо мешуд, бинои чойхона ва дар майдони аскархонаи қалъа – Наврӯзгоҳ бунёд мешаванд. Инчунин ду дарвозаи аскархонаро, ки яке барои аскарон, дигаре барои меҳмонони фахрӣ ва ҳоким пешбинӣ шуда буд, барқарор мекунанд. Ҳамчунин дар оянда сохтмони бинои нави осорхонаи замонавӣ барои нигоҳдории бозёфтҳои гуногуни таърихӣ, ки аз гирду атрофи Ҳисор дарёфт шудаанд, дар назар аст.

Мамнунгоҳи таърихиву фарҳангии Ҳисор соли 1982 дар асоси муҷтамеи таърихии ёдгориҳои меъморӣ бо қарори махсуси Ҳукумат таъсис ёфт. Осорхона зери фазои кушод воқеъ буда, дорои арзиши беҳамтои таърихӣ, бостоншиносӣ ва меъморист. Ҳудуди 22 гектарро дар бар мегирад. Ин марз бостонист ва зиёда аз 3000 сол қабл дар ин ҷо тамаддуни волое арзи ҳастӣ дошт. Ёдгориҳои таърихию меъморӣ, ки то ба имрӯз симои аслии хешро нигоҳ доштаанд, аз қарнҳои XI пеш аз мелод, то садаи XIX рост меоянд. Лаҳзае, ки хотири моро муҷтамеи ёдгориҳои таърихию меъморӣ ба оғӯш мегирад,

хештанро дар шаҳри асримиёнагие бо майдони Регистон, дижи қадим, силсилаи иншоотҳои фарҳангӣ - маърифатӣ, ҷомеавӣ – савдоӣ мебинем. Майдони Регистонро ду мадраса – куҳна ва нав, корвонсарои аз хишти пухта, дарвозаи арк, девори мудофиавии Ҳисор ва таҳоратхона иҳота кардаанд. Дар ду тарафи дарвозаи асосии арк ду бурҷи баланди мудаввар қад афрохтаанд, ки ғафсии деворҳояшон зиёда аз як метр мебошад. Бурҷҳо ҳаштогӣ тиркаш (ҷойи тирандозӣ) доранд. Дар пешорӯи ду тарафи дарвоза суфаҳои калон мавҷуданд. Бино ба қавли куҳансолони деҳа ва сайёҳони то замони инқилоб ба ин мавзеъ омада, дар ин ҷо тӯпҳо меистоданд. Баъд аз дарвозаи арк дар ду тараф қаровулхонаҳоро ҳоҳед дид. Пас аз убури миёнсарой дар самтҳои чапу рости арк ду хоктӯдаи азим ба чашм мерасанд. Мувофиқи маълумотҳо дар ин ҷо зиндонҳо будаанд. Дар яке аз ин зиндонҳо сарвари машҳури шӯриши халқӣ, ҷувозкаши балҷувонӣ – Восеъ, ки бар зидди золимони манғит ҷангидааст, ҳангоми ба Шаҳрисабз барои қатл бурданаш муддате маҳбус буд.

Қалъаи Ҳисор аз се қисмат иборат аст. Дар тали баландтарини тарафи рости қалъа қароргоҳи ҳоким воқеъ буд. Қисми ғарбии начандон баланди қалъаро «уштурхона» ном мебурданд. Дар ин ҷо аспу уштурҳоро нигоҳ медоштанд. Дар қисмати шимолӣ майдони мудаввар воқеъ мебошад, ки аскархона ном дошт. Аз аскархона чашмаи об заҳида мебарояд. Дар бораи қалъа ва чашмаи дохили он ривоятҳои аҷиб мавҷуданд. Гуштаспон (Низак), ҳокими Ҳисор, замони тасарруфи араб тамоми дороӣ ва хазинаи худро ба ин чашмаи бетаг андохт, то ин ки ба дасти душман наафтад. Тибқи яке аз ривоятҳо қалъаро Афросиёб баҳри муҳофизати хеш аз Рустами Дастон бунёд гузоштааст. Ривояти дигар ҳикоят мекунад, ки ин қалъаро аҷузаи золим Қаҳқаҳаи Ҷоду сохтааст ва ӯ аз ҷониби ҳазрати Алӣ кушта шудааст. Дуртар аз майдони Регистон дар қисми ҷанубии он мақбараи Махдуми Аъзам, инчунин дар қисмати ҷанубу шарқӣ масҷиди Сангин, масҷиди Одина ва мадрасаи Чашмаи Моҳиён воқеанд. Ҳоло мадрасаҳое, ки то давраи мо беосеб омада расидаанд, мадрасаи куҳна (асри XVI) ва мадрасаи нав (баъди 50 сол бунёд ёфтааст) мебошанд. Имрӯзҳо барои таъмиру барқарорсозиашон маблағҳои инвеститсионӣ ҷудо шудаанд. Мадрасаи куҳна аз ҳисоби маблағгузории сафорати ИМА тармим шуда истодааст. Таъмиру барқарорсозӣ се давраро дар бар мегирад.

Дар давраи сеюм тартиб ва нашри китобҳо, буклетҳо бо чор забон (тоҷикӣ, русӣ, англисӣ, арабӣ) ва се ҳуруфот, омодасозии маводи хотиравӣ дар шакли ашёҳои гуногунҳаҷми таҷассумгари намои қалъа сурат хоҳад гирифт, ки ба сайёҳону меҳмонон тақдим мегарданд.

Ҳисор яке аз шаҳрҳои бостонии Осиёи Миёна ба шумор меравад. Он аз қадим бо обу ҳавои нарму мусоид, кӯҳҳои пурфайз, дарёҳои сероб, заминҳои зархез ва ёдгориҳои давраҳои гуногуни таърихӣ диққати сайёҳонро ҷалб намудааст. Одамон ҳанӯз 40 - 50 ҳазор сол қабл дар ин мавзеи бобаракат маскун шуда, ба зироаткорию чорводорӣ ва ҳунармандӣ машғул буданд. Шаҳри Ҳисор то инқилоби Октябр маркази Бухорои Шарқӣ ба шумор мерафт. Соли 1924 назди дарвозаи арки Ҳисор эъломияи Ҷумҳурии Мухтори Шӯравии Тоҷикистонро хонданд ва Душанбе марказ эълон шуд.

Шаҳри асримиёнагии Ҳисор дар масофаи 10 километр бо девор ва хандақи васеи пур аз об иҳота шуда, чор дарвоза дошт. Баландии девори атрофи шаҳр 5-8 метр, паҳнoии девор 4-5 метрро дар бар мегирифт ва мир шабона бо аспу ароба болои девор гашту гузор намуда, атрофи шаҳрро назорат мекард. Дар пойгоҳи қалъа, яъне дар майдони Регистон бозори калони Ҳисор воқеъ буд. Яке аз шохаҳои Шоҳроҳи Бузурги Абрешим аз Ҳисор мегузашт. Сайёҳон, муҳаққиқон ва савдогарони зиёде аз мамолики гуногуни Осиёву Аврупо ба ин мавзеъ ташриф оварда, доир ба шаҳри Ҳисор хотираҳои аҷибро ба қалам додаанд.

Бостоншиносон бар он ақидаанд, ки Ҳисор дорои таърихи бостонӣ буда, ҳанӯз ба таври лозимӣ омӯхта нашудааст. Ин боис мешавад, ки ба Ҳисори шодмон сайёҳону олимон, бостоншиносон аз кишварҳои дуру наздик рӯ оранд. Бинобар ин масъулону мутассадиёнро лозим аст, ки бахри ба талаботи ҷаҳонгардии муосир мутобиқ намудани ин мавзеъ корҳои муайянро сомон бахшанд. Алҳол назди қалъа тарабхонаи зебое бо тарҳи миллии меъморӣ фаъолият дорад, вале он басанда нест. Марказҳои зиёди савдои хӯроку маводи лозимӣ, ашёҳои гуногуни хотиравӣ бояд ба фаъолият пардозанд ва дигар инфрасохтори соҳаи сайёҳӣ роҳандозӣ гардад. Барои ҳифзу омӯзиши ёдгориҳои таърихӣ дар мамнуъгоҳ шуъбаҳои мардумшиносӣ, меъморӣ, рассомӣ, таъриху бостоншиносӣ, таъмиру бар-қарорсозӣ ва хизматрасонии осорхона

фаъолият менамоянд. Кормандони муассисаро лозим меояд муҷтамеи ёдгориҳои таърихию меъмории аз гузаштаи дур бозмондаро барои ҷаҳонгардони аз кишварҳои дуру наздик омада ҷолибтару диданӣ созанд.

Мамнуъгоҳи таърихиву фарҳангии Ҳисор бо таърихи куҳану фарҳанги волои худ сазовори сарфарозӣ дар ҷаҳони сайёҳист. Ва месазад, ки ин ҷузъи ҷудонашавандаи фарҳанги миллиро ба макони сайру сайёҳати ҷаҳонӣ табдил диҳем. Ҷашни байналмилалии 3000 – солагии Ҳисори бостон, ки бо талошҳои муштараки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ЮНЕСКО – ниҳоди байналмилалии фарҳангии Созмони Миллали Муттаҳид роҳандозӣ шуд, барои ин амал заминаи мусоид фароҳам овард. Бунёди даҳҳо иншооти зебою замонавии иқтисодию иҷтимоӣ, иморату қасрҳои барҳаво симои Ҳисори куҳанро ҷавон ва аҷаб зебою диданӣ намудааст. Ин дар ҳолест, ки сохтмону навсозӣ дар Ҳисори шодмон рӯз ба рӯз вусъати тоза мегирад.

ОНЛАЙН МАГАЗИН

Азимов Х., Холов Х.
Таджикский государственный университет коммерции

Проблема:

Сеть интернет в настоящее время это возможность удобно продавать и совершать покупки. Интернет-магазин обладает рядом бесспорных преимуществ, по сравнению с обычным розничным магазином и рынком. Примеры, которых немало у нас в городе, они возникают поочередно, тогда, когда у людей возникает потребность что-либо купить или продать.

Описание проекта:

Исходя из сложившейся ситуации, мы приняли решение организовать специальный веб-магазин, который призван решить большинство из проблем на сегодняшний день в сфере продаж и покупок национальных изделий (плотничество, резьба, гончарство и т.д.). Для продавцов и покупателей будет достаточно пройти простую регистрацию, чтобы продать свой товар, разместив его на виртуальной витрине нашего магазина, или совершить покупку товара.

Цель проекта:

Расширить веб-страницу **«handmade.tj»** и сделать ее привлекательным для туристов и пользователей данной веб-страницы., позволяющий продавать и совершать покупки национальных изделий в режиме «**online**».

Метод реализации проекта:

На первом этапе реализации проекта мы планируем создать дизайн сайта, который будет включать подразделение товаров на категории, регистрационную страницу, а также, жалобную книгу для гостей сайта. Далее, мы распространим среди населения города флайеры, несущие в себе информацию о нашем новом, удобном и доступном для всех интернет-магазине.

Предполагаемые результаты проекта:

- Наш интернет-магазин будет работать 24 часа в сутки, без перерыва на обед, без выходных и праздничных дней;

- Доступ к виртуальным витринам магазина может получить любой покупатель, находящийся в любой точке страны;

- Интернет-магазин позволит общаться с потенциальными клиентами, находящимися сколь угодно далеко, в режиме реального времени;

- Развитие мобильных устройств для доступа в Интернет (мобильный телефон, КПК и т.д.) позволят получить доступ к Интернет-магазину из любой точки, вне зависимости от месторасположения потенциального клиента.

- Стоимость товаров в Интернет-магазине будет несколько ниже, чем в обычных магазинах, что будет играть особенно важную роль.

Мы собираемся реализовать проект, который может успешно справиться с возлагаемой на него целью - внедрить возможности интернета в коммерческую деятельность граждан, а также, получить прибыль.

Что касается доходов нашей команды, мы будем получать прибыль за единицу проданного товара в %-ах от одного до трех в зависимости от категории товара. После реализации проекта, чтобы продать свой товар вовсе не нужно будет выстраиваться под открытым солнцем, несколько дней тратя не только свое драгоценное время, но и нервы. Достаточно будет зарегистрироваться на нашем сайте **«handmade.tj»** и разместить свой товар.

BUSINESS PLAN FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ACTIVITY NTP LLC "RUHOM"

Akimbekova Sh ., Ozodbekov D., Radjabov K.R.

Gem stone - a promising industry the mining industry in Tajikistan (example NP LLC "Ruhom")

The land of Tajikistan is a universal natural source of a wide variety of stones from semiprecious to precious. What is the most important attribute of a gem? Beauty, rarity, originality, appearance and durability.

Stone "Ruhom" - stone of kings, clarifies the vision

Mankind is engaged in processing stone since the primitive society. Over time, it has modernized and semi-precious stone processing raw materials introduced new technologies and equipment for processing.

The development of handicraft industry is a folk art certainly is often accompanied by the development of tourism, bringing in different countries uvalivayuschaya solid income and jobs Gems Pamir attract tourists

The country has everything to develop the industry of processing of precious stones and gem stones

Ten years ago in Tajikistan with great difficulty could buy decent souvenir for friends and foreign guests. Counters were filled with knives and dzhurabami, clay figurines and skullcaps. Currently, many different products Ltd. "Rukh," seeing that refined guest would enthusiastically say, "Oh."

Scientific and Production Company Limited Liability (LLC NP) "Ruhom" is situated in the city of Dushanbe, it was established in 1994 as a joint research and manufacturing company based on software "Pamirkvartssamotsvety", and in 2000 re-registered as a private scientific production company LLC "Ruhom" is one of the largest stone processing plants in the Republic of Tajikistan. The company specializes in the production of semi-precious stone materials: beads, necklaces, necklaces, bracelets, beads, charms, pendants, earrings, candlesticks, vases, desk sets, jewelry boxes, spheres, pyramids, cylinders, and various other products made from a wide range of natural stone, also collecting mineralogical and paleontological collections. Research and production activity of the company is closely linked with the activities of the geological institutions ("Tadzhikglavgeologiya“), Institute of Geology, Academy of Sciences of the Republic of Tajikistan, etc.).

The main consumers are the domestic market. Communication with external customers at this time takes place only at the fairs held in these regions.

Foreign economic activity predpriyatii- a sphere of economic activity related to the production of integration and cooperation, import and export of goods and services. For the development of foreign economic activity can be determined as follows

- Satisfaction of customer requirements and competitive development of new proposals;
- Gain competitive advantages in both domestic and foreign markets;
- Obtaining certain profit and reinvestment;
- An increase in output of new products and sales;
- Increase market share

For example, the power profile "Ruhom" on output for December 2011 is;
Total ....Po results of the second half of 2011 LLC "Ruhom" has received six patents and 10 utility model certificates
The production of 12 introduced inventions and rationalization proposals in 1402. Since 2009 Ltd. "Ruhom" is implementing a program of technical re-equipment, the implementation of which will significantly increase the efficiency of production, while increasing production capacity and improving the quality indicators of production.

In our opinion, for the efficient operation of the leadership of "Rukh" must take into account the requirements of the external environment of marketing: a feature of the current legislation, international law, social and cultural environment, customs, rules of monetary settlement policy, etc..

In order to successfully meet the challenges of market research, competitive goods, the level of purchasing power, the demands of customers to the goods, factors of consumer behavior, as well as prospects for the changing needs of the various services in the commodity of "Rukh" resorted to market research

The company has convenient access to export markets - exits to several foreign countries available directly from the border of our country. The main forms of foreign economic activities of "Ruh" is a foreign trade activities, and recent guidance of "Rukh" seeks international cooperation production.

During 15 years of existence we have received a lot of diplomas and certificates of honor for participation in international exhibitions. Are special Diploma for active participation in exhibitions, visited "the 10th anniversary of the CIS", "the 15th anniversary of the CIS", "EXPO-2005" and diploma through the development of national crafts from Central Asian associations to support crafts, headquarters, which currently is in Kazakhstan.

It should be noted that the main consumer products are foreign visitors from Europe, Russia, China and Central Asian republics. Sometimes they bought souvenirs of his sketches. A lot of orders we receive on the Internet. In 2005, he opened a salon "Silk Road", which contains exclusive items of the best masters - craftsmen Tajikistan. It represents kamenno-manufacturing industry of the country at the EXPO 2005 in the Japanese city of Nagaya .Also participated in the festival of folk crafts in Bukhara, "Issyk-Kul", at the exhibition in Paris (2007).

The company employs more than one hundred professionals, artists, designers, stone carvers. And they produce from the large interior and official gifts to small promotional gifts. Product gems represented in the company store "Mir-precious stones" in the near future will improve the delivery of products on the internet.

By buying our products, says CEO Mufarah Muhabatov-you at the same time finds peace, strength and health .a if you take as a gift means giving and wish all your family and friends..

The total amount of the let-out production NP LLC "Ruhom"

Year	Quantity of products	Amount
2011	57975	1 091 481
2012	63256	1 244 545
2013	68545	1 408 965
2014	75941	1 548 485

Net cash flow (NPV)					
nomination					
Net inflows to the individual (NPV)	2015	2016	2017	2018	2019
Plates from lodzhuvarda	- 6 863,8	-12630,8	-8806,1	-6269,4	1219,3
Plates made of white marble	1873,8	4871,6	8160,2	12207,9	19503,5
Plates made of onyx	-11404,6	8882,8	11173,0	15671,4	29134,9
Plates from coils	-3610,8	6502,4	10203,9	15789,7	15725,9
	- 20 005,4	7626,0	20731,0	37399,6	65583,5

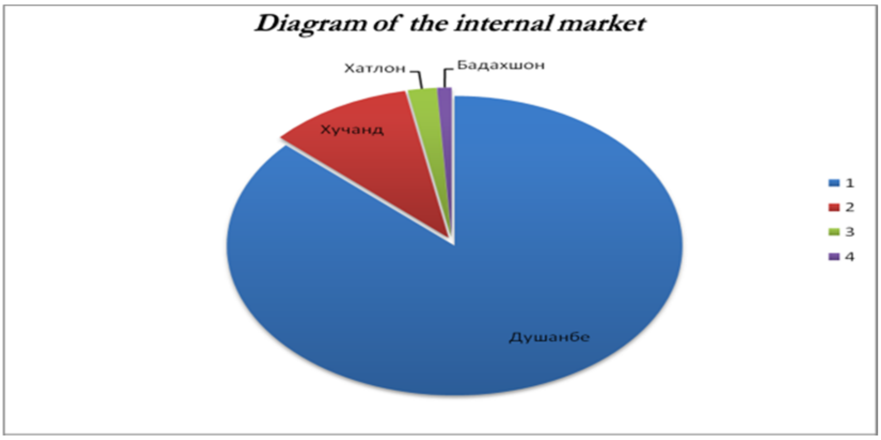

САРАЗМИ ҚАДИМ

Аминов М. П.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Шаҳркадаи Саразм - яке аз ёдгориҳои қадимтарини давраи энеолит ва аввали асри биринҷӣ Осиёи Миёна мебошад. 31 июли соли 2010 Саразм ба Феҳристи мероси фарҳангии умумибашарии ЮНЕСКО дохил шудааст.

Номгузорӣ

Номгузории **Саразм** аз калимаи тоҷикии «саризамин» ба вуҷуд омадааст.[1]. Саразм дар соҳили чапи яке аз дарёҳои бузурги Осиёи Миёна - Зарафшон, дар баландии 910 м аз сатҳи баҳр 15 км аз ш. Панҷакент ва 45 км дуртар аз ш.Самарқанд ҷойгир аст. [2].

Санагузорӣ

Саразми бостон ба солҳои 3400 – 2000 п.м. мансуб аст.

Ҳафриёт

Барои илми бостоншиносӣ, умуман барои кулли инсоният кашфи бошишгоҳи Саразм бозёфти беназир будааст. Бояд таъкид кард, ки заҳматҳои нахусткашшофи Саразм Абдулло Исҳоқиро нимаи дуюми солҳои 70 саромад. Бо амри тасодуф пиронсоле як сокини маҳаллӣ бо насаби Тайлонов табарзин меёбад ва пас аз шаш соли андеша оқибат онро ба Исҳоқӣ медиҳад ва сири Саразм Рушан мешавад. Акнун бахти археолог механдад ва ковишҳо шурӯъ мегарданд. Шаҳркадаи Саразм масоҳати умумии 100 гектарро дарбар мегирад. Шаҳри Саразм дорои қаср ва маъбад, маҳаллаҳо ва кӯчаҳо буд. Саразмиҳо бо кишоварзӣ ва чорвопарварии хонагӣ машғул буданд. Истеҳсол ва коркарди фулузот низ хеле инкишоф ёфта буд, маъданро аз конҳои гирду атроф мегирифтанд. Ҳини ҳафриёт кӯраҳои фулузгудозӣ, хумдонҳои сафолпазӣ ва 150 намуд ашёҳои биринҷӣ ба монанди корд, ханҷар, табарзин, нӯги найза, мӯҳри сурбӣ, ашёҳои тиллоӣ ва нуқрагӣ ёфт шудаанд. Заргарӣ, чармгарӣ, ресандагӣ, бофандагӣ ва соҳаҳои дигар низ тараққӣ карда буд. Саразмиҳо бо сокинони ҷанубу шарқии Туркманистон, шимоли Эрон ва Балуҷистону Сиистон иртиботи фарҳангӣ доштанд. Шаҳркадаи Саразм аввалин мероси таърихии Тоҷикистон аст, ки 31 июли соли 2010 Саразм ба Феҳристи мероси фарҳангии умумибашарии ЮНЕСКО дохил шудааст.[3]

Таърих

Шаҳрсозӣ дар тамоми сайёраи Замин ҳанӯз дар миёнаи дуюми ҳазораи IV ва ибтидои ҳазораи III қабл аз мелод дар Шумеру Акад ва Мисру Ҳиндустон, дар ҳазораи III-II дар Чин, ҳазораи I дар Мезоамерика ва танҳо дар ҳазораи II пеш аз милод дар Аврупои шарқӣ оғоз шудаанд. Ана Саразми Панҷакенти Тоҷикистон ҳам дар охири ҳазораи IV пеш аз милод вобаста ба хамун сол рушд кардаасту инкишоф. Ба чандин далел метавон Саразмро шаҳри қадима чи ки ҳатто пеш аз қадима номид. Вижа, биноҳои монументали, кӯчаҳои сангфаршуда, нобаробарии молу мулки, ба табақаҳои иҷтимоии ҷудошавии ҷомеъа, савдову тиҷорат, дӯконҳои сонеъи, кишоварзӣ, чорводории айлоқӣ ва хонагӣ, кулолгарӣ, маъданҷӯиву маъдангудозӣ, заргарӣ, бофадандагиву ресандагӣ, чармгарӣ, сангтарошӣ ва коркарди чӯб хуллас ҳама чи ки он вақт буд ва ҳоло ҳам ин пешаҳо маъмуланд. Ҳамин аст рукнҳои шаҳрсозӣ, ки хоси Осиё мебошанд. Аслан наметонад як қабила бе кӯмаку дастгирӣ ва мубодилаи таҷрибаи қабилаи ғайр ба муддати тӯлони пойдор бимонад. Мавкеъи ҷуғрофии Саразм имкон дод, ки аз қавму қабоили дигар дониши иловагӣ гиранду бо дониши хеш онро синтез кунанд. Инчунин ба пешрафти савдову тиҷорати байни қабилаҳо, ки яке аз роҳҳои марказии он аз Саразм мегузашт, пеш аз хама нишонаҳои зерин асос шудаанд: тахассуси байниқабилавӣ, алоҳида рушд кардани кишоварзӣ аз ҳунармандӣ, аммо дар шакли мутамарказ, тараққиёти қувваҳои истеҳсолкунанда ва васоити истеҳсолот, пешрафти чорводории хонагӣ ва коҳиш ёфтани мавқеъи шикор дар ҷомеъа, азхудкунии сарватҳои табиии ва бисёр-бисёр чизи дигар. Ин муҷиб ба он шуда, ки суғдзамин ҳам ба воситаи Саразми бостонӣ ба роҳи абрешим шомил мегардад.

Аз бозёфтҳои Саразм рушан мешавад, ки лоҷуварди Бадахшон, ақиқи Қайроққум, фирӯзаи Хоразму Фарғона, зарфҳои наққошишудаи фарҳанги Балуҷистону Систону Балх тавассути иртиботи тиҷоратӣ ба Саразм ворид гаштаанд. Маҳз саразмиён дар шимолу шарқӣ Осиёи Маркази паҳнкунандагони лоҷуварду маҳсулоти маъданӣ ба ҳисоб мераванд.

Барои халқи тоҷик бошад фахри беинтиҳо ва далели мӯътамад, ки решаҳои тоҷик то ба куҷо меравад. Пас метавон мудаъи шуд, ки маҳз мо тоҷикон ба ҷаҳон таммадун додаем ва оғози таммадун аз мулки тоҷик сарчашма мегирад. Солҳои аввали омӯзиши Саразм ақидае роиҷ буд, ки гӯё Саразм аз теппачаҳои начандон калон ва деҳоти аз ҳам дур мураттаб аст, ки ба давраи энеолит рост меояд. Вале тадқикоту омӯзиш ва зери кишти зироатҳо собит кард, ки ин андеша билкул ботил аст. Саразм шаҳр аст на деҳот. Иқлими мусоид, шароити қулай, боду ҳавои соз мардуми нахустро дар Саразм сарҷамъ кард. Инчунин барои ба роҳ мондани саноати сабуку вазнин кӯҳҳои Зарафшон ҳам созгор будааст. Ҳамчунин бозёфтҳои Саразм либосҳои пашмӣ ва дастгоҳҳои бофандагӣ, сӯзанҳо аз сангу устухон, кӯзаву кӯзачаҳои сафолӣ, коркарди кургошиму қалъагӣ ки истакону зарфҳо, мӯҳр аз он омада мешуданд, аз мис олотҳои рӯзгор корд, табар, тир бар тақвияти суханҳои мо далеланд. Синони пайкон, ки аз сангу мису биринҷ бо тароҳҳои гуногун сохта шудаанд, аз гароиш доштани мардуми онвақта ба шикор гувоҳӣ медиҳад. Аммо бо мурури замон ҳине ки чорводорӣ рушд мекунад, шикор ба хобби табдил меёбаду бас, ки то ҳол маъмул аст.

Маликаи Саразм

Лекин бояд қайд кард, ки гаронтарин бозёфти Саразм ин гӯри маликаи Саразм мебошад. Малика хеле ҷавон тахминан дар синни 25 солагӣ вафот мекунад. Аммо

модар будани ӯ собит шудааст. Ба хок супоридани майит ҳам аҷиб мебошад. Ба он гунае ки тифл дар батни модар ҷойгир мешавад, ба ҳамон гуна ӯро дафн мекардаанд. Кадом малика бероишот аст? Вале чун реҳлат кард, ҷавоҳиру ороишот ҳам ҳамроҳи соҳибаш ба хок мерафтааст. Яъне номгӯи ороишоти Малика ин муҷассамаи худи ӯ аз гил, гарданбанди тиллоӣ, шаббахо аз фирӯзаву лоҷуворд, оҳаксангу ақиқу нуқра. Сафедаву упо ва ойина ин ҷиҳози ороишии малика будаанд. Аммо бино бар ривоятҳо арвоҳи маликаи саразм баъзан - баъзан шабона дар шаҳристон сайр мекунад. Инро ба кофтуковҳо рабт медиҳанд.

Саразми бостон

Саразм чор давраи чандҳазорсолиро гузаронидааст. Аз руйи деворҳои пайдошуда шахр аз чор қабат иборат аст, ки фосила байни ҳар давра беш аз ҳазорсолист. Ва тавре мушоҳида мешавад аз як давра ба давраи дигар иморатсози модерн шудааст.

Таҷрибаи чандинсолаи гирдоварда дар сохтани нахустшаҳри гетӣ мусоидат кардааст. Шаҳрчаи Саразм нақшаи муайяне надошт ва гирди он бо девори дифоъи муҳофизат намешуд. Зеро аз ҳасму аду хавф набуд. Чангу лашкаркашӣ дар натиҷаи рақобат баъдтар сар мезанад. Саразм дар айёми шаклгирӣ масоҳати беҳад калонро ишғол мекардааст. Шаҳр чунон сохта шудааст, ки дар замони ҳозира ҳам дар бунёди шаҳрҳо ин омилҳо ба инобат гирифта мешаванд. Биноҳои истиқоматӣ, биноҳои маъмурӣ ва ибодатхонаҳо. Биноҳои истиқоматӣ аз биноҳои маъмурӣ ва маъбадҳо ба кулли фарқ мекунанд. Биноҳои истиқоматӣ аз се-чаҳор ҳуҷраҳои хурд-хурд, саҳни ҳавлӣ ва якчанд ҳуҷраи дигар барои маҳфузи анҷому лавозимоти рӯзгор иборат аст, ки тангкӯчаю паскӯчаҳоро ҷудо мекунад. Ин биноҳои истиқоматӣ дар ибтидои бунёд хеле сода будаанд. Бо мурури замон онҳо ҷадидтар мешаванд. Аз боқимондаҳои чӯбҳои пӯсида ва пайи чӯбҳо дар болои лойдевор аён аст, ки хонаҳо ва умуман иморатҳо аз ҳамон вақт бо чуб пӯшонида мешудаанд. Ба ростӣ, хонаҳои ҳозираи тоҷикҳо ба хонасозии ҳамон давра хеле ва хеле монанд аст, вижа ба кӯҳистони мо ва танҳо аз назари эътиқоди андак фарқ мекунад. Раставу дӯконҳои ҳунармандӣ дар наздикии хонаҳои истиқоматӣ ҷойгир шудаанд. Оташдонҳо барои маъдангудозӣ ҳам ёфт шудааст. Биноҳои маъмурӣ бошанд аз якчанд толорҳои барҳавову даҳлезҳои баробарсамт иборат буда, бештари онҳо дар болои таҳкурсиҳои аз хишти хом сохташуда, дорои ду-се дари даромад ва якчанд тирезаҳои барҳавоянд. Маълум аст, ки меъморони бостонӣ сохти биноро пешакӣ матраҳ мекардаанд. Ҳокимони маҳалӣ аз ҳамин ҷо халқро идора мекарданд ва ҳатто қарору қоида ҳам ҳабул мешуддааст, ки бо ин мӯҳр тақвият меёфтанд. Ҳокими мутлақ доштани Саразми бостонӣ аз эҳтимол дур нест.

Саразмиёни бостон дар баробари барзгару ҳунарманд, тоҷиру меъмори замони хеш будан, дар рушди маданияти маънавӣ низ саҳм мегузоранд. Ҳанӯз аз охири ҳазорсолаи IV пеш аз милод дар биноҳои маъмулии саразмиён бузургдошти оташро мебинем, ки баъдан яке аз рукнҳои дини Зардуштӣ мегардад. Алъон якчанд маъбад дар Саразм бармало шудааст, ки аз эътиқоду эътимоди мардум дарак медиҳад. Дар маркази фарши толори ибодатхонаҳо оташдонҳои чоркунҷа сохта шуда, дар байни он ум ки начандон ҷукуре барои барафрӯхтани оташ мавҷуд аст. Аз боқимондаи устухонҳо дар дохили баъзе иморатҳо маълум мешавад, ки қурбон кардани мол аз ҳамон вақт ба

ҳукми одат даромадааст. Дар рӯзгори пешина гови муқаддаси турро қурбон мекардаанд. Воқеан мардуми Саразм истеъмоли чорвои 1-1,5 соларо меписандидаанд, чаро ки бештари устухонҳои боқимонда шаҳодат медиҳанд.

Кишоварзӣ ба сони дигар соҳаҳо дар Саразм то замони заволи он рушд кардааст. Сойи аз болои шаҳр ҷоришуда ба ин мусоидат мекард. Саразмиҳо рустанихоеро парвариш мекарданд, ки дар байни инхо ҷав ва гандум мавқеъи вижаро ишғол менамуданд. Намудҳои олоти деҳқонии Саразм бой нест. Каланди чӯбин, досҳои ҳархела ва шудгори ҷуфтӣ аз эҳтимол дур нест.

Дар масоҳати беш аз 100 га Саразмро бунёд кардаанд ва аҳолии он аз 3000 нафар иборат буда, дар марҳилаи интиҳоӣ, оқибат қариб, ки ба 10000 мерасад. Замони заволи Саразм аниқ аст, аммо сабабаш не. Танҳо ҳадс задан мумкин аст, ки ё аз хушк шудани сойи болои шаҳристон мардум ин ҷоро тарк кардаанд ва ё ҳодисаи табиие ба мисли Шарораи ҳозира онро ба харобазор табдил додаст. Ҳоло баъзе бозёфтҳо дар музейи Саразм маҳфузанд, вале аз сабаби набудани лабаратория ба вайроншавӣ даромадаанд.

Саразми қадим

ЗАНБӮРПАРВАРӢ ДАР МИНТАҚАҲОИ БАЛАНДКӮҲИ НОҲИЯҲОИ ТОБЕИ МАРКАЗИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Аминов Ф., Холиқов Б.
“Гимназияи Файзобод” №54, н. Файзобод

Характеристикаи типи бандпоён

Бандпоён-ҳайвонҳои таносуби дутарафадор буда баданашон ба бандҳо (буғмҳо) тақсим шудааст. Руйпӯши бадани онҳо сахт буда, аз моддаи хитинӣ ва пойҳояшон аз буғмҳо иборатанд. Баръакси ҳалқакирмҳо, бадани аксарияти бандпоён ба се қисм ҷудо шудааст: сар, сина ва шикам. Ба типи бандпойҳо харчанги дарёи, крабҳо, креветкаҳо, шапалакҳо, занбур (ору)-ҳо, магасҳо ва ғайраҳо дохил мешаванд.

Типи бандпоён калонтарин типи олами ҳайвонот буда, дар замони ҳозира қариб 1 млн. намуди онҳо маълум аст. Онҳо дар ҳама ҷои кураи замин во мехӯранд. Аз ин миқдор дар Тоҷикистон на камтар аз 10 ҳазор намудашон вомехӯранд. Эҳтимол дар кураи замин ҷое нест, ки ин ё он нмудашон вонахӯрад.

Таснифот (систематика)-и бандпоён.
Ин тип дорои се синф аст.
Синфи харчангшаклон
Синфи тотанакшаклон

Синфи ҳашаротҳо

Инчунин ҳар як синф дар навбати худ ба қаторҳо, намудҳо ва оилаҳо ҷудо мешаванд. Ҳашаротҳо қаторҳои сахтболҳо, парвонаҳо, дуболаҳо, авроҳакҳо, шапушакҳо, пардаблҳо, ростболҳоро дорад, ки яке аз он қаторҳо пардаболҳо аст.

Маълумоти умуми дар бори қатори пардаболҳо

Қатори пардаболҳо яке аз қаторҳои паҳншуда ва барои инсон манфиатнокӣ ҳашаротҳо мансуб меёбад, ки зиёда аз 10 ҳазор намуд дорад. Дар Тоҷикистони мо намояндагони ин қатор мурчаҳо ва оруҳо ба шумор меравад.

Занбӯри асал: оилаи калони ёбоиаш дар кундаи дарахтон, хонагиаш дар куттӣ зиндагӣ мекунанд. Дар ҳар як оила – модина (малика), садҳо занбӯри нарина, ки онҳо дар кутти дар давраи афзоиш пайдо мешаванд ва то 70 ҳазор занбӯри корӣ фаъолият мекунанд.

Малика занбӯри аз ҳама калон буда шикамаш нисбат ба дигар занбӯрҳо дарозтар аст. Наринаҳо занбӯрони андозаашон миёна мебошанд. Онҳо бо чашмакҳои калонашон, ки дар қафои сар бо ҳам расиш доранд. Аз дигар аъзоёни оила тафовут доранд. Занбӯри кори аз дигар аъзоёни оила хурд мебошанд. Дар тарафи поёни шиками занбӯри корӣ қисмҳое ҳаст, ки суфтатоб буда, мӯй надоранд, онҳоро оинача меноманд. Дар рӯи онҳо мум ҷудо мешавад. Занбӯрҳо аз он хоначаҳои худро месозанд.

Дар қисми берунии пойҳои ақиби занбӯри корӣ яктогӣ чуқуриҳое ҳаст, ки бо мӯякҳои дароз иҳота шудаанд, онҳоро сабадча меноманд. Ба ҷӯз аз инҳо шотка низ доранд. Шоткаҳо аз буғумҳои васеи ҳамин пойҳо, ки қилҳои сахт доранд, иборат мебошад. Тавасути шоткаҳо занбӯр аз гули растаниҳо гард ҷамъ карда онҳоро дар хоначаҳо ҷой мекунанд.

Дар занбӯри корӣ ҷиғилдони асал сурхрӯдаи васеъшуда мавҷуд аст. Занбӯр шаҳди аз гули растаниҳо ҷамъкардаро ба хоначаҳои мумӣ меорад. Шаҳд дар меъдачаи ору бо маҳсулоти ғадудҳо, ки гулу чудо мекунад, омехта шуда, асал ҳосил мешавад, ки он захираи хӯроки қанди ба ҳисоб меравад.

Дар охири шиками занбӯри корӣ неши дарози аррашакл мавҷуд аст. Хамин, ки занбӯр нешашро ба бадани сайд мехалонад, таввасути новваи он ба ҷои халида захр ҷорӣ мешавад, ки ҳайвончаҳои майдаро мекушад.

Агар занбӯр одамро неш занад, худаш мемирад, зеро неши аррашаклашро аз зери пӯсти инсон кашида гирифта наметавонад ва он бо як қисми узвҳои дарунӣ аз занбӯр канда мешавад.

Афзоиши занбӯри асал

Баробари сар шудани баҳор малика шабу рӯз тухм мемонад.(дар як шабона рӯз то 2 ҳазор тухм), дар хоначаҳои мумии калон ва хӯрд-тухмҳои бордор шуда, дар хоначаҳои мумии миёнаандоза бошад тухмҳои бордорнашударо мемонад. Кирминаҳои кирмшакли сафеди аз тухм баромадаро занбӯрони корӣ (шир) мехӯронанд, ки он дар ғадудҳои махсуси онҳо ҳосил мешавад.

Ширро фақат кирминаҳои хоначаҳои мумии калон истеъмол мекунанд. Дигар кирминаҳоро бошад, бо гарди гул ва асал парвариш мекунанд. Занбӯрони корӣ пеш аз зоча шудани кирминаҳо даҳони хоначаҳоро бо мум маҳкам мекунанд. Занбӯрҳои болиғи аз зоча баромада руйпӯши муми хоначаҳоро хоида онро сӯрох карда ба рӯи қуттӣ мебароянд. Аз хоначаҳои калон-модина (малика), аз хончаҳои миёна-нарина, аз хоначаҳои хурд-занбӯрони хурди корӣ мебароянд.

Ба ду оила ҷудо шудани занбӯри асал

Маликаи ҷавон пеш аз баромаданаш аз хоначаҳои мумӣ овоз мебарорад. Маликаи пир кӯшиш мекунад, ки маликаи ҷавонро кушад, вале занбӯрони корӣ ба ин монеъ мешаванд. Якчанд шабонарӯз пеш аз баромадани маликаи ҷавон, маликаи пир бо як қисми занбӯрҳои корӣ аз қуттӣ баромада мераванд. Ин ҳодисаро ба ду оила ҷудо шудани занбӯри асал меноманд.

Парвоз ва бордоркунӣ

Маликаи ҷавони аз хонача баромада хоначаҳоеро, ки дар онҳо дигар маликаҳо афзоиш мекунанд, ҷустуҷӯ карда меёбад ва онҳоро мекушад. Пас аз якчанд шабонарӯз вай аз қуттӣ баромада ба дигар чо парвоз мекунанд. Аз қафои ӯ якчанд нарзанбӯр парвоз карда мераванд. Пас аз бордор шудан малика ба қуттӣ баргашта, ба тухмонӣ оғоз мекунад, наринаҳо бошанд мемиранд.

Инсон аз занбӯри асал, мум, шири занбӯр, захри занбӯр мегирад. Фаъолияти фоиданоки занбӯри асал аз ҳама зиёдтар дар гардолудкунии растаниҳо зоҳир мешавад. Аз давраҳои хеле қадим инсон занбӯри асалро хонагӣ кардааст. Дар ибтидо одамон танаи дарахтро кофта сӯрох карда, дар онҷо занбӯрҳоро ҷой мекарданд. Бо ин усул ба даст овардани асал боиси хонавайрон шудани оилаи занбӯри асал мешуд. Дар соли 1814 асалпарвари намоёни рус П.И. Прокопович қуттии рамкагии ҷудошавандаро ихтироъ кард.

Имконият пайдо шуд, ки қуттиро кушода занбӯрро аз наздик бинанд ва онро нигоҳу бин кунанд. Минбаъд дар қутти ибтидои хоначаҳоро сунъи тайёр мекунанд (вашина), занбӯри асал онро идома дода тавассути мум то ба охир ин хоначаҳоро мерасонад.

Асалпарварӣ дар даҳсолаи охир дар ҷумҳурии мо хеле хуб тараққӣ кард. Пештар аз як оила тақрибан 6кг асал мегирифтанд, ҳоло хоҷагиҳои пешқадами асалпарварӣ зиёда аз 50-100кг асал аз як оила мегиранд. Олимон ҳисоб кардаанд, ки барои ҳосил кардани 1кг. Асал, оилаи занбӯри асал дар маҷмӯъ, 300000киллометрро тай намуда ба 19 милион гул мешинанд.

Асал ҳамчун дору барои дардҳо

Шоир, табиб, асосгузори тибби ҷаҳон Абӯалӣ ибни Сино истеъмоли мӯътадили асалро яке аз роҳҳои солимии ҷисм ва нигоҳ доштани ҷавони шахс гуфтааст. Ҳастанд нафароне, ки як пиёла асалро дар як нишаст мехӯранд, ки ин боиси баланд шудани қанди таркиби хунашон мешавад. Боз нафарони зиёде асалро бо чойи гарм омехта карда менӯшанд, ки хатост. Чунки қисми зиёди элементҳою витаминҳои таркиби асалро ки барои инсон заруранд дар гармии 60 дараҷа вайрон ва нобуд мешаванд.

Табибон асалро барои камқувватӣ, бемориҳои дарди дилу рагҳо, роҳи нафас ва шуш, узвҳои ҳозима, шикамравӣ, касалиҳои ҷигар, талхадон, бемориҳои занона, хунукзадагӣ, васеъшавии рагҳо (ворикоз) ва ғайра даво гуфтаанд.

Адабиёт

1. Интенсификатсия производства меда. А. Малаю 1979 год.
2. Пчеловодство для начинающих.
3. Иван Васильевич Сластянский. 1975 год.
4. Чавонони Точикистон (газета) 2014 сол.

ТАҲИЯИ WEB-СОМОНАИ НОҲИЯИ ШАҲРИСТОН

Анваров Д. Г., Ғафуров М. Ҳ.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Мақсад

Мақсади таҳияи лоиҳаи иноватсионии WEB- сомони ноҳияи Шаҳристони вилояти Суғд, аз он иборат мебошад, ки сатҳи баланд бурдани огоҳии сокинони кишвари азизу ободамон Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ноҳияи Шаҳристони вилояти Суғд мебошад. Шаҳрвандони Ҷумҳурии азизамон Тоҷикистон чи дар дохил ва чи дар хориҷи кишвар, метавонанд аз ин сомона истифода бурда, дар бораи фарҳанг, расму русум, анъана, таърих ва навгониҳои ин ноҳияи зебоманзари Тоҷикистон шинос шуда, маълумоти пурраро ба даст оранд.

Ҳадаф

Ҳадафи асосии мо ҷавонони кишвар барои ба сатҳи баланд бурдани тараққиёти иқтисодиву фарҳангии Ҷумҳуриамон саҳмгузор бошем. Чун ки асри 21 ин худ асри техника ва технологияҳои муосир эълон шудааст, Ҳама он шаҳрвандоне, ки аз технологияҳои ҳозиразамон бархурдор нестанд, ошногӣ пайдо кунанд ва истифодаи интернетро азхуд намоянд.

Арзиш

1. Ба сатҳи баланд бардоштани омӯзишҳо.
2. Бархурдорӣ барои ашхосе, ки бо интернет шиносоӣ надоранд.
3. Ба сатҳи баланд бурдани истеъдодҳо.
4. Манбаи маълумот оид ба ноҳияи Шаҳристон барои шаҳрвандони кишвар ва хориҷ.
5. Густариш ва васеъ сохтани WEB-сомонаҳо дар кишварамон.
6. Ин сомона бар илова як сомонаи маълумотӣ ба ҳисоб рафта, ҳамчунон шаҳрвандон метавонанд дар сомона худро ба қайд гирифта, мақсаду мароми худро пешниҳод намоянд.

РАЗРАБОТКА СПОСОБА ПОЛУЧЕНИЯ 5-ГИДРОКСИФУРФУРОЛА И ЛИВУЛИНОВОЙ КИСЛОТЫ ИЗ РАСТИТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ ТАДЖИКИСТАНА И СОЗДАНИЕ НА ИХ ОСНОВЕ ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ И БИОЛОГИЧЕСКИ АКТИВНЫХ ВЕЩЕСТВ

Ашуров С., Ташбаев Г.А.
Таджикский государственный университет коммерции

Актуальность темы. Известно, уровень промышленный органический синтез с каждым годом растёт, а основным источником органического синтеза является невозобновляемых природный газ и нефть, которых через 30-40 лет истощается. Настоящее время озадачит необходимо своевременно находит возобновляемый источник для органического синтеза. Поэтому перспективным направлением является получение исходных веществ на основе возобновляемый источник который могут быт растительные ресурсы.

Фруктоза содержится во многих растительного сырья прорастающий в Республики Таджикистана. Кислотная обработка фруктозы образуется ценный продукт 5-гидроксифурфурол. На основе 5-гидроксифурфурола получены пластификаторы полимеров, жидкие кристаллы, многочисленные высокоэффективные лекарственные

препараты и препараты для нужд сельского хозяйства топливо и полупродукты полимерной промышленности.

Один из перспективных соединений для органического синтеза является левулиновая кислота или 4-оксопентановая кислота. Левулиновая кислота удобно получать из продуктов растительного сырья, а именно фруктозы или глюкозы.

Из фруктозы также получается левулиновая кислота. По данным открытой печати левулиновая кислота и ее производные интенсивно исследуется химические и биологические свойства.

На основе левулиновой кислоты разработаны многочисленные лекарственные препараты и особенно препараты против злкачественной опухоли.

Так как левулиновая кислота имеются 3-4 реакционные центры, позволяющий всесторонные исследованию этого соединения.

Основным сырьем органического синтеза в том числе левулиновой кислоты является нефтепродукты, которые перспективе запасы могут хватать 40 лет. Если учесть левулиновая кислота получается из возобновлямый исходного сырья-из растительных ресурсов и левулиновая кислота могут быт прекрасным исходным соединением органического синтеза.

В связи выще изложенным всестороннюю исследование левулиновой кислоты является весьма актуальным.

В связи выше изложенным разработка способ получение и исследование фруктозы, 5-гидроксифурфурол и левулиновой кислоты из растительного сырья Таджикистана является актуальной задачей.

Цель. Целью настоящей работы заключается разработка методы получения из фруктозы, 5-гидроксифурфурол и левулиновой кислоты и разработка способ получение пищевые добавки, а также биологические активные веществ на их основе.

Для выполнения настоящей научно-исследовательской работы необходимо создать научно-исследовательская лаборатория.

«Химия и технология пищевых продуктов» при Таджикской государственной университет коммерции.

Лаборатория «Химия и технология пищевых продуктов»
Штатное расписание работников и исполнителей лаборатории «Химия и технология пищевых продуктов»

Фонд зарплаты

№	Должность	Степень, звание	ставка	зарпл	Сумма
1	Зав. лаборатория	Д.х.н., прфессор	1 ст.	2000	2000
2	Старш. науч. сотр.	К.х.н. или к.техн.н	0.5 ст.	1000	500
3	Мл. научн. сотр.	Без степени	2 ст.	750	1500
4	Лаборант	Без степени	1 ст.	500	500
	Итого				4500

25% ФЕЗН (годовой) 13500

Всего за год Ф.От 67500

Ожидаемые результаты

Выполнения проекта «Разработка способ получение фруктозы, 5-гидроксифурфурола и ливулиновой кислоты из растительных ресурсов Таджикистана и создание на их основе пищевые продукты и биологические активные вещества»

- получить фруктозы, 5-гидроксифурфурола и ливулиновой кислоты из растительных ресурсов Таджикистана.
- исследовать физико-химические свойства этих соединений.
-выявить пищевые ценности и биологические свойства этих соединений.

Смета расходов

по проекту «Разработка способ получение фруктозы, 5-гидроксифурфурола и ливулиновой кислоты из растительных ресурсов Таджикистана и создание на их основе пищевые продукты и биологические активные вещества».

Статья расходов	**Наименование Статьи расходов**	**2016г Тыс. сом.**	**2017г Тыс. сом.**	**2018г Тыс. сом.**	**2019г Тыс. сом.**	**2016г Тыс. сом.**	**Итого Тыс. сом.**
1.1.1	Фонд заработная плата	67.5	71.3	75.0	81.3	87.5	382.5
1.1.2	Фонд премиальные	6.25	7.5	8.75	10.0	11.25	43.75
2.1.1	Канцелярские расходы	1.0	1.2	1.4	1.6	1.8	7.0
2.1.2	Командировоч-ные расходы	5.0	6.0	7.0	8.0	9.0	35.0
5.2.1	Приобретение оборудования	10.0	12.0	14.0	16.0	18.0	70.0
5.2.2	Приобретение реактивы	5.0	6.0	7.0	8.0	9.0	35.0
	Всего						**573.25**

АҲАМИЯТИ ИҚТИСОДӢ ВА ИҶТИМОИИ ФАЪОЛИЯТИ КОРХОНАИ МУШТАРАКИ «ЗАРАФШОН» ДАР РУШДИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Аълоқулов М., Баротова А.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Дар Тоҷикистон 28 адад кони тилло мавҷуд аст ки бузургтарини онҳо аз ҷониби корхонаҳои “Зарафшон”, “Тиллои тоҷик” ва “Апрелевка” коркард мешавад.

Корхонаи муштараки “Зарафшон” дар ноҳияи Панҷакент ҷойгир буда, яке аз бузургтарин корхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳсуб меёбад. Ин корхона соли 1994 дар заминаи конҳои Тарору Ҷилав, дар асоси комбинати маъдани тиллои Тоҷикистон (ТЗРК) бо сармоягузории ширкати британиёви “Комонвелф энд Бритиш Менералс» (СВМ, баъдан «Нелсон Голд”) бо саҳмияи 51% мутааллиқ Тоҷикистон ва 49% саҳмияи

хориҷи таъсис ёфтааст. Иқтидори истеҳсолии корхона аз коркарди 320 ҳазор тонна маъдан дар як сол ба 1млн 650 ҳазор тонна расонида шуда, ҳаҷми истеҳсоли хуллаи тилло (сплав “Доре”) 5 маротиб зиёд карда шуд.

Бинобар сабаби паст рафтани нархи тилло дар бозори ҷаҳони ва маҳдудияти саҳмгузории иловагӣ аз ҷониби шарикони бритониёвӣ, аз соли 2007 сар карда, дар тақсимоти саҳмияҳои корхонаи муштараки «Зарафшон» таъйирот ба вучуд омад. Айни ҳол ба ширкати чинии « Зичийн Майнинг» 75%-и саҳмияҳо ва 25%-и он ба Ҷумҳурии Тоҷикистон тааллуқ дорад.

Натиҷаҳои ворид намудани технологияҳои нав ва инноватсияҳо дар корхона :

1. Дар ҷараёни истеҳсолот ба истифода додани технологияи нави коркарди маъданҳои камсамар (аз 0,2 то 1 грамм дар тонна) бо истифода аз усули ишқоронидан бо сионид дар ғарамҳо дар ҳачми то 1,0 миллион тонна ҳар сол.

2. Сохтмон ва ба истифода додани заводи поксозии тилло ва нуқра бо иқтидори 7 тонна дар як сол. Кам намудани масрафҳои боркашони дар ҳачми 3млн сомонӣ.

3. Зиёд намудани истихроҷи тилло аз хулаи «Доре» аз 99,6% то 99,8% ва сарфа намудани зиёда аз 1 млн. сомонӣ.

4. Ворид намудани технологияи нави истеҳсоли тилло аз коркарди маъдани вазнини маргимушдор (мышяк) доштаи кони Тарор, ки то ҳоло технологияи коркарди онҳо мавчуд набуданд.

5. Ба истифода додани зиёда аз 60 адад мошинҳои бойгардонии маъданҳо ва истеҳсоли 400 тонна консентрати мис ба нархи 781 млн. сомонӣ.

6. Аз нав таҷҳизонидани корхонаи заршӯи ва зиёд намудани иқтидори коркарди маъдан то 2,2 маротиб (то 3,5 млн. тонна маъдан дар як сол).

Ширкати “Зичийн- Майнинг” баъд аз харидорӣ намудани саҳмияи корхона дар соли 2007 то 1 январи соли 2015 ба КМ “Зарафшон” зиёда аз 270,0 млн. доллари ИМА маблағгузорӣ намудааст.

Аз ҷумла:

- соли 2007 – 6,0 млн. доллари ИМА
- соли 2008 – 33,1 млн. доллари ИМА
- соли 2009 – 0,870 млн. доллари ИМА
- соли 2010 – 22,5 млн. доллари ИМА
- соли 2011 – 16,2 млн. доллари ИМА
- соли 2012 – 82,2 млн. доллари ИМА
- соли 2013 – 60,2 млн. доллари ИМА
- соли 2014 – 56,0 млн. доллари ИМА

Маблағгузориҳо асосан барои иваз намудани техникаву таҷҳизот харидорӣ ва васл намудани техника ва технологияҳои нави пешқадами замонавӣ истифода шудааст. Бо иштироки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар назди КМ «Зарафшон» коргоҳи холисгардонии тилло ба истифода дода шуд. Аз ҷониби Эмомалӣ Раҳмон ба нахустин рехтаи 3 килограммаи тиллои холис рақами 1 гузошта шуд. Ин коргоҳ бо иқтидори коркарди маъдан бо усули бойгардони (флататсия), истихроҷи тилло аз маъдани серфайз бо воситаи сиониткунонӣ бо истифодаи ангишти фаъол, коркарди маъдан бо воситаи сиониткунонии маъдани камфайз дар ғарамҳо метавонад дар як сол то 6 млн тн маъданро коркард кунад ва 7 ҳазор килограмм тиллои холиси дараҷаи 99,99% истеҳсол намояд.

Баъд аз нав гардидани таҷҳизот ҳачми истеҳсоли маҳсулот, шумораи ҷойҳои корӣ, пардохти андозҳои давлатӣ, вориди технологияи муосир зиёд шудааст. Ин аст, ки дар ин корхона ба ҳисоби умумӣ ҳаҷми маҳсулоти тилло дар 7 соли оянда ба 10,2 тонна, нуқра-2,4 тонна ба маблағи умумии 4,1 млрд. сомонӣ, мерасад.

Дар баробари зиёд намудани ҳачми истеҳсоли маҳсулот, аз соли 2007 то ин ҷониб ба маблағи 643,6 млн сомонӣ андозҳои давлатӣ пардохт карда шуд. Танҳо дар 12 моҳи соли 2014 153,9 млн. сомонӣ андоз пардохт гардидааст.

Дар маҷмуъ шумораи кормандони маҳалли дар санаи 01.10.2014 дар корхона 2259 нафар буда, музди миёнаи коргарон 2242,5 сомонӣ ва шумораи кормандони хориҷӣ 52 нафарро ташкил медиҳанд.

НАҚШАИ ДАРОМАДИ СОЛОНАИ КМ «ЗАРАФШОН»

2007	69,0 млн. сомонӣ
2008	89,3 млн. сомонӣ
2009	95,9 млн. сомонӣ
2010	228,7 млн. сомонӣ
2011	315,7 млн. сомонӣ
2012	388,5 млн. сомонӣ
2013	347,9 млн. сомонӣ
2014	334,2 млн. сомонӣ
Ҳамаги	1963,7 млн. сомонӣ

Аз ҷониби КМ «Зарафшон» барои обод намудани шаҳраки Суғдиён, деҳаҳои гирду атроф, Ҳукумати вилоят, мактабҳои таҳсилоти ҳамагонӣ, боғчаи баччагона, беморхона, хонаи пиронсолон, ба оилаҳои камбизоат, бартараф намудани офатҳои табиӣ, дастгирии мақомотҳои қудратӣ, гузаронидани чорабиниҳои варзишӣ ва ғайра дар солҳои 2007-2014 ба маблағи 6,6 млн. сомонӣ кумакҳои пулӣ расонида шудааст.

Бо истифода аз технологияи муосир ва самаранок истифода бурдани канданихои фоиданок, соли чори дар КМ «Зарафшон» ва ҶДММ Ширкати куҳи-саноатии Тоҷикистону Хитой маҳсулоти нав, хокаи мис ба роҳ монда шуд. Қаблан маҳсулоти мазкур дар омехтагӣ ба полоишгоҳ партофта мешуд. Дар соли 2015 корхона истеҳсоли 2800кг тилло ва 220кг нуқраро ба нақша гирифтааст. Афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот нисбати соли 2014-131,6%-ро ташкил хохад намуд.

Аз тилло мо метавонем ҳар гуна ҷавоҳирот омода кунем, ки ин ҷавоҳиротҳо зеби занҳои тоҷик мебошанд. Ба ин гуна ҷавоҳиротҳо мисол шуда метавонад: гарданбанд, чала, дастбанд, гушвор ва ғайра. Дар ҷумхури ҷойҳои махсуси фурӯши ин гуна ҷавоҳиротҳо мавчуданд: ақиқа, тоҷи заррин тоҷик кристал ва ғайра.

Корхонаи муштараки «Зарафшон» метавонад дар оянда ба яке аз корҳонахои тараққикарда танхо дар Тоҷикистон балки дар Осиёи Маркази табдил ёбад.

МӮЪМИНОБОД

Бахтовари Д.
Кумитаи ҷавонони н. Муминобод

Сарсухан:

Мӯъминобод аз дилу ҷон омада,
Чун нузули ҷилди Қуръон омада.
Зоти покаш бенасаб набувад сипас,
Муъҷизоташ бесабаб набувад сипас.

Мо ҷавонони Тоҷик бояд кушиш кунем, ки дар ҳар мавриде набошад мавзеҳо таърихии Ватани азизи худро ки ном Тоҷикистон аст дар арсаи байналмилали муарифи карда тавонем, ва кушиш кунем ки чалби сайёҳони хориҷӣ ба ватани мо зиёд шавад. Ба фикри банда ҳар як ҷавони донишҷӯ ки аз манотиқи гуногуни кишвари маҳбубамон дар донишгоҳоҳи олии дохилу хориҷи кишвар таҳсил мекунанд дар бораи мавзеҳои таърихии ноҳияҳои худ маводҳо чамъовари карда дар сайтҳои интернетӣ ҷойгир кунанд фикр мекунам Тоҷикистон ба як давлати бузурги

сайёҳи табдил меёбад, ки ин миллионҳо сомонӣ ба буҷаи давлат ва ҳазорҳо ҷойҳои кории холи барои одамони бекор муҳайё мегардад.

Навоварихо дар ноҳия

Дар ноҳия мо пешниҳод кардем, ки ба обамбори нохи ки хелоҳам макони зебою дилнишин аст ба онҷо делфин оварда шавад ки ҷалби сайёҳони дохилию хориҷи ба ин ҷо боз хам зиёдтар гардад.

Бояд аз хотир набаровард ки дар нохия дар оянда фурудгоҳ сохта ба истифода дода мешавад ки ин ба рушди туризм дар ноҳия хелоҳам мусоидат мекунад.

Аз таъмири асоси ва ҷори баровардани зиёда аз 15км роҳи аҳамияти ҷумҳурявидоштаи ҷамоатҳои деҳоти Дехибаланд ва маркази ноҳия, 85км роҳҳои маҳал-лии деҳаҳои Кулчашма, Геш, Момандиён, Маргак, Дехлоло ва роҳҳои ҷамоати деҳоти Чилдухтарон.

Максад ва вазифахои лоиха

Пеш аз ҳама бояд рушди соҳаи туризмро дар Тоҷикистон аз онҷумла дар ноҳияи Муъминобод баланд бардорем ва кушиш кунем ки сайёҳони хориҷу дохили кишварро аз мавзеҳои таърихи ва фаромушнашавандаи ноҳияи Муъминобод хабардор бошанд.

Тавониста бошем ки, бо кушишу ғайрати худ фарзандони созандаи Ватан бошем ва ба ҳар равияву суханони бад дода нашуда домони пешрафту шукуфоии Ватанро гирифта онро бозҳам зебо намоем.

Муъминободро бо мавзеҳои дилфиребаш, ки зиёда аз 70 ҷои таърихи дорад дар оянда маркази сайёҳии ноҳияҳои Тоҷикистон дида бошем.

Обамбори ноҳияро ки ҷои аз ҳама зебо ва дилнишин аст макони сайёҳони хориҷи гардонем.

Ноҳия ки аз растаниҳои шифобахш бой аст кушиш кунем ки аз онҳо доруҳои табобатии ватани тайёр карда ба марази сайёҳон гузорем.

Дар бораи чашмаҳои шифобахши ноҳия ки зиёда аз 800 чашма мавҷуд аст ба аҳолии Тоҷикистони худамон маълумот дода тавонем.

Маълумоти таърихии Муъминобод

Дар қисмати шимолу шарқии вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон ноҳияе ба номи зебою хотирнишин Муъминобод арзи ҳастӣ мекунад, ки таърихи беш аз 4500-сола дорад. Муъминобод як қисмати хурди ин сарзамини пурғановат ва овозадори Хатлонзамин буда, аз шимол бо навоҳии Ховалингу Тавилдара, аз шарқ ба Шӯрободу Даштиҷум аз ҷануб бо Кӯлоб ҳамсарҳад аст. Масоҳати ноҳия ба 880,6 км2 баробар буда, аз пойтахти ҷумҳурӣ 244 км аз маркази вилоят шаҳри Қурғантеппа 200км, аз шаҳри Кӯлоб 42км дуртар воқеъ гардидааст. Иқлими ноҳия континенталӣ буда, тобистон то 40 дараҷа гарм ва зимистон то 15 дараҷа хунук мешавад.

Чилдухтарон

Чилдухтарон ин рамзи ноҳияи Муъминобод ба ҳисоб рафта ҷои аз ҳама зеботарини Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст, ки барои кухнавардиву сайёҳи макони такрор нашавандааст.

Обамбори ноҳияи Мӯъминобод: макони моҳиҳои беҳтарини рӯи дунё , дилкаштарин ҷои сайёҳи маркази намуди варзиши қаиқрони хулас макони сайёҳат.

Дар наздикии маркази ноҳия обанбори калоне вуҷуд дорад, ки масоҳаташ 385га замин ва ғунчоиши обаш зиёда аз 380 миллион м3 – ро ташкил медихад. Дар ин обамбор намудҳои бисёри моҳиҳоро вохурдану дидан мумкин аст ва бояд зикр кард ки дар инҷо намуди варзиши қаиқрони рушду нуму карда истодааст, бе ягон шубҳа гуфтан мумкин аст ки ба наздики ин макон ба сайру сйёҳати саёҳони хориҷӣ мубадал мегардад.

Ин харитаи сайёҳии ноҳияи Мӯъминобод мебошад, ки дар инҷо маконҳои таърихии ноҳия бо аксҳояшон нишон дода шудааст. Даромадгоҳи ноҳияро дарвозаи зебои бо гулххои хамешабаҳор зебу зинат медиҳад. Ноҳия аз деҳаи Шамсиддини Шоҳин манша гирифта дар Чилдухтарон ба итмом мерасад. Биё ба Мӯъминобод хурамзамини обод.

Харки санге дар багал омад ба касди чони ман,
Ормонаш санг шуд дар пои кухxистони ман.
Дар шикаст афтод рах бар мулкам Искандар гирифт,
Пеши рохи аскарашро кухи Чилдухтар гирифт.

Мир Сайид Ҷалолиддини Гулдаста:

Мир Сайид Ҷалолиддини Гулдаста Ин авлиёи забардаст дар асрҳои XI -XII ба мутафакирони машҳур Мир Сайид Ҳасани Шоҳи Хомӯш ва Хоча Алишохи Вали дар як давру замон зиндаги карда, бахри рушду тараккиёт ва ободоии Муъминобод хизмати арзандае карданд

Хоҷаи Нур:

То солҳои 60-уми асри гузашта роҳи асосии мошинагард ва рафту омади Муъминобод–Кӯлоб тавассути Чорсу, Қуруғи Салингӣ (макони ҳозираи обанбори Муъминобод, деҳаи Дӯстӣ (собиқ Сарсибилоқ), қадобаи Хоҷаи Нур, Даҳана сурат мегирифт. Дар тарафи рости роҳи Хоҷаи Нур марқади похсангини пастаки ҳазрати Хоҷаи Нур ба назар мерасид ва асрҳо боз мавриди зиёрати зоирон қарор гирифта буд.
Соли 2003 ба сайъ ва ташаббуси як гурӯҳ ҷавонмарди деҳаи Хоҷаи Нур дар ҷойи марқади пештара мақбараи ин шахсияти таърихӣ аз нав сохта шуд, ки он ба ҳама талабҳои меъморию бостоншиносии асрҳои X-XI ҷавобгӯ мебошад.

Бибинавро ва Бибисавро

Дар қисмати ҷануби шахраки Муъминобод, назди обанбори машҳури он деҳае бо номи Душанбе арзи ҳасти мекунад, ки бо табиати зебою меваҳои хуштаъму боллазат ва махсусан чашмаи қадимаи таърихиаш Биби Навро ва Биби Савро машҳури Тоҷикистон аст. Дар бораи пайдоиши ин чашма байни бошандагони солори деҳа, ақлу ривоятҳои **гуногун боқи мондааст.**

Каълаи марказии Муъминобод

Қаълаи Муминобод дар маркази ноҳия ҷойгир буда ҳоло бо дасгирии Вазорати Фарҳанг азнавсози шуда истодааст. Дар ин чода фаъолияти босамари бостоншиносони маъруфу машхури точик Музаффар Азизовро хоса зикр кардан ба маврид аст. Ӯ беш аз 30 сол аст, ки баомӯзиши таърихи қадимаи Муъминобод машғул аст, дар кофтуковҳои мақбараи Мир Сайид Хасани Шохи Хомӯш ва Қалъаи маркази нохия бевосита иштирок карда, хулосахои аниқи илми дорад.

Кофир Калъа

Болотар аз дехаи Геш теппае вуҷуд дорад ки дар зери ин теппа калъае бо номи Кофир мавҷуд аст ки мувофиқи маълумотҳо он мансубияти асрҳои 3-4пеш аз мелодро гувоҳӣ медиҳад.

Осорхонаи Муъминобод

Бозёфт ва ёдгориҳои таърихи шаҳодат медиҳанд, ки Муъминобод таърихи бою рангини беш аз 4500- сола дорад. Дар инҷо нигораҳоро аз асрҳои санг то асри Х1Х вохурдан мумкин аст, ногуфта намонад ки ин ҳама маҳсули ҷамъовардаи устод Талабов Махсиддин аст.

Чашмаи Толеъ

Дар тарафи чапи роҳи мошингарди Муъминобод-Кӯлоб, дар байни деҳаҳои Қипчок ва Туту деҳаи на чандон бузурги Толеи нав воқеъ аст. Солҳои пешин шумораи хоҷагии ин дехаро ба таври гуногун шарҳ медиҳанд. Айни замон дар ин ҷо 15-16 хочаги истиқомат доранд. Мардумаш асосан ба чорводори ва корхои дехқони машғуланд. Дар қисмати поении деҳа аз тарафи чап дар таги теппаи тахмин 5-10 метр баланддошта чашмаи мусаффое чори мешавад,ки бо тамъу лаззат ва хосияти шифобахшиаш солҳо боз маълуму машхур аст. Оби чашмаро дар тахлилгохи марказ муоина карда, хулосаи мутахассини соҳаи тибро хосил кард. Маълум гардид, ки оби чашма хосияти баланди шифобахши дошта, барои табобати беморихои меъдаю рӯда, чигару талха, берун кардани санги гурдаю масона, паст кардани туришии меъда, ҷигарсӯзок, бадҳазмӣ, ба танзим омадани мубодилаҳои моддаҳо дар органхои хозима ва ғайра кӯмаки хубе мерасонад.

Чашмаи Шифо

Ин чашма дар назикии дехаи ноободи Мазори бедарак чойгир аст. Азбаски ин макон дар гузашта чангалзори зичу касногузар доштааст ва касе, ки вориди он мегаштааст, бедарак шуда нихоят бо мушкилихои зиёде берун мегаштааст, ин дехаро Мазори бедарак ном гузоштанд. Хамчунин дар ин чо чанд мазору чойхои муқаддас мавчуд аст.Чашмаи шифо ана, дар хамин макон асрхо боз арзи вучуд мекунад ва бо хосияти шифобахшиаш маълуму машхур аст. Оби чашма сарду тунук ва болазату хунук мебошад.Вақте ки кас ба ин макон мебарояд, шир-шири садои гуворою рӯхбахши он аз таги кӯххои қатораи Мазори бедарак назар афканда, аз лаззату хунуки ва тунукии он хумори ташнаги шикаста, бори дигар ки ба қудрату тавонои ва муъчизоти Холиқи хеш сари таъзим хам карда, рубоии зеринро замзама месозад:

Эй Чашмаи шух, чонфизо меои,
Пайгоми ки дори аз кучо меои.
Монанди сиришки ман нихон аз мардум,
Охиставу нарму бесадо меои

.

ТАКМИЛИ ОСОРХОНАИ ЛОИҚ ШЕРАЛӢ ДАР ШАҲРИ ПАНҶАКЕНТ. ЗИНДАГИНОМАИ ЛОИҚ ШЕРАЛӢ

Воҳидов Ш.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Устод Лоиқ Шералӣ шоири бузурги муосири тоҷик 20 майи соли 1941 дар деҳаи Мазори Шариф воқеъ дар шаҳристони Панҷакенти Тоҷикистон ба дунё омадааст.

Ӯ соли 1954 пас аз хатми мактаби ҳафтсолаи деҳаи Мазори Шариф ба Омӯзишгоҳи омӯзгории шаҳри Панҷакент дохил шуда, соли 1958 онро хатм кард. Таҳсил дар ҳамин омӯзишгоҳ роҳи ояндаи ӯро таъйин намуд. Ӯ бо маслиҳат ва пуштибонии бародари фозилаш Қоришариф соли 1959 ба Душанбе меояд ва ба факултаи забону адабиёт ва торихи Донишгоҳи омӯзгорӣ дохил мегардад ва соли 1963 онро ба итмом мерасонад.

Пас аз ин, нахуст ба ҳайси муҳаррири шӯъбаи адабии радиои Тоҷикистон ва сипас корманди адабии рӯзномаи “Комсомоли Тоҷикистон”, мудири шӯъбаи назми маҷаллаи “Садои Шарқ”, мушовири Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон, сардабири маҷаллаи адабии “Садои Шарқ” – нашрияи Иттиҳодияи нависандагони Тоҷикистон кор кард. Ӯ аз соли 1965 узви Иттифоқи нависандагони Иттиҳоди Шӯравӣ буд. Бояд ёдовар шуд, ки дар он солҳо мутобиқи расму қоидаи маъмул ҳар адиб, ки мехост узви Иттифоқи нависандагон шавад, бояд то он дам ҳатман як маҷмӯа чоп карда бошад. Вале бо назардошти истеъдоди равшани Лоиқи ҷавон ва исрори устод Мирзо Турсунзода ӯро бидуни ҳеч маҷмӯае ба таври истисно ба узвияти Иттифоқи нависандагон пазируфтанд. Ӯ ҳамчунин узви Кумитаи марказии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва намояндаи Шӯрои олии Иттиҳоди Шӯравӣ буд. Устод Лоиқ аз соли 1991 то дами марг ба сифати Раиси Бунёди байналмилалии забони форсии тоҷикӣ ифои вазифа кард.
Ӯ ҳамчунин узви Кумитаи марказии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва намояндаи Шӯрои олии Иттиҳоди Шӯравӣ буд. Устод Лоиқ аз соли 1991 то дами марг ба сифати Раиси Бунёди байналмилалии забони форсии тоҷикӣ ифои вазифа кард.

30 июни соли 2000 соати 12 бар асари бемории сактаи мағзӣ чашм аз ҷаҳон пӯшид. Ташйиъи ҷанозаи он гаронмоя 1 июл бо ҳузури ҳазорон мухлисаш баргузор ва пайкари покаш дар Оромгоҳи Лучоби шаҳри Душанбе дар паҳлӯи бузургони адаб ва ҳунари Тоҷикистон дафн карда шуд. Байти зеринро худи устод ҳанӯз соли 1998 барои санги мазораш васият карда буд:

Дар рӯи замин намонд маъман,
Эй гӯр, дуруд бодат аз ман.

Ашъори шоир

Нахустин шеърашро Лоиқ дар синни 18-солагиаш бо номи «Ном» иншо мекунад. Моҳияти ин шеър аз он иборат аст, ки дар синни наврасӣ Лоиқ мехоҳад, кореро анҷом намояд, ки дар дилу дидаи мардум абадан ҷой гирад.Ва ҳамин чиз сабаб мегардаду ӯ

пешаи шоириро ба худ қабул менамояд. Албатта, шоирӣ ин истеъдоди Худододист. Вале ӯ пайваста кӯшиш менамуд, ки ба воситаи шеърнависӣ дар қалбу дидаи мардум чой гирад. Дар муддати кутох Лоиқ тавонистааст дар дилу дидаи мардум бо он шеърҳои пурмазмун ва баландэъҷозаш ҷой гирад. Шеърҳое, ки Лоиқ навиштааст, мазмуни баланди эҷодӣ доранд. Васфи ишқу муҳаббат ва меҳру садоқат дар эҷодиёти устод чунон зебо ва нозукбинона нигошта шудааст, ки пас аз мутолиа намудани он ба хонанда руҳу ҳаловати тозае мебахшад.

Шеърҳое, ки Лоиқ дар васфи модар гуфтааст, ҳамаи онҳо дорои маънии хеле баландмазмун мебошанд. “Модарнома”-и устод яке аз беҳтарин модарномаҳо шинохта шудааст. Аксари шеърҳои «Модарнома»-и устод бозгӯи зиндагии модари муштипараш мебошанд. Дар яке аз шеърҳояш тасвири модари пираш, ки дастони ларзон дораду чашмаш сӯзанро намебинад бо як умед ва шарафи модари ҷомаи домодӣ медӯзад, навишта шудааст:

Ба кунҷи сандалӣ биншаста шабҳо модари пирам,
Ту шояд ҷомаи домодӣ медӯзӣ ба сад ният,
Ки рузи тӯй дида дар қади ман, бишкани армон,
Бубинӣ то ба ранги нав, ба ҳусни нав ҷавоният,
Ба он дастони ларзони шарафмандат бимирам ман!

Ватанхоҳӣ ва ватанпарастӣ дар шеърҳои Лоиқ хеле хуб инъикос ёфтаанд. Шеърҳое, ки дар замони ҷанги бародаркуш эҷод гардидаанд, хама мазмуни сиёсӣ дошта, даъват ба ягонагӣ ва сулҳу салоҳ мебошанд. Ҳар як мисраи эҷодкардаи ӯ маънии худро дорад.

Лоиқ шоири замонаҳо

Лоиқ то имрӯз ягона шоир аст, ки бидуни нашри ягон дафтари шеър ба узвияти Иттиҳодияи адибони Шӯравӣ пазируфта шуд. Иттиҳодияи адибони Тоҷикистон Мирзо Турсунзодаро шеъри «Ба кунҷи сандалӣ биншаста шабҳо модари пирам…» чунон мутаассир мекунад, ки ӯ бо сарфи назар аз талаби ҳатмии китоби чопшудаи ашъор, Лоиқро ба узвияти ин созмон қабул мекунад. Лоиқ Шералӣ соли 1965, вақте ба ин созмони расмии удабо пайваст, ҳамагӣ 24 сол дошт.

Нахустин дафтари шеъри ӯ бо номи «Сари сабз» соли баъд, дар 25-солагии Лоиқ ба нашр расид. Баъдан чандин дафтари дигари шеъри Лоиқ – «Илҳом» (1968), «Нӯшбод» (1971), «Соҳилҳо» бо силсилаи «Рубоиёти Хайём» (1972), «Ташнадил» (1974, бо ҳуруфи форсӣ), «Хоки ватан» (1975) ва «Марди роҳ» (1978) аз дасти чоп берун шуд. Лоиқ дар ин солҳо бо ашъори шоирона ва миллиаш дар баробари Мӯъмин Қаноат, Бозори Собир ва Гулрухсор дар радифи аввали шоирони муосири тоҷик қарор гирифт. Дар солҳои 80-уми қарни гузашта, китобҳои «Хонаи дил» ва «Хонаи чашм» ва дар солҳои 90-ум «Фарёди бефарёдрас»-и Лоиқ шӯҳрати ӯро ба осмони боз ҳам баландтарини адабиёти тоҷик бароварданд ва номи ӯ ба ҳалқаҳои адабии форсизабони дунё низ роҳ ёфт.

Ба ҷоизаҳои пуршарафи давлатӣ қадрдони шудани Лоиқ

Шоир соли 1978 барои маҷмӯаи “Хоки ватан” ва “Илҳом аз Шоҳнома” барандаи ҷоизаи давлатии Абӯабдуллоҳ Рӯдакӣ гардид. Ғайр аз ин ӯ унвони давлатии “Шоири халқии Тоҷикистон”-ро касб карда буд. Моҳи майи соли 1999 ба устод ҷоизаи байналмилалии “Нилуфар” эҳдо гардид.

Лоиқи замон рафт

Лоиқ 30-юми июни соли 2000, дар синни ҳамагӣ 59-солагӣ бар асари боло рафтани фишори хун ба дунё падруд гуфт ва ба абадият пайваст. Аммо шеъри баланди ӯст, ки ёди Лоиқ ва номи ӯро дар зеҳнҳо зинда медорад. Рӯзи 20-уми май, дар 70-умин зодрӯзи шоир дар театри Лоҳутӣ маҳфили ёдбуди Лоиқ Шералӣ баргузор шуд. Дар ин рӯз ҷамъи бузурге аз дӯстону пайвандон ва алоқамандони шеъри Лоиқ дар мазори шоир дар оромгоҳи Лучоб гирди ҳам омада, ба ёди ӯ маҳфили шеър оростанд.

Бо эҳтимоми дӯстону пайвандонаш имсол санги мазори шоирро ҳам нав карданд ва дар ин санги нав байти маъруфи ӯ ҳаккокӣ шудаа

Ман баъди ҳама завол меоям боз,
Чун мурғи хуҷастабол меоям боз.
Гар баъди ҳазор сол ёдам бикунӣ,
Ман баъди ҳазор сол меоям боз.

Устод Лоиқ бемуболиға шоиртарин ошиқ ва ошиқтарин шоир буд. Зеботарину писандидатарин, содатарину равонтарин, гармтарину олитарин, алқисса, ошиқонатарину шоиронатарин шеъри садаи 20-ро гуфтааст. Лоиқ дар зама чизу ҳама ҷо симои ёрро мебинад ва хар чизаке метавонад ӯро ба ёди ёр андозад:

Нам-нами борон чу ёдат кард, ёдат мекунам,
Барги гул чун бӯӣ ту овард, ёдат мекунам.
Ман агар нозукписандам, аз назокатҳоӣ туст,
Бар сари гул чун нишинад гард, ёдат мекунам...

Ё ХУД: *Чунонат ёд меорам, ки рахгумкарда манзилро,*
Чунонат дуст медорам, ки дарёбурда сохилро...

Агар у гуфтааст, ки "Ман намемирам, ман нахоҳам мурд" имрӯз мо бояд дар дил тасдиқ кунем, ки Ӯ НАМЕМИРАД, Ӯ НАХОҲАД МУРД!!!..

Истеъдодҳо намемиранд...

Истеъдодҳо дар ҳар як асру солҳо байни мардум пайдо мешаванд ва хуш ба ҳоли он мардум, ки бо ҳамин нобиғахо ҳамасру ҳамдаврон ва дар як давраи таърихи бо ҳам зиндагонӣ мекунанд. Лоиқ шоири дастрас буд ва дар маъракаву шабнишиниҳо бо қону дил иштирок мекард. Назарбаланд буд, аммо бо хама бузургиаш кибр надошт. ҳама медонанд, ки дар асри мо Лоиқ бузургтарин шоир буд, ҳаст ва мемонад. Он замонҳо, яъне то солҳои 90 шоирро тарғибу ташвиқ мекарданд, то истеъдодашроривоҷу равнақ диҳад. Чанд соли охир барои Лоиқ барин шоири ҳассос, ки дарди замонаро хеле хуб дарк кардаву аз дастоварду муваффақиятҳои кишвар сарбаланду аз бенизомиҳо дилхун мегардид, ба рӯҳу ҷонаш беасар намонданд.

Маълумоти мухтасар дар бораи осорхонаи устод

Рустое, ки устод Лоиқ дар он зода ва парварида шудааст. Як деҳае, ки дар домони кӯҳу теппаҳои сарсабзу зебост. Ин деха Мазори Шариф ном дорад.

Мазори Шариф ном шудани рустои Лоиқ, ба он хотире будааст, ки дар ин деҳа аниқтараш дар рӯбарӯи манзиле, ки устод Лоиқ таваллуд шудаанд, мазоре ҳаст, ки дар он як идда бузургони асрҳои X-XII, аз ҷумла Хоҷа Муҳаммади Башоро, аз муҳаддисони

машҳур зиставу чилла нишаставу фавтидаву дафн шудаанд. Хона-музейи устод Лоиқ дар паҳлуи ин оромгоҳ ба як мазори дигар табдил шудааст. Осорхонаи устод Лоиқ Шералӣ дар шахри Панҷакент, деҳаи зебоманзараи Мазори Шариф ҷойгир шудааст. Осорхонаи мазкур соли 2001 сохта шудааст! Осорхона 1 кабата буда, аз 3 хона иборат аст: хонаи кории устод, хонаи чоиза ва дастовардхои устод нигох дошта шуда ва охирон хонаи хоби устод. Дар хонаи хоби устод лавозимотхои рузгор ва инчунин асбобхои мусикии хамон замонаи давраи устодро дидан мумкин аст. Дар кунчи дигари хонаи номбурда шуда сандалиеро дидан мумкин аст, ки он сандали хоси замони давраи хаёт ба сар бурдани устод мебошад. Ба тамошои осорхонаи устод Лоик мухлисонаш ва дустдорони ашъораш харруза-харруз меоянд.

Такмили осорхонаи Лоиқ Шералӣ дар шахри Панҷакент

Барои такмил додани осорхонаи устод, бояд аввал макони осорхонаи устодро иваз намудан лозим аст. Яъне осорхонаи устодро дар худи шахри Панҷакент сохтан лозим аст. Агар осорхона дар худи шахри Панҷакент бошад, мухлисон ва дустдорони ашъори устод зиёд мешаванд ва ӯро бисёртар мешиносанд, устод ки буд, чи гуна шеърҳо эҷод кардааст ва ба чи гуна чоизаҳои пуршарафи дафлатӣ қадрдони шуданашро мефаҳманд.

Баъд аз такмили осорхонаи шоир, агар ашъори ӯро пурра дар шабакаҳои интернет ҷой-ҷой дода шавад, беҳтар буд, ки хонанда метавонист маводи лозимиашро мутолиа намояд. Инчунин, ашъори шоир, яъне китобҳояшро имрӯзҳо аҳён-аҳён ба чашм мерасид. Бори дигар китобҳояш ба нашр расонд ва мардум ва мухлисонаш инҳоро харидорӣ намоянд,

САЙТ «ФИЗИКА ДЛЯ ВСЕХ»

Ганиев Х.
Технологический университет Таджикистана

Общая информация

Сайт «Физика для всех» создан в помощь школьникам и абитуриентам поступающим ВУЗ-ы с физико-математическим уклоном.

В создании сайта использовались результаты многолетних опытов обучения школьников и абитуриентов предмету физики.

В работе над сайтом принимали участие программисты (техническая часть) и преподаватели физики (контент).

Актуальность

Физика – одна из основных школьных дисциплин.

Поиск новых эффективных способов преподавания физики и повышения интереса учащихся к его изучению.

Тенденция перехода многих жизненных сфер в интернет (социальные сети, общение, развлечение, коммерция, поиск, образование).

Рост числа пользователей интернета среди школьников.

Изменение числа пользователей интернета с 1995 по 2010 годы

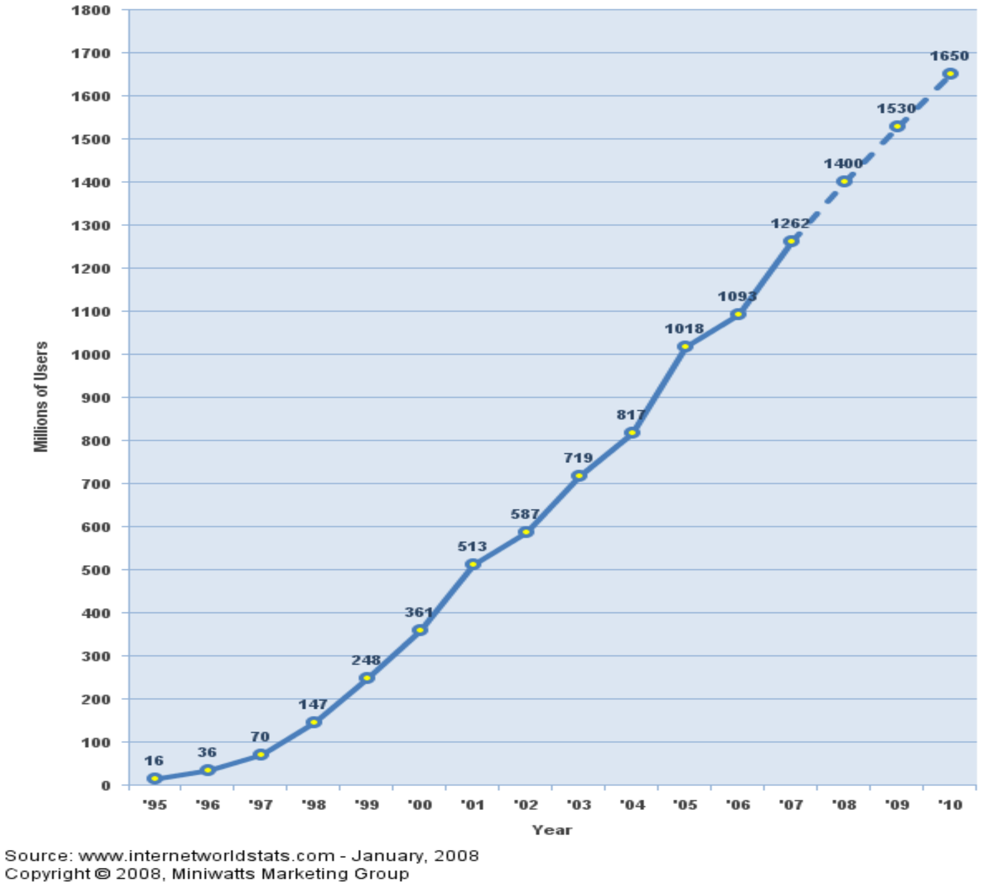

Эффективность освоения информации при различных методах обучения

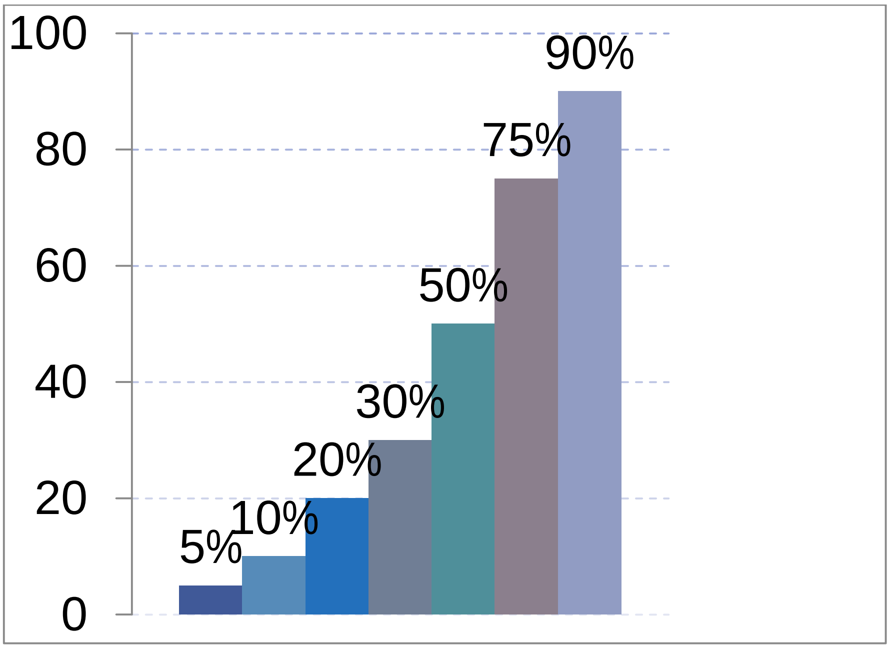

Лекции (5%) , Чтение (10%) ,Аудио/видео (20%), Демонстрация (30%), Дискуссия (50%), Практика (75%), Анализ, самообучение (90%)

Цели создания сайта

Улучшение качества образования школьников и абитуриентов.

Популяризация физики среди школьников.

Дать возможность самостоятельно изучать физику.

Подготовка к вступительным экзаменам школьников по системе НТЦ.

Внедрение альтернативного метода обучения.

Обеспечение учащимся удобства обучения.

Обеспечение доступности информации 24 часа в сутки через доступные технические средства (компьютеры, планшеты, мобильные телефоны).

Наши преимущества

Первый национальный ресурс, посвященный обучению физики.

Наличие видео-уроков по всем темам на русском и таджикском языках.

Наличие контрольных тестов для практики.

Наличие типовых вариантов экзаменов НТЦ.

Наличие конспектов и лекций по всем темам школьной программы.

Все в одном месте (все форматы информации в зависимости от потребности учащегося)!

Разделы сайта

Теория

Обучение

Задачи

1. Общее теоретическое знание

Этот раздел включает в себя конспекты лекции по каждой теме физики. Мы разделили всю школьную физику на 84 основные темы.

Конспекты сильно отличаются от традиционных, но не содержанием, а стилем.

Минимальное использование сложной терминологии дает возможность ученикам легче понять суть темы.

2. Раздел обучение

В этом разделе дается решение типов задач по каждой теме в виде видеороликов, что позволяет ученику пересматривать по несколько раз решения той или иной задачи.

3. Задачи для самостоятельного решения

По каждой теме приведено от 7 до 13 видов типовых задач, которые составляют один комплект задач.

По каждому типу приведено по несколько задач с изменением данных задач.

Дополнительный функционал

- ❖ В целях упрощения пользования нашим сайтом введена функция поиска.
- ❖ Функция комментария для обсуждения тем.
- ❖ Чат – для общения между пользователями.
- ❖ Разрабатываем функцию добавления элементов формул в комментарии.
- ❖ Социальные плагины для упрощения взаимодействия с нашим сайтом через аккаунты в соцсетях.

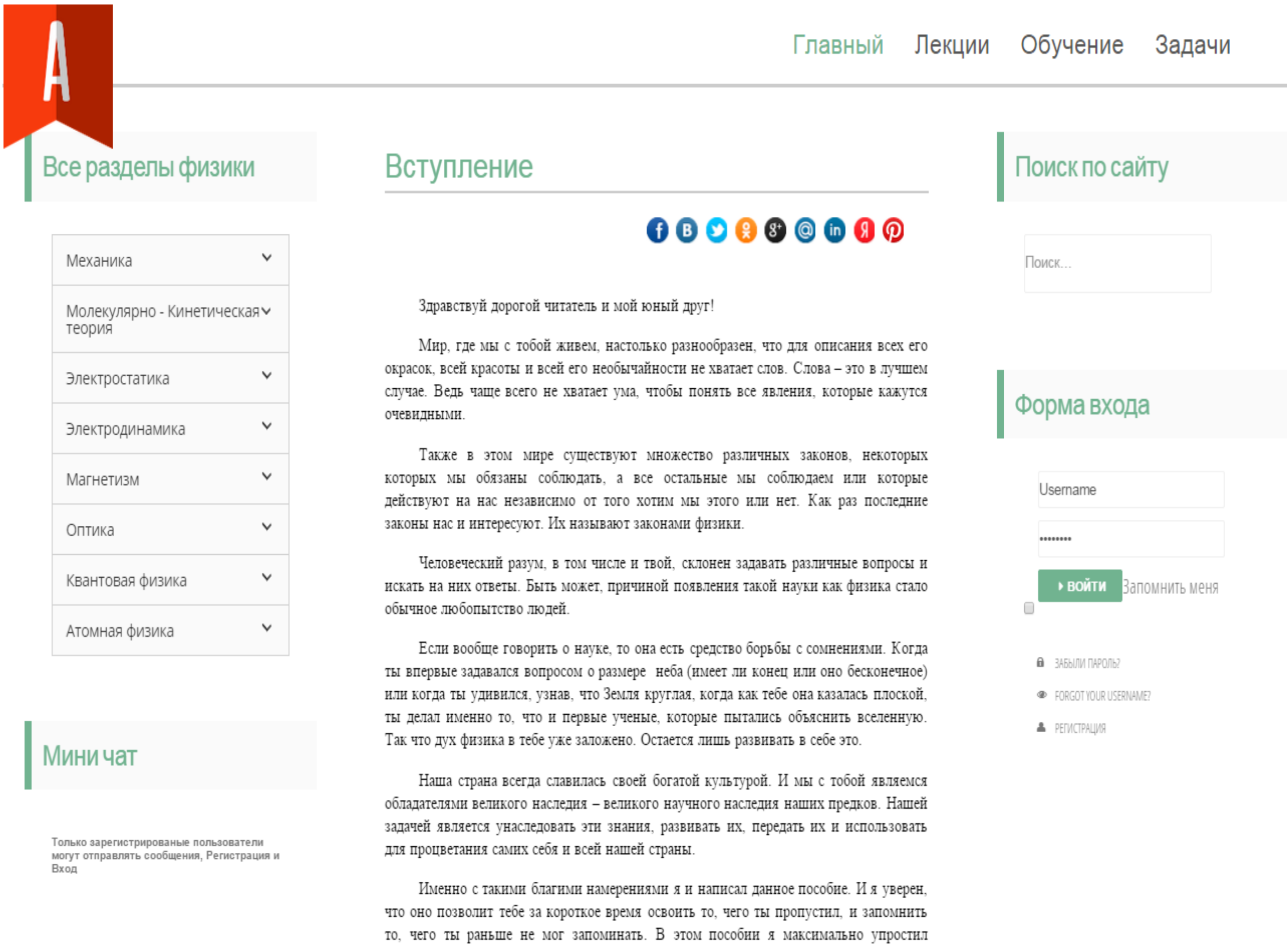

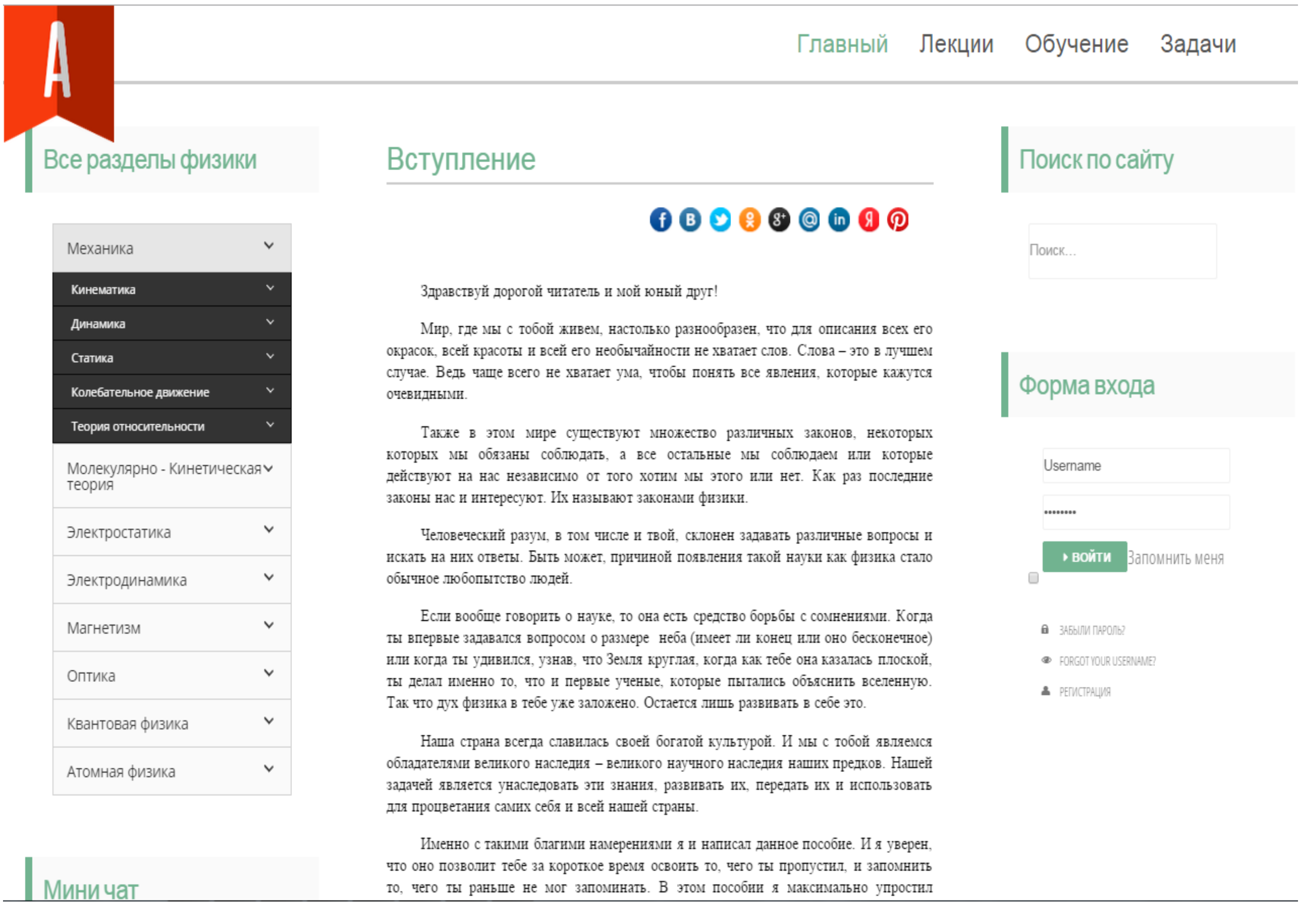
Главный
Лекции
Обучение
Задачи
Все разделы физики
Механика
Кинематика
Динамика
Статика
Колебательное движение
Теория относительности
Молекулярно - Кинетическая теория
Электростатика
Электродинамика
Магнетизм
Оптика
Квантовая физика
Атомная физика
Мини чат
Вступление
Здравствуй дорогой читатель и мой юный друг!
Мир, где мы с тобой живем, настолько разнообразен, что для описания всех его окрасок, всей красоты и всей его необычайности не хватает слов. Слова – это в лучшем случае. Ведь чаще всего не хватает ума, чтобы понять все явления, которые кажутся очевидными.
Также в этом мире существуют множество различных законов, некоторых которых мы обязаны соблюдать, а все остальные мы соблюдаем или которые действуют на нас независимо от того хотим мы этого или нет. Как раз последние законы нас и интересуют. Их называют законами физики.
Человеческий разум, в том числе и твой, склонен задавать различные вопросы и искать на них ответы. Быть может, причиной появления такой науки как физика стало обычное любопытство людей.
Если вообще говорить о науке, то она есть средство борьбы с сомнениями. Когда ты впервые задавался вопросом о размере неба (имеет ли конец или оно бесконечное) или когда ты удивился, узнав, что Земля круглая, когда как тебе она казалась плоской, ты делал именно то, что и первые ученые, которые пытались объяснить вселенную. Так что дух физика в тебе уже заложено. Остается лишь развивать в себе это.
Наша страна всегда славилась своей богатой культурой. И мы с тобой являемся обладателями великого наследия – великого научного наследия наших предков. Нашей задачей является унаследовать эти знания, развивать их, передать их и использовать для процветания самих себя и всей нашей страны.
Именно с такими благими намерениями я и написал данное пособие. И я уверен, что оно позволит тебе за короткое время освоить то, чего ты пропустил, и запомнить то, чего ты раньше не мог запоминать. В этом пособии я максимально упростил
Поиск по сайту
Поиск...
Форма входа
Username
ВОЙТИ
Запомнить меня
ЗАБЫЛИ ПАРОЛЬ?
FORGOT YOUR USERNAME?
РЕГИСТРАЦИЯ

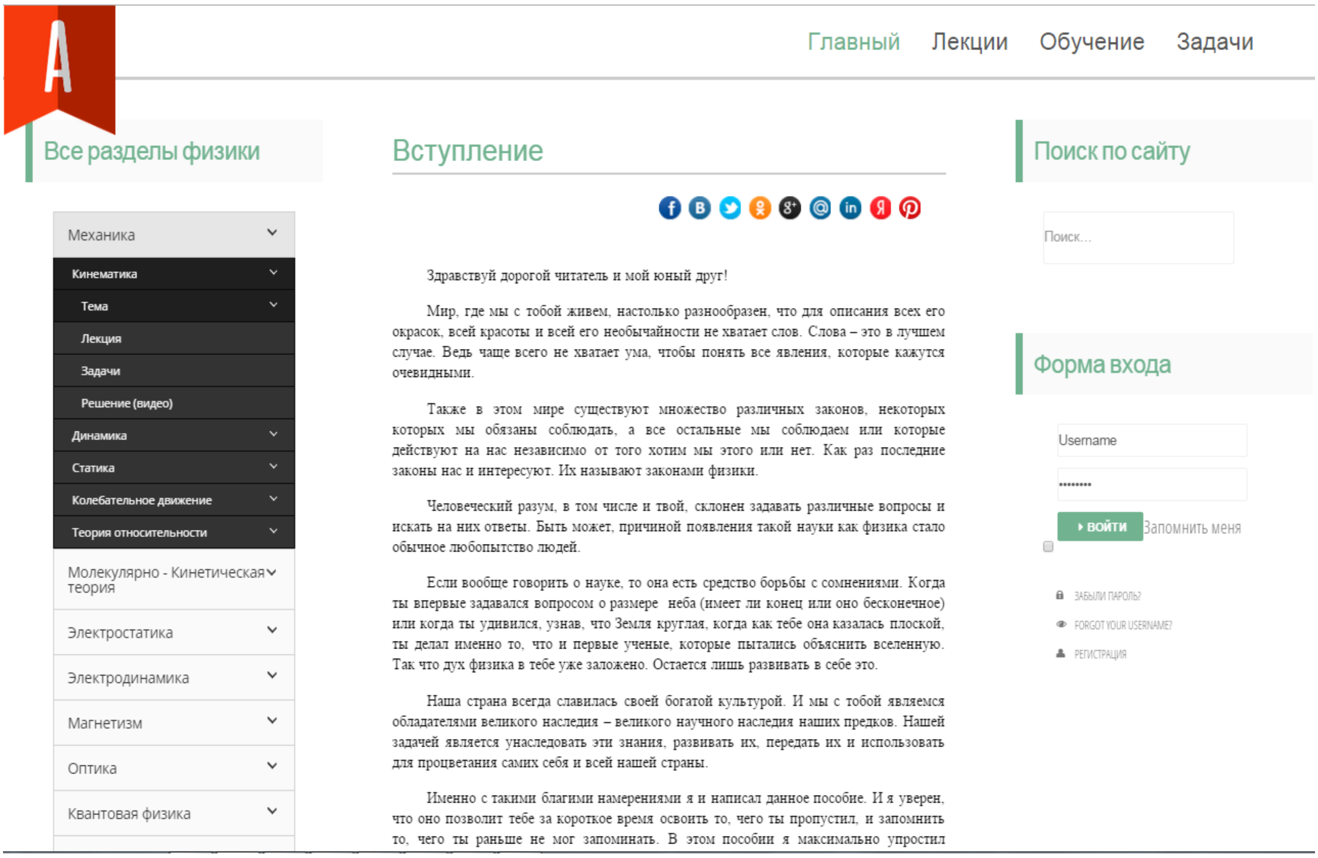
Главный
Лекции
Обучение
Задачи
Все разделы физики
Механика
Кинематика
Тема
Лекция
Задачи
Решение (видео)
Динамика
Статика
Колебательное движение
Теория относительности
Молекулярно - Кинетическая теория
Электростатика
Электродинамика
Магнетизм
Оптика
Квантовая физика
Вступление
Здравствуй дорогой читатель и мой юный друг!
Мир, где мы с тобой живем, настолько разнообразен, что для описания всех его окрасок, всей красоты и всей его необычайности не хватает слов. Слова – это в лучшем случае. Ведь чаще всего не хватает ума, чтобы понять все явления, которые кажутся очевидными.
Также в этом мире существуют множество различных законов, некоторых которых мы обязаны соблюдать, а все остальные мы соблюдаем или которые действуют на нас независимо от того хотим мы этого или нет. Как раз последние законы нас и интересуют. Их называют законами физики.
Человеческий разум, в том числе и твой, склонен задавать различные вопросы и искать на них ответы. Быть может, причиной появления такой науки как физика стало обычное любопытство людей.
Если вообще говорить о науке, то она есть средство борьбы с сомнениями. Когда ты впервые задавался вопросом о размере неба (имеет ли конец или оно бесконечное) или когда ты удивился, узнав, что Земля круглая, когда как тебе она казалась плоской, ты делал именно то, что и первые ученые, которые пытались объяснить вселенную. Так что дух физика в тебе уже заложено. Остается лишь развивать в себе это.
Наша страна всегда славилась своей богатой культурой. И мы с тобой являемся обладателями великого наследия – великого научного наследия наших предков. Нашей задачей является унаследовать эти знания, развивать их, передать их и использовать для процветания самих себя и всей нашей страны.
Именно с такими благими намерениями я и написал данное пособие. И я уверен, что оно позволит тебе за короткое время освоить то, чего ты пропустил, и запомнить то, чего ты раньше не мог запоминать. В этом пособии я максимально упростил
Поиск по сайту
Поиск...
Форма входа
Username
ВОЙТИ
Запомнить меня
ЗАБЫЛИ ПАРОЛЬ?
FORGOT YOUR USERNAME?
РЕГИСТРАЦИЯ

Использованные технологии

❖ Наверное, уже каждый веб-мастер или HTML программист сталкивался с интернет-движками. Несомненным фаворитом среди них является Joomla – довольно небольшой, не требовательный к возможностям сервера, но очень функциональный движок.

ЖУРНАЛ “ИДЕАЛ”

Гиёсидинова Ф. А., Салиева Ф.Т.
Инновационный лицей «Душанбе»
Технологический университет Таджикистан

Введение

На поиски новейших творческих информаций тратится большее время учащихся и студентов.

Здесь в каждом информационном разделе можно найти массу полезной информации, такие как музыка, художество, новости о мире, познавательные советы и многое другое. Он представляет собой сборник интересных информаций нынешнего поколения. Сегодняшнюю молодёжь не оторвёшь от экранов телевизоров, различных гаджетов и компьютеров. Они интернет – зависимы. Надо направить эту зависимость на правильное русло.

Обдумав о помощи, которой я могу предоставить учащимся и студентам, на ум пришла идея создания этого журнала. Этот журнал станет мостом для общения учащихся и студентов.

Ожидаемые результаты

В результате реализации проекта, мы ожидаем объединения учащихся и студентов разных школ, лицеев и ВУЗов в информировании происходящего мира, так как самым активным пользователем сети интернет является молодежь.

Искусство в моей жизни

Искусство - самый прекрасный, самый строгий, самый радостный и благой символ извечного, не подвластного рассудку стремления человека к добру, к истине и совершенству.

Томас Манн

Искусство для меня это совсем отдельная часть жизни. Мне кажется, жизнь без искусства не имеет смысла. Оно подразделяется на несколько областей, такие как, музыка, литература, скульптура, живопись и рисунок, шитьё, архитектура, кино, театр. Каждый человек может выбрать один или несколько путей к искусству. Я же нашла себя в Изобразительном искусстве, литературе и конечно же в музыке…

Через рисунок я могу передать все свои эмоции: грусть,

тоску, счастье, умиротворение и мечты. Я не представляю себя без художества, ведь это мой главный путь к достижению моей мечты. С детства я любила рисовать, хотя у меня не часто получались удачные рисунки, я не сдавалась, и в конце концов у меня всё таки что-то получалось. Это давало мне стимул продолжить любимое дело, сейчас я могу передать свои эмоции не только на бумаге, а на лицо и тело (Body-art, face-art). В будущем я хочу продолжить своё любимое занятие и этим покорить многие сердца, которые также неравнодушно бьются во имя искусства!

Я соединила в своём журнале «Идеал» всё, что интересует и тревожит нас в эти дни. Туда входят музыка, художество, новости о мире, познавательные советы и многое другое…

Гиёсидинова Фариза Амриддиновна

Всё о музыке

История музыки — отрасль музыковедения (наука и учебная дисциплина), изучающая музыку, и в первую очередь европейскую, по эпохам, странам и школам. Музыка, как часть культуры, находится под влиянием всех остальных её аспектов, включая социально-экономическую организацию и опыт, климат, и доступ к технологиям. Эмоции и идеи, выражаемые в музыке, ситуации, в которых музыка исполняется и воспринимается, и отношения к исполнителям и композиторам, — варьируются в зависимости от региона и эпохи.

Советская методологическая традиция (Ю.В. Келдыш) к истории музыки также относила музыкальную палеографию, систематизацию музыкальных форм в их историческом развитии и инструментоведение. В западной науке музыкальной палеографией занимаются филологи по первому образованию, форму изучают теоретики музыки, а инструменты (их конструкцию, исторические описания, акустический строй) изучают все музыковеды (историки, теоретики, музыковеды-фольклористы и др.) без исключения.

Музыкальный инструмент - Най

Флейта — деревянный духовой инструмент. Это общее название для ряда инструментов, которые состоят из цилиндрической трубки с отверстиями. Древнейшей формой флейты, по-видимому, является свисток. Постепенно в свистковых трубочках стали прорезать пальцевые отверстия, превращая простой свисток в свистковую флейту, на которой уже можно было исполнять музыкальные произведения.

Композиторы Ганс Зимер

Ханс Фло́риан Ци́ммер (нем. *Hans Florian Zimmer*; родился 12сентября 1957года) — немецкий кинокомпозитор,

известный своей музыкой к кинофильмам и компьютерным играм. Широко известен благодаря своим эпическим композициям, которые режиссёры успешно используют в боевиках и триллерах.

Лауреат премии «Оскар», двукратный лауреат премии «Золотой глобус», трёхкратный лауреат премии «Грэмми».

Наиболее известен по музыке к таким фильмам и мультфильмам, как *«Человек дождя»*, *«Король Лев»*, *«Спирит: Душа прерий»*, *«Скала»*, *«Лучше не бывает»*, *«Гладиатор»*, *«Пёрл-Харбор»*, серии фильмов *«Пираты Карибского моря»*, *«Тёмный рыцарь»*, *«Шерлок Холмс»*, *«Начало»* и *«Интерстеллар»,* а также играм *«CallofDuty: ModernWarfare 2»*, *«Crysis 2»*.

Ещё подростком переехал в Великобританию, где закончил частную школуHurtwood House.

Он начал свою музыкальную карьеру с игры на клавишных и синтезаторахв группах Ultravox и TheBuggles (сингл «VideoKilledtheRadioStar»). В 1980-х он работал вместе с кинокомпозитором Стенли Майерсом; они совместно написали музыку к таким фильмам, как «Лунное сияние» (1982), «Ничтожество» (1985), «Моя прекрасная прачечная» (1985). Его первым крупным достижением считается 1988 год, когда написанная им главная музыкальная тема фильма «Человек дождя» была номинирована на премию Американской академии киноискусства «Оскар».

С этого момента Циммер начал писать музыку для высокобюджетных фильмов: «Миссия невыполнима 2», «Багровый прилив», «Скала», «Настоящая любовь», «Гладиатор», «Шофёр мисс Дэйзи», «Принц Египта», «Пёрл-Харбор», «Тонкая красная линия», «Падение „Чёрного ястреба“», «Мадагаскар», «Мадагаскар 2», «Код да Винчи» и саундтреки «Пираты Карибского моря: Сундук мертвеца», «Пираты Карибского моря: На краю света», «Бэтмен: Начало», «Тёмный рыцарь», «Начало». В 1995 году он был удостоен премии «Оскар» в номинации «Лучшая музыка» (мультфильм «Король Лев»).

Художество 21-го века

3d рисунки на асфальте

Мир иллюзий многогранен и человечество ищёт всё новые и новые способы расширить наши представления об этом необычном явлении. 3d рисунки на асфальте — прямое тому доказательство!

Автором многих представленных выше иллюзий является известный английский художник Джулиан Бивер.

Этот новый вид искусства необычайно сложен, ведь художнику приходится постоянно смотреть за перспективой, а одно неверное движение и иллюзия рассыпается…

Body-art

Бодиарт (bodyArt) - роспись по телу ,образец креатива и мастерства художника.

Бодипейнтинг (от англ. bodypainting) - именно так правильнее называть самый распространенный вид **боди-арта,** в котором основное место занимает разрисовывание лица и тела. Глубоко не вдаваясь в историю любви человека к

разукрашиванию себя самого (вспомните североамериканских индейцев и аборигенов Папуа Новая Гвинея), отметим лишь глубинную связь искусства бодипейнтинга с искусством макияжа и визажа.

Face-art

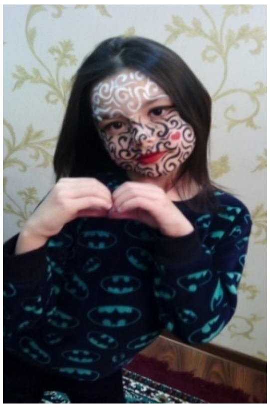

Face-art – это красочные рисунки, которые наносят на лицо специальной краской – Аквагрим. Аквагрим- это краски на водной основе, они легко смываются тёплой водой или салфетками. С помощью face-art дети и взрослые могут перевоплотиться в любимых персонажей!

(рисунки редактора)

Новости о Звёздах

ШАКИРА

Певица Шакира и защитник футбольного клуба«Барселона» Жерар Пике стали родителями во второй раз. Радостное событие произошло в семье Шакиры (Shakira) и ее возлюбленного Жерара Пике (GerardPique) — поздно вечером в четверг, 29 января, у них родился второй сын.

Мальчик появился на свет с помощью кесарева сечения, и сейчас мама и малыш чувствуют себя хорошо. Чтобы избежать назойливого внимания других рожениц, Шакира забронировала в родильном отделении барселонской клиники QuirónTeknon, где проходили роды, целый отсек.

Кроме того, певица распорядилась, чтобы у окон палаты стояли высокие и пышные растения, которые защищали бы ее от папарацци, дежуривших у больницы с 27 января. Их стараниями прибытие Шакиры в клинику не прошло незамеченным — сообщается, что она приехала на белом Audi и прошла через VIP-вход.

Пока неизвестно, какое имя пара выбрала для новорожденного. Старшего сына, родившегося 22 января 2013 года, Шакира и Жерар назвали Милан.

Джонни Депп женится в следующие выходные

Свадьба актера с ЭмберХерд состоится на его частном багамском острове.

Еще совсем недавно ходили слухи, что отношения Джонни Деппа и ЭмберХерд трещат по швам, и ни о какой свадьбе возлюбленная и слышать больше не хочет. Но теперь разговоры сменились на ровно противоположные. По последним слухам, бракосочетание Джонни и Эмбер состоится уже в следующие выходные, 7 или 8 февраля.

Возлюбленные обменяются кольцами и поклянутся друг друг в вечной любви и верности на частном острове Деппа Литтл Холлс Понд Кей, расположенном в Багамском архипелаге и купленным кинозвездой в 2004 году за 3,6 миллионов долларов.

На острове площадью всего 18 гектаров слишком мало жилых помещений, поэтому основная часть приглашенных на церемонию будет ночевать на личной яхте актера Vajoliroja.

Анджелина Джоли и БрэдПитт родят еще одного ребенка

Супруги Анджелина Джоли и Брэд Питт, пожалуй, самая многодетная звездная пара Голливуда, готова к очередному расширению своего семейства. У актерской четы уже есть шестеро детей: 13-летний Мэддокс, 11-летний Пакс, 10-летняя Захара, 8-летняя Шило и 6-летние Вивьен и Нокс. Но, по словам источника, приближенного к актерам, Джоли и Питт хотя еще минимум двоих детишек.

По слухам, одного малыша Анджелина и Брэд думают усыновить в Сирии. А другого – родить сами. Двойняшкам Ноксу и Вивьен – самым младшим отпрыскам звездной четы – в июле этого года исполнится уже по семь лет. И звездные супруги решили вновь испытать счастье от смены подгузников и молочных отрыжек, которое может подарить только младенец. Говорят, 38-летняя Энджи и 49-летний Брэд усиленно работают над продолжением рода и надеются, что актрисе удастся забеременеть в самом ближайшем будущем.

Параллельно с семейными делами Джоли и Питт также вместе решают рабочие. Супруги могут вновь объединиться на киноэкране в очередном режиссерском проекте Анджелины «Африка». Будущая картина расскажет об известном кенийском палеоантропологе и политике Ричарде Лики, который прославился благодаря активной борьбе с браконьерами, уничтожавшими африканских слонов. Сценарий к фильму написал Эрик Рот, известный по лентам «Форрест Гамп» и «Загадочная история Бенджамина Баттона».

Дэвид Бекхэм купил дом в трущобах Рио

Говорят, Дэвид Бекхэм купил себе дом в одной из трущоб Рио-де-Жанейро. Однако жители фавелы возмущены своим потенциальным новым соседом, так как из-за этих слухов уже сильно подорожали продукты и различные услуги сферы быта, а цены на жилье в этом районе выросли в десятки раз. При этом некоторые из обитателей и вовсе лишились своих лачуг.

По слухам, экс-футболист присмотрел себе небольшой уютный домик с видом на океан в прошлом году, когда приехал в бразильский мегаполис для съемок в рекламном ролике. За «стильную хижину» в фавелеВидигаль Бекхэм выложил 250 тысяч фунтов, тогда как стоимость этих жилищ не превышала 2500 фунтов. Теперь дома в этой трущобе и вовсе стоят по 400 тысяч фунтов.

ШОКИРУЮЩИЕ ЗВЁЗДЫ БЕЗ МАКИЯЖА!!!

В наше время все больше знаменитостей хотят раскрыть тайную завесу и показать свое истинное лицо. Певцы, актрисы и супермодели определенно отличаются без их повседневной красоты.

Бейонсе

Глядя на свежее лицо и даже без безупречного макияжа, Бейонсе является одной из наиболее перспективных знаменитостей без макияжа. Несмотря на повседневный стресс и малое время сна, так как она стала мамой, Бей выглядит свежо и сексуально без тяжелого слоя косметики. Она готова принимать участие в спортивных состязаниях и публичных выступлениях.

Кэти Перри

Натуральная блондинка Кэти Перри любит свои волосы и безупречный макияж. 29-летняя певица не любит смешивать разные стили макияжа, но ее образ без косметики очень отличается от изображения на экранах.

Деми Ловато

Даже при том, что она была на реабилитации от депрессии в возрасте до 18 лет, Деми Ловато не выглядит как человек, который прошел через многое в подростковом возрасте. Без макияжа актриса и певица выглядит великолепно, за что она и получила признание от своих поклонников в социальных сетях.

Новости, тревожащие мир

ФРАНЦИЯ

7 января 2015 года в ходе вооружённого нападения на офис редакции в Париже были убиты 12 человек, включая двух полицейских. Причём один из полицейских, которого сбили с ног, был убит в упор, в лежачем положении. Нападавших было двое, они произвели около тридцати выстрелов из автоматического оружия[9]. Среди погибших известные рисовальщики-карикатуристы Стефан Шарбонnье (известный под псевдонимом Шарб; 47 лет),Жан Кабю (76 лет), Жорж Волински (80 лет) и Бернар Верлак (57 лет). По сообщению западных СМИ, нападение произошло спустя несколько часов после появления в «Твиттере» издания карикатуры на одного из лидеров группировки ИГИЛ Абу Бакра аль-Багдади[10].

Движение мусульман всего мира

19.01.2015

Мусульмане по всему миру вышли на улицы городов, чтобы выразить свой протест французскому сатирическому изданию CharlieHebdo. Люди осуждают журнал, на обложке которого вновь изображен пророк Мухаммед со слезой и табличкой "Я - Шарли". Массовые протесты уже несколько дней не утихают в Сирии, Индии, Иордании, Алжире, Пакистане, Йемене и Нигере. Есть и первые жертвы.

Пока Европа вводит всевозможные меры безопасности, опасаясь новых атак со стороны исламистов, тысячи мусульман в Азии и Африке вышли на улицы в знак протеста против публикаций карикатур на пророка Мухаммеда. Очередной выпуск скандально-известного журнала CharlieHebdoне отступил от своих принципов даже после нападения на редакцию. Новый номер уже бьет все рекорды - тираж 7 млн. На обложке изображен пророк Мухаммед с плакатом "Я - Шарли" в руках. Многие мусульмане сочли это оскорблением. Массовые митинги вспыхнули в Йемене, Пакистане, Алжире и Нигере.

В Исламабаде демонстрации продолжаются уже несколько дней и временами перерастают в стычки с полицией. В субботу к протестам присоединились сотни местных юристов. Они устроили забастовку, требуя от властей решать вопрос об оскорблении чувств верующих на международном уровне.

В Нигере манифестации переросли в массовые беспорядки. В столкновениях с полицией погибли как минимум пять человек, еще более сорока пострадали. Протестующие, вооруженные битами и металлическими прутьями, громили машины, магазины, отели и жгли французские флаги. Под горячую руку попали и христианские церкви. Организованные группы по 300 человек сожгли восемь храмов.

В Йемене митингующие также требовали прекратить - цитата - "издеваться над пророком".Некоторые из демонстрантов говорили, что за карикатуры еще придется ответить. Именно йеменская ячейка "Аль-Каиды" взяла на себя ответственность за нападение на редакцию французского еженедельника.

ВАШИНГТОН. АМЕРИКА

Судя по документам Сноудена, в армии американских хакеров уже 40 тысяч бойцов. Бывший сотрудник агенства национальной безопасности (АНБ) США Эдвард Сноуден продолжает огорчать американские власти. На этот раз с помощью немецкого журнала "Шпигель" он обнародовал новую партию секретных материалов о глобальной слежке спецслужбами США за всем миром. Из документов кристализуются планы США не просто выуживать информацию с помощью вездесущей электроники. Идет речь о подготовке настоящей международной кибервойны.

В США, Великобритании, Канаде, Австралии, Новой Зеландии формируются специальные военизированные киберподразделения хакеров, чья задача - поиск уязвимых мест в компьютерных системах, разработка и внедрение вредоносных программ для вывода из строя объектов инфраструктуры потенциальных противников. Главная цель - системы командования вооруженными силами.

Любопытно, что кибервойска США насчитывают уже более 40 тысяч сотрудников, и осваивает миллиардный (!) бюджет (данные за в 2013 год).

УКРАИНА

В Углегорске идут ожесточенные бои, в Дебальцево погибли 12 мирных жителей. Путин, Меркель и Олланд ожидают прогресса от встречи в Минске.

В Запорожье активисты забросали милицию светошумовыми гранатами.

Из Дебальцево эвакуированы около тысячи человек - Яценюк. Генсек НАТО обвинил Россию в нарушении границ соседних стран - LeFigaro.

Украине придется покупать у России боеприпасы, чтобы продолжать войну на Донбассе.

Война в Донецке, люди бегут от взрывов. Население находит убежище в подвалах прежних домов, от которых ничего не осталось…

ТАДЖИКИСТАН

Это тот возраст, когда, согласно законодательству республики, мужчин отправляют на пенсию.

Председателю Маджлиси милли (верхней палаты парламента), мэру города Душанбе Махмадсаиду Убайдуллоеву, который является важной политической фигурой Таджикистана на протяжених двух последний десятилетий, 1 февраля исполнилось 63 года. Это тот возраст, когда, согласно законодательству республики, мужчин отправляют на пенсию.

Убайдуллоев считается важной политической фигурой в Таджикистане на протяжении двух последних десятилетий, так как он занимает пост. Он является вторым лицом государства, как по авторитету, так и по занимаемой им должности. Его влияние сейчас не такое, какое было в конце 90-х годов прошлого столетия и начале 2000-х годов в пик своего политического влияния в коалиции руководителей, в которую входили представители Дангары, Фархора и Худжанда.

Его сторонники отмечают его трудолюбие, называют его хорошим менеджером, занимающий должность мэра столицы Таджикистана на протяжении 18 последних лет. Однако журналист, который на протяжении долгого времени работал рядом с Убайдуллоевым, считает, что он вобрал в себя методы авторитарного и демократического правления. «На собраниях он выступает эмоционально, но только в отношении чиновников. При общении с простыми людьми, он демократичен. Каждый житель может позвонить в мэрию или письменно обратится через сайт мэрии, и поверьте, машина Убайдуллоева заработает, и каждое обращение будет рассмотрено», - сказал он.

Он награжден орденами «Дусти» и «Исмоили Сомони».

Китай обмундирует таджикскую милицию

КНР выделит 150 тыс. долларов на приобретение спецодежды для сотрудников МВД.

Министр внутренних дел Таджикистана Рамазон Рахимзода встретился 30 января с послом Китая в Таджикистане Фан Сянжуном. Об этом сообщает пресс-центр МВД.

По итогам встречи было подписано соглашение между министерством внутренних дел Таджикистана и министерством общественной безопасности КНР о безвозмездной помощи. В МВД пояснили, что данная помощь подразумевает предоставление сотрудникам таджикской милиции спецодежды (летней и зимней) на 940 тысяч юаней (более $150 тыс.).

В ходе встречи стороны обсудили вопросы расширения двухстороннего сотрудничества в борьбе против терроризма, экстремизма и сепаратизма. Рахимзода считает полезными такие встречи, которые «создают условия для укрепления дружественных отношений и двухстороннего сотрудничества».

НОВИНКИ КИНОИНДУСТРИИ

Мстители: Эра Альтрона

Описание:На этот раз команде супергероев предстоит сразиться с Альтроном - искусственным интеллектом, созданным Тони Старком. Робот посчитал своим главным противником - человечество и хочет его уничтожить, а чтобы герои не смогли в полную силу ему противостоять, он решает продолжить то, что не удалось Локки - рассорить Мстителей между собой.

Режиссер:ДжоссУидон.

В ролях:Роберт Дауни-мл., Марк Руффало, Сэмюэл Л. Джексон, Крис Хемсворт, Крис Эванс, Джеймс Спейдер, Джереми Реннер, Аарон Тейлор-Джонсон, Коби Смолдерс, Пол Беттани, СкарлеттЙоханссон, Элизабет Олсен,Энтони Маки, Томас Кречманн, Дон Чидл.

Терминатор: Генезис

Описание Джон Коннор продолжает возглавлять сопротивление, обороняя Лос-Анджелес в 2029 году. Разведка узнаёт о планах Скайнет нанести удар одновременно и в прошлом, и в будущем. Этот ход может стать решающим в битве людей и машин.

Режиссер:Алан Тейлор.

В ролях:Арнольд Шварценеггер.

Форсаж 7

Описание Доминик Торретто и его команда разделались с Оуэном Шоу, но теперь им предстоит столкнуться с его братом Иэном, который жаждет мести.

Режиссер:Джеймс Ван.

В ролях: Курт Рассел, ТайризГибсон, ДжорданаБрюстер, Мишель Родригес,ДжейсонСтэтхэм, Пол Уокер, Дуэйн Джонсон, Вин Дизель.

ДЛЯ ЛЮБОЗНАТЕЛЬНЫХ ДОМОХОЗЯЕК

Десерт «Клубника в шоколаде»

Чтобы приготовить десерт «Клубника в шоколаде», вам понадобится:

клубника – 1 кг
шоколад темный – 100 г
шоколад белый – 100 г..

Как приготовить десерт «Клубника в шоколаде»:

1. Ягоды клубники тщательно моем в чистой воде и аккуратно просушиваем при помощи бумажного полотенца.
2. Темный и белый шоколад достаем из упаковок, разламываем на мелкие кусочки, кладем их в чашку и расплавляем на водяной бане или в микроволновой печи.
3. Клубнику насаживаем на небольшую палочку и осторожно опускаем примерно на две третьих части в шоколад. Чередуем то белый, то черный шоколад, чтобы ягоды получились двух видов. Долго в горячем шоколаде стараемся ягоды не держать, чтобы они не стали слишком мягкими.
4. Ждем, пока шоколад на ягодах полностью застынет.
5. Снимаем клубнику с палочек и раскладываем на тарелочке. Следим, чтобы шоколад не начал трескаться.
6. Белый и темный шоколад натираем на самой крупной терке, он понадобится для дополнительного украшения ягод.
7. Сверху ягоды с застывшим шоколадом посыпаем приготовленной шоколадной стружкой.

Теперь наш десерт «Клубника в шоколаде» полностью готов.

Оптимизму нет предела!!!

Моня звонит из Израиля другу в Одессу:
- Сеня, что там у вас творится?
- Да Украина немножко воюет с Россией…
- Ну и что, есть потери?
- Да, есть... Украина потеряла Крым, пару областей, несколько самолётов и вертолётов, танков, БМП, разного там оружия, прилично народу и...
- А что потеряли русские?
- Моня, ты не поверишь, русские на войну ещё так и не приехали...

На первом году нашего брака, жена как-то обмолвилась:- Но ведь ты глава семьи, ты и решай.
- Почему я глава? – возразил я. – Мы ведь с тобой всегда всё вместе решаем…
- Всё равно, ты – глава.
- Почему я?
- Не спорь со мной! – сказала жена,и с тех самых пор я – глава нашей семьи.

ТАДЖИКСКИЙ АТЛАС: ИСТОРИЯ, ТРАДИЦИИ, ВОЗРОЖДЕНИЕ

Гайбуллоева Х., Толибова Г., Бобоев Н.

Атлас является материей с несложным орнаментом. Ее достоинство заключается в том, что она отличается повышенной плотностью размещения нитей, имеет привлекательный узор и ей свойственно повышенные гигиенические свойства. В частности, в платье из атласа не жарко летом.

В переводе с арабского слово «atlas» означает «гладкий».

У орнамента этой ткани 6 000 разновидностей, с каждым годом их число пополняется. Каждый узор имеет свою историю и свое название. Главным образом их именуют красивыми женскими именами, такими как Наргис (Нарцисс), Ганҷина (Сокровище), Рухшона (Яркая, Блестящая), Савсан (Подснежник) и т.д. Их не трудно узнать исходя из орнамента. Есть, например, халқа (что означает сережки) или гаждум (скорпион), а также шафтолу (персик), гул (цветок) и т.д. Отдельные мотивы узоров дошли до наших дней с прошлых веков, а некоторые создают современные художники,

придумывая новые узоры. Затем благодаря ткачам создается новая ткань, которой присваивается соответствующее название.

Одежду из атласа носили не только женщины, но также и мужчины, прежде всего богатые купцы и правители. Хотя сегодня мужчины уже не надевают одежды из атласа, и по сей день для них вышивают праздничные атласные платки для опоясывания.

Появление атласа связанно с Исламской культурой, в VII-VIII веках. Эта ткань была привезена завоевателями. В настоящее время в других странах используют другое название материи – «икат» (индонезийский термин).

В эпоху конца средневековья производством атласных тканей на территории современного Таджикистана славились ремесленники Худжанда и Гиссара (с центром в Каратаге). В советский период главными производителями атласа были Худжанд на севере Таджикистана, где функционировали «Шелкокомбинат» и «Худжандатлас», а также столица страны, где работало предприятие «Таджикатлас». В XVIII веке помимо атласа появились и другие шелковые ткани с пестрым узором: шойи и смешанная шелко-хлопковая адрас, а также более 20 других шелковых и полушелковых материй. В чем разница между атласом и адрасом?. Атлас — это чисто шелковая ткань, в которой все нити (основные и уточные) полностью из шелка, а в адрасе нити основы шелковые, уточные – хлопчатобумажные. Этим и объясняется большая жесткость адраса.

В конце XX века в Худжанде производились более 60 сортов атласа. К сожалению, с распадом СССР здесь на некоторое время было приостановлено производство таких тканей. Но в последнее время возрождается ручное ткачество, как и атласа, так и адраса. Благодаря усилиям руководства страны и области в Худжанде реализуются программы развития ремесла.

Изначально атлас изготовляли только из шёлковых нитей, но в последнее время в его состав добавляют хлопок и другие нити. Узор всегда не повторим, есть с блестками и матовые, гамма ярких и темных тонов, от однотонных до пестрых. Цена зависит от качество материала от 30 сом до 300 сом.

У атласа есть и свои недостатки, как то, что после мытья и ярких солнечных лучей солнца оно теряет окраску и тускнеет.

Об атласе написали многие наши исследователи, такие как Лариса Додхудоева, Нури Хокимова, Назира Бобочонова, Аскарали Ишматов, Муродали Ибрагимов. Они рассказывают о нашей культуре, о наших обычая. Увы о том, что мы уже забыли. Нельзя забывать кто мы есть, где наша родина, и наша культура. Мы не можем так беспечно обращаться с нашим богатством.

А теперь мы хотим представить Вашему вниманию ряд моделей костюмов на основе атласа. Эти модели разработаны нами на основе традиций, которые господствовали в середине XX века. Эти традиции были боле свойственны девушкам Худжанда. В них также привнесены некоторые инновации, свойственные современным стилям платьев из атласа.

ЛОИҲАИ ИНВЕСТИТСИОНӢ

Давлатова С., Раҷабов Қ.Р.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Кони мазкур дар ноҳияи Роштқалаи вилояти Мухтори Куҳистони Бадахшони Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир шудааст. Канданиҳои фоиданоки асосӣ–лоҷуворд ки ин маснуъоти заргари – ороишӣ; канданиҳои фоиданоки барои ороишот мебошад.
Иқлим ҷойгиршавии кон хушк аст. Ҳарорати миёнаи солона дар кон аз + 7 ° С то -2 "С мебошад. Таъмин бо қувваи барқ бо дизелӣ алоҳидаи ДГА-100 ва ДС-60 таъмин карда мешвад. Оби нушоки ва саноати бо воситаи насоси обкашаки НГР-250/50, ки обро аз шохоби «Лоҷуворд» , ки дар масофаи 500м аз мавчуд аст, мегиранд. Соҳаи алоқа бо маркази минтақавии Хоруғ дар масофаи шоҳроҳи 90 км, ки аз он 60 км роҳи автомобилгарди мумкадашуда ва 30 км роҳи мавсими, (аз июн то октябр) таъмин карда мешавад.

Санги ороишии лоҷуворд ба навъи биосоматики ва генетикӣ ба соҳаи монанди кони Сари-Санг дар Афғонистон дорад.ва аз чихати мураккабии сохти геологӣ ба гурӯҳи чорум дохил мешавад.

Ба таърихи 01.04.1990 аз ҷониби ГКЗ ИЧШС дар кони Лочувардара захираҳои категорияхои С, + C_2 дар ҳаҷми 510,7 тонна заргарӣ ва лочуварди ороишӣ тасдиқ ва 71,3 тонна лоҷуворд ва барои тоза буданд пешниход гардид.

Ҳисобҳои нишондиҳандаҳои истеҳсоли ва иқтисодии корхона

Номгуи нишондиҳандаҳо	Воҳиди ченак	Нишондиҳан-даҳои АТИ кондитсияҳои асосӣ
Захираҳои тасдикшудаи умуми	М3	19635
Захираҳои омухта аз лоҷуварду ёқути хом С1+С2	Т	569,5
Дар захирахои лоҷуварди хом	Т	536,5
Захираҳои омухта лоҷуворд ва ороиши С1+С2	Т	422,7
Дар захирахои ёқути лочуворд ва ороиши	Т	398,2
Маъдани миёна файзнокии маъдан: -ашёи лочуворд -лоҷуварди ороишӣ	 Кг/м3 Кг/м3	 30,1 27,7
Дороиҳои истеҳсоли	млн.долар	1210
Сармоягузории мушаххас барои 1 тонна истеҳсоли солонаи лоҷуварди ороиши	млн.долар	59,3
Хароҷоти амалиётӣ солона	млн.долар	317,8
Хароҷоти амалиётӣ солонаи 1 тонна лоҷуварди ороишӣ Аз ҷумла: Истихрочи маъдан аз кон. Бойгардони Ҷуброни хароҷот барои корхои чустучуи геологи	млн.долар млн.долар млн.долар млн.долар	15,5 8,4 0,2 6,9

		Давоми ҷадвал
Арзиши аслии коркарди 1 тонна ёқуту лоҷувард ва ороишӣ ба нимтайёр ва тайёри махсулот	млн.долар	115.0
Коркарди харочотхои солона	млн.долар	115.0
Харочотхои солона барои коркард.	млн.долл	56,4
Нархи миёнаи яклухт барои 1т лазурити ороиши	млн.долл	2.7
Нархи истехсолии махсулоти солона: - аз он чумла: - лочуварди чавохироти ва заргари -махсулоти нимхом ва тайёр	 млн.долл млн.долл млн.долл	 220,4 57 163,4
Даромади солона	млн.долл	80,0
Хамаги дар давраи коркарди кон	млн.долл	1440
Мухлати бозгашти маблагхо	Сол	10
Сатхи фоиданокии фондхои истехсоли	%	13,2

ҲИСОБАРОРИ ИННОВАТСИОНӢ

Давлатова Ф.
Технологический университет Таджикистан

МАСЪАЛАГУЗОРӢ

Яке аз масъалаҳои асосие, ки дар шароити имруза барои ба даст овардани хочагии халқи Ҷумхурӣ ба миён омадааст ин такмил додани сохти идоракунӣ мебошад. Сохти идоракуниро дар кадом фарматсияи ҷамъиятӣ нагирем ва онро такмил надиҳем ин як мақсад дорад. Ин мақсад пеш аз ҳама дар он дарҷ меёбад, ки бо вақти кам самараи зиёдро ба даст овардан мебошад.

МАҚСАДИ ЛОИҲА

Даст кашидан аз хароҷотҳои зиёдатӣ;

Барои асон гардонидани халли мисолхои математикаи оли , математикаи элементари ва халли масъолахои химия барои хонандагони мактабхои миёна, оли ва барои донишчуёни донишкадахои олӣ

ВАЗИФА

Барои халли масъалахои хисоби мухосибавӣ ва истифодабарии онҳо дар шароити рузмара.

Ба тарзи автоматӣ ҳал кардани масъалахои иктисодӣ.

Ба мутахассисони соҳаи иктисодиёт ва барномасозон имконияти аз худ намудани асосҳои назариявӣ ва истифодаи технологияи информатсионӣ дар амалия барои халли масъалаҳои муҳосибавӣ дар соҳаи мухталифи иктисодиёт..

- Одатӣ
- Инженерӣ
- Гузариш
- КАСР ва реша

- Матриса
- Хамия
- Ва инчунин аз банди менюхои файл, Ислохот,намуд,иловагӣ,маълумот.

Тугмаи Инженерӣ

Хангоми пахши тугмаи инженири равзанаи иловагие пайдо мешавад , ки аз чунин функсияхо иборат аст sin,cos , tg, ctg ва гайрахо

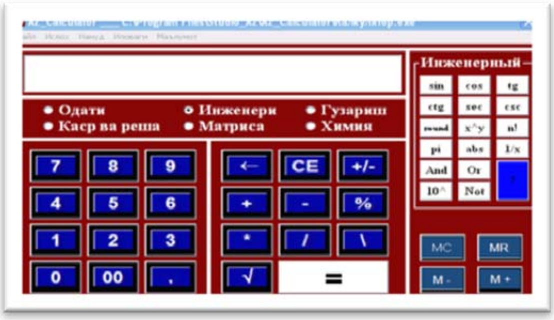

Тугмаи Гузариш

Тугмаи гузариш

Категорияи гузариш Курби асъор :

гузариш аз долар ба сомонӣ ва гайраҳо

гузариш аз мерт ба километр

инчунин вазн аз килограмм ба грамм

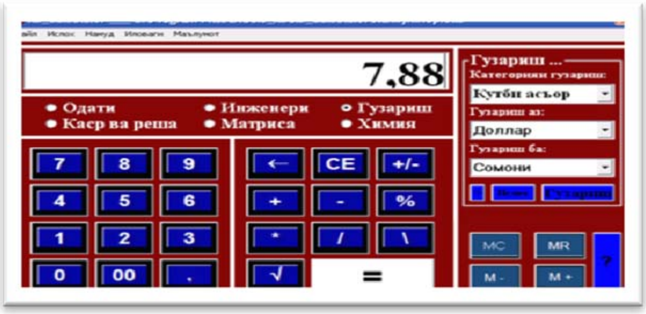

Ҳисоби каср, дескриминант ва аз тахти решаборорӣ

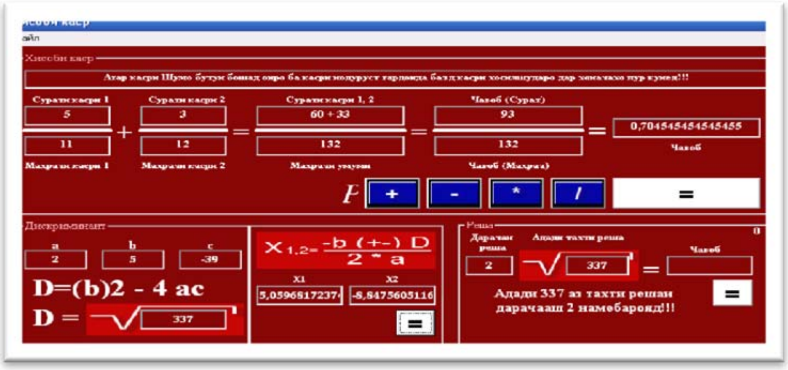

Тугмаи Матритса

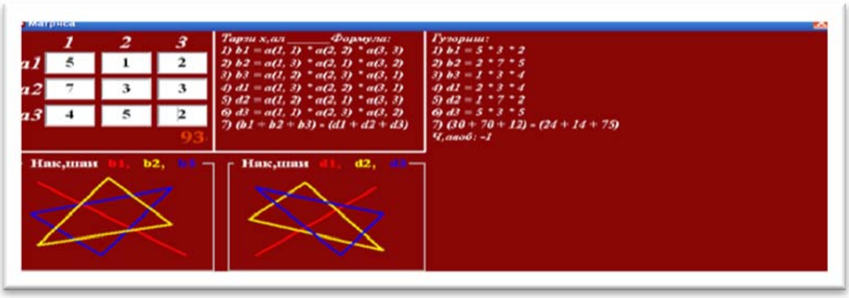

Тугмаи Химия

Ҳангоми пахши тугмаи иловаҳо ҷадвали ҳалшавандаги пайдо мешавад

Маълумоти мухтассар

Лоиҳа инчунин садо дорад ҳангоми пахши ракамҳо номгуи ракамҳо ё символҳои дар калкулятор буда садо мебарорад

Инчунин се ҷадвали ҳалшавандагӣ Менделевро дар бар мегирад

БУҶЕТИ ЛОИҲА

№	Номи таҷҳизот	Воҳиди ченак	Миқдор	Нарх	Ҳамагӣ (сомонӣ)
1	Компютер	Дона	1	2500	2500
2	Барномаи VB 0.6	Дона	1	6	6
3	Модем	Дона	1	250	250
4	Интернет	Вобаста ба кор	9 моҳ	150	1350
5	Маоши корманд	Моҳ	1 моҳ	2500	2500
6	ҲАМАГӢ				6606

НАТИҶА

Ин лоиҳа имкон медиҳад, ки:

Барои осон намудани кори муҳосибон ва иқтисодчиён дар вақти ҳисобу китоби мухосибӣ ва математикӣ.

Бо вақти кам самараи зиёдро ба даст овардан.

ИДОРАКУНИИ ЗЕРСИСТЕМАИ ОБИИ ОБАНБОРҲОИ НОРАК ВА РОҒУН

Давлатова Ф.
Технологический университет Таджикистана

Масъалагузорӣ

Даҳсолаҳои охир саволи ба танзимдарории захирахои обии дарёҳо, инчунин, тақсимоти онҳо дар ҳолате, ки дарё байнисарҳадӣ мебошад, мушкилии асосии илмӣ, сиёсӣ ва дигар ҷабҳаҳо ба миён меояд. Дар ин ҳолат ҳар як давлат кӯшиш мекунад, ки ба натиҷае ноил гардад, ки ба манфиати ӯ бошад. Бинобар ин, мо ин барномаро барои ҳалли ин масъала таҳия намудем.

Барномаи мо идораи оби обанбореро, ки дар дарёи байнисарҳадӣ ҷойгир шудааст, таъмин менамояд. Фарз мекунем, ки ин ду обанбор дар ҳудуди ду давлати А ва В ҷойгир аст. Обанбори боло дар ҳудуди давлати А ва обанбори поён дар ҳудуди давлати В ҷойгир аст. (расми 1.)

Расми 1. Харитаи байнисарҳадӣ

Нисбат ба истеҳсоли барқ фарз кардан мумкин аст, ки нисфи энергияе, ки ҳосил мешавад дар моҳҳои сероб ва нисфи дигар дар моҳҳои камоб истеҳсол карда мешавад. Вазифа аз муайян кардани захираҳои об дар ҳар ду обанбор ва миқдори об барои обёрӣ ва истеҳсоли энергияи барқ иборат аст.

Расми 2. НОБ-и Норак

Формулаи ҳисоби оби обанбор чунин аст:

$$I(t) = U(t) + X(t) - W(t)$$

дар ин ҷо:

I (t) - ҳисоби идоракунии оби обанбор;

U (t) – оби дарё, ки ба обанбор дохил мешавад;

X (t) – обе, ки дар обанбор аз моххои пешин мавҷуд аст;

W (t) – обе, ки талаб карда мешавад.

Барномаи мо идораи ду обанборро таъмин мекунад: Роғун ва Норак.

Масъалахои зерин дида мешавад:

Дарёи Вахш, ки дар обанбори Роғун захира мешавад, барои истеҳсоли энергия дар моҳҳои зимистон, яъне даврае, ки талабот камтар аст, мувофиқ аст.

Обанбори Норак барои таъмини талаботи мамлакатҳои поёноб, ки асосан дар моҳҳои тобистон рост меояд, мувофиқ аст.

НОБ - и ҳозира ваояндаи Тоҷикистон

Манбаи НОБ–и Роғун аз ҷиҳати ҳаҷм (Max=13300: Min=4700) ягона буда, дар ҷаҳон дар ҷои аввал меистад. Ин барои рушду тараққии иқтисодӣ хело муфид мебошад.

Дар 15 соли шароити номусоиди коркарди энергетикӣ дар ҷумҳурӣ он устувор мемонад.

Дар соли 2015 дар як соат 17,1 млрд квтро ташкил хоҳад дод. Қувваи умумии стансияи электрикии обӣ ба 4070 квт мерасад.

Калонтарин НБО Норак, ки дар дарёи Вахш ҷойгир мебошад, бо ҳисоби муқаррарӣ иқтидори ӯ ба 3000 квт ва коркарди солонаи миёна ба 11,2 млрд соат мерасад. (расми 3.)

Расми 3. Ярчи НОБ-и Норак

Хулоса

Аз барномаи таҳиякарда ва аз маълумотҳое, ки ба даст овардаем, хулоса баровардан мумкин аст, ки бо он барномаҳои технологие, ки дар дасти мо мавҷуд аст, тамоми мушкилиҳои ҳозиразамонро бо усули моделсозии математикӣ ҳал кардан мумкин аст. Аз он ҷумла, масъалаи об, ки яке аз мушкилотҳои ҳалталаби замони ҳозира ва оянда ба шумор меравад

ТАРАҚҚИЁТИ IT- ОЯНДАИ МОСТ

Девонаева Т.Х.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Пеш аз шурӯъ кардани лоиҳа, бояд чунин гуфтаҳоро дар хотир дошт: ***Пеш аз комёб шудан, бояд омода ба маглубият бошӣ***.

Мақсади лоиҳаи инноватсионӣ дар шароити имрӯза муттахассисонро метавон инчунин дар оянда бо таври шартномавӣ ширкатҳои хориҷии мобилӣ ва дар дохили кишвар буда «Вавилон», «Tcell», «Мегафон» ва «Beeline» ҳамчун кормандон ва муттахассисони дараҷаи олии ин соҳаи технологияи «IT» барнома кор намоянд, ки ин ҳам як роҳи дарёфти маблағи пулӣ бо мақсади истифода бурдан дар эҳтиёҷоти донишгоҳ мебошад.

Нақшаи дурнамои рушди «IT»-технология дар замони муосир хеле бузург аст. Технологияи нави «IT» пешравии ҳар як давлати муттараққӣ мебошад. Тараққиёти он аз муттахассисони болаёкат вобаста аст. Сол аз сол, руз аз руз технологияи мазкур бо таҷҳизоти муосир ва лоиҳои инноватсионии нави худ дунёро аз худ кардааст. Бештар ин технологияи «IT» дар Амрико, Чопон, Хитой, Малайзия тараққӣ ва боз ҳам рушду нумуъ ёфтааст.

2.IT-технология дар шароити имрӯза

Ин соҳаи нави «IT»-технология дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ пеш рафта истодааст. Барои ҳамин боз ҳам ба пеш бурдани технологияи нави «IT» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аввал дар донишгоҳу донишкадаҳо, донишҷуёни махсусан болаёқатро муттаҳид карда ва аз онҳо муттахассис тайёр намудан лозим аст. Ин пешравӣ натанҳо ба худи технологияи нави «IT» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, балки ба худи донишҷӯёни мо таъсири мусбат мерасонад.

Амалисозии лоиҳаи ман дар технологияи «IT» аз он вобаста аст, ки ман мехоҳам дар Донишгоҳи мо аз сабаби кофӣ набудани маълумот ва мукаммал гардонидани он, як ҳуҷраи махсуси бо лавозимоту тачҳизотҳои нави техникаи муосир сохта шавад. Ин ҳуҷраи махсус танҳо барои донишҷуёни болаёкат ва ташабускору барномасозони дар сохаи технологияи муосир,ҷиҳозонида шавад.

Хулоса

Донишгоҳи технологии Тоҷикистон яке аз донишгоҳҳои пешқадами Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Барои рушди бештари ин дошигоҳ, мо донишҷуён саҳми арзандаи худро гузошта истодаем. Руз аз руз ҳар як донишҷу барои пешрафти

донишгоҳи азизамон якчанд лоиҳаҳои инноватсионӣ сохта истодаем. Ин лоиҳаҳо на танҳо барои пешрафти Донишгоҳ, балки барои тараққиёти ояндаи Ҷумҳурии Тоҷикистон накши асосиро мебозанд.

НЕРУГОҲИ ХУРДИ ОБИИ БАРҚИИ БӮСТОН

Зайниддинзода З., Ҳалимов С., Ҳасанов А.Р., Абдулфайзов А.А., *Бегмуродов С.Ш.*
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Маълумоти мухтасар

Корхона: ҶСШП «Насим»

Номи лоиҳа:неругоҳи хурди обии барқи “Бӯстон”

Суроға: шаҳри Ваҳдат, Ҷамоати деҳоти Гулистон, деҳаи Ҷангалобод

Телефон: 8 (38) 2 41 22 25

Факс: 8 (38) 2 41 10 01 ва 8 (38) 2 4110 02

Роҳбари корхона : Асозода Баҳроми Неъмат

Нархи умумии лоиҳа: 1271000 сомонӣ

Маблағҳои хусусӣ ба лоиҳа гузошташуда: 1231000(як милиону дусаду сиву як ҳазор) сомонӣ

Маблағҳои қарзи: 40 000 (чил ҳазор) сомонӣ

Маснуоти ниҳои/истеҳсолӣ: истеҳсолӣ қувваи барқ

Мақсади лоиҳаи пешниҳодгардида ва ҷои иҷрои он: мақсади асосии лоиҳа таъмин намудани аҳолии деҳаҳои Ҷангалобод – 1, 2 ва 3 инчунин деҳаи ҳамсоягӣ (Мулодавлат) – и ҷам. Гулистони ш. Ваҳдат бо қувваи барқ ва гирифтани даромад мебошад. Шумораи хоҷагӣ (хонавода) - и деҳаҳои зикршуда ба 891 баробар буда, аҳолиаш 6876 нафарро ташкил медиҳад.

Мавқеи ҷуғрофии лоиҳа: корхонаи хурди ҶСШП «Насим» барои таъмини аҳолӣ, ки ба қувваи барқ хусусан дар фасли сармо эҳтиёҷ доранд бунёд карда мешавад. Лоиҳаи мазкур дар маркази деҳаҳои зикр гардида, ки дар соҳили дарёи Кофарниҳон ҷойгир буда, рӯди серобе аз дарё ҷудо шуда, тавассути деҳаҳо мегузарад, болои рӯд сохта мешавад. Қайд кардан ба маврид аст, ки бунёди нерӯгоҳи барқии мазкур ба обёрикунии хоҷагиҳои кишоварзӣ монеъае эҷод намекунад.

Натиҷаи амалӣ гаштани лоиҳа: Дар ҳолати амалӣ гаштани лоиҳаи номбурдашуда аҳолии деҳаҳо бо қувваи барқи доимӣ дар ҳама фасл таъмин мегарданд ва 9-нафар мутахасисони ин соҳа бо ҷои кори доимӣ таъмин мешаванд.

Маълумоти умумӣ

Ном ва суроғаи корхона: Ҷамъияти Саҳомии Шакли Пушидаи «Насим», дар шаҳри Ваҳдат, Ҷамоати деҳоти Гулистон, деҳаи Ҷанголобод 1 ҷойгир мебошад.

Номи лоиҳа: неругоҳи хурди обӣ барқии “Бӯстон”

Моҳияти лоиҳаи пешниҳодшуда: лоиҳаи пешниҳодшуда аз дигар неругоҳҳои хурди обӣ дар он аст, ки вобаста ба 2-ҳавз сохта мешавад ва дар ҳама фаслҳои сол бо об таъмин мебошад.

Ҳаҷми банақшагирифташудаи истеҳсоли қувваи барқ, дар як моҳ: Неругоҳи мо дар 1-соат иқтидори 300 кВатт қувваи барқ истеҳсол карданро дорад, дар 1-рӯз метавонад 7200 кВатт ва дар як моҳ бошад 216000 кВатт қувваи баркро истеҳсол мекунад.

Арзиши лоиҳа- ҷамъи маблағҳои лозими барои амали намудани лоиҳа ба воҳиди шартӣ баробаранд. Аз онҳо:

Ҳаҷми воситаҳои қарзи барои амали намудани лоиҳа 40ҳ.сомонӣ**-ро ташкил медиҳанд:**

Ҷадвалӣ 1.

Маблағи қарз	Мӯҳлати қарз(сол)	Ставкаи фоизӣ(солона)
40 ҳаз.сомонӣ	1	17%

Ҳаҷми воситаҳои дохилии корхона ба лоиҳа гузошташуда 1231000 сомонӣ-ро ташкил медиҳад.

Қарзҳои гирифташуда барои ба даст овардани: дастгоҳои барқдиҳанда ва дар сатҳи баланд иҷро намудани корҳои сохтмони дар неругоҳ равона карда мешаванд.

Дар лоиҳаи мазкур бунёди 9**-ҷойи корӣ ба нақша гирифта шудааст.**

Вазъи молиявию иқтисодии корхонаи мавҷуда: Вазъи молиявию иқтисодии неругоҳи мо хуб буда бо таҷҳизотҳои замонавӣ муҷаҳаз гардонида шудааст.

Намуди гарави пешниҳодшуда: Хонаи якошёнаи 4-ҳуҷрага бо 8-сотиқ замин дар маркази ҷамоат ҷойгир аст, ки маблағи умумиаш 100000 сомонӣ мебошад.

Корҳои сохтмонии Неругоҳи хурди обии барқӣ “Ҷанголобод”

Харидори намудани объект:

Дар ҷое, ки бояд неругоҳ сохта шавад айни замон осиёб вуҷуд дорад ва он аз сабаби фаъолият накардан дар музояда бо арзиши 96800 сомонӣ харидори карда шудааст.

Ҷадвали хароҷоти сохтмонӣ 2.

№	Масолеҳҳои сохтмони	Воҳиди ченак	Нарх як воҳид (сомонӣ)	Миқдори лозимӣ	Маблағи умумӣ сомонӣ
1	Семент	Тонна	800	40	32000
2	Сангреза	Тонна	25	20	500
3	Рег	Тонна	30	20	600
4	Арматура	Тонна	3375	5	16875

Давоми ҷадвали 2

5	Болопуши асбестӣ	Донна	45	40	1800
6	Тахта	Куб	2000	8	16000
7	Мех	Килло	10	10	100
8	Қубурҳои обгузар (диаметри 400мм)	Донна	120	10	1200
Ҳамагӣ					**69075**

Пудратчӣ: пудратчии асосии сохтмони неругоҳ ҶДММ “Шариф” мебошад, ки муҳлати сохтмони НБО-ро 2-моҳ муқаррар кардааст. Неругоҳ бо биноҳояш ва дигар корҳои сохтмонӣ, банду бастӣ дастгоҳҳо бо маблағӣ 15 ҳаз.сомонӣ (дар асоси шартнома) аз тарафи пудратчӣ ҶДММ “Шариф” сохта ба истифода дода мешавад.

Шарҳи иҷрокунандаи лоиҳа

Ном ва маҳалли ҷойгиршуда: Неругоҳи хурди обӣ-барқии “Бӯстон”дар шаҳри Ваҳдат, Ҷамоати деҳоти Гулистон, деҳаи Ҷангалобод ҷойгир мебошад.

Номи ширкат: Ҷамъияти Саҳомии Шакли Пушидаи «Насим»

Суроға ва телефон: шаҳри Ваҳдат, Ҷамоати деҳоти Гулистон, деҳаи Ҷангалобод. Тел:+992 907328526

Санаи бунёди корхона: 1-январи соли 2016

Статуси ҳуқуқӣ: хусусӣ.

Моликиятдорон:

Ҷадвали 3.

Номи соҳибон	**% (саҳм)**
Асозода Б.Н.	97%
Ориёнбонк	3%
% саҳми умумӣ	100%

Намудҳои асосии фаъолият дар айни замон: неругоҳи мо дар айни замон фаъолият надошта санаи бунёди он 1-январи соли 2016 мебошад.

Моҳияти лоиҳаи пешниҳоднамуда

Мақсади лоиҳа: пеш аз ҳама аҳолии деҳоти Ҷангалобод-ро тамоми фаслҳои сол бо қувваи барқ таъмин намудан ва гирифтани фоида мебошад.

Бунёди ҷойҳои нави корӣ: дар сурати амалӣ гаштани ин лоиҳа мо метавонем 9-нафар мутахассиси ин соҳаро бо кор таъмин намоем.

Нақшаи истеҳсолӣ

Ҷойгиршавии истеҳсолот: шаҳри Ваҳдат, Ҷамоати деҳоти Гулистон, деҳаи Ҷангалобод.

Таҷҳизот :

Ҷадвали 4.

№	**Таҷҳизот**	**Шумора**	**Нарх (сомонӣ)**
1	Генератор	1	22680
2	Трасформатор	1	30000
3	Дастгоҳи қабули барқ	1	3000
4	Дастгоҳи интиқоли барқ	1	4000
5	Дигар таҷҳизотҳои лозимӣ	1	9000
Ҳамагӣ		**5**	**68680**

Ҷадвали 5. Истеҳлоки воситаҳои асосӣ(фаъол)

№	Воситаҳои асосӣ	Шумора	Нарх (сомонӣ)	Муҳлати истифода (сол)	Маблағи истеҳлок (сомонӣ)
1	Генератор	1	22680	20	1134
2	Трасформатор	1	30000	15	2000
3	Дастгоҳи қабули барқ	1	3000	10	300
4	Дастгоҳи интиқоли барқ	1	4000	10	400
5	Дигар таҷҳизотҳои лозимӣ	1	9000	15	600
6	Бино	1	63140	45	1405
Ҳамагӣ		**6**	**131820**		**5839**

Маълумот дар бораи иқтидори пулию молии ширкат: сармояи асосии мо 1271 000 сомонӣ буда, аз ин 1 231 000 сомонӣ маблағи худӣ, 40 000 сомонӣ маблағи қарзиро ташкил медиҳад.

Нархи умумӣ: 1 271 000 сомонӣ.

Таҷҳизотҳое, ки барои неругоҳи хурд лозиманд:

Ҷадвали 6.

№	Намуди таҷҳизот	Таъминкунанда	Шумора	Нарх (сомонӣ)
1	Генератор	ҶСХШП “Барқи Тоҷик”	1	22,68
2	Трасформатор	ҶСХШП “Барқи Тоҷик”	1	30,0
3	Дастгоҳи қабули барқ	ҶСХШП “Барқи Тоҷик”	1	3,0
4	Дастгоҳи интиқоли барқ	ҶСХШП “Барқи Тоҷик”	1	4,0
5	Дигар таҷҳизотҳои лозимӣ	ҶСХШП “Барқи Тоҷик”	1	9,0
Ҳамагӣ:			**5**	**68,68**

Тасвир намудани ҷараёни истеҳсолот: пеш аз ҳама мо ҳуҷҷатҳои лозимаро барои неругоҳ дуруст намуда таҷҳизотҳоро аз назар гузаронида, онҳоро насб намуда фаъолиятро шурӯъ менамоем.

Мавҷуд будани биноҳои истеҳсолӣ ва ҳолати онҳо: бинои истеҳсоли қувваи барқи неругоҳ мавҷуд аст ва аз тарафи Ширкати Барқи Тоҷик ва Вазорати Энергетика ва Технологияи навӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон аз назар гузаронида шудааст ва бо стандартҳои давлатӣ ҷавобгу мебошад.

Қисми тиҷоратӣ

Ҳаҷми шабонарӯзи ва моҳонаи банақшагирифташудаи истеҳсолӣ қувваи барқ:

Ҷадвали 7.

Намуди хизматрасонӣ/истеҳсолӣ	Воҳиди ченкунӣ	Миқдори истеҳсоли қувваи барқ	Нархи як воҳид (вш)сомо	Маблағи умумӣ (сомонӣ)	% аз маблағи умумии савдо
Қувваи барқ (шабонарӯзӣ)	кВатт	7200	0,126	907,2	100%
Ҷамъ :				**907,2**	**100%**
Қувваи барқ (моҳона)	кВатт	216000	0,126	27216	100%
Ҷамъ :				**27216**	**100%**

Таҳлили бозор:

Мизоҷон: Мизоҷони мо аҳолии деҳаҳои Ҷангалобод-1,2,3 ва Муллодавлат мебошанд.

Рақибон: дар айни замон неругоҳи мо рақиб надорад.

Имконияти бозор: Неругоҳ дар айни замон объекти лозима ба ҳисоб рафта мизоҷони доимии худро соҳиб мебошад.

Роҳҳои фурӯши қувваи барқ:

Ҷадвали 8.

Истеҳсолкунанда	Истеъмолкунанда

Тамоюли пешрафти хизматрасонӣ дар бозор : қувваи барқи неругоҳи мо дар бозор мавқеи худро дорост ва рақобатпазир буда метавонад.

Идора ва ташкили кор

Сохтори идоракунии ширкат

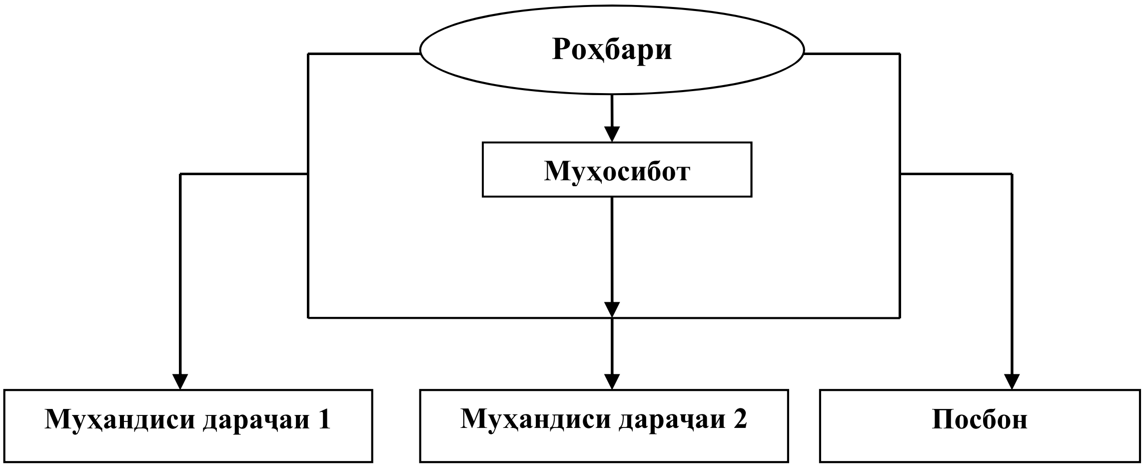

Дар рафти амали гаштани лоиҳа дар назар аст, ки 9-ҷои нави корӣ ташкил када мешавад.

Маълумотнома дар бораи роҳбари корхона:

Вазифа: роҳбари НБО-и хурдӣ «Бӯстон»

Ному насаб: Асозода Баҳроми Неъмат

Сину сол: 7.05.1992

Маълумот: олӣ

Вазифаҳои асосӣ: роҳбари НБО-и хурдӣ «Бӯстон» Асозода Баҳроми Неъмат буда, аз болои фаъолият назорат мебарад ва кушиш менамояд, ки сифати корҳоро беҳтар намуда қувваи баркро ҳамеша ба аҳолӣ таъмин намуда даромади максималиро соҳиб шавад.

Нақшаи молиявӣ

Сарчашмаҳои маблағгузорӣ

Ҷадвали 9.

№	Сарчашмаҳои маблаигузрӣ	Маблағи умумӣ	%
1	Воситаҳои дохилӣ	1231ҳаз.сомонӣ	97%
2	Қарз	40 ҳаз.сомонӣ	3%
Ҷамъ		**1271 ҳаз.сомонӣ**	**100%**

Пардохт намудани воситаҳои қарзӣ
Шартҳои қарзгирӣ:
Маблағи қарз: 40 ҳаз.сомонӣ.
Мӯҳлати қарз: 1-сол.
Меёри солонаи %-и қарз: 17 %.
Пардохти фоизҳо: 0,3069 ҳаз.сомонӣ.
Шумораи пардохтҳо: 12-маротиба.
Марҳилаи имтиёзнок (дароз намудани мӯҳлати пардохти қарзи асосӣ): нест.
Маблаға, ки қарз гирифта шудааст, бо тарзе пардохт карда мешаванд, ки ҳалли он дар ҷадвали 10. нишон дода шудааст.

Ҷадвали 10. Бозгардонӣ воситаҳои қарзӣ (сомонӣ)

ШАРТҲОИ ҚАРЗГИРӢ		**ҶАДВАЛИ БОЗГАРДОНИИ ҚАРЗҲО**						
Маблағи қарз	**40000**	**Рақами пард.**	**Маб. умуми ва бақияи қарз**	**Пардохт ва %**	**Пардохтҳо баъди пардохти қарз**	**Бакия барои боз гардон**	**Пардохти ҷамъшуда бо %**	**Маб. қарзҳои пардох. дар як моҳ**
Фоизи солонаи қарз	17%	1	40 000	306,94	3333,33	36 667	566,66	3 900
Мӯҳлати пешн.қарз (кварталҳо)	1 сол	2	36 667	306,94	3333,33	33 333	1086,1	3 853
Шумораи пардох. дар як сол	12	3	33 333	306,94	3333,33	30 000	1558,33	3 806
Шумораи таъхири мӯҳлати пардохт	12	4	30 000	306,94	3333,33	26 667	1983,33	3 758
Бузургии (маблағ)-и пардохт	3 333	5	26 667	306,94	3333,33	23 333	2361,11	3 711
Эзоҳ: фоизҳои оддӣ ва пардохтҳои баробар		6	23 333	306,94	3333,33	20 000	2691,66	3 664
Маблағгузорӣ аз сарчаш. дохилӣ	1231 000	7	20 000	306,94	3333,33	16 667	2975	3 617
Ҷамъи сарчашмаҳои маблағгузорӣ	1271 000	8	16 667	306,94	3333,33	13 333	3211,11	3 569
		9	13 333	306,94	3333,33	10 000	3400	3 522
		10	10 000	306,94	3333,33	6 667	3541,66	3 475
		11	6 667	306,94	3333,33	3 333	3636,11	3 428
		12	3 333	306,94	3333,33	0	3683,33	3 381
Маблағи умумӣ				**3683,33**	**40 000**			**43 683**

Баҳисобгирии – пардохтҳо барои музди меҳнат дар як моҳ

Ҷадвали 11.(сомонӣ)

Руйхати кормандон	Шумо.о дамон	Мӯзди меҳнати моҳона	Андоз аз даромад (13%)	Ф.Ҳ.И.А. (1%)	Ҳамагӣ дошта шуд.	Маблағи ба даст гирифташаванда
Роҳбари корхона	1	1000	118,5	10	128,5	871,5
Сармуҳосиб	1	900	105,63	9	114,63	785,37
Муҳосиб	1	800	92,76	8	100,76	699,24
Муҳосиб	1	800	92,76	8	100,76	699,24
Муҳандиси дараҷаи 1	1	750	86,32	7,5	93,82	656,17
Муҳандиси дараҷаи 2	1	700	79,89	7	86,89	613,11
Муҳандиси дараҷаи 2	1	700	79,89	7	86,89	613,11
Посбон	1	500	54,15	5	59,15	440,85
Посбон	1	500	54,15	5	59,15	440,85
Ҷамъ	**9**	6650	764,05	66,5	830,55	5819,45
Андози иҷтимоӣ ФҲИА (25%)		1662,5				

Баҳисобгирии дигар хароҷотҳо дар як моҳ

Ҷадвали 12.

Номгӯи амалиётҳо	Маблағ (сомонӣ)
1. Хароҷоти хоҷагидорӣ (асбобҳо, ашёҳо)	100
2. Истеҳлок 3,93%-и арзиши воситаҳои асосиро ташкил медиҳанд: аз онҳо: Маблағи яксолаи пардохтҳои кӯҳнашавӣ дар як сол Маблағи якмоҳаи пардохтҳои кӯҳнашавӣ дар як моҳ	5180,54 31,7
3. Таъмири таҷҳизотҳо	180
4. Фоизи қарзҳои гирифташуда (қимати миёнаи якмоҳа.)	306,9444
5. ААИ (18 %) ба буҷа	2774,1
6. Андоз аз амвол (1,7% - и арзиши воситаҳои фаъолро ташкил медиҳад)	283,3
7. Андоз аз замин	10
Ҳамагӣ	**3786,0**

Ҷадвали хароҷоти умуми ҳангоми амалӣ гаштани лоиҳаи зерин чунин дар нақша гирифта шудааст дар 1 сол.

Ҷадвали 13.

Нишондод	I-нимсоли	II-нимсола
1. Хизматрасонии комуналӣ (ҷад. 9.4)	480	480
2. Музди меҳнат (ҷад. 9.5)	34916,7	34916,7
3. Андози иҷтимоӣ аз фонди музди меҳнат ФҲИА (ҷад. 9.5)	8729,175	8729,175
4. Хароҷотҳои хоҷагидорӣ (ҷад. 9.6)	600	600
5. Истеҳлок (ҷад. 9.6)	2919,5	2919,5
6. Фоизи қарзгардонӣ (ҷад. 9.2)	2691,67	2691,67

7. Таъмири таҷҳизот (ҷад. 9.6)	1080	1080
8. АИ дар буҷет (ҷад. 9.6)	16645	16645
Давоми ҷадвали 13		
9. Андоз барои амвол (ҷад. 9.6)	1699,5	1699,5
10. Андоз барои замин (ҷад. 9.6)	60	60
Ҳаҷми умумии хароҷотҳо	**66474,67**	**66474,67**

Ҷадвали 14. Ҳаҷми пешбинишудаи истеҳсолӣ

Хизматрасонӣ	**І-шабонарузӣ**			**І-моҳа**		
	Ҳаҷмӣ истеҳсол	**Даромад аз фурӯш** сомонӣ	**хароҷоти умумӣ (сомонӣ)**	***Ҳаҷмӣ истеҳсол***	**Даромад аз фурӯш** сомонӣ	**хароҷоти умумӣ (сомони)**
Қувваи барқ	7200 кВатт	907,2	369,30	216000кВатт	27216	11079,11

Ҷадвали 15. Ҳисобот оиди даромад ва зарар

Модда	**Моҳҳо**												**Сол**
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	
Даромад	27216	27216	27216	27216	27216	27216	27216	27216	27216	27216	27216	27216	326592
ДАРОМАДИ УМУМӢ	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**27216**	**326592**
Хароҷот барои:													
1. Хизмати камуналӣ (ҷад. 9.4)	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	960
2. Музди меҳнат (ҷад . 9.5)	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	6650,0	79800
3. Хароҷот барои хоҷагидорӣ (ҷад . 9.6)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1200
4. Истеҳлокҷад. 9.6)	431,7	431,7	431,7	431,7	431,7	431,7	431,7	431,7	431,7	431,7	431,7	431,7	5180,5
5. Фоизи-карзҳо (ҷад. 9.2)	306,94	306,94	306,94	306,94	306,94	306,94	306,94	306,94	306,94	306,94	306,94	306,94	3683,33
6. Таъмири таҷҳизотҳо (ҷад. 9.6)	180	180	180	180	180	180	180	180	180	180	180	180	2160
7. АИИ барои буҷа (ҷад. 9.6)	2774,1	2774,1	2774,1	2774,1	2774,1	2774,1	2774,1	2774,1	2774,1	2774,1	2774	2774,1	33289,2
8. Андоз барои моликият (ҷад.9.6)	283,3	283,3	283,3	283,3	283,3	283,3	283,3	283,3	283,3	283,3	283,3	283,3	3399,6
9. Андози замин (ҷад. 9.6)	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	120
10.Ф.Ҳ.И.А. (25%) (ҷад. 9.5)	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	1662,5	19950
11.Роялти барои об	518,4	518,4	518,4	518,4	518,4	518,4	518,4	518,4	518,4	518,4	518,4	518,4	6220,8
ХАРОҶОТИ УМУМӢ	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**13051,8**	**156621,6**
Фоида то пардохти андозҳо	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	14164,2	169970,4
Андоз аз фоида (25%)	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	3541,05	42492,6
Фоидаи соф	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**127477,8**
Фоидаи софи ҷамъшуда	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**10623,15**	**127477,8**

Ҳисоб намудани нуқтаи безарарӣ

$$AVC = \frac{VC}{V} = \frac{41670}{2592000} = 0{,}016 \text{ сомонӣ };$$

$$BEP = \frac{FC}{P-AVC} = \frac{114293{,}43}{0{,}126-0{,}016} = \frac{114293{,}43}{0{,}11} = 1039031{,}2 \text{ КВт.}$$

Ҷадвалӣ 16. Хароҷотҳои доимӣ

1. Хизмати коммуналӣ	960
2. Музди меҳнати кормандон	79800
3. Хароҷотҳои хоҷагидорӣ	1200
4. Истеҳлок	5180,5
5. Фоиз барои қарзӣ гирифташуда	3683,33
6. Андоз барои амвол	3399,6
7. Андоз барои замин	120
	Давоми ҷадвали 16.
8.Андози иҷтимоӣ ФҲИА (25% аз фонди музди меҳнат)	19950
Ҳамагӣ:	**114293,43**

Хароҷотҳои таъғирёбанда:

Ҷадвалӣ 17.

1. ААИ ва буҷет	33289,2
2. Таъмири таҷҳизот	2160,0
2. Роялти барои об	6220,8
Ҳамагӣ:	**41670,0**

ЗАРУРИЯТ ВА ФОИДАНОКИИ КОРКАРДИ ПАРТОВҲОИ ХУРОКӢ ВА БУНЁДИ СЕХҲО ДАР ШАҲРИ КӮЛОБ

Зардодхонова Ш.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Мақсади кор

- Партовҳои хӯрока аз тарабхонаҳову ошхонаҳо ва хонаҳои баландошёна сарчашма меёбанд.
- Коркарди партовҳои хурокӣ.
- Сохтмони сех дар ш. Кӯлоб.
- Амали фоидабахш дар баланд бардоштанииктисодиёт.
- Хулоса.

Ҳадаф ва фаъолияти лоиҳа

Мақсад аз ба роҳ мондани ин лоиҳа ташкил кардани сохторе ки барои коркарди партовҳо истифода бурда мешавад.Нақши коркарди партов ин имконияти беҳтар нигоҳ доштани муҳити экологиро медиҳад.Ва бояд қайд кард,ки ҷори кардани технологияи нав барои коркарди партов имконият медиҳад,ки такроран ба гардиши захираҳои қиматбаҳо баргардем аз партов метавон чунин чизҳоро ба даст овард(сабзавот ,қутиҳо барои бандубасти маҳсулотҳои ширӣ ва ғайраҳо).

Аҳолии шаҳр ҳар сола тақрибан 200-300 кг партов мебароранд.Тоза накардани ҷойҳои партов боиси ба амалойии касалиҳои сирояти мегардад.Ин лоиҳа пешниҳод менамояд ки коркарди партовҳо ташкил карда шавад,ки дар ин раванд иқтисодиёти шаҳр низ рӯ ба тараққи мегардад зеро аз ҳамон партовҳои нодаркор мо бо истифодаи техникаю технологияи нав метавонем якчанд чизи дигар истеҳсол кунем ки ин ба манфиати аҳоли аст.

Партовҳои кишоварзӣ ва саноати хӯрокворӣ имконияти ба даст овардани энергияро доранд. Энергияи аз чизе. Чунин партовҳои шуда метавонанд: поруи шохдор, хукон, поруи парранда, ғалла, сарф, ғалладона, лаблабу, канализатсия ва дигар намуди партовҳо.

-Биогаз

Ин газ метавонад ҳамчун гази оддӣ барои гармидиҳӣ, тавлиди нерӯи барқ истифода бурда шавад. Он метавонад барои сӯзишворӣ ,насоси автомашинаи ,пахш кардан, ҷамъоварӣ истифода бурда шавад .

- Неруи барқ

Аз як м³ биогаз 2кВт нерӯи барқ гирифтанаш мумкиня (биогазе, ки дар вақти сухтан дар генератор нерӯи барқ медиҳад) - дар сардшавии корхонаи биогаз гармӣ истеҳсол гармии барқ бе сӯхтан гази.

Сохтани неругоҳи биогаз барои кӣ фоиданокаст?

Корхонаҳои кишоварзӣ:

• хоҷагии халк;

• хоҷагиҳои калони шохдор ширӣ;

• хоҷагиҳои паррандапарвари;

• корхонаҳои зироат;

• корхонаҳои навъи омехта.

Корхонаҳои коркард:

• растанихои машрубот ва биоэтанол;

• заводи пивобарорӣ;

• заводи шакар;

• корхонаи коркарди гӯшт;

• заводи байторӣ ва воситаҳои санитарӣ;

•заводи растанихои крахмалдор;

• заводи истеҳсоли хамиртуруши;

• заводи коркарди картошка;

• истеҳсолкунандагони шарбат

Маълумоти муфассал дар бораи тамоми манфиатҳои аз дастгоҳи биогаз гирифташавада:

Манфиатҳои асосӣ:

биогаз

нурӣ

Манфиатҳои иловагӣ:

• қувваи барқ ва гармӣ (ҳангоми насби модулҳои иловагӣ);

• метан ҳамчун сӯзишворӣ барои нақлиёт ё барои пешниҳод ба СТА (ҳангоми насби модулҳои иловагӣ);
• сарфаи пойтахт (барои корхонаҳои нави сохтмонӣ);
• муҳити зист (партовҳо).

Лоиҳа тахминан ҳисоб мекунад, ки барои баамалбарории нақша масоҳат бояд 600 м² сеххои коргарӣ 500 м&sup2, анбор 100 м² ташкил карда шавад.Ҳар яке аз ин сохторҳо бояд ба талаботҳои бехатарии санитарию сухтор ҷавобгу бошад. Барои ба амалбарории инталабот 2 000 3 000 долар талаб карда мешавад. Интихоби манзил бояд дар минтақаҳои саноати ва аз маркази шаҳр дуртар ва инчунин аз хонаҳои истиқомати ба масофаи на камтар аз 600 метр ҷойгир бошад.Барои коркарди партов лозим аст хелҳои гуногуни линияҳо(хат), мошинҳои сангмайдакунак, пресс, паногоҳи зеризамини барои ҷамъ кардани захираҳо , магнит ва дар қатори онҳо сохторҳои техники.

Барои ин нақшаро тартиб додан кори дасти лозим аст, ки бояд 40 50 одам бо маҳорати баланд,ва аз руй баст 10 15 нафар ва маош бошад бояд, 1800ё 2200 сомони бошад. Ба ақидаи коршиносон 1 одам бояд200 300 кг партов дар 1 сол истеҳсол кунад.Аз рӯй таҳлилҳои кардашуда бармеояд, ки барои ин ташкилотро сохтан ба мо 1млн долар лозим меояд.Барои сохтани сех ки асососан барои ҷамъ кардани партовҳо лозим 150 000 сомон лозим аст.

Сохти нигоҳдори

Мақсади кор, ҳуҷаткунони,асосноккунии кор,ҳайати коркунони ягон муасиса,дар оянда идома додани кор,нақшаи молиявӣ,анҷоми кор.

СОХТАНИ СОМОНАИ (САЙТИ) НАҚИБХОН ТУҒРАЛИ АҲРОРӢ, БАХШИДА БА 150 СОЛАГИИ ШОИР

Ибодов Б.И., Ҳасанов А.Р. Одинаев Н., Холова С.А.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Мақсади лоиҳа:

Бахшида ба 150 – солагии Нақибхон Туғрали Аҳрорӣ мо сомонаи (сайти)- ин шоири бузурги тоҷикро дар шабакаи байналмилали интернет ворид намудаем.

Туғрал яке аз шоири забардасти тоҷик ба шумор меравад,ки дар ноҳияи Айнӣ деҳаи Зоосунтаваллуд шудааст ва ҳаёту фаъолияташро бештар дар зодгоҳаш гузаронидааст.Туғрал дар Самарқанд таҳсил намуда,бо дигар шоирони бузурги тоҷик дӯсти пайдо кардааст.

Аз Туғрал ба мо ашъори гаронбаҳои ӯ мерос мондааст,ки мо аз ашъори ӯ ба худ панду ахлоқро мегирем.Аз ин сайти шоир ҳама истифода бурда метавонанд.Хусусан ин сайт бештар ба ҷавонон аҳамияти хоса дорад.

Мақсади сохтани сомонаи (сайти) Туғрал чунин аст:

- -аввал мо бояд,Туғралро ба тамоми Тоҷикистониён ва хусусан ҷавонон шиносонем,зеро бархе аз ҷавонон намедонанд,ки Туғрал кӣ буд;
- -ҷавонон метавонанд,бе ягон монеъагӣ ба ин сайт дохил шуда,аз панду андарзҳои баҳраманд гарданд,зеро ҳар як ин панду ҳикматҳое,ки шоир эҷод кардааст,дар оянда ба зиндагии мо зарур аст;
- -ашъори Туғрали Аҳрориро на танҳо шаҳрвандони тоҷик,балки шаҳрвандони хориҷӣ низ аз ҳаёт ва фаъолияти шоир баҳраманд мешаванд.

Натиҷагирӣ:

Натиҷаи сомонаи (сайти) Туғрал чунин аст:

-ҷавонон,ки оянади Тоҷикистон мебошанд,мо бояд кушиш намоем,ки бо ягон амали нек,яъне фикру хаёли онҳоро ба хондан банд намоем.Бинобар ин ҷавонон ба ин сомона ворид шуда ҳаёту фаъолияти Туғрал ва аз ашъори ӯ шинос мешаванд.

-ҷавонон ба ҳар гуна сомонаҳо надаромада ба ин сомона ворид мешаванд ва ба худ панду андарзҳои ин шоири бузургро гирифта ,дар оянади худ ҷиддитар мешаванд;

-аз ашъори шоир ва ҳаёту фаъолияти шоир шаҳрвандони хориҷӣ баҳраманд гардида,бузургии халқи тоҷик боз ҳам шиносои бештар пайдо мешаванд;

-дар замони ҳозира,яъне асри XX1 технология ва шабакаи интернет хеле васеъ истифода бурда барои корҳои ҳар як шахсро осон менамояд.Туғрал – ки яке аз шоири забардасти тоҷик аст,аз худ мpercҳои бисёр гаронбаҳоро боқи мондааст,ки ҳар яки онҳо пандомез ва дорои насиҳатҳ о ва хислатҳои хуби инсони мебошад.

Домени сайти мазкур:tugral.tj

Иҷрокунанда:

Ибодов Бозор Ибодуллоевич курси 3 ихтисоси 1-25010711р

Раҳимова Таҳмина Акбаровна курси 1 ихтисоси 1-25010301тА.

ҲИМОЯИ БАРНОМАВИИ ИТТИЛООТИ ОБЪЕКТИ (МАТНИ) ЗАБОНИ ТОҶИКӢ БО УСУЛҲОИ НАВТАРИН (УСУЛИ МАТРИТСАҲОИ РОСТКУНҶАВӢ ВА ТАБДИЛИ СИМВОЛҲОИ МАТН БА ДИГАР СИМВОЛҲОИ АЛИФБОИ ТОҶИКӢ)

Иброҳими Ю., Ғафуров М. Ҳ.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Масъалагузорӣ

Дар асри XXI тараққиёти ҳеҷ як соҳаеро бе истифодаи компютер тассавур кардан ғайри имкон аст. Аммо муҳимтарин масъалаи дунёи иттилоотӣ ин таъмини бехатарӣ ва ҳифзи иттилоот мебошад. Яке аз беҳтарин усули таъмини ҳифзи иттилоот ин истифодаи усулҳои криптографӣ мебошад. Муттаасифона Ҷумҳурии Тоҷикистон то ҳол стандартӣ давлатии ҳифзи иттилоотро доро нест, гарчанде қарор ва қонунҳои зиёде дар самти амнияти иттилоотӣ қабул карда шудаанд. Бо назардошти ин проблема барои ҳифзи иттилооти матнӣ ду усули тамоман навро пешниҳод менамоем, ки то ҳол мавриди истифода қарор нагирифтаанд ва инчунин дараҷаи баланди устуворӣ доранд.

Усули матристаҳои росткунҷавӣ

Ин усул ба усули бадалсозии матритсавӣ монанд мебошад, аммо аз он тамоман фарқкунанда аст. Чунки дар усули матритсавӣ аслан дар тамоми дунё матритсаҳои квадратиро истифода мебаранд, лекин бояд қайд кард, ки иттилооти бо усули матритсаи квадратӣ бадалсозишуда на он қадар дараҷаи баланди устуворӣ дорад, зеро бо назардошти миқдори символҳои матни бадалсозишуда муайян кардани калиди бадалсозӣ хеле осон аст. Дар усули матритсаҳои росткунҷа ин камбудии усули матритсавӣ мавҷуд нест. Яъне шахсе ки иттилоотро бадалсози менамояд, метавонад

миқдори дилхоҳи матритсаҳоро бо андозаҳои дилхоҳ истифода барад, ки ин амал дараҷаи устувории иттилооти махфиро то 99,9% таъмин менамояд. Бояд қайд кард, ки ягон усули математикии муайян кардани андозаи матритсаҳо вуҷуд надорад, яъне ҳангоми надоштани калиди бадалсозӣ ҳеҷ нафаре наметавонад иттилооти бадалсозишударо барқарор ё ба шакли аслӣ баргардонад. Бартарияҳои усули матритсаҳои росткунҷавӣ инҳоянд:

1. Суръати баланди корӣ
2. Муайяннашаванда будани калиди бадалсозӣ
3. Диалоги будани раванди кор
4. Ихтиёрӣ будани миқдор ва андозаи матритсаҳо
5. Содда ва фаҳмо будан барои дилхоҳ истифодабаранда
6. Бехатарии калид аз ҳамлаҳо бо усулҳои тасодуфӣ (перебор)

Усули табдили символҳо ба символҳои дигари алифбо

Ин усул ҳам ба усулҳои хеле мураккаб ва пурмаҳсул дохил мешавад. Бартарияти ин усул дар он аст, ки калиди он ба таври тасодуфӣ сохта мешавад. Дар ин усул ҳар як символи матн ба символе иваз карда мешавад, ки он ба тартиби ҷойгиршавии ҳарфи мазкур дар алифбо мувофиқ меояд. Масалан ҳарфи “а” ба ҳарфе иваз карда мешавад, ки дар калид дар мавқеи якум аст, ҳарфи “б” ба ҳарфе иваз карда мешавад, ки дар мавқеи дуюми калид аст, ҳарфи “я” ба ҳарфе иваз карда мешавад, ки дар калид дар мавқеи сию панҷум аст ва ғайра.

Барои сохтани калид аз генератор истифода бурда мешавад. Генератор тарзе сохта шудааст, ки мавқеи ҳарфҳои калиди сохтаи он ба мавқеи ҳарфҳо дар алифбо мувофиқ намеоянд, масалан ҳеҷ гоҳ ҳарфи “а” ба “а” иваз карда намешавад.

Ин ду усули бадалсозӣ дар барномаи махсуси компютерӣ якҷоя карда шудаанд. Барнома пурра бо таҳриргари матнии MS Word мувофиқа карда шуда, қолаби *.docx-ро пурра дастгирӣ менамояд.

Интерфейси барнома

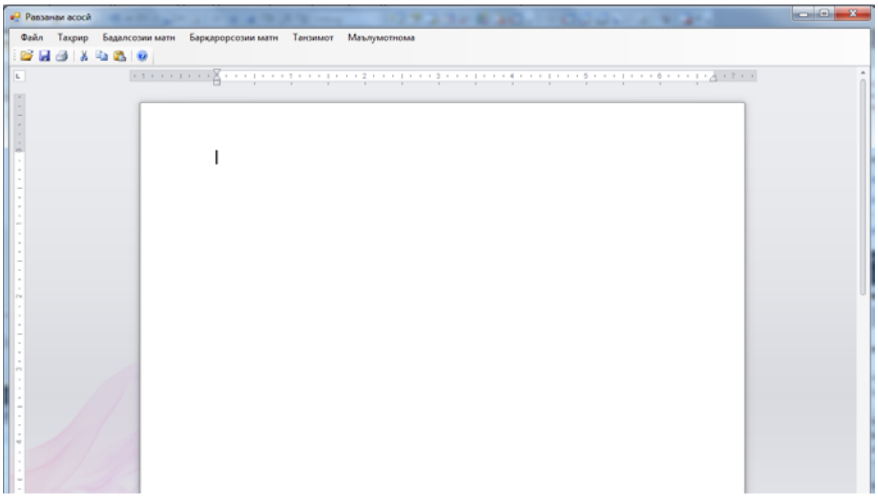

КОРХОНАИ МЕБЕЛИ «МОНАРХ» ДАР ШАҲРИ КӮЛОБ

Исматов Б.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Маълумоти мухтасар

Корхона: Корхонаи хурди истеҳсоли Мебел

Суроға: ш.Кӯлоб

Телефон: 987775077: 502152887

Рохбари корхона: Исматов Б.

Нархи умумии лоиҳа: 200 00с

Маблағҳои хусуси ба лоиҳа гузошташуда: 700 00

Маблағи лозимии хоҳишшаванда: 200 00 сомони

Маснуоти ниҳои / хизматрасонӣ:

Корхонаи хурди истеҳсолии мо бо назардошти имкониятҳои мавҷуда мебелхои гуногун пешкаши харидорон мекунад.

Мақсади лоиҳаи пешниҳодгардида ва ҷои иҷрои он:

Мақсади асосии лоиҳаи пешниҳодшуда барои истеҳсоли мебелхои гуногун ва таъмини бозорхои худи бо мебели замонавии ватани равона карда шудааст.

Натиҷаи амали гаштани лоиҳа:

Дар натиҷаи амали гаштани лоиха дар ин минтақа сафи бекори кам гашта, ММД зиёдшуда , ба иктисодиёти нохия ва кишвар ёри мерасонад.

Хачми ба назаргирифташудаи истех соли махсулоти хизматрасони дар як мох:

Хачми баназаргирифташудаи истехсолии мебел дар соли аввал ва дар мохи якум ба 20 намуди гуногуни мебелхои сифаташон баланд истехсол мешаванд

Мақсади лоиҳа:

Пеш аз хама таъмин намудани талаботи ахолии, ба даст овардани фоида ва кам намудани сатхи бекори дар дохили кишвар дар назар доштащудааст.

Моҳияти лоиҳаи пешниҳоднамуда

Ҳаҷми дар назардошташуда:

Ҳаҷми хизматрасони дар назар доштащуда дар як басти кори (8 соат) фаъолият 8 мизочро кабул карда ва конеъ гардонидани талаботхои онхо бо имкониятхои пешниҳодшуда имконият пайдо мегардад

Маълумот дар бораи иктидори пулию моли ширкат:

Бояд дар ихтиёри корхона ду мошини боркаши тамгаи «ОПЕЛ ва МИКРОКАМАЗ » мавчуд бошад, ки барои ичрои кор дар корхона хизмат кунад.

***Эзох**: арзиши хизматхо хамаи хорочотхоро дар бар мегирад.

Мизочон мизочони мо он нафроне мебошад, ки дар ихтиёри худ хона, доранд.

Ракибон:Тахлилхо нишон доданд, ки дар ин минтака фаъолият менамояд, ки ба талабот санитарии чавобгуй хаст.

Имконияти бозор: Мо дар бозорхо нуктахои худро дорем,ки ба мардум хизмат мерасонанд ва талаботи мардумро конеъ мегардонанд.

Идора ва ташкили кор

Корхона дар ояндаи наздик микдори кормандонро хохад дошт: хамаги 8 одам.

Дар рафти амали гаштани лоиха дар назар аст, ки 5 чои нави кори ташкил дод.

Пурсишнома барои роҳбари корхона

Вазифа: ташкилкунанда роҳбари корхона

Ному насаб: Исматов Баходур

Муҳлати кор дар корхона: Бемуҳлат

Сину сол: 25

Маълумот: маълумоти олӣ

Пардохт намудани воситаҳои қарзӣ

Шартхои карзгири:

Маблағ қазр: 10000

Муҳлати қарз: 4 сол

Ставкаи солонаи %-и қарз: 15%

Пардохти фоизҳо: сол

Шумораи пардохтҳо: 4 сол

Истифодаи востаҳои қарзгири

КОРХОНАИ ХУРДИ ИСТЕҲСОЛИИ КОРКАРД ВА БАРОРИШИ АЛЕБАСТР ДАР ШАҲРИ ТУРСУНЗОДА

Исоева Г., Достиев М. Н.

Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

1.**Мақсад ва вазифаҳои лоиҳа**

- Пеш аз ҳама рақобатпазиргардонии раванди бозори меҳнат
- Паст намудани сатҳи камбизоатӣ дар кишвар
- Паст намудани нархи маҳсулот дар бозорҳои фурӯши масолеҳи сохтмонии кишвар
- Муайян намудадани ҷойҳои нави корӣ
- Дар назди Донишгоҳ ҳамчун хоҷагии ёрирасон фаъолият намудани корхона
- ҷалб намудани мутахассисони ҷавон барои дар амал татбиқ намудани лоиҳаҳои инноватсионӣ

2. Шароитҳои ба истифода додани корхона ва дар амал татбиқ намудани лоиҳаи мазкур

-Дастрас ва муҳайё намудани тамоми асбобу анчоми лозимае, ки дар ҷадвали рақами №1 нишондодашудааст

-Ба иҷора гирифтани ягон бино барои барқарор намудани дастгоҳҳо

-Ташкил намудани хуҷҷатхое, ки барои фаъолияти корхона асос мешаванд.

-Ба қайд гирифтани корхона дар мақомоти андоз.

Ҷадвали 1. Барои коркарди ащёи хом оиди баровардани алебастр таҷҳизоти зерин лозим аст.

Буҷаи лоиҳа

№ б\т	Номгӯй	в/ч	Микдор	нарх	сумма
1	**Сангмайдакунак (Дробилка)**	**Д**	**1**	**70000**	**70000**
2	Осиёби истеҳсоли хитой	д	1	90000	**90000**
	Печ аз турбаи диаметри 150мм бо таҷҳизоти дохилаш	д	1	15000	**15000**
3	Асбобу анҷом барои пайваст кардани барқ				**15000**
5	Барқароркунӣ				10000
6	Муҳаррикҳо барои ба кор даровардани таҷҳизот	Д	3	5000	15000
7	Хароҷоти дигари лозима дар асвои кор (иҷора)				15000
	Хамагӣ				**250000**

4. Хароҷоте, ки барои баровардани алебастр дар давоми моҳ лозим аст.

Ҷадвали 2.

№ б\т	Ноигӯй	Воҳ. Чен	миқдор	нарх	сумма
1	Кашонидани оҳаксанг Барои тайёр намудани Алебастр ҳамчун ашёи хом	Т	50	500	25000
2	Пардохти истифодаи Барқ	Кв	-	-	2000
3	Музди меҳнати кормандон	Н	6-нафар	1500	9000
4	Андоз аз музди меҳнат	%	-	13%	1770
5	Хароҷоти музди меҳнат 25%.Ф.Ҳ.И.А	-	-	25%	2250
6	Хароҷоти дигар	-	-	-	2000
7	Харидорӣ намудани Қопча	Д	1500	2	3000
	Ҳамагӣ				**44420**

5.Натиҷагирии лоиҳаи мазкур.

Ба мақсади паст гардонидани сатҳи камбизоатӣ дар кишвар ва ташкил намудани ҷойҳои кори барои корҷуён мусоидат намуда, дар назди Донишгоҳ ҳамчун хоҷагии ёрирасон фаъолият менамояд.

Аз хароҷоте, ки дар ҷадвали №2 нишон дода шудааст дар як рӯз агар ба ҳисоби миёна 5-тонна алебастр истеҳсол карда шавад. Дар як моҳ, ки ғайри рӯзҳои истироҳат 26рӯзро ташкил медиҳад, ин нишондод ба 130-тонна баробар мешавад.(нигаред ба ҷадвали №3)

Агар нархи 1кг алебастр дар бозор як сомониро ташкил диҳад, мо метавонем барои рақобатпазирии бозори меҳнат ва паст фаровардани нархи маҳсулот саҳмгузор бошем.Яъне 1кг алебастрро бо нархи 0,80 дирам ба бозор барорем.Натиҷаи корро чунин нишон додан мумкин аст!

26-рӯр x 5-тонна=130тонна
130т x 11-сомонӣ=130000
130т x 0,80дирам=104000
130т = 130000кг x 1 = 130000
130т = 130000кг x 0,80=104000

6.**Ҷадвали №3**

№ б\т	**Номгӯи маҳсулот**	**Ҳаҷми маҳсулот**	**Нарх**	**Даро мад аз фурӯш**	**Хароҷот**	**Даромади Маржинали**	**Меъёри андоз Аз фоида 25%**	**Фоидаи соф**
1	Алебастер	130000кг	1	130000	44420	85580	21395	64185
2	Алибастр	130000кг	0,8	104000	44420	59580	14895	44685

САРМОЯГУЗОРӢ ОИДИ СОХТМОНИ КОРХОНАИ КОНСЕРВАБАРОРӢ ВА КОРКАРДИ МАҲСУЛОТИ КИШОВАРЗӢ

Исуфов М.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

<u>Маълумоти умумӣ дар бораи лоиҳаи сармоягузорӣ</u>

Ҳамаи маълумотҳое, ки дар бизнес-нақшаи мазкур ҷойгир шудаанд хусусияти мутлақ махфии касбиро доранд. Шинос шудан ба ҳуҷҷати мазкур танҳо дар асоси рухсати бевоситаи роҳбарияти корхона ва ё шахси ваколатдори он иҷозат дода мешавад.

Шахсе, ки ба безнес-нақшаи мазкур шинос мегардад, ба худ ӯҳдадорӣ мегирад ва кафолат медиҳад, ки мазмун, мундариҷа ва мақсади ин бизнес-нақшаро ба дигар ҷой паҳн намекунад ва дар ҳолати зарурат барои истифодаи маълумотҳои ин ҳуҷҷат аз муаллифи он иҷозат мегирад.

Қисми алоҳида ва ё тамоми маълумотҳои дар бизнес-нақшаи мазкур овардашударо бо истифодаи воситаҳои техникии нусхабардор сабт намудан манъ мебошад.

Ҳадаф аз таҳияи лоиҳаи сармоягузорӣ оиди сохтмони корхонаи консерва - барорӣ ва коркарди маҳсулоти хоҷагии қишлоқ дар ноҳияи Ховалинг он аст, ки ашёи хоми маҳаллӣ ба таври пурра коркард намуда, аҳолии ноҳия бо маҳсулоти консервагӣ, ширӣ ва гуштии тозаву табиӣ ва баландсифату арзон таъмин карда шаванд. Мақсади асосии лоиҳа он аст, ки бо роҳи коркади меваю сабзавот ва шир маҳсулоти консервагии баландсифат, тоза ва арзон истеҳсол карда шавад. Ҳар сол дар ноҳия миқдори зиёди

меваю сабзавот аз сабаби коркард нашуданашон талаф меёбанд. Ҳадафҳои асосии лоиҳаи сармоягузорӣ инҳоанд:

- қонеъ намудани талаботи истеъмолкунандагон ба маҳсулоти ширӣ ва гӯштии арзон, баландсифат ва аз нигоҳи экологӣ тоза;
- ташкили ҷойҳои нави корӣ;
- ворид намудани андозҳо ба буҷет;
- зиёд намудани ҳаҷми маҷмаҳсулоти дохилӣ.

Барои татбиқи лоиҳа харидан ва таҷҳизонидани сехҳои корхона бо таҷҳизоти муосир пешбинӣ шудааст. Ин таҷҳизот барои истеҳсоли маҳсулоти консервагӣ, ширӣ, нӯшокиҳои ташнашикан, инчунин дигар намудҳои маҳсулоти хӯрокворӣ истифода мешавад.

Лоиҳаи сармоягузории мазкур дар доираи татбиқи Барномаи давлатии рушди соҳаҳои коркарди маҳсулоти кишоварзӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2007-2015, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2006 таҳти рақами 516 тасдиқ шудааст, таҳия гардидааст.

Лоиҳаи сармоягузории мазкур ба рушди соҳаҳои базавии саноати хӯрокворӣ, ки ба коркарди ашёи хоми маҳаллӣ, бо мақсади таъмини пурраи аҳолии ноҳия бо маҳсулоти хушсифату арзон, равона шудааст, мусоидат намуда, вобастагии аҳолии ноҳияро аз чунин маҳсулоти аз берун воридшаванда то андозае аз байн хоҳад бурд. Вазифаҳои асосии лоиҳаи сармоягузорӣ оиди сохтмони корхонаи консерва - барорӣ ва коркарди маҳсулоти хоҷагии қишлоқ дар ноҳияи Ховалинг инҳонад:

- ҷалби сармояи ватанӣ бо мақсади самаранок амалӣ намудани лоиҳаи мазкур;
- гузаронидани корҳои сохтмонӣ-васлгарӣ оиди тайёр кардани биноҳои мавҷуда барои васл намудани таҷҳизоти нави замонавӣ;
- харидан ва васл намудани таҷҳизоти технологии нав;
- ба роҳ мондани истеҳсоли маҳсулоти шириву гӯштии баландсифат ва аз нигоҳи экологӣ тозару безарар;
- таъмини ҷараёни мураттаб ва самараноки истеҳсолот.

Дар ҳолати дуруст ва бомуваффақона амалӣ гардидани лоиҳа натиҷаҳои мусбати он инҳо ҳоҳанд буд:

- ба кор андохтани таҷҳизот ва технологияи нави коркарди маҳсулоти хӯрокворӣ, ки барои истеҳсоли маҳсулоти баландсифати ба талаботи муосир ҷавобгӯй мусоидат менамояд;
- ворид намудани андозҳо ба қисми даромади буҷети маҳаллии ноҳия, ки ба рушди иҷтимоии ноҳия ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳолии ноҳия таъсири мусбат хоҳад расонд;
- ривоҷ додани соҳибкории хурди истеҳсолӣ;
- ташкили ҷойҳои нави корӣ барои аҳолии маҳаллӣ, бо мақсади кам намудани муҳоҷирати меҳнатӣ.

Зарурати таҳия ва татбиқи лоиҳа, аз як тараф, мавҷуд будани ашёи хоми арзони маҳаллӣ (мева, сабзавот, полезиҳо, шир, гӯшт, оби тоза) буда, аз ҷониба дигар мавҷуд будани захираҳои меҳнатии озод ба шумор меравад. Маҳсулоти тайёри корхона дар бозори дохилии ноҳия ва ноҳияҳои ҳамсоя бо нархи пасти бозорӣ фурӯхта мешавад, ки он зуд ба фурӯш рафтани маҳсулоти корхона ва тез гардиш хурдани воситаҳои пулии онро таъмин хоҳад намуд.

Мувофиқи лоиҳа истеҳсоли маҳсулоти консервагӣ ба маблағи 160 ҳазор сомонӣ, маҳсулоти ширӣ дар ҳаҷми 180 ҳазор сомонӣ, нӯшокиҳои ташнашикан ба маблағи 120 ҳазор сомонӣ пешбинӣ шудааст.

Ҳамаи маҳсулоти истеҳсолшуда дар ҳудуди ноҳияҳои Ховалинг, ш.Кулоб, шаҳрҳои Ыурѝонтеппа, Норак, Душанбе ва ғайра ба фурӯш бароварда хоҳад шуд.

Барои татбиқи лоиҳаи мазкур ба корхона қарз дар ҳаҷми 450 000 ҳазор сомонӣ, ба мӯҳлати 5 сол, бо имтиёз дар давоми 2 сол, зарур аст. Корхона банақша гирифтааст, ки қарзро аз ҳисоби фурӯши маҳсулоти истеҳсолкардааш пардохт намояд. Мувофиқи ҷадвали баргардонидани қарз мӯҳлати охирини он 5 солро ташкил менамояд. Дар сурати бомуваффақона иҷро гардидани лоиҳа, мумкин аст қарз пештар баргардонида шавад. Барои таъмин қарз тамоми амволи ғайриманқули корхона ба гарав монда мешавад.

Бо амалӣ гардонидани лоиҳаи мазкур роҳбарияти корхона ният дорад талаботи аҳолии ноҳияро бо маҳсулоти консервагӣ ва ширӣ таъмин карда, дар ҳалли масъалаи ташкили ҷойҳои нави корӣ ва ривоҷ додани соҳибкории истеҳсолӣ саҳмгузор бошад (нигаред бо расми 1,2).

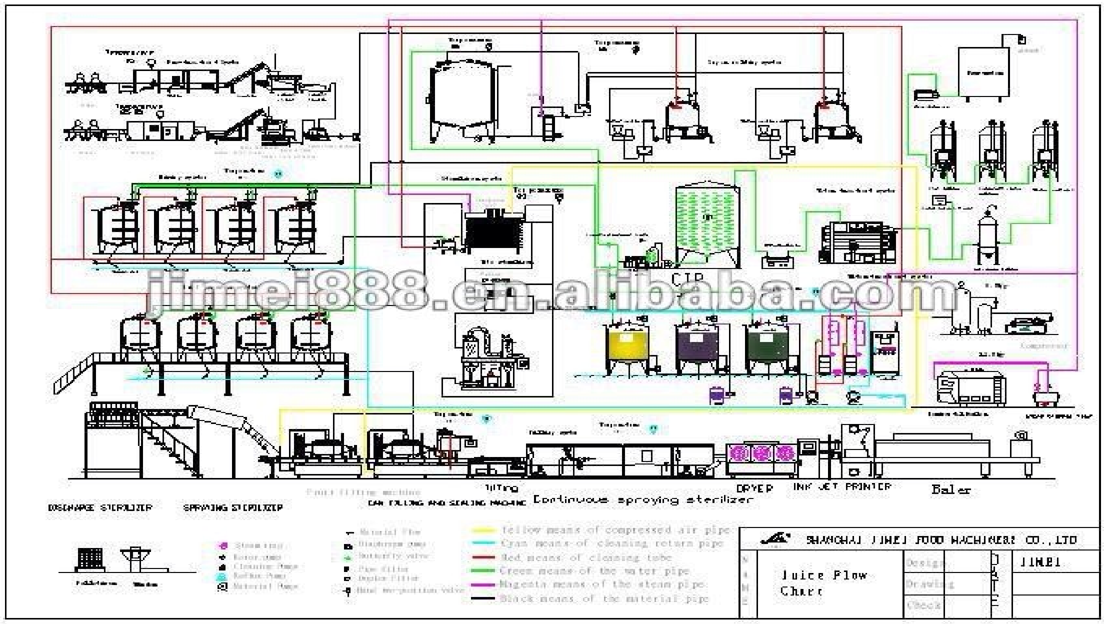

Расми 1

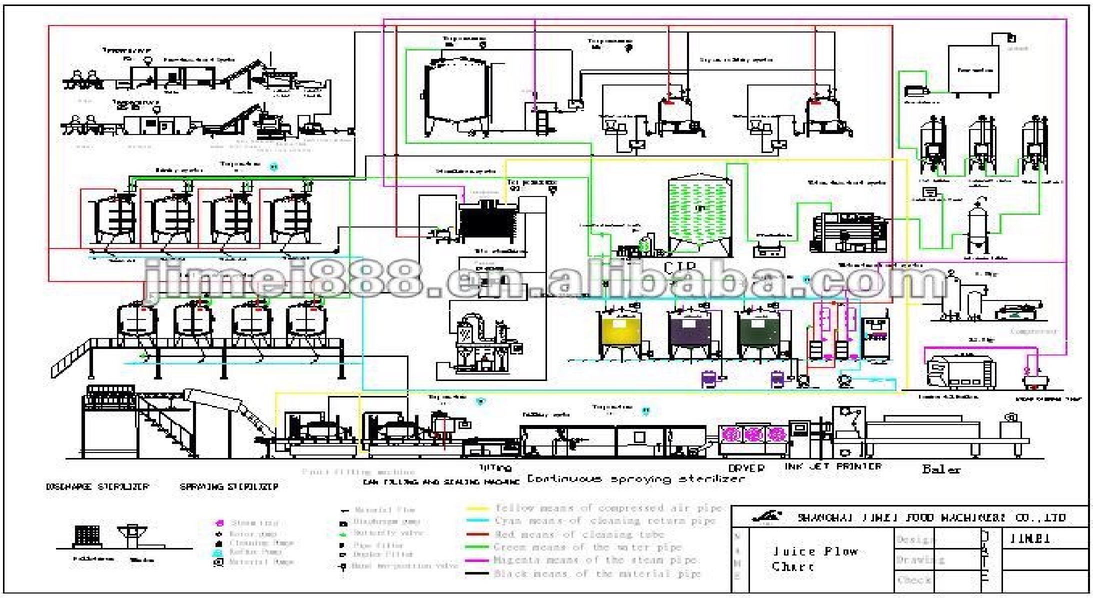
jimei888.en.alibaba.com
CIP
DRYER
INK JET PRINTER
Baler
Continuous spraying sterilizer
CAN FILLING AND SEALING MACHINE
DISCHARGE STERILIZER
SPRAYING STERILIZER
Yellow means of compressed air pipe
Cyan means of cleaning return pipe
Red means of cleaning tube
Green means of the water pipe
Magenta means of the steam pipe
Black means of the material pipe
SHANGHAI JIMEI FOOD MACHINERY CO.,LTD
Juice Flow Chart
Design
Drawing
Check
DATE
JIMEI

Расми 2

Ҷадвали 1. Маълумоти умумӣ дар бораи корхона

Номи корхона	Корхонаи консервабарорӣ ва коркарди маҳсулоти хоҷагии қишлоқ дар ноҳияи Ховалинг
Нишонии корхона	Ҷумҳурии Тоҷикистон, ноҳияи Ховалинг
Намуди корхона	Ҷамъияти саҳҳомии шакли кушода
Саҳмгузорон (%)	(60%) (40%)
Ҳаҷми умумии лоиҳа	600 000 сомонӣ
Маблағи қарз	450 000 сомонӣ
Намуди фаъолият	Истеҳсоли маҳсулоти ҳӯрокворӣ

<u>Нақшаи истеҳсоли маҳсулот</u>

Корхонаи консервабарорӣ ва коркарди маҳсулоти хоҷагии қишлоқ дар ноҳияи Ховалинг бо назардошти имкониятҳои мавҷуда, пеш аз ҳама ашёи хоми маҳаллӣ, ба нақша гирифтааст бо роҳи коркарди мева, сабзавот, шир намудҳои зерини маҳсулотро истеҳсол намояд:

- мураббоҳои болаззат;
- шарбатҳои мевагии гуногун, ки аз витаминҳои бой аст;
- маҳсулоти ширӣ, аз қабили ҷурғот, қаймоқ, творог.

Маҳсулоти истеҳсол намудаи корхона бояд ба талаботи стандарти байналмилалӣ ҷавобгӯй бошад.

Корхонаи мо бо техника ва технолгияи наву замонавӣ таҷҳизонида шудааст, ки он имкон медиҳад сифати маҳсулот баланд шуда, витаминҳои таркиби маҳсулот бештар нигоҳ дошта шавад.

Бо истифода аз техника ва технологияи муосир корхона ҳангоми истеҳсоли маҳсулот аз консервантҳо истифода намебарад ва мӯҳлати нигоҳдории маҳсулот дарозтар карда мешавад. Истифода аз техника ва технологияи нави замонавӣ инчунин имкон фароҳам меорад хароҷотҳои истеҳсолии корхона камтар ва ҳосилнокии меҳнат баландтар бардошта шавад. Дар натиҷа корхона метавонад фоидаи бештар ба даст орад.

Ҳамчунин бо истифодаи аз техника ва технологияи нав партовҳои истеҳсолӣ камтар шуда, имконияти бештар истеҳсол намудани маҳсулот ба миён омада, корхона ба муҳити экологии ноҳия камтар зарар мерасонад.(нигаред бо расми 3,4,5….)

marutimacpack.trustpass.alibaba.com
www.marutimachines.com

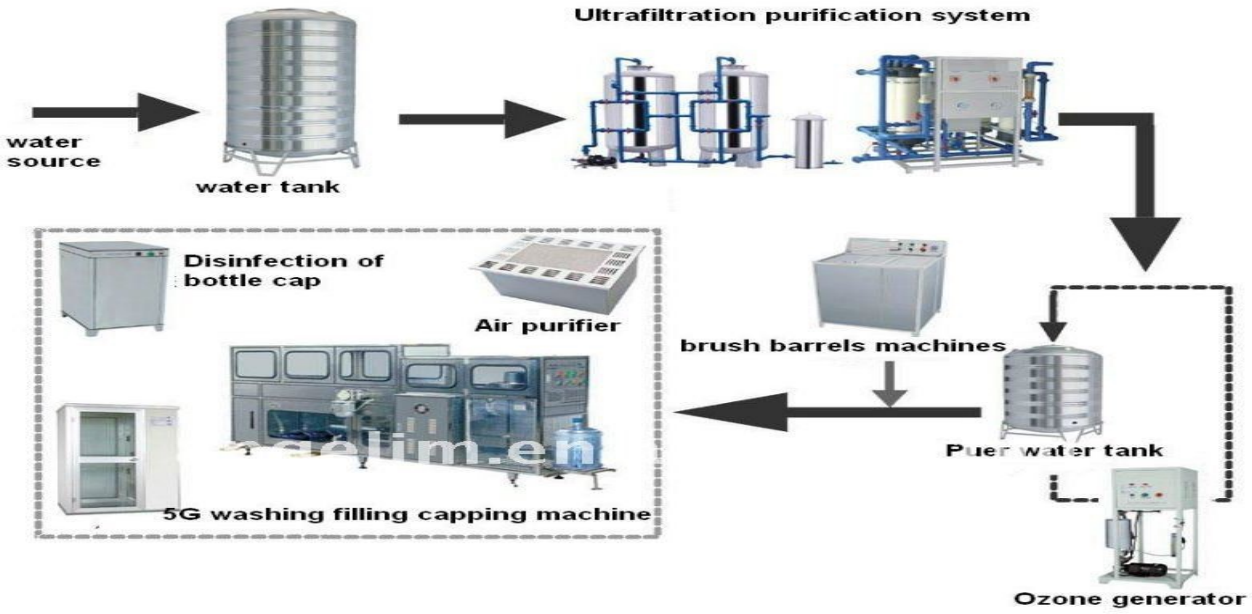
Ultrafiltration purification system
water source
water tank
Disinfection of bottle cap
Air purifier
brush barrels machines
Puer water tank
5G washing filling capping machine
Ozone generator

rgvktv.ru

Барои амалӣ намудани ҳадафҳои лоиҳа ва иҷрои вазифаҳои гузошташуда мо бояд аввал корхонаро бо техникаву технологияи нав таҷҳизонем. Сипас, коргаронро ба кор қабул намуда, корхонаро бо ашёи хом таъмин намуда, ҷараёни истеҳсолотро оғоз намоем.

Тасвири ҷараёни истеҳсолот. Ҳаногоми ба корхона ворид намудани ашёи хом, аз ҷумла меваю сабзаваот, аввал онҳоро ба воситаи мошинаи шустушӯӣ тоза менамоянд. Сипас, онҳоро ба навъҳо ҷудо менамоянд. Навъҳои беҳтарини меваю сабзавот барои истеҳсоли мураббо ва навъҳои боқимонда барои истеҳсоли шарбат истифода бурда мешавад.

Истеҳсоли мураббо чунин сурат мегирад. Аввал дар деги пухтупаз қиём тайёр карда мешавад. Ҳангоми тайёр шудани қиём меваҳои тозакардаро ба он ҳамроҳ менамоем.

Зарфҳоро шуста тоза карда, сонияи зарфҳо ва сарпушҳоро ба воситаи автоклав стерилизатсия мекунем. Вақте мураббо пухта тайёр шуд, онро ба зарфҳо рехта, бо сарпуш маҳкам менамоем.

Баъд аз ин ба ҳар як зарф тавассути мошинаи тамғакунӣ тамғаи молӣ часпонида мешавад.

Пас аз анҷоми тамоми корҳои истеҳсолӣ маҳсулоти тайёри мураббо ба анбор фиристода мешавад. (нигаред борасми 6,7)

Ҷараёни истеҳсоли шарбат чуни наст:

Меваҳо ва зарфҳоро шуста, меваҳоро тавассути мошинам резакунак реза мекунанд. Ба воситаи автоклав зарфҳо ва сарпушҳо стерилизатсия карда мешаванд.

Пас аз он меваҳоро ба зарфҳо ҷой менамоянд.

Сипас ба зарфҳо шарбат рехта, зарфҳро ба мошинаи гармкунак мегузоранд, ки 40 дақиқа меистад ва шарбат пурра тайёр мешавад. Маҳсулоти тайёр ба анбори корхона фиристода мешавад.

Нақшаи истеҳсоли маҳсулоти корхона дар ҷадвали 2. нишон дода шудааст.

Ҷадвали 2. Нақшаи истеҳсоли маҳсулоти корхона

Номгӯи маҳсулот	**Воҳиди ченкунӣ**	**Миқдори маҳсулот**	
		дар як моҳ	**дар як сол**
Мураббои мевагӣ	литр	4200	50 000
Шарбат	литр	4800	55000
Хамираи помидор	литр	3200	38000
Павидло	литр	2500	28000
Маҳсулоти ширӣ	тонна	5	54
Нӯшокиҳои ташнашикан	литр	3600	22000

Дар ҷадвали 3. ҳаҷми истеҳсол ва нархи фурӯши мураббо ва шарбат нишон дода шудааст.

Ҷадвали 3. Ҳаҷми истеҳсол ва нархи фурӯши мураббо ва шарбат дар як моҳ

Номгӯи маҳсулот	Нархи маҳсулот (сомонӣ)	Миқдор (қуттии шартӣ)	Маблағи умумӣ (сомонӣ)
Мураббо			
1 литр	6	1500	9000
2 литр	11,0	1600	17600
3 литр	16	900	1440
Шарбат			
0,5 литр	1,5	1500	2250
1 литр	2,8	1500	4200
2 литр	5	1000	5000
3 литр	7	800	5600
Ҳамагӣ		**8800**	**45090**

Чӣ тавре дар ҷадвали 3. нишон дода шудааст, корхона дар як моҳ бо роҳи истеҳсол ва фурӯши мураббо ва шарбат метавонад 45090 сомонӣ даромад ба даст орад.

Ҷадвали 4. Таъминкунандагони асосии корхона боа шёи хом

Ном корхонаи таъминкунанда	Маҳсулоти харидашаванда
Ҷамъияти «Тоҷикматлубот» - и ноҳияи Ховалинг	Зарфҳо, сарпушҳои алюминӣ, шакар
Хоҷагиҳои деҳқонии ноҳияҳои Ховалинг,Муминобод	Себ, зардолу, олу, нок, шафтолу, шир, қаймоқ

Ҳамин тариқ, таъминкунандагони асосии корхона бо ашёи хом Ҷамъияти «Тоҷикматлубот» - и ноҳияи Ховалинг, хоҷагиҳои деҳқонии ноҳияҳои Ховалинг, Муминобод,Шуробод мебошанд. Корхонаро меваю сабзавотро аз хоҷагиҳои деҳқонӣ ба тариқи шартнома бо усули пешпардохт харидорӣ менамояд.

Эҳтиёҷоти корхона ба таҷҳизот ва дастгоҳҳо дар ҷадвали 5. нишон дода шудааст.

Ҷадвали 5. Эҳтиёҷоти корхона ба таҷҳизотҳои зарурӣ

№	Номгӯи таҷҳизот	Шумораи таҷҳизот	Нархи таҷҳизот – ҳамагӣ (сомонӣ)
1	Мошинаи шустушӯӣ	2	80 000
2	Миз барои қабули маҳсулот	1	400
3	Мизи истеҳсолӣ	2	1500
4	Тарозу	2	600
5	Дег барои пухтани маҳсулот	2	3000
6	Конвейер	1	16000
7	Мошинаи резакунанда	1	11000
8	Гармкунак	1	25000
9	Эстакада	1	16000
10	Автоклав барои тозакунии банкаҳо	2	36000
11	Мизи қадоққунӣ	4	7000

Давоми ҷадвали 5.

12	Мошинаи маҳкамкунӣ	2	21000
13	Мошинаи тамғазанӣ	1	7800
14	Агрегати тозакунӣ	2	10000
15	Ароба	1	500
	Ҳамагӣ	23	235 800

Мавҷуд будани биноҳои истеҳсолӣ ва ҳолати онҳо. Масоҳати корхонаи мо 0,5 га заминро дар бар мегирад. Корхона бо биноҳои истеҳсолӣ пурра таъмин мебошад. Биноҳо ба таъмири асосӣ эҳтиёҷ доранд.

Таъмини корхона бо қувваи барқ ба таври зарурӣ ба роҳ монда шуда, тамоми биноҳои корхона бо ноқилҳои барқии шиддатнокиашон гуногун таҷҳизонида шудааст. Шиддатнокии қувваи барқи ба корхона воиридшаванда 220V-380V-ро ташкил менамояд. Таъминкунандаи қувваи барқ идораи шабакаҳои барқии ноҳияи Ховалинг мебошад. Корхона бо об пурра таъмин буда, таъминкунандаи об идораи таъминоти оби ноҳияи Ховалинг аст.

Дар ҷадвали 6. хароҷот барои истеҳсоли 1000 литр мураббои себӣ ҳисоб карда шудааст.

Ҷадвали 6. Истеҳсоли 1000 литр мураббои себӣ

№	Номгӯй	Воҳиди ченкунӣ	Миқдор	Нарх (сомонӣ)	Маблағи умумӣ (сомонӣ)
1	Себ	кг	1350	1,5	2025
2	Шакар	кг	600	3,5	2100
3	Зарфи шишагӣ	дона	420	1,1	462
4	Сарпуши металлӣ	дона	420	0,12	50,4
	ҲАМАГӢ АШЁИ ХОМ				**4638**
5	Хароҷоти нақлиёт				70
6	Музди меҳнат				120
7	Фонди нафақа				30
8	Истеҳлок				6
9	Қувваи барқ				42
	ҶАМЪ				268
	ҲАМАГӢ				**4906**
10	Андози соддакардашуда 4%				196
11	Андоз аз фурӯши чакана 2%				98
12	Даромаднокӣ				18
	ҲАМАИ ХАРОҶОТ				5218
	Коркарди маҳсулот				
13	Мураббои себӣ	литр	1000	6,0	6000

<u>Таҳлили бозор ва фурӯши маҳсулот</u>

Мизоҷони корхона. Мизоҷони асосии корхонаи мо аҳолии ноҳияҳои Ховалинг, Муминобод, шаҳрҳои Кулоб, Шуробод, шахри Ыургонтеппа ва ғайра мебошанд. Инчунин корхонаи мо мақсад дорад бо афзун намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот дар шаҳри Душанбе мағозаи махсуси худро кушояд.

Рақибони корхона. Рақибони корхонаи мо ҳамон корхонаҳое мебошанд, ки дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ба истеҳсоли маҳсулоти консервагӣ машғуланд. Таҳлилҳои маркетингӣ нишон дод, ки рақибони мо дар қиёс бо мо ҳам бартариҳо ва ҳам камбудиҳо даранд.

Аксари корхонаҳои бо мо рақобаткунанда дорои таҷҳизоти нави замонавӣ набуда, сифати маҳсулоташон пурра ба талаботи истеъмолкунандагон ҷавоб дода наметавонад. Аз ин рӯ, роҳбарияти корхонаи мо ният дорад бо роҳи харидан ва васл намудани таҷҳизоти нави муосир ҳам ҳаҷм ва ҳам сифати маҳсулотро баланд бардорад, то маҳсулоти корхонаи мо нисбати маҳсулоти рақибонамон баландсифат ва то андозае арзон бошад.

Имкониятҳои бозор. Аз рӯи таҳлили муқоисавии рақибон, мизоҷон бо боварӣ метавон гуфт, ки маҳсулоти истеҳсол кардаи корхонаи мо зуд ба фурӯш рафта, доираи истеъмолкунандагони худро сол аз сол аз ҳисоби гурӯҳҳои гуногуни аҳолӣ васеъ менамояд.

Таҳлилҳои маркетингӣ нишон медиҳанд, ки талаботи аҳолии ноҳия ва дигар ноҳияҳои ҷумҳурӣ ба маҳсулоти конвервагӣ, ширӣ сол аз сол зиёд мешавад.

Омили дигари зиёд шудани талабот ба маҳсулоти корхонаи мо суръати баланди афзоиши аҳолии ноҳияи мо ва дигар ноҳияҳои ҳамсоя ба шумор меравад.

Барои ҷалби бештари мизоҷон роҳбарияти корхона ба намуди зоҳирии маҳсулот диққати асосӣ медиҳад, то диққати истеъмолкунандагонро бештар ҷалб кунад. Аз ҷумла, дар рӯи зарфи маҳсулоти тайёр маълумотҳои зерин дарҷ карда мешавад: таркиби маҳсулот, яъне аз кадои навъ меваҳо тайёр шудааст, дорои кадом витаминҳо мебошад, мӯҳлат ва шароити нигоҳдории маҳсулот чӣ гуна аст.

Инчунин суроғаи корхона навишта мешавад, то мизоҷон тавонанд фикру дархостҳояшонро пешниҳод намоянд.

Ҳамчунин намуди зоҳирии маҳсулоти корхонаи мо диққатҷалбкунанда мебошад. Барои қулай ва осон будани истифодабарии маҳсулот, корхона онҳоро дар зарфҳои ҳаҷмашон гуногун пешкаши мизоҷон менамояд, яъне дар зарфҳои ҳаҷмашон аз 0,5 литра то 3 литра.

Бартарии маҳсулоти корхона нисбати маҳсулоти воридотӣ он аст, ки маҳсулоти корхонаи мо аз ашёи хоми табиӣ тайёр карда шуда, аз ҷиҳати экологӣ тоза, ба саломатӣ фоидаовар ва баландсифат мебошад. Дар корхона ҳангоми истеҳсоли маҳсулот аз ҳаргуна маҳсулотҳои химиявӣ истифода бурда намешавад.

Аз ин ҷост, ки мизоҷони корхона рӯз то рӯз зиёд гардида, талабот ба маҳсулоти баландсифати корхонаи афзун мешавад.

Ҳисобкунии арзиши аслии маҳсулот

Аввалан арзиши ашёи хом ва маводҳои заруриро дар як моҳ ҳисоб мекунем.

Ҷадвали 7. Ҳисобкунии арзиши ашёи хом ва маводҳо барои истеҳсоли мураббо ва шарбат дар як моҳ

Номгӯи ашёи хо ива маводҳо	Воҳиди ченкунӣ	Талабот	Арзиши 1 воҳиди шартӣ (сомонӣ)	Маблағи умумӣ (сомонӣ)
Меваҳо	кг	3650	1,5	5475
Шакар	кг	2100	4,0	8400
Сарпуши металлӣ	дона	8800	0,12	1056
Зарфҳои шишагӣ:				
0,5 литр	дона	1500	0,7	1050
1 литр	дона	3000	1,1	3300
2 литр	дона	2600	1,6	4160
3 литр	дона	1700	2,0	3400
Ҳамагӣ				**26841**

Дар ҷадвали 8. тарзи ҳисоб намудан ва муайян кардани арзиши аслии 50 000 литр мураббои себ нишон дода шудааст.

Ҷадвали 8. Ҳисобкунии арзиши аслии 50 000 литр мураббои себӣ (сомонӣ)

1	Хароҷоти ашёи хом -ҳамагӣ	**260900**
1	Хароҷоти нақлиёт	3500
2	Музди меҳнат	6000
3	Фонди нафақа	1500
4	Истеҳлок	300
5	Хароҷоти иловагӣ	2100
	Ҷамъ	**13400**
	Ҳамагӣ	**274300**
6	Андози соддакардашуда 4%	10972
7	Андоз аз фурӯши чакана 2%	5486
8	Ҳамаи хароҷотҳо	**290758**
	Нархи корхона ба як қуттии шартии 1 литра	**5 сомониву 82 дирам**

Нархи пасттарини бозории 1 қуттӣ мураббои себӣ 7 сомониро ташкил менамояд. Истеҳсоли маҳсулоти тайёр 50000 қуттии шартӣ мебошад. Он гоҳ фоидаи корхона 50000х7,0=35000 - 290758 = 59242 сомониро ташкил медиҳад. Аз ин фоида корхона бо меъёри 15% андоз аз фоидаи шахсони ҳуқуқиро месупорад (59242х15% =8887) ва 50355 сомонӣ фоидаи соф ба даст меорад.

Дар ҷадвали 9. арзиши аслии 1000 литр шарбати шафтолу ҳисоб шудааст.(нигаред бо расми 8,9…)

Ҷадвали 9. Ҳисобкунии арзиши аслии 1000 литр шарбати шафтолу

№	Номгӯй	Воҳиди ченкунӣ	Миқдор	Нарх (сомонӣ)	Маблағи умумӣ (сомонӣ)
1	Шафтолу	кг	1200	1,4	1680
2	Шакар	кг	150	3,5	525
3	Зарфи шишагӣ	дона	500	1,1	550
4	Сарпуши металлӣ	дона	500	0,12	60

		Давоми ҷадвали 9.
	ҲАМАГӢ АШЁИ ХОМ	**2755**
5	Хароҷоти нақлиёт	60
6	Музди меҳнат	100
7	Фонди нафақа	25
8	Истеҳлок	6
9	Қувваи барқ	40
	ҶАМЪ	231
	ҲАМАГӢ	**2986**
10	Арзиши аслии 1 литр шарбати шафтолу	**3,0 сомонӣ**
10	Андози соддакардашуда 4%	120
11	Андоз аз фурӯши чакана 2%	60
12	Даромаднокӣ	23
	ҲАМАИ ХАРОҶОТ	3189
13	Нархи 1 литр шарбати шафтолу	3,2 сомонӣ

Яке аз самтҳои муҳими фаъолияти корхона дар шароити иқтисоди бозорӣ ба кам намудани хароҷоти истеҳсолӣ, паст намудани арзиши аслии маҳсулот нитгаронида шудааст.

Зеро дар сурати ҳарчӣ қадар кам шудани хароҷоти истеҳсолӣ ва дигар хароҷот арзиши аслии маҳсулот паст шуда, корхона метавонад онро тез фурӯхта, маблағи ба даст овардаашро барои таҷдиди корхона, диверсификатсияи истеҳсолот, зиёд намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот, кушодани хатҳои нави истеҳсолӣ, баланд бардоштани маоши коргарон ва ғайра истифода барад

Ҳисобкунии фонди музди меҳнат дар ҷадвали 10. нишон дода шудааст.

Таблица 10. Ҳисобкунии фонди музди меҳнат, сом.

Номгуи категорияи кормандон	Барои моҳи май				
	Шумораи кормандон	**Маош одам. сом.**	**Ҳаҷми уммуми маош, сом.**	**Ҳисобкунӣ ба фондҳо (%)**	**Ҳамагӣ**
Кормандони дастгоҳи идоракунӣ	5	450	2250	585	2835
Кормандони истеҳсолот	15	420	6300	1638	7938
Ҷамъ: музди меҳнати дар як моҳ додашаванда					10773

Маоши якмоҳаи кормандони корхона 10773 сомонӣ мебошад.

Идора ва ташкили кор

Шумораи умумии кормандони корхона бо ҳайати роҳбарикунанда дар оғози татбиқи лоиҳа 17 нафарро ташкил дода, пас аз 2 соли татбиқи лоиҳа ин рақам бояд ба 32 расонида шавад.

Дар ҷадвали 11. ҳайати кормандони корхона нишон дода шудааст.

Ҷадвали 11. Ҳайати кормандони корхона

№	Вазифаи ишғол карда	Шумора
1	Директории корхона	1
2	Ҷонишини директор	1
3	Менеҷер	1
4	Муҳосиб	1
5	Котиб	1
6	Сардори сехҳо	3
7	Кормандони истеҳсолоти асосӣ	8
8	Кормандони истеҳсолоти ёрирасон	4

<u>Нақшаи молиявӣ</u>

Ҳадафи нақшаи молиявӣ муайян намудани самаранокии лоиҳаи сармоягузории пешниҳодшаванда мебошад.

Нақшаи молиявӣ бо нархҳои ҷорӣ ва бо назардошти таваррум, яъне бо нархҳои қобилияти харидориро ба инобатгиранда, ҳисоб карда мешавад. Чунин тарзи ҳисобкунӣ муқоисаи нишондиҳандаҳои вақтҳои гуногунро таъмин карда, имкон мндиҳад динамикаи рушди корхона муайян карда шавад.

Корхонаи мо дар фаъолияти хоҷагидории худ ба буҷет андозҳои зеринро месупорад:
- андоз аз арзиши иловашуда - 18%;
- андоз аз фоидаи корхонаҳо - 15%;
- андози соддакарадшуда – 4%;
- андози иҷтимоӣ - 25% аз фонди музди меҳнати кормандони сех.

Дар асоси тадқиқотҳои маркетингии гузаронидашуда ва таҳияи нақшаи фурӯши маҳсулот муайян карда шуд, ки маҳсулоти корхона пурра дар бозори дохилӣ фурӯшта мешавад. Дар заминаи фаъолияти корхона дар ноҳия шумораи ҷойҳои нави корӣ пайдо шуда, сатҳ ва сифати зиндагии аҳолӣ балнд хоҳад шуд. Дар ҷадвали 12. нақшаи фурӯши маҳсулоти тайёри корхона нишон дода шудааст.

Ҷадвали 12. Нақшаи фурӯши маҳсулоти тайёри корхона

№	Номгӯи маҳсулот	Воҳиди ченкунӣ	Микдор	Нарх барои 1000 литр (сомонӣ)	Маблағи фурӯш (сомонӣ)			
					сол	моҳ	семоҳа	Нимсола
1	Мураббо	литр	50 000	**5816**	290800	24234	72700	145400
2.	Шарбат	литр	55 000	3200	176000	14667	4400	88000
3.	Хамираи по- мидор	литр	38 000	4000	152000	12667	38000	76000
2	Маҳсулоти ширӣ	тонна	54	1780	96120	1780	24030	48060
Ҳамагӣ					**714920**	**59577**	**178730**	**357460**

Арзиши умумии лоиҳа 6000 000 сомонӣ мебошад. Арзиши маблағҳои худи корхона 150 000 сомониро ташкил карда, сармояи зарурӣ 450 000 сомонӣ аст.

Маблағгузорӣ ба лоиҳаи сармоягузорӣ аз ду сарчашма иборат мебошад:

- маблағҳои худи корхона, ки барои татбиқи лоиҳа ба маблағи 150 000 сомонӣ равона карда мешавад;
- маблағҳои қарзӣ - 450000 сомонӣ.

Сохти маблағгузорӣ ба лоиҳа дар ҷадвали 3.13. тасвир шудааст.

Ҷадвали 13. Нақшаи маблағгузории лоиҳа (сомонӣ)

Манбаъҳои маб-лағгузорӣ	Ҳамагӣ	Таносуби маблагҳои худӣ бо % нисбати маблағхои қарзӣ
Маблағҳои худии корхона	150 000	25
Маблағҳои қарзӣ	450 000	75
Ҷамъ арзиши лоиҳа	600 000	100

<u>Хавфҳо ва пешгирии онҳо</u>

Ҳар як лоиҳаи нав дар ҷараёни амалишавии худ ногузир ба мушкилоти муайян рӯ ба рӯ хоҳад шуд. Барои ҳар як соҳибкор муҳим он аст, ки чунин мушкилотро пешакӣ дарк намуда, стратегияи пешгирӣ намудани онро таҳия намояд. Сатҳи хавфҳоро баҳогузорӣ намуда, мушкилоти вобаста ба онро, ки корхона метавонад дучори он шавад, муайян кардан зарур мебошад.

Дар ҳолати дарёфти омилҳои манфӣ ва хавфҳои идоранашаванда дар бизнес-нақша сармоягузорон ба ин лоиҳа маблағгузорӣ нахоҳанд кард. Аз ҷониби дигар, муайян намудан ва муҳокима кардани хавфҳо дар бизнес-нақша тахассуси баланди таҳиягаронро нишон дода, боварии сармоягузоронро зиёд менамояд. Бинобар ин муайян кардан ва муҳокима намудани масъалаҳои асосӣ ва ҳолатҳои хавфнок боиси инкишофи лоиҳаи сармоягузорӣ хоҳад шуд.

Хавфҳо аз ҷониби рақибон, тавассути ҳисобкуниҳои нодуруст дар соҳаҳои маркетинг ва сиёсати истеҳсолӣ, хатогиҳо дар интихоби кадрҳои роҳбарикунанда пайдо шуда метавонад. Ғайр аз ин, сухтор, заминҷунбӣ, гирдиҳамоиҳо, корпартоиҳо, ҷанги шаҳрвандӣ, аз ҷониби шарикон иҷро нашудани шартномаҳо, сари вақт ворид нагардидани ашёи хом, қисмҳои эҳтиётӣ, қувваи барқ, низоъҳои байни миллӣ, тағйирёбии қурби асъор, тағйирёбии нархҳо дар бозор ва ғайра хавфҳое мебошанд, ки ба ҳар як соҳибкор таҳдид мекунанд. Соҳибкор чӣ қадаре амиқтар хавфҳоро муайян ва баҳогузорӣ карда, роҳҳои паст намудани онҳоро муқаррар намояд, ҳамон қадар осонтару самараноктар бизнес-нақшаро иҷро мекунад.

Ҳама гуна намуди фаъолияти соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ бо хавфҳои гуногун алоқаманд мебошанд. Хавф зуҳуротест, ки ба соҳибкор ва сармоягузор доимо таҳдид менамояд. Хавф унсури ҷудонашавандаи фаъолияти соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ мебошад. Соҳибкор ё сармоягузоре, ки таваккал намекунад фоида гирифтан наметавонад. Аз ин рӯ, вазифаи соҳибкор на дар инкор намудани хавфҳо, балки дар идоракуни онҳо мебошад. Ҳар як корхона ё соҳибкор барои ба даст овардани фоидаи бештар бояд аввал хавфҳои ба фаъолияти онҳо таҳдидкунандаро омӯзанд ва сониян роҳҳои паст намудани сатҳи он хавфҳоро муайян карда, чораҳои амалӣ андешанд.

Намудҳои гуногуни хавфҳои соҳибкориро фарқ мекунанд: молиявӣ; сиёсӣ; асъорӣ; техникӣ; тиҷоратӣ ва ғайра.

Хавфи молиявӣ ҳангоми гузаронидани амалиёти молиявӣ ба вуҷуд меояд. Хавфи молиявӣ ба намудҳои зерин ҷудо мешавад: хавфи асъорӣ, хавфи қарзӣ, хавфи сармоягузорӣ. Лоиҳаи сармоягузории корхонаи мо ҳангоми гузаронидани амалиётҳои молиявӣ, чун гирифтани қарз, фурӯши маҳсулот, бастани шартномаҳои молиявӣ ва

ғайра метавонад гирифтори хавфи молиявӣ шавад. Масалан, дар ҳолати тағйир ёфтани қурби асъор, болоравии нархҳо (таваррум) корхона метавонад зарари калони молиявӣ бинад.

Ҳангоми ба фурӯш баровардани маҳсулоти тайёр корхонаи мо ба хатарҳои молиявӣ дучор омаданаш мумкин аст. Дар ин ҳолат даромади корхона кам шуда, пардохти фоизи қарз дар мӯҳлати муқарраршуда иҷро намешавад. Инчунин дараҷаи хароҷотҳои иловагӣ метавонанд ба сармояи асосии корхона таъсири манфӣ расонанд ва ҳатто дар ҳолати пешгирӣ накардани хавфи молиявӣ муфлис шудани корхона мумкин аст.

Хавфи техникӣ ҳамеша ногаҳонӣ ба вуҷуд омада, мушкилихои зиёдро ба вучуд меорад. Корхонаи мо ҳангоми дар фаъолияти истифода бурдани таҷҳизот ва дастгоҳҳои гуногун ба хатарҳои техникӣ рӯ ба рӯ мегардад. Дар ҳолати аз кор мондани ягон дастгох ё техника моро зарур меояд, ки ҳама вақт ба таъмир кардани онхо тайёр бошем ва онҳоро аз таъмир бароварда, боз истифода барем.

Хавфи тиҷоратӣ. Ҳангоми дар бозори минтақавӣ зиёд шудани рақибон корхонаи моро хатарҳои тиҷоратӣ таҳдид менамояд. Дар чунин ҳолат роҳбарияти корхонаи мо бояд роҳҳои нави фурӯшро ташкил намояд, то мизоҷони худро аз даст надода, аз ин марҳила муваффақона барояд ва ба рақибони худ имкон надиҳад, ки ба мо баробар шаванд. Корхона барои аз рақибон пеш гузаштан ва дар бозор мавқеи асосиро ишғол намудан, бояд сифати маҳсулотро баланд бардошта, онро бо нарҳи ба аксари аҳолӣ дастрас фурӯшад.

Яке аз роҳҳои муҳими паст намудани хавф дар фаъолияти соҳибкорӣ суғуртакунии хавфҳо дар ширкати суғурта ба шумор меравад. Шартномаи суғурта ба соҳибкор кафолат медиҳад, ки ҳангоми дар натиҷаи ҳодисаҳои суғуртавӣ зарари моддӣ дидани он, зарарро талофӣ менамояд. Бо пардохти ҳаққи суғуртавӣ соҳибкор фаъолияти худро аз ҳар гуна хавфҳо суғурта намуда, эҳтиолияти зарар диданро бартараф мекунад.

БУНЁДИ ХОҶАГИИ НИҲОЛПАРВАРӢ ВА БОҒҲО

Исуфов М.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Меморандуми сирри махфии касбӣ

Ҳамаи маълумотиҳое, ки доираи нақшаи бизнеси зеринро дар бар мегиранд онҳо хусусияти мутлақи махфии касбиро доро мебошанд.

Шинос шудан ба ҳуҷҷати мазкур танҳо дар асоси рухсати бевоситаи соҳибкори хусусӣ ва ё шахси ваколатдори он метавонад сурат гирад.

Шахсе, ки ба нақшаи бизнес шинос гардид ё ба худ уҳдадори мегирад ва кафолат медиҳад, ки мазмуну мундариха ва мақсади нақшаи бизнесро ба сарчашмаҳои дигар паҳн намекунад ва дар ҳолати зарурати ин кор барои паҳн кардани маълумот аз муаллифи нақша иæозат мегирад.

Як қисм ва ё тамоми маълумоти дар нақшаи бизнес овардашударо бо истифода аз воситаи техникаи руйбардоркунанда сабт кардан манъ аст (барои мисол маълумот дар бораи ҳисобҳои хоҷагидорӣ ва молия), даровардани тағйирот ва инчунин маълумотро ба шахси дигар – шахси сеюм додан.

Агар нақшаи бизнес барои ҷудо кардани маблағи мақсаднок ягон манфиятро пайдо накунад, онгоҳ хоҳиш карда мешавад, ки онро ба муаллифаш бар гардонад.

Маълумоти мухтасар

Хоҷагӣ: Хоҷагии деҳҷонии ниҳолпарварии " **Ховалинг"**

Суроға: н Ховалинг, деҳаи Токак.

Телефон: 985983131

Нархи умумии лоиҳа: 95000 сомони.

Маблағҳои хусуси ба лоиҳа гузошташуда: 49400 сомони.

Маблағҳои лозимии хоӣишшаванда: 45600 сомони.

Маснуоти ниҳои-хизматрасонӣ: Хоҷагии деҳқонии мо бо назардошти ҳамаи имкониятҳои истеҳсолиаш ба парвариши ниҳол ва бунёди боғҳо фаъолият мебарад ва маснуоти ниҳоии он истеҳсоли ҳар гуна меваҷотҳо мебошад. Хоҷагии деҳқонии мо дар вақти фаро расидани фасли боҳор барои сабзу хуррам гардонидани ноҳия ва инчунин минтақаҳои вилоят бо тариқи ярмаркаҳо ниҳол пешниҳод намуда дар баробари ин метавонад ҳезум ҳам ба мардум пешниҳод намояд.

Мақсади лоиҳаи пешниҳодгардида ва ҷои иҷрои он: Мақсади лоиҳа ташкили хоҷагии деҳқонии ниҳолпарвари ва ҷавобгу ба стандартҳои хоҷагии қишлоқ,бунёди боғҳои мевадиҳанда ва ба меваҳои тару тоза таъмин намудани аҳолӣ ва пур кардани бозори дохилию хориҷӣ, барои он корхонаҳое ки ба истеҳсоли консерваҳо машғуланд шартнома баста меваҳои тару тоза пешниҳод менамояд.

Ин лоиҳа дар як минтақаи ноҳия ҷойгир буда дар ин ҷо як шохоби дарёчаи мазори Ҳазрати Султон ва обҳои чашмаҳои кухҳи ҷори аст ки барои обёри намудани хоҷагӣ кумак мерасонад.

Натиҷаи амалӣ гаштани лоиҳа: Дар ҳолати амали гаштани лоиҳаи номбурдашуда як гушаи табиат ободу зебо гардида, зиёда аз 15-нафар мутахасисони ин соҳа ба ҷои кор таъмин мегарданд, сафи бекори дар ин минтақа кам мегардад ва дар натиҷаи равнаҷ ёфтани фоъолияти соҳа боз якчанд хоҷагии дигар таъсис дода мешавад.

1. Маълумоти умуми

1.1.Ном ва суроғаи хоҷагӣ: ХДН "Ховалинг"
н.Ховалинг, деҳаи Токак.

1.2.Номи лоиҳа: Бунёди хоҷагии ниҳолпарварӣ ва богҳо.

1.3.Моҳияти лоиҳаи пешниҳодшуда: Барои ба даст овардани мақсадҳои дар боло зикршуда ва ноил шудан ба мақсадҳо мо бояд аввалан хоҷагии деҳқониро бунёд намоем. Баъд коргаронро ба кор қабул намуда хоҷигиро ба ашёи хом таъмин намуда ба фаъолият шуруъ намоем.

1.4.Арзиши лоиҳа- ҷамъи маблағҳои лозими барои амали намудани лоиҳа ба – воҳиди шарти баробаранд. Аз онҳо:

1.4.1. Ҳаҷми воситаҳои қарзӣ барои амали намудани лоиҳа 46500-сом.-ро **ташкил медиҳанд:**

Муҳлати қарз: 3-сол.

Ставкаи фоизӣ: 15%-солона.

1.4.2. Ҳаҷми воситаҳои дохилии хоҷагӣ ба лоиҳа гузошташуда 49400-сом. **ташкил медиҳад.**

1.5. Қарзҳои гирифташуда барои ба даст овардани: Хоҷагии деҳқонии мо аз бонки сармоягузории Агроинвестбонк 45600 сом.бо муҳлати 3-сол,бо 15%-и солона қарз гирифтааст ва маблағи қарзи гирифташуда бо маблағи хусусии хоҷаги якҷоя карда шуда барои ба даст овардани техникаву таҷҳизот, харидории трактор барои хоҷагӣ ва такмил додани фаъолият дар хоҷагӣ равона карда шудааст;

1.трактор (1-дона)--38000 сом.
2.дастгоҳҳои заминҳамворкунӣ (2-дона)-------------------3040 сом.
3.дастгоҳҳои ҷуйборкашӣ (1-дона)--------------------------1900 сом.
4.тличка (1-дона)---7600 сом.
5.ароба (1-дона)---760 сом.

Ҳамагӣ: 51300 сом.

1.6. Муҳлати худхаридории лоиҳа: 3-сол.

1.7. Дар лоиҳаи мазкур бунёди 15**- ҷойи кори ба нақша гирифта шудааст.**

1.8. Вазъи молиявию иқтисодии хоҷагии мавҷуда: Сармояи оиномавии хоҷагии деҳқонии мо 95000-сом. ташкил медиҳад, ки аз ин 49400-сом. маблағҳои хусусӣ ва 45600-сом. маблағҳои қарзӣ ташкил медиҳанд. Мо кушиш менамоем, ки маблағҳои қарзи ва худиро сарфакорона истифода бурда ҳосилнокии меҳнатро баланд бардорем.

1.9.Намуди гарави пешниходшуда: Ба гарав хонаи шахсии 2 ҳуҷрага, воқеъ дар кучаи Лоҳути-7, ш.Душанбе,ки нархи бозориаш 76000-сом. мебошад пешниҳод шудааст.

Ҷамъ: 76000-сом.

1.10.Рақами суратҳисоб: 002739012533
Бонки давлатии "Ориёнбонк", ш.Душанбе, куч. С.Шерози-7.

2. Шарҳи иҷрокунандаи лоиҳа

2.1. Ном ва маҷалли ҷойгиршуда:
2.1.1.Номи хоҷагӣ: **ХДН "Ховалинг"**
2.1.2. Суроға ва телефон: н.Ховалинг, деҳаи Токак.
2.2.Санаи бунёди хоҷагӣ: 1-январи соли 2015.
2.3.Статуси юридикӣ: хусусӣ.

2.4.Моликиятдорон

Номи сохибон **% (сахм)**
1.Исуфов М ---52%
2.қарз аз Агроинвестбонк--**48%**

3. Моҳияти лоиҳаи пешниҳоднамуда

3.1.Мақсади лоиҳа: Мақсади асосии лоиҳа ин сабзу хуррам гардонидани табиат,бо ниҳол таъмин намудани дигар хоҷагиҳо,ба ҷои кор таъмин намудани мутахасисони ин соҳа ва гирифтани фоида аст. Дар фасли баҳор моҳҳои ободонию сарсабзгардони дар ҷумҳури гузаронида мешавад ва хоҷаги имконият дорад, ки дар ин вактҳо ниҳолҳои гуногунро бо нархҳои дастрас ба мардум ба фуруш барорад.

3.2.Ҳаҷми дарназардошташуда: Ҳаҷми дарназардошташудаи парвариши ниҳолҳо дар як сол ба 3-ҳазор дона расида, аз ин 2-ҳазор донаашро ниҳолҳои мевадиҳанда ва 1-ҳазор донаи боқимондаашро ниҳолҳои сояафкан ташкил медиҳанд. Хоҷагӣ боз дар нақша дорад, ки баъди ҳар як соли фаъолият мавқеи ҷойгиршавиашро васеъ карда,сафи ниҳолҳоро низ зиёд намояд. Боз имкони истеҳсоли 20-тонн меваҳои ҳархела ва 50-куб хезумро дорад.

3.3.Бунёди ҷойхои нави корӣ: Дар ин лоиҳа 15-ҷои кории холи пешниҳод. Дар ҳолати васеъ намудани мавқеи хоҷагӣ баъд аз 1-2 соли фаъолият боз ҷойҳои кории холи ташкил карда мешаванд.

3.4. Нақшаи иҷрои лоиҳа, муҳлати дохил намудани ҷойҳои корӣ

Марҳилаҳои корӣ	1	2	3	4
1.Дурусткунии ҳуҷатҳо	30%			
2.Харидани техникаҳо		50%		
3.Таъмини пурраи ашёи хом			80%	
4.Ташкили пурраи кор				100 %
5. Дохил намудани æоййои кори	**2**	**8**	**10**	**15**

4. Нақшаи истеҳсоли

4.1.Ҷои воқеъгаштаи истеҳсолот: Ҷои воқеъгаштаи истеҳсолот ин ноҳияи Ховалинг, деҳаи Токак буда,дар қисми ҷанубии деҳа дар майдони 5-гектар воқеъ гаштааст. Ин як минтақае буд, ки истифода бурда намешуд, ва баъди иҷрои лоиҳа ободу зебо мегардад. Дар ҷои иҷроиши ин лоиҳа як шохоби дарёчаи кухӣ ҷорӣ буда барои обёрии хоҷагӣ

ёри мерасонад.

4.2. Таҷҳизот

Ҷамъ 51300-сомони.

4.2.1.Маълумот дар бораи иқтидори пулию молии хоҷагӣ: Хоҷагии деҳқонии мо сармояи 95000-сом. ташкил шуда, аз ин 49400-сом. маблағҳои хусуси ва 45600-сом. маблағҳои қарзи ташкил медиҳанд. Коргарони хоҷаги кушиш менамоянд, ки маблоғҳои ҷарзгирифташударо ҳарчи сарфакорона истифода намоянд.

Нархи умуми: 95000-сомони.

4.2.2.Таҷҳизоте, бояд аз ҳисоби қарз харида шавад

Намуди таҷҳизот	**Таъминкунанда**	**Нарх,** ***в.ш.п.м***
1.трактор	ширкати ТоҷЭрон	38000-сом.
2.даст.заминхамворкуни	ширкати ТоҷЭрон	3040-сом.
3.даст.ҷуйборкашӣ	ширкати ТоҷЭрон	1900-сом.
4.ароба	б.С.Кабир	760-сом.
5.асбоб. рузмара(бел,табар,кедман...ва ғ.)	б.С.Кабир	760-сом.

Ҳамагӣ: 44460 сом.

4.3.Тасвир намудани ҷараёни истеҳсолот: Хоҷагии деҳқонии мо дар аввали фаъолият ба нармкунии замин, бо нуриҳои минералӣ таъмин намудани замин, харидан ва ҷамъоварии ниҳолҳои ҳархела (мевадиҳанда, сояафкан), сохтани ҷуйборҳои обгузар дар байни дарахтон, аз таъмир гузаронидани трактор ва дигар дастгоҳҳо машғул мешавад.Бо фаро расидани фасли баҳор дар ҷойҳои муайяншуда дарахтони ҷамовардашуда аз руи нақша шинонда мешаванд.Ҳар як дарахтро аз руи намудаш ҷудо карда мешинонанд.

Дарахтони мевадиҳанда:

зардолу, шафтолу, себ, олу, бодом, анор, хурмо, тут ва ғайра.

Дарахтони сояафкан:

сафедор, арча, чинор, бед ва ғайра.

5. Қисми тиҷоратӣ

5.1.Ҳаҷми солонаи хизматҳои банақшагирифташуда

Мол/хизматҳо	Воҳиди ченкуни	Шумора	Нархи як воҳид (вш)	Маблағи умуми	% аз маблағи умумии савдо
ниҳолҳои мевадиҳанда	*дона*	*2000*	*3с*	*6000с*	*6.7%*
ниҳолҳои сояафкан	*дона*	*1000*	*2с*	*2000с*	*2%*
меваҳои гуногун	*тонна*	*20*	*4с*	*80000с*	*88%*
ҳезум	*Куб*	*50*	*50с*	*2500с*	*3.3%*
ҷамъи молҳо:				***90500***	***100%***

*** Эзоҳ:** Арзиши хизматҳо ҳамаи хароҷотҳоро дар бар мегирад.

5.2.Таҳлили бозор:

5.2.1. Мизоҷон:

Мизоҷони доимии хоҷагии мо ин:

- ҳукумати ноҳия, барои ободу зебо гардонидани ноҳия, роҳҳо,бунёди боғҳои фароғати,
- шаҳрвандон,
- хоҷагиҳои гирду атроф, ва инчунин ниҳолҳои парваридашудаи мо дар якчанд нуқтаҳои бозори ноҳия ва шаҳру вилоятҳо мавҷуданд.

5.2.2. Рақибон:

Рақиби мо дар ноҳия ин хоҷагии деҳқонии ниҳолпарварии "**Шамс**" мебошад. Дар вилоят бошад якчанд хоҷагиҳои дигар низ хастанд ва ба ин нигоҳ накарда хоҷагии мо кушиш менамояд,ки фаъолияти хубро ба роҳ монда мавқею нуфузи худро аз даст

надиҳад.

5.2.3. Таҳлили муқоисавии хизматрасони ширкат ва рақобатгарони он

Хизматрасони Маснуот	Нарх			Сифат		
	Паст	дар муқоиса	баланд	паст	дар муқоиса	баланд
ХДН "Шамс"	-			-		
ХДН-ҳои минтақа			+			+
ХДН "Ҳовалинг"	-					+

5.3. Роҳҳои фурӯш

% ҳаҷми умумии савдо

1.Ҳукумати ноҳия-- 20%

2.Хоҷагиҳои алоҳида-- 10%

3.Аҳолии шаҳр-- 45%

4.Аҳолии минтақаҳои дигар-- 25%

6. Идора ва ташкили кор

Хоҷаги дарояндаи наздик миқдори кормандонро хоҳад дошт:
ҳамагӣ 15-одам. Дар рафти амали гаштани лоиҳа дар назар аст, ки 15- ҷои нави кори ташкил дод.

Роҳбарияти хоҷагӣ

Вазифа: Роҳбари хоҷагӣ ва муаллифи лоиҳа.

Ному насаб:
Исуфов Манучеӣр
Муҳлати кор дар корхона: 5

Сину сол: 21-сола.

Муҳлати кор дар корхона: 5

Маълумот: Олли-иқтисодчӣ.

Вазифаҳои асосӣ: Ҳамчун роҳбари хоҷагӣ фаъолият намуда чунин вазифаҳоро иҷро менамоям: ба роҳ мондани фаъолият, назорат аз болои истеҳсолот,баланд бардоштани ҳосилнокии меҳнат, дастрасии техникаву таҷҳизот ва ашёи хом инчунин ҷалб намудани сармоягузорон ба ин намуди фаъолият.

7. Нақшаи молиявӣ

7.1. Сарчашмаҳои маблағгузор

№	Сарчашмаҳои маблағгузрӣ	Маблағи умуми	%
1	Воситаҳои дохили	**49400 сом**	**52%**
2	қарз	**45600 сом**	**48%**
	ҷамъ	**95000 сом**	**100%**

7.2. Пардохт намудани воситаҳои қарзӣ

Шартҳои қарзгири:

Маблаги қарз: 45600 сом.

Муҳлати қарз: 3-сол.

Шумораи пардохтҳо: 36-моҳ.

Марҳилаи имтиёзнок (дароз намудани муҳлати пардохти қарзи асоси):

Шартҳои қарзгирӣ		**Ҷадвали бозгардонии қарзҳо**					
маблағи қарз		**Рақами пардохт**	**Салдои қарз**	**Пардохт ва %**	**Пардотҳо баъди пардохти қарз**	**Бақия барои боз гардондан**	**Пардохти ҷамъшуда бо %**
Фоизи солонаи қарз	15%	1	45600	570	3800	41800	570
Мӯҳлати пешниҳоди қарз (кварталҳо)	3сол	2	41800	522,5	3800	38000	1092,5
Шумораи пардохтҳо дар як сол	12-марот.	3	38000	475	3800	34200	1567,5
Шумораи таъхири мӯҳлати пардохт	36 моҳ	4	34200	427,5	3800	30400	1995
Бузургии (маблаӣ)-и пардохт	3800	5	30400	380	3800	26600	2375
Эзоҳ: фоизҳои оддӣ ва пар.баробар		6	26600	332,5	3800	22800	2707,5
Маблаггузорӣ аз сарчашмаҳои дохилӣ	49400	7	22800	285	3800	19000	2992,5
Ҳамъи сарчашмаҳои маблағгузорӣ		8	19000	237,5	3800	15200	3230
		9	15200	190	3800	11400	3420
		10	11400	142	3800	7600	3562
		11	7600	95	3800	3800	3657
		12	3800	47	3800	0	3700

7.3.Истифодаи воситаҳои қарзгирӣ

Нишон дод	Маблағ (вш)
Хароҷот барои:	
1. Харидори намудани таҷҳизот ва техника:	
1.1. Харидории Трактор	**38000с**
1.2. Харидории дастгоҳи ҷуйборкашӣ	**1900с**
1.3. Харидории дастгоҳи заминҳамворкунӣ	**3040с**
1.4. Харидории тличка	**7600с**
Чамъ:	**50540с**

7.4. Ҳисоби арзиши аслии истеҳсолот дар як моҳ баъди он, ки лоиҳа ба иқтидори 100 % - заш мерасад.

<u>Ҳисоб намудани ариши аслии ашёи хом, материалҳо дар як моҳ</u>

N	Номгуй	Воҳиди ченкунӣ	Арзиши 1 воҳиди шартӣ	Талабот	Маблағ, ҳамагӣ (в.ш.п.м.)
1.	Хароҷоти нурийои минерали	Тонна	100	400кг	400с
2.	Хароҷот барои об	куб\м	-	-	41.7с
3.	Хароҷот барои сузишвори	Литр	2.5	100л	250с
				Ҷамъ:	**692с**

<u>Ба ҳисобгирии хароҷот барои хизматрасонии комуналӣ ва иæора дар як сол.</u>

Номгуй	Воҳиди ченкунӣ	Талабот	Тариф (хаққи хизмат)	Маблағи умумӣ
Об	Куб/м	зиёд аст	-----	500с
Қувваи барқ	кв/с	------	------	----
Гармидиҳи таъминоти обии ноҳия	Г/КАЛЛ	------	------	----
æамъ				**500с**

<u>Ба ҳисобгирии – пардохтҳо барои музди меҳнат дар як моҳ.</u>

Персонал	Шумораи одамон	Музди меҳнати моҳона	Маблағи умуми
1.Роҳбари хоҷагӣ	1	300с	300с
2.Ҷонишини роҳбар	1	250с	250с
3.Мутахасисони техникаву таҷҳизот	3	200с	600с
4.Мутахасисони ниҳолпарвар	2	200с	400с
5.Аъзоёни хоҷагӣ	8	100с	800с
Ҷамъ	**15**		**2350с**
Андозаи музди меҳнат (**25**%- аз фонди музди меҳнат)			**588с**

аз ҷумла:			

БА ҲИСОБГИРИИ ДИГАР ХАРОҶОТҲО ДАР ЯК МОҲ

НОМГУИ АМАЛИЁТҲО	Маблағ
1. Хароҷоти хоҷагидори (асбобҳо, ашёҳо)	65с
2. Пардохтҳои кухнашави 10 % арзиши воситаҳои асосиро ташкил медиҳанд: **в.ш.п.м**, Аз онҳо: Маблағи яксолаи пардохтҳои кухнашавӣ дар як сол: **5054с** в.ш.п.м Маблағи якмоҳаи пардохтҳои кухнашавӣ дар як моҳ **421с** в.ш.п.м	421с
3. Таъмири таҷҳизотҳо	500с
4. Хароҷоти наклёт	200с
5. Реклама	100с
6. Фоизи қарзҳои гирифташуда (қимати миёнаи якмоҳа.)	182.4с
7. Андоз аз истифодаи наклиёт	80с
8. АИ (20 %) ба буҷа.	1158с
10. Андоз аз амвол (1% - и арзиши воситаҳои фаъолро ташкил медиҳад)	42с
11. Андози замин	75с
Ҷамъ	**2823с**

8. Барраси намудани тавакалҳо

Ба маҷмуи хатарӣ эҳтимоли, ки метавонад зимни амали гаштани лоиҳа пайдо шаванд, метавон номбар кард:

Тавакали техникӣ: Тавакалхои техникӣ ҳама вақт ногаҳони ба амал омада,мушкилиҳои зиёдро ба вуҷуд меоранд.Хоҷагии деҳқонии мо дар рафти фаъолияти худ ҳангоми истифодабарии трактор ва дигар дастгоҳҳо ба хатарҳои техникӣ рубару мегардад. Дар ҳолати аз кор мондани ягон дастгоҳ ё техника моро зарур меояд,ки ҳама вақт ба таъмир кардани онҳо тайёр бошем ва онҳоро аз таъмир баровараа боз фаъолиятро давом диҳем.

Тавакали молиявӣ: Ҳангоми ба фуруш баровардани маҳсулот хоҷагии мо ба хатарҳои молиявӣ рубару мегардад.Дар ин ҳолат даромад кам гашта,пардохти фоизи қарз дар мухлаташ пардохта намешавад. Инчунин дараҷаи хароҷотҳои иловагӣ метавонанд ба сармояи асосии хоҷаги таъсири манфӣ расонанд ва ҳатто дар ҳолати

пешгири накардан хоҷагиро муфлисшави интизор аст ва барои ҳамин мо кушиш менамоем,ки маблағҳои сармоявиро ҳарҷи сарфакорона истифода барем.

Тавакали тиҷоратӣ: Ҳангоми дар бозори минтақавӣ зиёд шудани рақибони мо хоҷагии моро хатарҳои тиҷорати таҳдид менамояд. Дар ин ҳолат мо бояд роҳҳои нави фурушро ба миён оварда кушиш намоем,ки мизоҷони худро аз даст надода аз ин марҳила бароем ва рақибони худро имконият надиҳем то,ки ба мо баробар шаванд. Маҳсулотҳои истеҳсолкардаи худро босифат ва бо нархҳои дастраси мардум ба фуруш барорем.

Ҳисоб намудани нуқтаи безарари

Боқимондаҳои доимӣ, аз он ҷумла:

1. Хизмати комуналӣ	500с
2. Маоши фаъолияти меҳнатӣ	28200с
3. Андоз ба захираи маоши фаъоли меҳнатӣ	7056с
4. Хароҷотҳои хоҷагидорӣ	740с
5. Амортизатсия	5054с
6. Фоиз барои қарз гирифташуда	3704.5с
7. Таъмири таҷҳизот	6000с
8. Хароҷоти нақлиёт	2400с
9. Реклама	1450с
10. Андоз барои моликият	504с
11. Андоз барои замин	900с

Ҳамагӣ: 56508 сом.

Боқимондаҳои тағирёбанда

1. Ашё ва материалҳо	8304с
2. АИ ва буҷет	13900с

Ҳамагӣ: 22204 сом.

Таҳлили безарари Тавоноиҳои истеҳсолӣ

Лоиҳа ҳангоми паст рафтани тавоноиҳои истеҳсоли то 87% (ба ҷадвал нигаред) фоидаовар мемонад.

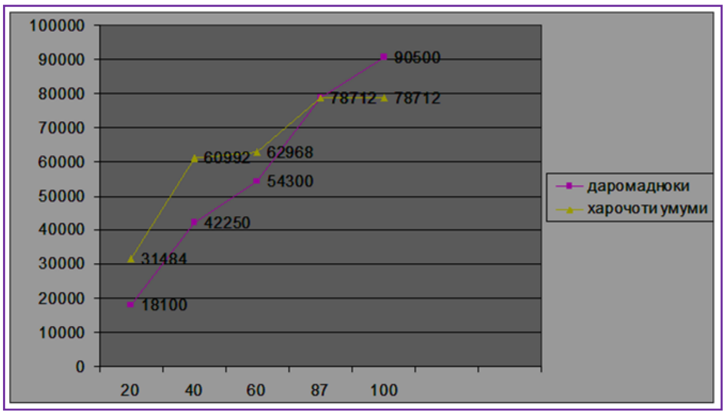

ОРГАНИЗАЦИЯ ПРОГРАММЫ ДЛЯ ПРОВЕДЕНИЯ КОНСУЛЬТАЦИЙ И ТРЕНИНГОВ ПОД НАЗВАНИЕМ «ЗДОРОВЫЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ ДЕВУШКИ»

Ишматова Д.
Технологический университет Таджикистана

Проблематика указанной темы:

1. Вредные привычки охватывают большинство подростков;
2. Половое развитие девочек: влияние похудения и голодания;
3. Нехватка внимания и неправильное отношение взрослых к здоровью девушек из-за низкого статуса девушек и женщин в обществе;
4. Увеличение числа смертей младенцев и будущих матерей из-за неграмотности в половом развитии и незнания основных аспектов, касающихся девушек подростков;
5. Увеличение количества ранних абортов и темпов распространения ВИЧ.

Цель:

❖ помочь подросткам сделать первые шаги во взрослую жизнь;

❖ подготовить к изменениям, которые будут происходить или происходят в организме в период полового созревания, предупредить об угрожающих последствиях ранней половой жизни;

❖ помочь осознать будущим матерям их важность и ответственность не только за свое здоровье, но и за здоровье будущих поколений;

❖ свести до минимума смертность и выявить возможные угрозы, касающиеся здоровья девушек.

Подростковый возраст– это именно тот возраст, когда девочка превращается в девушку, женщину. Именно в этот период важно донести до девочки правильную информацию обо всех аспектах полового созревания, сформировать доверие к врачу-гинекологу. Это касается и медицинского, психологического и морально-этического аспектов. Именно поэтому мы должны инициировать ряд образовательных мероприятий, общественных тренингов и консультаций для подростков.

Составляющие программы:

❖ Ряд образовательных лекций для девочек подросткового возраста. Мероприятия, посвященные половому здоровью, проводить в школе №42;

❖ Общественные консультации и обследования девочек у врачей-гинекологов. Все участники образовательных лекций получат направления, с помощью которых смогут проконсультироваться у гинеколога поликлиники №13.

План реализации:

❖ Согласоваться со школой №42;

❖ Получить разрешение и поддержку со стороны министерства здравоохранения Республики Таджикистан;

❖ Привлечь к этому тренингу опытных 2-у специалистов медицинского института, говорящих на русском и таджикском языках;

❖ Давать направления и в последующем контролировать процесс оздоровления в случае выявления угроз со здоровьем школьниц, обязав их возвратить направления с

письмом об посещении гинеколога в поликлинику №13 и своих клиник (по местожительству);

Бюджет проекта

<table>
<tr><th>Наименование расходов</th><th>Общая сумма денежных средств (сомони в месяц)</th><th>Общее количество необходимых расходов</th><th>Общий расход (сомони)</th><th>Стоимость тренинга и консультации (сомони/за 1 курс тренинга)</th><th>Кол-во учащихся школы (Примерно)</th><th>Количество проведения тренингов</th><th>Общий доход (сомони) в год</th><th>Общая прибыль (сомони) в год</th><th>Налоги 0.25% /мес. от прибыли</th><th>Чистая прибыль (сомони) в год</th></tr>
<tr><td>Оплата специалистам</td><td>300</td><td>2 специа-листов</td><td>5400 в 9месяцев учебы</td><td>8</td><td>150</td><td rowspan="4">2 раза в мес.
18 раз в 9 месяцев учебы</td><td rowspan="4">10800</td><td rowspan="4">2400</td><td rowspan="4">600</td><td rowspan="4">1800</td></tr>
<tr><td>Необходимые химические средства для проведения экспериментов</td><td>400</td><td>примерно 50 (на двоих учащихся по 1)</td><td>2000</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Канцелярские принадлежности</td><td>200</td><td>По 5 шт по каждого</td><td>1000</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>Сумма 8400</td><td></td><td></td></tr>
</table>

ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ:

- ❖ Ведение здорового образа жизни;
- ❖ Правильный уход за собой;
- ❖ Повышение самооценки и уважение к самому себе;
- ❖ Уменьшение числа смертей младенцев и будущих матерей из-за неграмотности в половом развитии и незнания основных аспектов касающихся девушек подростков;
- ❖ Уменьшение количества ранних абортов и темпов распространения ВИЧ;
- ❖ Повышение уровня развития здравоохранения;
- ❖ Получение прибыли.

ВЕЛОПАРКОВКА

Комилов С., Погосян Г.
РТСУ, Душанбе, Таджикистан

Введение

В наши дни очень актуальной является проблема экологии, а так же проблема транспорта для студентов. Очень часто бывает так, что из-за пробок или нехватки транспортных средств студент опаздывает на пары. В связи с этим мы предлагаем универсальное решение проблемы – создание велостоянок. Велостоянка является эффективным решением проблем с транспортом, а так же частично решит проблему экологии. Облагораживание университетской инфраструктуры, которая станет более современной, приближенной к европейским

Цели

В ходе реализации проекта, мы планируем достичь несколько целей:

- Заинтересовать студентов в использовании универсального экологически чистого транспорта
- Развить волонтерскую деятельность среди студентов
- Создание позитивного опыта для других университетов города
- Донести до властей важность использования велосипедов и иметь вело парковки.

Задачи(основные шаги)

- Собрать нужную технику(камера, и т.д.)
- Строительство велопарковки
- Реклама проекта
- Подготовка отчета

Актуальность

- Использование велосипеда – это здоровая физическая активность.
- Велосипед – экологически безопасный вид транспорта.
- Учащиеся (и некоторые преподаватели) хотят ездить в университет на велосипедах (по результатам опроса).
- Во многих европейских странах университеты имеют собственные велосипедные стоянки - есть позитивный опыт использования такого вида транспорта.
- Уменьшение правонарушений, связанных с кражей велосипедов в городе.
- Облагораживание инфраструктуры университета, которая станет более современной, приближенной к европейским.
- Сокращение количество опаздывающих студентов.

В ходе разработки проекта был произведен опрос среди студентов и преподавателей с 1-4 курсов. Респондентам были предложены следующие вопросы:

Есть ли у тебя велосипед?

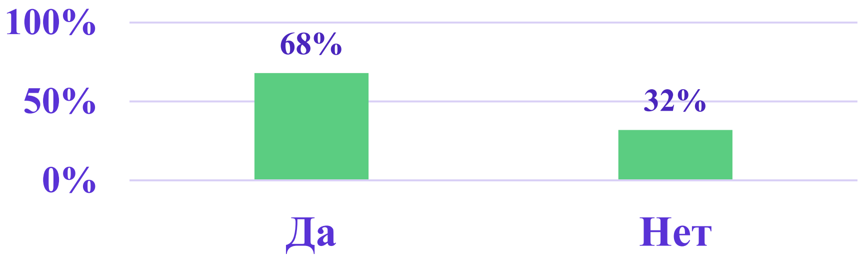

Часто ли ты им пользуешься?

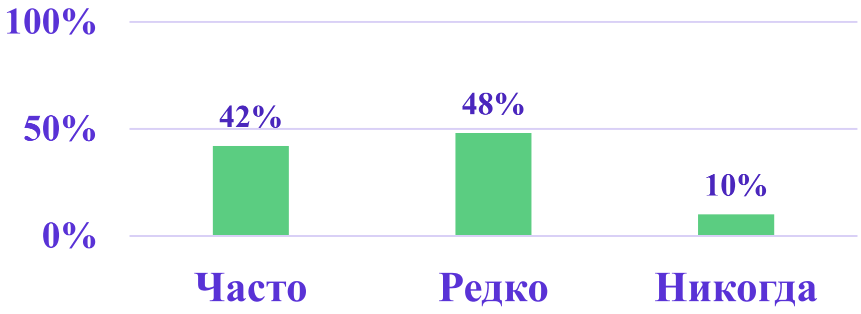

Приезжаешь ли ты в университет на велосипеде?

Хочешь ли ты, чтобы в твоем университете была велопарковка?

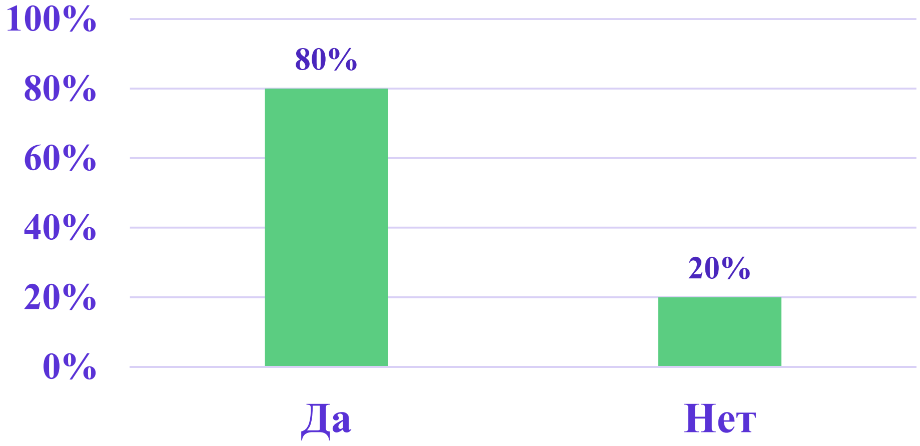

Если будет велопарковка, приехал бы на велосипеде?

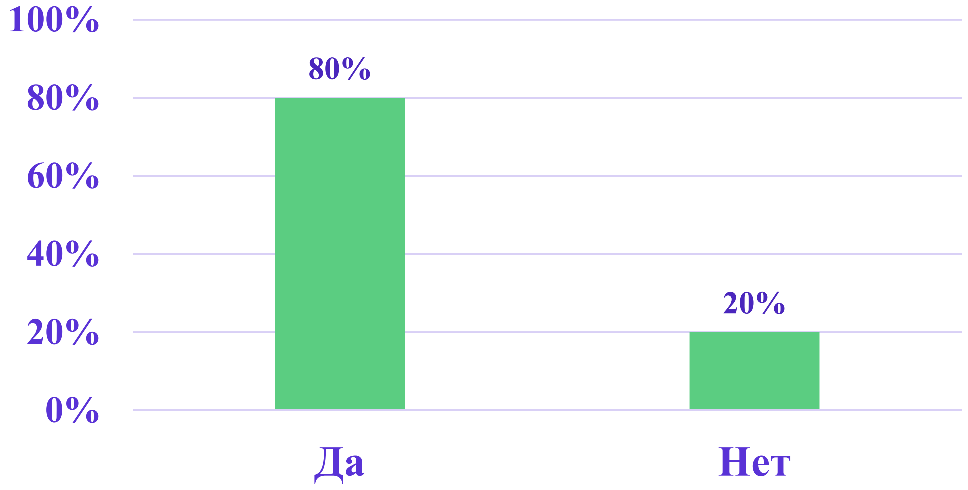

Заключение:

- ✓ наша деятельность может стимулировать городские власти к прокладке велодорожек;
- ✓ создание позитивного опыта для других университетов города
- ✓ развитие экологического вида транспорта

БАРХУРДИ ФАРҲАНГӢ

Қудратбекова Н.З., Ниёзбадалова Г.М., Абдураҳмонзода Ш.М.
Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон

Пешгуфтор

Бархурди фарҳангӣ – тағйирёбии эҳсосоти руҳӣ ё ҷисмониест, ки инсон дар мавриди афтидан ба дигар гуруҳи ҷамъият ё дигар давлат ҳис мекунад.

Одат намудан дар дохили дигар ҷамъят ё дигар давлат хеле душвор буда, давраҳои гуногун ва равандҳои мураккаб дорад. Истилоҳи «бархурди фарҳангӣ»-ро бори нахуст олими амрикоӣ Калерво Оберг соли 1954 истифода бурдааст.

Баъзан истилоҳи «бархурди фарҳангӣ»-ро дар ҷамъияти ба худ бегона маҷбуран одат намудан фаҳмидан мумкин аст.

Инсон ҳамеша зарбаи ҳақиқии фарҳангиро дар кишвари ба худ бегона ҳис менамояд, аммо мушоҳидаҳо нишон медиҳад, ки дар як давлат зиндагӣ намуда, эҳсос намудан мумкин аст.

Гузориши масъала

Ба ҳамагон маълум аст, ки қисми намоёни шаҳрвандони қобилияти корӣ доштаи Тоҷикистон ба давлатҳои хориҷ, ё худ Федератсияи Россия сафар мекунанд. На ҳамаи муҳоҷирон аз урфу одат ва фарҳанги кишвари қабулкунанда огоҳанд. Ҳамин аст, ки мардуми Федератсияи Руссия аз шаҳрвандони Осиёи Марказӣ зарбаи фарҳангӣ ҳис

намуда, ҷавобан барои зарба задан саҳнаҳои ҳаҷвии «Наша Russia»-ро коркард намуданд.

Дар давраҳои аввал дар саҳнаҳои ҳаҷвии «Наша Russia» ибораҳои «меҳмонон аз Осиёи Миёна» шунида мешуд, аммо баъди вокуниш нишон додани муҳоҷирони тоҷик дар саҳнаҳо калимаҳои «Душанбе», «Тоҷикистон» бисёр шунида шуд. Ба ҳамин монанд, барномаи «Орёл и решка»-и шабакаи телевизонии «Пятница», к ибо даст хурдани хӯрокро маданияти асри XV эълон намуд, бехабар аз он ки мо – тоҷикон таъми бо даст хурданро ҳис намудем ва ин намуди хӯроккурӣ ҳифз намудани маданияти болои тоҷиконаро нишон медиҳад.

Барои омӯзиш ва овардани далелҳои кофӣ моро мебояд тадқиқотҳои зиёд гузаронем.

Агарчӣ, Тоҷикистон давлати аз нигоҳи масоҳат бузург ҳам набошад, дар инҷо гуногунии фарҳангҳои пурарзиш баръало ҳис карда мешавад. ҳар як минтақа фарҳанги ғании худро дорост. Дар баробари ин баъди пош хӯрдани ИҶСШ ва соҳибистиқлол гардидани Тоҷикистон вуруди меҳмонони хориҷӣ афзун гардид. имрӯз донишгоҳе, нест, ки дар он донишҷӯи хориҷӣ ба назар нарасад. Ҳамчунин ҳамасола садҳо нафар шаҳрвандони Тоҷикистон барои таълим дар донишгоҳҳои бонуфузи хориҷӣ сафар мекунанд.

Вобаста ба ин, моро мебояд барномаи курсҳои кутоҳмуддат ва донишгоҳӣ аз фанни «Бархурди фарҳангӣ» коркард намоем.

Навгонӣ

Навгонии лоиҳаи мо дар он мебошад, ки бори аввал мо масъалаи мазкурро баррасӣ намуда, пешниҳод карда истодаем. Тасмим гирифтаем, ки дар асоси омӯзиши кутоҳ ва мушоҳидаҳои ҳамарӯза барномаи курси мазкурро дар шакли мухтасар пешниҳод менамоем.

Мавзӯъҳои умумии барномаи фанни «Бархурди фарҳангӣ»

№	Номгӯи мавзуъҳо
1.	Аз таърихи фан ва мафҳумҳои асосӣ
2.	Сабабҳои эҳсоси зарбаи фарҳангӣ
3.	Таснифоти табақаҳои бархурди фарҳангӣ
4.	Моҳи асалӣ
5.	Сулҳ бастан бо макони нав
6.	Мутобиқшавӣ
7.	Зарбаи фарҳангии зодгоҳ
8.	Муносибатҳои фарҳангӣ

Истифодаи натиҷаи лоиҳа

Курсҳои мазкурро метавонанд, ки дар тамоми муассисаҳои таълимии олӣ ҷорӣ намоянд, ҳамчунин барои шахсоне, ки барои дарёфти кор ба хориҷи кишвар сафар мекунанд, тавсия дода мешавад.

Устувории лоиҳа

Шахсоне, ки ба кишвари мо меоянд, аз фарҳанг, рафтор ва одоби муоширату тарзи либоспӯшии мо огаҳ мешаванд, ва дар натиҷа барои намуна аз либосҳои мо харидорӣ мекунанд (бахши иқтисодӣ).

- Шаҳрвандоне, ки ба дигар ҷумҳуриҳо сафар мекунанд, курси мазкур ба онҳо оид ба фарҳанги ҳамон давлат маълумот медиҳад, ки ҳатман ба нафъи муҳоҷир хоҳад буд.

ПАРВАРИШИ ГУЛҲОИ ОРОИШИ ДАР ГАРМХОНАҲОИ ШАРОИТИ НОҲИЯИ ФАЙЗОБОД ВА МУҲОФИЗАТИ ГУЛҲО

Мавлонзода Ш. Р., Холиқов Б.
Ноҳияи Файзобод

1. Иқлим, релефи ноҳияи файзобод

Файзобод яке аз ноҳияҳои Ҷумҳури Тоҷикистон мебошад, ки дар қатори ноҳияҳои тобеи марказ ҷойгир шудааст. Ноҳияи Файзобод аз шарқ бо шаҳри Роғун, аз ҷануб бо шаҳри Норак, аз гарбу шимол бо шаҳри Ваҳдат ҳаммарз мебошад.

Масоҳати умумии ноҳиия 874.11км мураббат буда дар он беш аз 85- хазор нафар аҳолӣ зиндагӣ мекунад.

Ноҳия ба 9 ҷамоати деҳот тақсим мешавад: чамоатҳои Деҳоти (Бустон), (Меҳробод), (Вашгирд), (Файзобод), (Ҷавонон), (Чашмасор), (Қалъаи-Дашт), (Мискинобод), ва ҷамоати шаҳраки (Файзобод), ки аз ибтидо то имтиҳо қариб 60-65км –ро дар бар мегирад.

Иқлими ноҳияи Файзобод аз сабаби сатҳи бахр 1200-1800м баланд ҷойгир шуданаш ва ба қабати атмосфера наздик буданаш ба ноҳияҳои тобеи марказ мувофиқ нест, чунки сарди ва хунуки ҳукумрон аст. Релефаш ноҳамвор яъне, теппаҳо, баландиҳо, пастиҳо, ҷараҳо ва қисми зиёдаш куҳистон буда, қаторкуҳҳои Норак ва Ҳисор ноҳияро аз ду тараф иҳота кардааст.

2.Гармхона ва сохти он

Гармхона асосан шакли чоркунҷа ва нимдавра бо масолеҳи махсуси сохтумони (хишт, гибсаблок ва пенаблок) сохта мешавад, ки нурҳои офтобро гузаронанду гармиро ба берун надиҳанд.

Ҳангоми девор гирифтан девори он набояд баланд бошад ва болои онро бо шакли нимдоира ё секунҷа бо маселоҳи полиэтиленӣ, ки нурҳои офтобро гузаронаду гармиро ба берун надиҳад руйпуш мекунанд. Гармхона бо оби гарм таъмин мебошад ва бо қубурҳо ба тамоми гармхона тақсим мешавад ва ҳамин хел гармхонаро дар як дараҷаи муаян (15^0-30^0) гарми нигоҳ медоранд. Гармхона бояд бо гази карбон ($CO2$) таъмин бошад, ки гулҳо раванди фотосинтезро гузаронанд. Аз ҳамин сабаб дар зиминтон дар қубурҳои дудбарои хонаҳо гази карбонро ба гармхона меоранд.

Заминҳоро бо роҳи химявию биологӣ аз нуриҳо бой мекунанд. Гармхона дар ҳама фасли сол бояд бо нурӣ, об, неруи барқ ва сузишворӣ боя ҳатман таъмин бошад.

3. Вақт ва парвариши гулҳои ороишӣ дар гармхона.

Дар ҳамаи фасли сол гармхонаро ҳангоми ҳароратӣ ҳаво аз 15 С гарми баланд шуданаш болои гармхонаро мекушоянд. Ҳангоми ҳарорати ҳаво аз 15 С гармипаст шуданаш болои гармхонаро мепушонанд ва бо роҳи сунъи гармхонаро гарм мекунанд.

Агар моҳои март ё миёнаи моҳи март гармии ҳаво аз 15 С гарми зиёд шавад (дар шароити Файзобод) болопуши гармхонаро мекушоянд. Ҳарорати гармхона дар тамоми фасли сол бояд + 25 +30 С бошад. Дар дохили гармхона ҳама вақт ҳароратсанҷак овезон бошад ва моро аз ҳарорати дохил огоҳ созад.

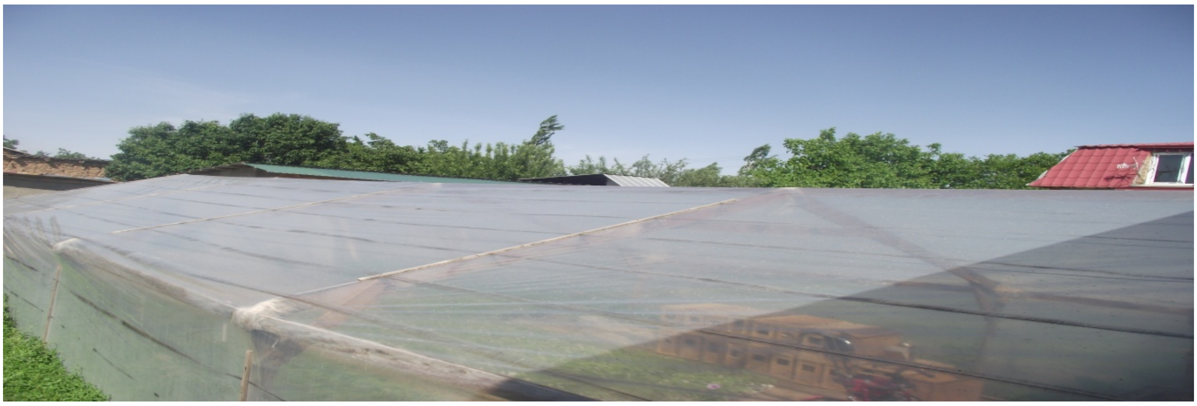

Дар гармхона асосан дар ҳама вақти сол гулҳои ороишии гуногунро аз ҷумла: садбарг, мехчагул, гулодилус, кавкаб, ёсуман ва гайрахоро парвариш мекунанд. Мо соли якум тухмии гулҳоеро, ки аз Федератсияи Россия оварда будем бамиқдори 500 адад шинонда парвариш кардем ва имсол бошад ба миқдори 1500 адад расондем ва гулҳоеро, ки ба шароити Россия мутобиқ буданд ба шароити ноҳияи Файзобод бо роҳи суни мутобиқ гардонидем ва дар ин бора бо мутахасисон аз Федератсияи Россия Андрей Никалаевич (биолог) ва муалими биология (Гимназияи Файзобод), Холиқов Б. кумак расонданд.

Гулпарварони соҳибтаҷриба ба ин кор шавқу ҳаваси зиёд доран ва ин корро барои баланд бардоштани иқтисодиёти худ ва дустдории гулҳо мекунанд.

4. Аҳамияти гармхона ва муҳофизати гулҳо.

Гармхона аҳамияти калони иқтисоди, иҷтимои ва маънавӣ дошта маҳсулоти онҳо дар бозори дохили ва беруни харидорони худро доранд ва соҳибони ин соҳа ҳар сол аз фуруши гулҳо пули калон ба даст меоран ва бозори дохили ва беруниро бо маҳсулоти тару тоза таъмин мекунанд.

Ин имконият медиҳад, ки сатҳи камбизоатӣ ва бекориро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон кам намуда ҷойҳои нави корӣ ба мардум пешкаш карда мешавад ва нархи гул дар бозори дохилӣ хеле паст мефарояд ва мардум тавонанд ки маҳсулоти тару тозаро бе ягон душворӣ дастрас намоянд.

Инчунин дар гармхонаҳо ё гулхонаҳо дар байни қаторҳо растаниҳою сабзавотҳо аз қобили бодиринг, помидор, кабутиҳо аз қобили гашнич, пиёз, райҳон кишт карда талаботи худ ва мардумро конеъ менамоянд ва барои наврасон ва ҷавонон дар тамоми фасли сол ки манбаи витаминҳоянд таъмин менамоянд. Барои баланд бардоштани иқтисодиёти гармхона ва гулхона бошад гул ороиширо дар тубакҳо (гулдонҳо) сабзонида мешаванд, ки ин ба тезтар расида таёр шудани гул хизмат мерасонад.

Хизмати гармхона ва гулхона ба ин тамом намешавад. Чуноне, ки мо медонем ҳифзи олами наботот вазифаи муқаддаси мо мебошад. Вақте ки гулҳо зебу зинати мо ва табиатанд бо чуну чаро мо бояд онҳоро ҳизф намоем. Ҳифзи гулҳо дар фаслҳои зимистон дар шароити мо дар гулхонаҳо сурат мегирад. Чунки мо медонем:

Ҳифзи табиат- ҳифзи Ватан аст.

Хулоса: Дар шароити ноҳияи Файзобод сохтани гармхонаҳо ва парвардахонаҳо баъд аз соли 2005ум ба ҳукми анъна даромадааст, ки барои таъмин намудани мардум бо гулҳои тару тоза растаниҳо, сабзавоту кабутиҳо дар тамоми фасли сол хизмат мерасонад инчунин одамонро бо чои корт таъмин менамоянд ва иқтисодиёти

ташкилоту муасисаҳо ва шахсони алоҳидаро балан мебардорад. Мо дар асоси таҷрибаи худ нишон додем, ки аз гулпарвари дар гармхона фоидаи зиёди буҷави ва маънави ба даст оведем.

Адабиёти истифодашуда.

1.Нaчмидинов Ф.Р (Файзобод) (Энсиклопедия).
2.Султонов Сайдали Ботаника синфи 5. 2008
3.Ботаника Шукуров О. Ш Душанбе 1978

THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN TAJIKISTAN

Martín Crosby-Arreaza

Introduction:

- As a tourist in Tajikistan, I have seen a country with a rich culture, history, and nature.
- Tajikistan has all of the things it needs to attract a large number of tourists.... but where are the tourists?
- The Present Situation
- In guidebooks Tajikistan is often described as one of the world's best kept secrets, which means nobody knows about it.
- The website of the Committee of Youth Affairs, Sports and Tourism (http://www.visittajikistan.tj/en/) has very little information about why someone should visit Tajikistan.
- For example many Americans love nature, love hiking, etc. Tajikistan would be a perfect place for these people but if they don't know it exists they will not visit.
- Why Should We Care?
- Tourism is a huge global industry that contributed 9.5% to the global economy in 2014, about US $ 7 trillion.
- Many countries see tourism as a way to generate jobs and boost the economy.

- For example, Spain, the fifth largest economy in the European Union and thirteenth largest in the world, gets 6.4% of its GDP from tourism.
- Basically Tajikistan is missing out on a lot of money.
- Developing External Strategy
- Attracting tourists from Europe, the United States, Russia, etc., requires a marketing strategy, using its history, culture and nature to attract visitors the way Uzbekistan has done.
- Tajikistan is rich in culture, history, and natural beauty. There are no shortage of intersting things (Sarazm UNESCO World Heritage Site, Nowruz celebration, Ancient Panjikent, Haftkul, Iskandarkul, Pamir Mountains, etc.).
- Developing Internal Strategy
- A good internal strategy will make sure that the money generated from tourism in Tajikistan leaves lasting benefits for Tajikistan and its people.
- The tourism industry links together activities involving the provision of goods and services, including accommodation and hospitality, transport, entertainment, construction, and agriculture.
- Internal Strategy Continued
- Knowledgeable local tour guides will make the experience better for tourists and tourists will pay them for their services, injecting money into the local economy.
- Hotels, both large and small, can buy produce from local farmers to feed their guests.
- Local drivers will make money by taking tourists from one place to another.
- Tajikistan should promote local handicrafts (ex. Suzanis) because the demand for these things among tourists is high.
- Benefits
- A well thought out strategy for promoting tourism will lead to lasting benefits including the creation and preservation of jobs in hospitality, construction, transportation, agriculture, and the production of local crafts.
- Tourists coming and spend money in Tajikistan will inject money into the local economy.
- Improvements in health services and infrastructure will have to be made, however these will benefit Tajik people in the long term.

БА РОҲ МОНДАНИ ЯК МАРКАЗИ МАШВАРАТӢ ДАР ШАҲРИ КӮЛОБ МАЪРИФАТИ ОИЛАДОРӢ

Маҷонова Т.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Нақшаи кор:

1. Маърифати оиладорӣ ҳамчун фани таълими омузиши.

2. Сабаби аз байн рафтани оилаҳо ва худкуши дар байни занон ва ҷавондухтарони ноболиғ дар чист?

3. Оё муасисаҳое фаъолият мекунанд, ки ҳангоми мушкилиҳои оилавӣ ба оилаҳо ва занону духтарон маслиҳатҳои муфид ва кумакҳои модӣ расонанд?

4. Ин фан агар дар амал тадбиқ шавад, яъне фане бо номи **”Маърифати оиладорӣ”** дар мактабҳои миёна ва хусусан дар донишгоҳо фаъолият кунад ҷавонон каме ҳам бошад ба ҳайёти оилави тайёр мешаванд.

5. Ин фанро бояд чӣ гуна ба донишҷуён пешкаш кард?

Мақсади лоиҳа:

Мақсади асосии пешниҳоднамудани лоиҳаи мазкур баҳри баланд бардоштани савияи дониши ҷавондухтарон ва ҷавонписарон, оиди маърифати оиладорӣ, дарк намудани мушкилиҳо дар оила ва ҳамдигарфаҳмӣ, тарбияи дурусти фарзандон, пешгири кардани хушунот ва зуровари ва аз байн нарафтани оилаҳои ҷавон, ки айни замон ин яке аз мушкилиҳои асосии соҳаи демографи гаштааст.

Назари коршиносон дар хусуси ин фан ва дар амал тадбиқ намудани он.

Коршиносон сабаби хонапошии хонаводаҳои ҷавонро ба оиладорӣ омода набудани ҷавонон, надоштани ҳисси масъулияти оиладорӣ, мавҷудияти якдигарнофаҳмӣ байни заму шавҳар, дахолати падару модарон ва дигар аъзои оилаҳо, барвақт ба шавҳар додани духтарон, муҳоҷирати меҳнатӣ, инчунин мавҷуд набудани дарсҳои маърифати оиладорӣ ва ҷамъомадҳову суҳбатҳо бо донишҷуён дар ин хусус медонанд.

Сабаби аз байн рафтани оилаҳо:
ва худкуши дар байни занон ва духтарони ноболиғ:

Бино бар омори мавҷуда тайи солҳои охир раванди аз ҳам пошидани оилаҳо зиёд шудааст. Тибқи маълумоти расми дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳоло қайди талоқ ба 2116 ҳолат расидааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2012 -135 ҳолат зиёд аст.

Бисёре аз мутахасисон аз ҳам пошидани хонаводаҳои ҷавонро дар чанд омил арзёби намуа, қайд намуд, ки иродаи сусти худи ҷавонон боис мегардар, ки хонавайрон шаванд. Бе он ки андеша ронанд ба якдигар суханони пасу баланд мезанад, ва бисёр вақт падару модарон низ ба ин мавзӯъ дахолат мекунанд.

Ин фанро бояд чӣ гуна ба донишҷуён пешкаш кард?

Ин фан бояд мисли фанҳои дигар фани асоси ва муҳим бошад, яъне ин фанро низ дар ҷадвали дарсҳо ҷойдиҳанд ва мутобиқи системаи кредити аз ин фан низ аз донишҷуён имтиҳон гиранд, яъне имтиҳон дар ин хусусҳо бошад, яъне ба донишҷуён саволҳо дар хусуси чӣ гуна оиларо мустаҳкам нигоҳ доштан, ва чӣ тавр аз вазъиятҳое, ки дар оила пеш меояд бо маслиҳати ҳамдигар бароянд! Чӣ тавр бояд фарзандонро дар руҳияи ватандӯстию нексиришти тарбия кард! Зиндагӣро бояд чӣ хел сохт, ва ба монанди ингуна саволҳо. Агар дар бораи ин масъалаҳо ҷамъомадҳо дар байни ҷавонон.

Зуд-зуд баргузор шаванд ин ҷавононро бештар ба омӯхтани ин фан водор мекунад.

Раиси кумитаи занон ва оилаи назди ҳукумати Ҷумурии Тоҷикистон Хидирова Махфират:

Аз саннаи 23-ноябри соли 2013 Махфират Хидирова ҳамчун раиси кумитаи занон ва оилаи назди ҳукумати Ҷ. Тоҷикистон ба кори худ оғоз кард. (makfirat @. Mail. Ru)

Ҳангоми пеш омадани мушкилиҳои оилавӣ шумо метаваонед ба маркази бухронии «Бовари» –и назди Кумитаи кор бо занон ва оила инчунин ба марказҳои итилоотию машваратии назди бахшҳои кор бо занон ва оилаи назди мақомоти иҷроияи маҳалии ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо мурочиат намоед. Рақами телефони маркази «Бовари» 2-27-97-66.

Дар назди кумита мактаби «Маърифати оиладорӣ» таъсис дода мешавад.

Сумангул Тағоева собиқ раиси кумитаи кор бо занон ва оилаи назди ҳукумати Ҷ. Тоҷикистон

Зимнан ба таъкиди Сумангул Тағоева дар муддати шаш моҳи ахир 51 мурочиати хаттӣ ва шифоҳӣ ба ин кумита шудааст, ки дар миёни онҳо 14 нафарашон мардон ҳастанд. Мушкилоти марбут ба тақсими хона, ҷудошавӣ, адолати додгоҳӣ ва тавзеи замин, аз мавориди мурочиати шаҳрвандон ба ин ниҳод будааст.Раиси Кумитари кор бо занон аз афзоиши мавориди фоҳишагии занону ноболиғон изҳори ташвиш кард ва гуфт, ки дар ин муддат 1597 зани фоҳиша ва 47 ноболиғ ба қайд гирифта шудааст, ки назар ба ҳамин давраи соли гузашт 248 маврид зиёд аст.

Барои амали шудани лоиҳа чӣ лозим аст?
маводхо:
1. Китоби дарси
2. Силабус
3. Мутахасиси соха (равоншинос)
4. Дар нимсолаи аввал аз ин фан бояд 17- ҷудо гардад.

ЗАРАРИ ТЕЛЕФОНИ МОБИЛӢ БА ОРГАНИЗМИ ИНСОН

Мирзоев М.

Масъалагузорӣ:

Мавриди тазаккур аст, ки аз рӯи нишондодҳо дар Тоҷикистон истифодабарандагони телефонҳои мобилӣ агар дар соли 2005 265 ҳазор нафарро ташкил медод, дар соли 2006 ин миқдор ба 600 ҳазор нафар расида буд, ки 90% онҳо истиқоматкунандагони шаҳри Душанбе буданд. Дар ҳоли ҳозир шумораи истифодабарандагони телефонҳои мобилӣ дар Тоҷикистон ҳудуди 4-4,5 миллион тахмин зада мешавад. Ҳамзамон, тавассути телефонҳои мобилӣ муштариён аз Интернет ба таври васеъ истифода мебаранд

Ба ақидаи олимон истифодаи телефони ҳамроҳ аз ҷумлаи фаъолиятҳое шумурда мешавад, ки эҳтимоли касалии саратонро бештар мекунад, мисли: заҳри кимиёии ДДТ, ё «доруи дуст», ё дуди бензин ва ё нӯшидани қаҳва.

Ҳамасола дар ҷаҳон беш аз 100 млн доллар дар озмоишҳо барои муайян кардани зарари телефон сарф мешаванд.

Телефони мобилӣ бештар ба кӯдакони то синни 16 сола зарари ҷиддиро дар инкишофи майнаи сар мерасонад. (расми 1.)

Расми 1. Зарари телефони мобилӣ вобаста ба сину сол

Олимон тавсия медиҳанд, ки инсон бояд дар як рӯз ҳамагӣ 2 бор бо телефон сӯҳбат кунад.

Мақсад ва вазифа

Мақсад аз ин лоиҳа дар он аст, ки дар таҷриба ба воситаи гандум мо зарари телефони мобилиро муайян созем.

Чунонеки ба ҳамагон маълум аст ба маълумоти миёна имрӯзҳо дар дунё бештар аз 2 миллиард одам телефонҳои мобилиро истифода мебаранд.

Мо дар давоми 20 рӯз дар ду табақча ба миқдори баробар гандум гирифтем. Дар назди якеаш телефони мобилиро гузоштем ва тақрибан 10 маротиба дар як рӯз ба вай занг мезадем. Дигарашро дуртар аз телефони мобилӣ гузоштем ва онҳоро дар як шароит нигоҳ доштем.

Ва таҷрибаи мо ба чунин натиҷа оварда расонид:

Хулоса

Мо дар замоне зиндагӣ мекунем, ки ҳар рӯз дар ҳама соҳаҳо тараққиёт ба амал меояд, аз ҷумла дар соҳаи техника ва технология.

Ва бояд мо кӯшиш намоем, то телефонҳое ихтироъ намоем, ки зарарашон камтар бошад.

Ва мо фақат аз донишҷӯён онро хоҳиш менамоем, ки модоме, ки телефонҳои мобилиро истифода мебарем, онҳоро боманфиат истифода барем ва кӯшиш намоем, то истифодаи телефонҳои мобилиро камтар кунем.

Чунонеки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мегӯянд «Ҷомеаи солим, боигарии давлат аст».

КОШОНАИ ҲУСН” ДАР НАЗДИ МЕҲМОНХОНАҲОИ ТОҶИКИСТОН АЗ ГИЁҲҲОИ ШИФОБАХШ

Мирзоев Ш. А.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

1. Чи хеле ки ба мо маълум аст дар минтақаҳои Тоҷикистон гиёҳҳои зиёде мерӯянд ва мардуми мо бо истифода аз онҳо хурокҳои зиёде омода менамрянд, ки ҳар яки он онҳо хосияти ба худ хосеро дорад.

Инчунин дар баъзе минтақаҳои Тоҷикистон гиёҳҳоеро во мехурем, ки ҳамчунин дорувори истеъмол мекунем.

Масалан, чормағзро гирем ин дарахт дар Тоҷикистон фаровон аст ва мо мағзи онро итеъмол мекунем. Дохили мағзи чормағзро яъне девораи мағз спирти барои баъзе бемориҳо ҳамчун дору истеъмол кардан мумкин аст.

Масалан бемории ҷоғак 33 дона девори ҷормағз якҷоя карда , 10 рӯз дар торикӣ нигоҳ дошта, баъд дар як рӯз як чакраги истифода бурданд мумкин аст, ба бемории дилзани ва ҷоғак табобат мебахшад.

2. дар минтақаҳои гуногуни кишвари мо гиёҳҳое мавҷуданд, ки барои табобати пӯсти рӯй фоида мебахшанд.

Барои нарм кардани пӯст ва беҳ намудани ранги рӯй аз “оби бодиринг” истифода мебурданд. Бодринги пуст накандаро аз турб тарошак гузаронида ё майда реза карда, ба шиша меандозанд ва онро бо сипирт омехта карда дар офтобрӯя мегузоранд ва нӯшобаро соф намуда бар рӯй мемоланд, ки ин пӯсти рӯйро зебо, шаффоф ва таранг мекунад.

Шираи барги уд (алоэ) барои нест кардани варами пӯсти рӯй ва рихинаки рӯй хуб мебошад. Барги уд (алоэ) бо оби ҷӯш мешуем ва хушк карда сипас онро мекӯбем шираашро ба рӯй мемолем.

Гиёҳи дигаре ки ба ҳамагон маълум аст решаи мушхор ном дорад , ки барои мӯи сар фоиданок мебошад. Решаи мушхорро (ҳангоми захира кардани реша онро дар сармо хушк кардан лозим аст зеро ки дар чунин ҳол вай то ҳосили нав нимепӯсад) ба дегча гузошта ва то рупӯш шудани реша об рехта ва дегчаро ба оташдон мемонанд ва то нарм шудани он меҷушонем. Сипас нушобаро хунук карда соф мекунем. Решаи мӯи сарро бо ин нушоба тар мекунем. Дар натиҷа сабӯси сар зуд нест мешавад , муй дигар намерезад ва сабзиши он авҷ гирифта ҷило пайдо мекунад.

Инчунин барои пешгири ва кал нашудани сар ва мустаҳкам намудани решаи муй аз қадим нушобаи ҷалғузаи розак (хмел) истифода мебурданд.

Чалғузаро моҳҳои августу сентябр(айёми пухта расидани он) чинанд. Як қошуқ розакро бо як истакон оби ҷӯшомада рехта 30-дақиқа меҷӯшонанд. Баъди хунук шудан онро ба пӯсти сар мемолем,ки ин тартиб барои нарехтани мӯи сар кӯмак мерасонад.

Аз решаи куфтаи мушхор ва бехи шамшергиёҳ (аира) ба миқдори баробар омехтае тайёр мекунем. Шаш қошуқи онро ба як литр об мерезем ва 15-20 дақиқа меҷушонем. Нушобаро ҳафтае 2-3 маротиба ба пусти сар мемолем, ки ин барои мустаҳкамӣ ва беҳдошти муи сар хеле муфид аст.

Ҳаминро бояд илова кард, ки дарахтони дар Тоҷикистон мерӯида низ барои табобати мӯи сар истифода мешаванд. Масалан дарахти тӯс, беданҷир, ки дар ҳолати хориши сар, серравған ва серсабус будани он ба сар молидани омехтае тавсия дода мешавад, ки таркибаш аз 10-гр қатрони дарахти тӯс, 20-гр равғани беданҷир ва 100-гр спирт иборат аст. Омехтаро чанд соат пеш аз шустани сар мебояд молидан аз манфиат холӣ нест.

Хулоса ба воситаи гиёҳҳои шифобахше, ки дар Тоҷикистон мерӯянд, бисёр (проблемаҳо) масъалаҳоро, ки барои саломати ва зебогии инсон зарур аст табобат кардан лозим аст, агар корхонае ба мисли истеҳсол кардани (креми) малҳам, шампуну собун ва ғайра аз гиёҳҳои шифобахш омода шуда бошад.

ҶИнчунин кошонаи ҳусн, ки бо истифода аз гиёҳҳои шифогбахш ба ба ороиш, зебогӣ ва табобати мӯйи сар, пӯсти рӯй, пӯсти даст ва ғайра аз манфиат берун нест, ки ин восита барои мардум ҳам арзон асту ҳам шифобахш

ТАҲИЯИ WEB-СОМОНАИ ШАҲРИ ХОРУҒ

Музофиршоев Н. С., Зарифбеков М.Ш.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Мақсад

Мақсади таҳияи лоиҳаи иноватсионии WEB- сомони шаҳри Хоруғ, аз он иборат мебошад, ки сатҳи баланд бурдани огоҳии сокинони кишвари азизу ободамон Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи шаҳри Хоруғ маркази вилояти мухтори куҳистони Бадахшон мебошад. Шаҳрвандони Ҷумҳурии азизамон Тоҷикистон чи дар дохил ва чи дар хориҷи кишвар, метавонанд аз ин сомона истифода бурда, дар бораи фарҳанг, расму русум, анъана, таърих ва навгониҳои ин ноҳияи зебоманзари Тоҷикистон шинос шуда, маълумоти пурраро ба даст оранд.

Ҳадаф

Ҳадафи асосии мо ҷавонони кишвар барои ба сатҳи баланд бурдани тараққиёти иқтисодиву фарҳангии Ҷумҳуриамон саҳмгузор бошем. Чун ки асри 21 ин худ асри техника ва технологияҳои муосир эълон шудааст, Ҳама он шаҳрвандоне, ки аз технологияҳои ҳозиразамон бархурдор нестанд, ошноғӣ пайдо кунанд ва истифодаи интернетро азхуд намоянд.

Арзиш

1. Ба сатҳи баланд бардоштани омӯзишҳо.
2. Бархурдорӣ барои ашхосе, ки бо интернет шиносоӣ надоранд.
3. Ба сатҳи баланд бурдани истеъдодҳо.
4. Манбаи маълумот оид ба шаҳри Хоруғ барои шаҳрвандони кишвар ва хориҷ.
5. Густариш ва васеъ сохтани WEB-сомонаҳо дар кишварамон.
6. Ин сомона бар илова як сомонаи маълумотӣ ба ҳисоб рафта, ҳамчунон шаҳрвандон метавонанд дар сомона худро ба қайд гирифта, мақсаду мароми худро пешниҳод намоянд.

Navruz.tj – НАВРӮЗ ИДИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Муродов З.
Коллеҷи информатика ва техникаи компютерии ш. Душанбе

Бояд гуфт ки манша ва замони пайдоиши Наврӯз, ба дурустӣ маълум нест. Аммо ин ҷашн таърихи зиёда аз сеҳазорсола дорад ва куҳантарин оини миллӣ дар ҷаҳон ба шумор меравад. Абурайҳони Берунӣ донишманд ва олими қарни даҳум дар китоби машҳури худ «Осор-ул-боқия» аз забони Алӣ бинни Яҳё навиштааст, ки «Рӯзи Наврӯз ягона рӯзест, ки тағирнопазир аст» ва дар китобаш «Ал-тафҳим» менигорад ки «нахустин рӯз аст аз Фарвардинмоҳ ва аз ин ҷиҳат рӯзи нав карданд, зеро ки нишонии соли нав аст».

Бо ташабуси ҷаноби оллӣ муҳтарам Эмомали Р. 19 феврали соли 2010 Маҷмаи умумӣ Созмони Милали Муттаҳид қатъномаеро қабул кард, ки тибқи он ҷашни Наврӯз мақоми байналмилалӣ касб намуд. Иди Наврӯз соли 2009 аз ҷониби Кумитаи ҳифзи мероси фарҳангии Созмони Милали Муттаҳид расман ба феҳристи ЮНЕСКО оид ба мероси башарияти фарҳанги ҷаҳонӣ дохил гардид.

Чи тавре ки дар боло гуфта гузаштем наврӯз чаҳони эълон гашт. Аз давраи қабули ин ид 5-сол сипари гашт валле то ҳол сомонае бахшида ба ин иди бошукӯҳи тоҷикон сохта шуда набуд. Аз сомонаи **navruz.tj** сокинони шаҳрҳои Тоҷикистон, Узбекистон, Туркманистон, Озорбойҷон, Афғонистон, Эрон ва ғара истифода бурдан метавонанд. Дар сомона тамоми маълумотҳо бахшида ба иди Наврӯз ҷой доранд. Имкониятҳои сомона васеъ мебошанд. Дар баробари мавҷуд будани маълумотҳо боз функсияҳои интерактивонӣ, бозиҳои шавқовар, китобҳо дар васфи Наврӯз, шеърҳои Наврӯзи ҷой доранд. Яке аз ин функсияҳо ин ҳисобкунаки суманак ҳисоб меравад. Ҳисобкунаки суманак имкон медиҳад, ки миқдорӣ маҳсулотҳое, ки дар пухтани суманак истифода мешаванд ҳисоб карда барорад. Сомонаи **navruz.tj** натанҳо дар ҳудуди давлат балки дар ёздаҳ давлате, ки Наврӯзро ҳамчун иди миллӣ қабул намуданд истифода бурда метавонанд. Зеро ки сомона бо ёздаҳ забон тарҷума карда мешавад. Айни ҳол бо ду забон тоҷикӣ ва руссӣ тарҷума карда шудааст.

Ногуфта намонад, ки сомона айни ҳол фаъол аст, домени сомона **navruz.tj** мебошад. Ва дар муддати начандон калон меҳмонони сомона шумораашон ба 3615 нафар расидааст. Дар долони сомона видеоҳои Наврӯзӣ, аксҳо дар чорабиниҳои Наврӯзӣ, хабарҳо ҷой доранд, ки ҳамаи ин ҷамъовардашудаҳо маҳсули дасти худамон мебошанд.

Вақте ки ба мо маълумот дар бораи Наврӯз лозим ояд соатҳои тӯлони сарф мешаванд ва имкон дорад, ки ҳатто ёфтан намешавад. Барои гирифтани маълумот дар бораи чи тарз тайёр намудани суманаки Наврӯзӣ ва ҳисоб кардани маҳсулоти он бошад модарони мо бояд аз калон солон пурсон шаванд китобҳоро варақ зананд. Ба кумаки ин проблемаҳо сомона метавонад ёри расонад.

Маълумотҳо бо котегорияҳо чудо карда мешаванд. Вакте ки ба мо чорабиниҳои Наврӯзи дар шаҳри Хуҷанд лозим ояд мо метавонем котегорияи Хуҷанд –ро интихоб карда аз он ҷо тамом маълумоти ба мо лозимаро дастрас намоем. Максад ба котегорияҳо ҷудо кардани шаҳрҳо осон кардани кор, дастрас ва фаҳмо муарифи намудани маълумот ва гайра мебошад.

- Дар баробари ин навгониҳо боз мо IP-каналро кор кард карда истодаем IP–канал имкон медиҳад, ки вақти гузаронидани чорабиниҳо бахшида ба иди бошукӯҳи Наврӯз сокинони тамоми дунё тавонанд аз ресурси сомона истифода бурда чорабинии бахшида ба иди Наврӯзро бе ягон мушкили ба таври мустақим ёфта тамошо кунанд.

Хабарҳо, чорабиниҳои Наврӯзӣ ва ғайраро вақте ки меҳмонон аз сомона даст рас менамоянд ба онҳо писанд меояд мехоҳад то, ки дигарҳо низ хабардор шаванд онҳо метавонанд аз имконияти Тақсим кардан дар шабакаҳои иҷтимоӣ (поделится в соц сетях) истифода баранд. Вақте ки онҳо аз ин имконият истифода мебаранд ҳамон қисми маълумот ё хабар дар шабакаи иҷтимоии интихоб кардаи онҳо Тақсим(поделится) карда мешавад. Ва он қисми маълумот ба дигарон дар шабакаҳои иҷтимои намоён мегардад. Қайд кардан зарӯр аст, ки бештари нафарон имрӯз аз шабакаҳои иҷтимои истифода мебаранд, бо ин роҳ метавон маълумотро ба дигарон пешниход намуд ва ҳам макони аслии сомонаро муарифи кард.

Сомона ҳамзамон бо технологияӣ навин сохта шуддаст. Тақрибан 70-фоизи аҳолии Тоҷикистон ба интернет таввасути телефонҳои мобилӣ ворид мешаванд. Ва мо низ инро ба назар гирифта сомонаро бо дизайни резини (Responsive Disign) сохтем. Дизайни резини имкон медиҳад ки ба сомона таввасути телефонҳои мобилӣ ворид шавем. Технологияи навини дигар ин Парраллакс мебошад. Вақти дар сурати асосии сомона бурдани нишонаи мушак ва ё даст дар сенсори телефон (тачпад) сурат зебогии табиатро васеъ нишон медиҳад. Содда карда гуем мисли аниматсия.

ЛОИХАИ PETS – КӮМАК БА ХАЙВОНОТИ БЕСАРПАНОҲ (ШАҲРИ ТОЗА ВА АҲОЛИИ СОЛИМ)

Муродов З.
Коллеҷи информатика ва техникаи компютерии ш. Душанбе

Чи тавре ки бо Қарори Маҷлиси вакилони халқи шаҳри Душанбе таҳти № 150-15 аз 16-10-2008. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлати дар ноҳияҳои шаҳр, роҳбарони корхонаҳо, ташкилотҳо ва тамоми сокинон доир ба беҳбудии соҳаи ободонии шаҳр бояд саҳмгузор бошанд.

Мо низ тибқи қоидаҳои тартиботи ҷамъияти, ободони ва санитари дар шаҳри душанбе лоҳаи мазкур **PETS** – ро сохтем. Лоиҳаи мазкур кумак ба ҳайвоноти бесарпаноҳ мебошад. Дар сомонаи **PETS** сокинони шаҳрҳои Душанбе имконияти дастрасӣ ба базаи ҳайвоноти бехонаро доранд.

Мушкилии асосии лоиҳаи ман ин ҳимояи ҳайвонҳо аст. Асосан дар пойтахти кишвар проблема бо сагҳо аз солҳои пеш вуҷуд доштанд ва то ҳол ин проблема меафзояд.

Ҳар сол дар торномаҳои иттилоотӣ, хабарҳо дар бораи маъракаи тозакунии шаҳр аз сагони бехона ва ё ҳамлаи сагони касал ба шаҳрвандон нашр мешавад. Бино ба иттилои намояндагии ООН дар шаҳри Душанбе дар соли 2013 дар Тоҷикистон 14,124 далелҳои ҳамлаи ҳайвоноти хонагӣ ва ваҳши ба қайд гирифта шудааст. Ба ҳисоби миёна дар як рӯз 38 ҳамла рост меояд.

Дар натиҷаи ҳамлаҳо ба одамон аз тарафи сагҳои хонагӣ ва кӯчаги дар соли 2012 беш аз 15 одамон ба касалии ҳорӣ (бешенство) гирифтор шуданд. Танҳо дар соли 2013 аз тарафи ДЭУ-и ноҳияи Сино 1741 сагҳо кушта шуда буданд.

Такмили қонунгузорӣ оид ба ҳифзи ҳайвонот:

Моддаи 2. Моликияти ҷаҳонии олами ҳайвонот Олами ҳайвонот моликияти давлати ҳисоб меравад.

Моддаи 39. Ҳифзи олами ҳайвонот. Таъсиси қоидаҳо ва танзими ҳифзи табиат. Ҷорӣ намудани маҳдудият оид ба истифодаи олами ҳайвонот, ки дар моддаи 42 Қонуни мазкур дода шудааст. Ҳифзи муҳити зист, шароити чорводорӣ. Пешгирӣ аз марги ҳайвонот дар татбиқи равандҳои истеҳсолӣ.

Моддаи 70. Ғайри қонунӣ ба даст овардани ҳайвонҳо ва аз онҳо истеҳсол кардани маҳсулотҳо тибқи нархи муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷарима карда мешавад.

Раиси Шӯрои Олӣ Эмомалӣ Раҳмонов Душанбе, 20 июли соли 1994, № 989.

Сарчашмаи мушкили:

- мукаммал набудани қонун «Дар бораи ҳифз ва истифодаи олами ҳайвонот»;
- риояи эъломияи умумии оид ба ҳайвонот;
- набудани паноҳгоҳҳо (приют) барои ҳайвоноти бесоҳиб;
- набудани ассотсиатсияи миллии назорати ҳайвонот;
- беаҳмиятии соҳибони ҳайвонот.

Умуман мақсади асосии ин лоиҳа кӯмак барои ҳайвонот аст. Ва инчунин ҳимояи ҳуқуқҳои онҳо. Барои ҳамин мо пеш гирифтем ки ба худ мақсадҳои зеринро мисли:

1. Мусоидат барои ташкил кардани паногоҳҳо барои ҳайвони бесоҳиб.
2. Кам намудани шумораи ҳайвонҳои бехона.
3. Ёри ба аҳоли барои ёфтани дӯсти-чорпо.
4. Фонди ягонаи кӯмак ба ҳайвонҳо.
5. Кам намудани касалиҳои сирояткунанда.
6. Иштирок дар такмили қонунгузорӣ оид ба ҳифзи ҳайвонот.
7. Кам намудани шумораи ҳамлаи сагон.
8. Дуруст истифода бурдани ҳайвонҳо дар ҷомеа.
9. Мусоидат баҳри сохтани шаҳри тоза ва бехатар.

Гузошта бошем. Ҳамарӯза ҳар яки мову шумо дар роҳҳо ва хусусан дар назди партовгоҳҳо ҳайвонҳои аз соҳиб маҳрум буда во мехурем. Кам нафароне ҳастанд, ки ба ин ҳайвонҳо назар мекунанд. Барои қадами аввалин ман як веб-приложения барои кумак ба ҳайвоноти бесоҳиб сохтам, ки дар он имконияти дарёфти ҳайвоноти бесарпаноҳ ва ё ин ки пешниҳод барои дарёфти хонаи нав барои ҳайвоноти шумо мебошад.

Дар сомонаи **pets** сокинони шаҳрҳои Душанбе ва Хуҷанд имконияти дастрасӣ ба базаи ҳайвоноти бехонаро доранд. Онҳо метавонанд дусти чор-пояи худро пайдо кунанд ва ё дусти чор-пояи худро ба дигарон тавсия кунанд.

Ҳамзамон дар сомона имконияти гирифтани маълумотҳо барои тарбия ва омӯхтани хайвонҳо, ром кардани онҳо вуҷуд дорад. Дар баробари ин сомона метавонад фонди ягонаи кӯмак ба ҳайвонҳои бепарастор гардад.

Вақте, ки шумораи ҳайвонҳои бехона кам гардад ҳам касалиҳои сирояткунанда кам мешавад ва ҳам шаҳр бехатар ва тоза мегардад. Инчунин ташкил кардани чунин лоиҳа дар навбати худ бо корҳои савоб яъне хайрия ҳам ба пеш гузошта шудааст, ки ҳар як шаҳрванд метавонад барои ҳайвонҳои бехона хурок хайрия кунад ва ё маблағи пулиро ҷудо кунад.

Сомона талаботҳои зеринро иҷро мекунад:

Шумораи ҳайвонҳои бехонаро кам карда бо ин лиҳоз шаҳрро тозза ва бехатар мегардонад. Ҳар яки мо аз ин ресурс истифода бурда ҳайвонро дар ҳолати зарури ба берун намеронему балки барояш соҳиби дигар меёбем. Сомона дар пешбурди шаҳри тозза, бехатар ва аҳолии солим ролӣ ҳалкунандаро мебозад. Боз мегардем ба пайдо шудани проблема. Мисоле ман аз хонаи замини ба бинои серошёна мекучам. Саге дорам, аммо дар ошиёна уро нигоҳ доштан имкон надорад. Дар ин ҳолат метавон аз имкониятҳои сомона истифода бурд. Маълумотҳои сагро ба сомона дохил мекунем. Ва каси дигаре пайдо мегардад, ки ба у саг лозим аст. Ҳамин тариқ метавон як проблемаи кӯчакро ҳал кард.

Хусусияти сомона:

1. Дар сомона имконияти кофтани дӯсти чор-поа тавасути филтри ҷустуҷӣ имкон дорад.

2. Сомона дорои дизайни резини (**RESPONSIVE DISIGN**) мебошад, ки онро дар ҳама намуди таҷҳизотҳо истифода бурдан мумкин аст. Чи дар телефони смартфон чи дар компютери фардӣ.

AFGHANISTAN AND TAJIKISTAN RELATIONSHIP

РАВОБИТИ ТОҶИКИСТОН ВА АФҒОНИСТОН ИН РАВОБИТИ ТАЪРИХӢ, ФАРҲАНГӢ ТАЪЛИМӢ ВА ИҚТИСОДИРО ДАР БАР МЕГИРАД

Mohammad Atif anwary, Haroon Sahebzada
Afghanistan

Afghanistan and Tajikistan are tied in centuries old historic, cultural, and neighborly relations. The term Afghanistan-Tajikistan refers to the relations between the Islamic Republic of Afghanistan and the Republic of Tajikistan, which began in 1992. The areas which form the two countries were once connected, especially during the Samanid, Ghaznavid, and Timurid periods. After a friendship treaty in 1750 between Ahmad Shah Durrani of Afghanistan and Mohammad Murad Beg of Bukhara, the Amu Darya (Oxus River) became the official border of Afghanistan. Language is an important element of culture. Persian language is widely used in both countries, and there are slightly more Tajiks in Afghanistan than Tajikistan.the relations between the Islamic Republic of Afghanistan and the Republic of Tajikistan, which began in 1992. Afghanistan maintains an embassy in Dushanbe and a consulate in Khorugh. The current ambassador is Sayed Mohammad Khairkhak. Tajikistan maintains an embassy in Kabul and a consulate in Mazari Sharif. The

current ambassador is Farhod Hamroboevich Mahkamov.Afghanistan and Tajikistan share a roughly 1,300-kilometer border, most of which is in rugged terrain and is poorly protected. Currently the porous border between the two countries is a major concern for both governments, as well as the international community. The border is a major route for drugs being smuggled from Afghanistan to Russia and Europe, and as of mid-2009 it appears that drug and insurgent-related violence around the border is increasing, due in part to the increasingly unstable situation in Pak-Afghan border. In January 2007, with funding from the United States, Afghanistan and Tajikistan opened a bridge over the Pyanj River linking the two countries. Although the goal was to improve trade, the president of Tajikistan expressed concern that it could also increase drug traffic admitting the porosity of the border. Tajikistan has rich deposits of gold, silver, and antimony. The largest silver deposits are in Sughd Province, where Tajikistan’s largest gold mining operation is located, as well. Russia’s Norilsk nickel company has explored a large new silver deposit at Bolshoy Kanimansur. More than 400 mineral deposits of some 70 different minerals have been discovered in Tajikistan. Natural gas is produced in the Gissar Valley and Vakhsh Valley, oil in both the north and south and brown coal is produced at Shurab in the Leninabad region. Coal exploitation in the country has been a major contributor to the national economy in recent years with output of hard coal increasing by 39% to 31,200 tonnes, and brown coal increasing by 70% to 15,200 tonnes. Mineral exports contribute substantially to the national economy of Tajikistan. According to the 2008 statistics of the World Bank, aluminium contributed about 50% to the national exchequer, with aluminium and cotton accounting for 9% of the gross domestic product. Tajikistan is an important country and enjoys significant geopolitical position among central Asian countries. Tajikistan with inclusion to Afghanistan also enjoys friendly relationship with Iran. In March 2008, Iran, Afghanistan and Tajikistan issued a joint communiqué for expanding economic and cultural relations, including improving security The bilateral discussion led to several agreements signed between Afghanistan and Tajikistan concerning energy. A $500 million deal was signed in September 2007 to create an energy connection from Tajikistan and Kyrgyzstan to Afghanistan. Both Tajikistan and Kyrgyzstan are trying to develop their potentially vast hydroelectric industry by selling it to South Asia, and an energy link with Afghanistan is seen as the first step in such expansion. Given Tajikistan is a large producer of hydroelectric power, Afghanistan can cash the privilege to compensate its energy requirement from its neighboring country.In order to embolden the confidence level to the point of no return and bridge their relation by inserting energy and potential President Hamid Karzai, heading a high level delegation, is paying an official two day visit to Tajikistan, responding to the invitation of Tajik premier. This development certainly improves the bilateral relation between the two countries and strengthens multifaceted socio-political ties. There are several agreements signed between two countries and both premieres expressed their readiness to further develop bilateral relations between the two neighboring countries.There are multiple arenas; the two countries can mutually contribute serving a medication to some of existing issue the two countries are facing at the moment. The two countries can exchange technical expertise and allocate sufficient quotas for students of other at their universities. It is good to hear the premiers of two states talked on bilateral trade and economic ties, combating security threats at joint borders and drug smuggling. They also discussed the regional security situation and other issues of common interest. It worth mentioning, the two countries must bilaterally devise a border security force to curtail the drug and weapon trafficking across the border.The two leaders discussed issues related to implementing ambitious economic projects

and providing regional security as well as bilateral political, economic and educational cooperation, given the dream might not materialize if concrete measures are not taken.Though a special attention was given to implementation of the Central Asia South Asia Electricity Transmission and Trade Project (CASA 100) and the regional project aimed at constructing a railway link connecting Tajikistan, Afghanistan and Turkmenistan, yet the roadmap leading to its formal implementation await its fate. Another financial project of enormous importance is the construction of a railway link connecting China, Kyrgyzstan, Tajikistan, Afghanistan and Iran. This project, at present is controversial, as long as the economic sanction is not lifted from Iran.Pakistan enjoys an outstanding geopolitical position with whom the two countries can mutually extend trade cooperation. The trilateral trade and transit pact between Tajikistan, Afghanistan and Pakistan would promote further development of commerce and trade within Central Asia.President Karzai succeeded earning Tajik premier’s support to continue providing assistance to Afghanistan with training of personnel for its army as well as social and economic sectors. The bilateral meetings resulted in signing of four cooperation documents. The sides also signed the government-to-government agreement on demining, the protocol to the government-to-government agreement between Tajikistan and Afghanistan of April 27, 2005 on crossings on the Tajik-Afghan border and the agreement between the Ministry of Finance of Tajikistan and the Ministry of Finance of Afghanistan on insurance cooperation.It is overwhelmingly said by some analysts that post US withdrawal 2014, the center of militancy and insurgency shifts to central Asian countries. A stronger bond of mutual interest based cooperation can guarantee better security and lengthened relationship between the two neighbors. A joint counter terrorism treaty between the two countries would help restricting the menace of expanding extremism and terrorism that rendered insignificant is not a good omen.

Residency rights

In July 2000, the mayor of Dushanbe issued an order that all refugees be moved out of the capital to rural areas, reflecting concerns by Tajik authorities that the refugees were engaged in drug smuggling and illegal business in the capital. The police began carrying out the order in May 2001 despite protests from the UNHCR that this violated the refugees' rights to; however, implementation was slowed by the fact that few rural areas were prepared to resettle

Education

Tajikistan's only school aimed specifically at Afghan refugees is located in Dushanbe. Many refugees face difficulties due to their inability to read Russian or Tajik, both of which are written using Cyrillic, in contrast to the various languages of Afghanistan that they speak, which are typically written using the Perso-Arabic script.] However, Tajik and Dari, both being forms of Persian, are mutually intelligible in their spoken form, and the UNHCR conducts classes to teach the Russian language to refugee childre

Scholarship for Afghanistan

The neighboring Tajikistan is expected to provide up to 50 scholarships to the Afghan higher education ministry following an agreement signed between the Afghan minister of higher education and his Tajik counterpart in Dushanbe, an official said Sunday.Minister Obaidullah Obeid singed the agreement with his Tajik counterpart, Prof. Sayedov based on, annually, 50 scholarships covering BA and Masters Degree had been pledged to be provided

to the Afghan ministry of higher education, the statement said. Agreements of scientific and academic cooperation were also signed among the Baghlan, Herat and Higher Education of Parwan with three Universities of Tajikistan, according to the statement.ON the basis of those agreements the ground will be prepared for exchange of experience among the lecturers and students of the Afghan and Tajik universities in respect to holding of scientific conferences, provision of educational scholarships, labs etc.During the visit the Afghan delegation also met with the Afghan students in Tajikistan who are working on their BA, Masters and PhD degrees in Tajikistan and obtained their views and proposals. In his meeting with the education minister if Tajikistan the Afghan delegation shared the views and proposals of the Afghan students with him and the Tajik side promised cooperation in removal of their problems. The delegation also visited the Afghan Samanian school located in Tajikistan and shared views with the students of the school.

ТАЙЁРӢ БА ИМТИҲОНҲОИ ММТ

Наимов М. Ю., Холиқова Л., Ёров Ҷ.
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Лоиҳаи «Тайёрӣ ба имтиҳонҳои ММТ» барои нафароне, ки хоҳиши дохид шудан ба мактабҳои миёнаи касбӣ, олӣ ва ҳамаи он хоҳишмандоне, ки хоҳиши санҷидан ва баланд бародоштани сатҳи дониши худро доранд пешбинӣ шудааст. Барнома маҳорат ва малакаи зеҳнии хонандагонро баланд бардошта, барои омода намудани онҳо ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ кумак мерасонад.

Лоиҳаи мазкур барои худсанҷӣ ва баланд бардоштани савияи дониши хонандагон аз 12 фанни зер иборат аст:

1. Забони тоҷикӣ;
2. Адабиёти тоҷик;
3. Забони англисӣ;
4. Забони фаронсавӣ;
5. Забони олмонӣ;
6. Математика;
7. Химия;
8. Физика;
9. Биология;
10. География;
11. Таърихи халқи тоҷик;
12. Асосҳои давлат ва ҳуқуқ;

Расми 1. Намои саҳифаи асосии лоиҳа

Бахшҳои лоиҳа: Бахши худсанҷӣ (дар мисоли фанни Биология)

Барои кушодани барномаи худсанҷӣ ба корбар лозим меояд, ки фанни мақбулашро интихоб намуда аз он ҷо тугмаи “Тест”-ро пахш кунад.

Баъдан ин равзана (Расми 2) падид меояд, ки дар он тугмаи “Оғоз”-ро пахш намудан зарур меояд.

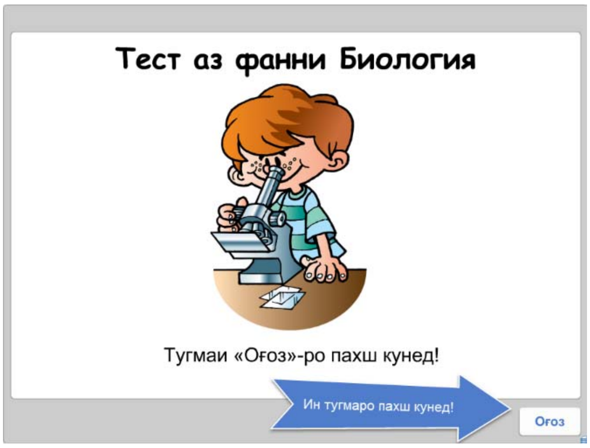

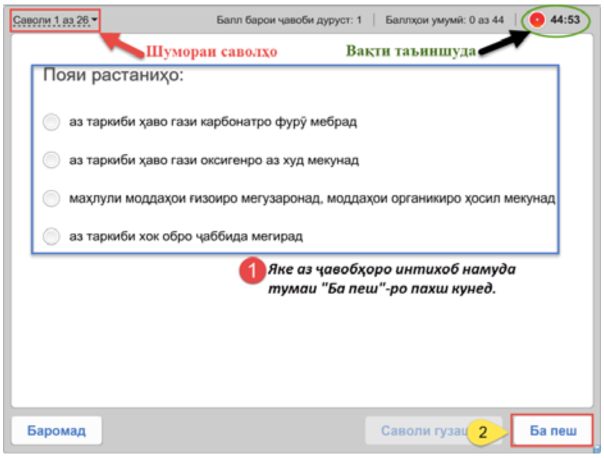

Расми 2. Намои барномаи худсанҷ (дар мисоли фанни Биология)

Расми 3

Пас аз пахши тугмаи “Оғоз” барномаи худсанҷ ба кор шуруъ менамояд. (Расми 3) Дар барнома вобаста аз фанни интихобнамудаи корбар вақти мувофиқ ба талаботи ММТ пайдо мешавад. Яъне барнома баъд аз анҷоми вақти таъиншуда ба таври автомати пушида мешавад. Инчунин ба корбар зарур меояд, ки яке аз 4 ҷавоби ба савол пешниҳодшударо интихоб намуда тугмаи “Ба пеш”-ро пахш кунад.

Инчунин дар барнома мувофиқи талаботи ММТ саволҳои типи нав яъне саволҳои мувофиқатгузорӣ низ пешниҳод карда мешаванд. (Расми 4) Ба корбар зарур

меоянд, ки нишондиҳандаи мушакро ба болои катакчаи мувофиқ бурда тугмаи чапи мушакро пахш кунад.

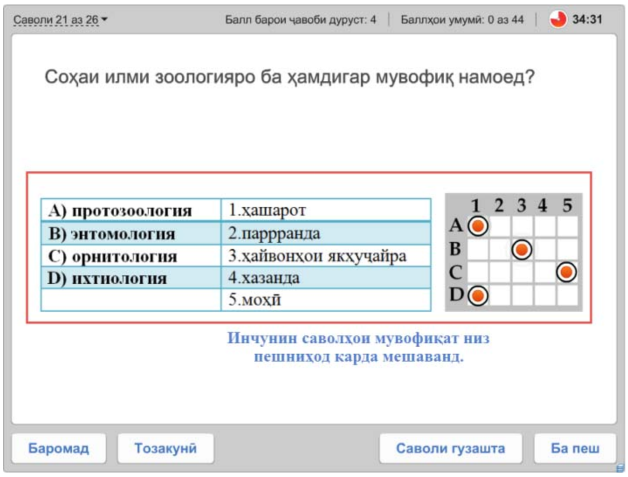

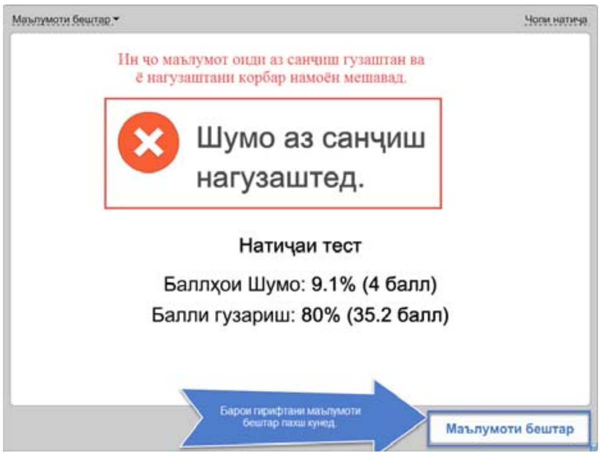

Расми 4. Шакли саволи мувофиқат **Расми 5**

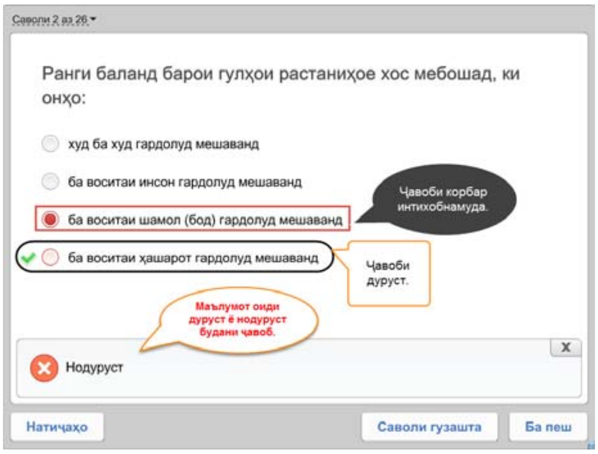

Расми 6.

Баъд аз ба тамоми саволҳои пешниҳодшуда пеш аз ба анҷом расидани вақти таъиншуда ҷавоб додан тугмаи “Баромад”-ро пахш намудан зарур аст. Дар натиҷа равзанаи мазкур (Расми 5) падид меояд, ки дар он корбар натиҷаи санҷиши гузаштаашро ҳам бо фоиз ва ҳам бо балл дида метавонад.

Баъд аз пахш намудани тугмаи “Маълумоти бештар” корбар имконияти аз назар гузаронидани ҳамаи он санҷишҳои мавҷударо пайдо мекунад, яъне ба кадом савол дуруст ба кадомаш нодуруст ва ҷавоби дуруст кадомаш буданро дида метавонад. (Расми 6)

Бахшҳои лоиҳа: “Донишнома (энсиклопедия)-и электронии Тоҷикистон”

❖ Барои омӯхтани ҷойгиршавии ин ё он шаҳру навоҳии кишвар;
❖ Омӯхтани таърихи шаҳру навоҳии кишвар;
❖ Маълумот оиди иқлими шаҳру навоҳӣ;
❖ Маълумоти иҷтимоию иқтисодӣ;
❖ Дурнамои тараққиёти шаҳру навоҳӣ;
❖ Маълумот оиди бахши туризми шаҳру навоҳӣ.

Расми 7. Намои саҳифаи асосии барномаи “Донишнома (энсиклопедия)-и электронии Тоҷикистон”

Бахшҳои лоиҳа: “Ҷадвали электронии системаи даврии элементҳои химиявӣ”

❖ Барои омӯхтани элементҳои системаи даврӣ;
❖ Ба таври айёнӣ дидани ҷойгиршавии сохти атоми элементҳо;
❖ Маълумоти пурра оиди ҳар як элемент.

Баъд аз пахш намудан рӯйи элементи дилхоҳ аз ҷадвали пешниҳодшуда маълумоти мухтасар ва пурра оиди он элемент падид хоҳад омад.

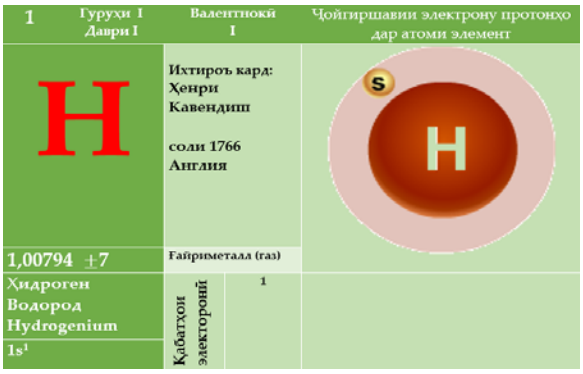

Расми 8.Намои “Ҷадвали электронии системаи даврии элементҳои химиявӣ”

Бахшҳои лоиҳа: “Дарсҳои видеоӣ аз фанни Химия-синфи 8”

❖ Омӯхтани мустақилонаи фанни химия ба воситаи видеодарсҳо;
❖ Ба таври айёнӣ ва фаҳмо пешниҳод шудани мавзӯи дарсӣ;
❖ Видеодарсҳо мутобиқи меъёри тасдиқшудаи Вазорати маориф ва илми ҶТ оиди фанни химия тайёр карда шудааст;
Бахши мазкур дар умум 44 дарсро дар бар мегирад, ки фарогири пурра фанни химия барои синфҳои 8-ум мебошад.

Расми 9.Намунаи кадрҳо аз лоиҳаи “Дарсҳои видеоӣ аз фанни Химия-синфи 8”

Бахшҳои лоиҳа: “Таҷрибаҳои химиявӣ”

Дар бахши мазкур таҷрибаҳои шавқовари химиявӣ ва корҳои лабораторӣ мактабӣ пешниҳод шудааст. Таҷрибаҳои мазкур аз тарафи устодони пуртаҷрибаи фанни химия тайёр шудаанд.

Расми 10.Намунае аз таҷрибаҳои химиявӣ

Бахшҳои лоиҳа: “Луғат (вожанома)-ҳои электронӣ”

Дар бахши мазкур вожанома ва фарҳангҳои гуногун ба монанди “Фарҳанги тафсирии забони тоҷикӣ” дар шакли барнома таҳия шудаанд, ки ин барои довталабон хусусан ба нафароне, ки ба кластери гуманитарӣ дохил шудан мехоҳанд бомаврид аст.

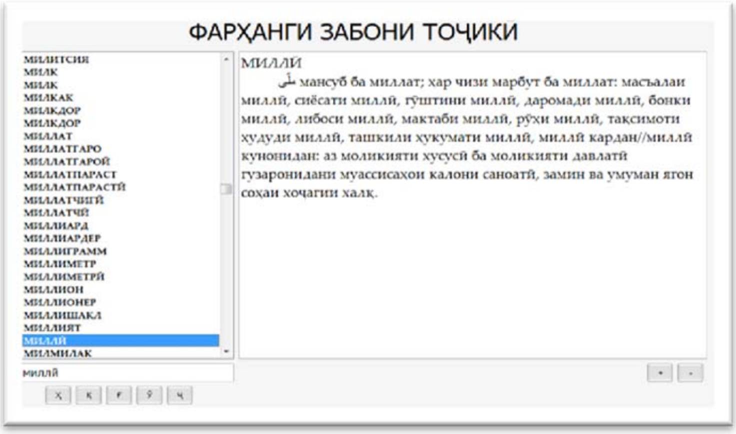

Расми 11.Намои барномаи “Вожаномаҳо”

Бахшҳои лоиҳа: “Барномаи Сарқонуни (Конститутсия)-и Ҷумҳурии Тоҷикистон”

Барномаи мазкур бахшида ба 20-солагии Сарқонуни (Конститутсияи) Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия шуда буд. Дар барномаи мазкур корбар имконияти шунидан, хондани моддаҳоро бо се забон-тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ ва инчунин хондани тафсири Сарқонунро доранд. Дар барнома овози ровии маъруфи тоҷик истифода шудааст. Барнома инчунин аз ташхиси Вазорати адлия ва Суди конститутсионӣ гузашта дорои тақризи мусбӣ мебошад.

Расми 12.Намои саҳифаи асосии барномаи Сарқонуни (Конститутсияи) Ҷумҳурии Тоҷикистон

Барномаи мазкур аз ду қисм иборат буд дар қисми аввали он худи барнома ва дар қисми дуюмаш мақолаҳои илмӣ ва андешаҳо оиди Сарқонуни кишвар омадааст.

Инчун дар лоиҳа китобҳои бениҳоят зиёд аз ҷумла 23 ҷилди китоби “Ахтарони адаб”, ки бо фармони Президенти кишвар бояд дар ҳаҷми 50 ҷилд нашр шавад оварда шудааст.

НОҲИЯИ МУМИНОБОД

Нилуфари М., Раупов П.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Ноҳияи Мӯъминобод як пораи хоки Хатлонзамин-диёри шӯҳратёру бостонии тоҷик буда, таърихи кӯҳан дорад. Ин ноҳия аграри буда дар ҷанубу ғарбии Тоҷикистон ҷойгир шудааст. Мавҷудияти як қатор маконоти муқаддаси бостонӣ аз он гувоҳи медиҳанд, ки ин сарзамин таърихи беш аз 200 сола дорад. Ин ақидаро 40-50 сол муқаддам олимони соҳаи бостоншиносии Шуравӣ ошкор ва тасдиқ намуда буданд. Мувофиқи маълумотҳои дастрасшуда то имрӯз дар ҳудуди ноҳия беш аз 50 ёдгории таърихию археологи арзи вуқуд мекунад, ки на ҳамаи онҳо аз тарафи давлат ба қайд гирифта шуданд.

Ноҳияи Мӯъминобод дар доманакуҳҳои Хазратишоҳ ҷойгир мебошад. Ноҳия бо ягон давлати хориҷи ҳамсарҳадӣ надорад. Мӯъминобод аз шимол бо ноҳияҳои Ховалинг,Тавилдара аз шарқ ба ноҳияи Шӯрообод аз ҷануб бо шаҳри Кӯлоб ҳамсарҳад аст.

Иқлими ноҳия континентали буда, дар инҳо боғу токзор хело бисёранд. Ноҳияро кӯҳои баланди осмонбус иҳота кардаанд.

Мӯъминобод – ноҳияи аграри буда, асоси иқтисодиёти ноҳиятро ин соҳа ташкил менамояд. Самти тараққи карадаи соҳаи агарарии ноҳияро боғдорӣ ташкил медиҳад, ки дар тули 5 соли охир майдони богҳо дучанд зиёд шудаанд. Дар ноҳия корхонаҳои калони саноатӣ вуҷуд надорад. Барои коркарди маҳсулотхои хоҷагии қишлоқ ду корхонаи хурди истеҳсоли ЧДММ «Оила» ва ЧДММ «Р.Мирзоев» дар ноҳия фаъолият мекунанд. Бо истифодаи сармояи хориҷӣ дар корхона корхонаи хурди истеҳсоли маҳсулотҳои ширӣ «Зам-зам» фаъолият менамояд.

Иқтидори рушд. Ноҳияи Мӯъминобод аз захираҳои табии барои рушди саноати кӯҳӣ бой мебошад. Дар қаламрави ноҳия захираи тилло ва нукра мавҷуд мебошад. Дигар соҳаи рушди иқтисод дар ноҳия соҳаи туризм ба ҳисоб меравад. Дар ноҳия ҷойҳои ҷолиби диққат хело зиёд мебошанд.

1. Маълумоти умуми дар бораи максад ва вазифахои лоихаи сармоягузори

Ҳадаф аз таҳияи лоиҳаи сармоягузорӣ оиди таҷдиди техникии корхонаи консервабарории ноҳияи Муъминобод он аст, ки ашёи хоми маҳаллӣ, аз ҷумла сабзавот, ба таври пурра коркард шуда, аҳолии ноҳия ва ноҳияҳои ҳамсоя бо маҳсулоти консервагии тоза, табии ва хушсифату арзон таъмин карда шаванд.

Мақсади асосии лоиҳаи сармоягузорӣ, бо роҳи коркади сабзавоти дар ҳудуди ноҳияи Муъминобод ва ноҳияҳои ҳамсоя парваришшаванда, истеҳсоли маҳсулоти консервагии баландсифат, тоза ва арзонро зиёд намудан аст. Ҳар сол дар ноҳия микдори зиёди сабзавот аз сабаби коркард нашуданаш талаф меёбад.

Ҳадафҳои асосии лоиҳаи сармоягузори инҳоянд:

- қонеъ намудани талаботи истеъмолкунандагон ба маҳсулоти консервагии арзон, хушсифат ва аз нигоҳи экологӣ тозаву фоидаовар;
- ташкили ҷойҳои нави корӣ;

- пардохти андозҳо ба буҷет;

- зиёд намудани ҳаҷми маҳсулоти дохили.

Барои татбиқи лоиҳа харидан ва таҷҳизонидани сехҳои корхона бо таҷҳизоти муосир пешбини шудааст. Ин таҷҳизот барои истеҳсоли маҳсулоти консервагӣ, инчунин дигар намудҳои маҳсулоти хӯрокворӣ истифода мешавад.

Вазифаҳои асосии лоиҳаи сармоягузорӣ оиди таҷдиди техникии корхонаи консервабарории ноҳияи Муъминобод инҳоянад:

- ҷалби сармояи ватани ва хориҷи бо мақсади самаранок амали намудани лоиҳаи мазкур;

- гузаронидани корҳои сохтмони-васлгари оиди тайёр кардани биноҳои мавҷуда барои васл намудани таҷҳизоти нави замонавӣ;

- харидан ва васл намудани таҷҳизоти технологии нав;

- ба роҳ мондани истеҳсоли маҳсулоти консервагии баландсифат ва аз нигоҳи экологӣ тозаву безарар;

- таъмини ҷараёни мураттаб ва самараноки истеҳсолот.

Дар ҳолати дуруст ва бомуваффақона амалӣ гардидани лоиҳа натиҷаҳои мусбати он инҳо хоҳанд буд:

- ба кор андохтани таҷҳизот ва технологияи нави коркарди маҳсулоти хӯроквори, ки барои истеҳсоли маҳсулоти баландсифати ба талаботи муосир ҷавобгу мусоидат менамояд;

- ворид намудани андозҳо ба қисми даромади буҷети маҳаллии ноҳия, ки ба рушди иҷтимоии ноҳия ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳолии ноҳия таъсири мусбат хоҳад расонд;

- ривоҷ додани соҳибкории хурди истеҳсоли;

- ташкили ҷойҳои нави кори барои аҳолии маҳалли, бо мақсади кам намудани муҳоҷирати меҳнатӣ.

Зарурати таҳия ва татбиқи лоиҳа, аз як тараф, мавҷуд будани ашёи хоми арзони маҳалли (сабзавот, полезиҳо) буда, аз ҷониби дигар мавҷуд будани захираҳои меҳнатии озод ба шумор меравад. Маҳсулоти тайёри корхона дар бозори дохилии ноҳия ва ноҳияҳои ҳамсоя бо нархи пасти бозори фурӯхта мешавад, ки он зуд ба фурӯш рафтани маҳсулоти корхона, инчунин тез гардиш хурдани воситаҳои пулии онро таъмин хоҳад намуд.

Мувофиқи лоиҳа истеҳсоли маҳсулоти консервагии аз сабзавот тайёр кардашуда ба маблағи 400 ҳазор сомонӣ пешбини шудааст.

Ҳамаи маҳсулоти истеҳсолшуда дар ҳудуди ноҳияҳои Муъминобод, Кӯлоб, Шӯробод ва ғайра ба фурӯш бароварда хоҳад шуд.

Барои татбиқи лоиҳаи мазкур ба корхона қарз дар хаҷми 600 000 ҳазор сомонӣ, ба мӯхлати 6 сол, бо имтиёз дар давоми 3 сол, зарур аст. Корхона банақша гирифтааст, ки қарзро аз ҳисоби фурӯши маҳсулоти истеҳсолкардааш пардохт намояд. Мувофиқи ҷадвали баргардонидани қарз, мӯҳлати охирини он 6 солро ташкил менамояд. Дар сурати бомуваффақона иҷро гардидани лоиҳа, имконпазир аст қарз пештар баргардонида шавад. Барои таъмин қарз тамоми амволи корхона ба гарав монда мешавад.

Бо амали гардонидани лоиҳаи мазкур роҳбарияти корхона ният дорад талаботи аҳолии ноҳияро бо маҳсулоти консерваги таъмин карда, дар ҳалли масъалаи ташкили ҷойҳои нави кори ва ривоҷ додани соҳибкории истеҳсоли саҳмгузор бошад.

Маълумоти умуми дар бораи корхона

Номи корхона	Корхонаи консервабарории ноҳияи Муъминобод
Нишонии корхона	Ҷумҳурии Тоҷикистон, ноҳияи Муъминобод
Намуди корхона	Ҷамъияти саҳҳомии шакли кушода
Ҳаҷми умумии лоиҳа	800 000 сомонӣ
Маблағи қарз	600 000 сомонӣ
Намуди фаъолият	**Истеҳсоли маҳсулоти консервагӣ**

Нақшаи истеҳсоли маҳсулот

Корхонаи консервабарории ноҳияи Муъминобод бо назардошти имкониятҳои мавҷуда, пеш аз ҳама ашёи хоми маҳалли, ба нақша гирифтааст бо роҳи коркарди сабзавот намудҳои зерини маҳсулотро истеҳсол намояд:

- мураббоҳои сабзавотии болаззат;
- шарбатҳои мевагию сабзавотии гуногун, ки аз витаминҳо бой аст;
- маҳсулоти сабзавотии намаккардашуда, аз помидор ва бодиринг;
- хамираи помидор.

Маҳсулоти истеҳсолнамудаи корхона бояд ба талаботи стандарти байналмилали ҷавобгӯ бошад.

Корхонаи мо бо техника ва технолгияи наву замонавӣ таҷҳизонида шудааст, ки он имкон медиҳад, сифати маҳсулот баланд шуда, витаминҳои таркиби маҳсулот бештар нигоҳ дошта шавад.

Бо истифода аз техника ва технологияи муосир корхона ҳангоми истеҳсоли маҳсулот аз консервантҳо истифода намебарад ва мӯҳлати нигоҳдории маҳсулот дарозтар карда мешавад.

Истифода аз техника ва технологияи нави замонавӣ инчунин имкон фароҳам меорад хароҷотҳои истеҳсолии корхона камтар ва ҳосилнокии меҳнат баландтар бардошта шавад. Дар натиҷа корхона метавонад фоидаи бештар ба даст орад.

Ҳамчунин бо истифодаи аз техника ва технологияи нав партовҳои истеҳсоли камтар шуда, имконияти бештар истеҳсол намудани маҳсулот ба миён омада, корхона ба муҳити экологии ноҳия камтар зарар мерасонад.

Барои амали намудани ҳадафҳои лоиҳа ва иҷрои вазифаҳои гузошташуда, мо бояд аввал корхонаро бо техникаву технологияи нав таҷҳизонем. Бо ин мақсад дар лоиҳаи сармоягузори харидан ва таҷҳизонидани техника ва технологияи муосир пешбини шудааст.

Сипас, коргаронро ба кор кабул намуда, корхонаро бо ашёи хом таъмин намуда, ҷараёни истеҳсолотро оғоз намоем.

Тасвири ҷараёни истеҳсолот. Ҳаногоми ба корхона ворид намудани ашёи хом, аз ҷумла сабзавот, аввал онҳоро ба воситаи мошинаи шустушӯи тоза менамоянд.

Сипас, онҳоро ба навъҳо ҷудо менамоянд. Навъҳои беҳтарини сабзавот барои истеҳсоли маҳсулоти намаккардашуда ва навъҳои боқимонда барои истеҳсоли хамираи помидор ва шарбатҳо истифода мешавад.

Нақшаи истеҳсоли маҳсулоти консервагии аз сабзавот истеҳсолшуда.

Номгӯи маҳсулот	Воҳиди ченкунӣ	Миқдори маҳсулот	
		дар як моҳ	дар як сол
Мураббои сабзигӣ	литр	2200	24200
Шарбати сабзигӣ	литр	2520	28900
Шарбати лаблабу	литр	2300	23600
Хамираи помидор	литр	3000	19500
Помидори намаккардашуда	**литр**	**2460**	**14200**
Бодиринги намаккардашуда	**литр**	**2530**	**17000**
Карами дар сирко хобондашуда	**литр**	**2850**	**26350**

Ҳаҷми истеҳсол ва нархи фурӯши мураббо ва шарбатҳои сабзавоти дар як моҳ

Номгӯи маҳсулот	Нархи маҳсулот (сомонӣ)	Миқдор (қуттии шартӣ)	Маблағи умумӣ (сомонӣ)
Мураббои сабзигӣ	**4,5**	**1000**	**4500**
	8,2	**350**	**2870**
	12,5	**250**	**3125**
Шарбати лаблабу	**3,6**	**1300**	**4680**
	6,5	**350**	**2275**
	10,5	**100**	**1050**
Ҳамагӣ		**3350**	**18500**

Чи тавре ки дар ин чадвал нишон дода шудааст, корхона дар як моъ бо роҳи истеҳсол ва фурӯши мураббо ва шарбатҳои сабзавоти метавонад 18500 сомони даромад гирад.

Истеҳсоли 1000 литр мураббои себӣ

№	Номгӯй	Воҳиди ченкунӣ	Миқдор	Нарх (сомонӣ)	Маблағи умумӣ (сомонӣ)
1	Себ	кг	1850	1	1850
2	Шакар	кг	520	4	2080
3	Зарфи шишагӣ	дона	480	1,3	624
4	Сарпуши металлӣ	дона	480	0,15	72
	ҲАМАГӢ АШЁИ ХОМ				4626
5	Хароҷоти нақлиёт				40
6	Музди меҳнат				110
7	Фонди нафақа				27,5

8	Истеҳлок				5
9	Қувваи барқ				40
	Ҷамъ				222,5
	ҲАМАГӢ				4848,5
10	Андози соддакардашуда 4%				140
11	Андоз аз фурӯши чакана 2%				70
12	Даромаднокӣ				15
	ҲАМАИ ХАРОҶОТ				5073,5
	Коркарди маҳсулот				
13	Мураббои себӣ	литр	1000	5,5	5500

Мавҷуд будани биноҳои истеҳсоли ва ҳолати онҳо.

Масоҳати корхонаи мо 0,6 га заминро дар бар мегирад. Корхона бо биноҳои истеҳсоли пурра таъмин мебошад. Биноҳо ба таъмири асоси эҳтиёҷ доранд.

Таъмини корхона бо қувваи барқ ба таври зарури ба роҳ монда шуда, тамоми биноҳои корхона бо нокилҳои барқии шиддатнокиашон гуногун таҷҳизонида шудааст. Шиддатнокии қувваи барқи ба корхона воиридшаванда 220V-380V-ро ташкил менамояд. Таъминкунандаи қувваи барқ идораи шабакаҳои баркии ноҳияи Муъминобод мебошад. Корхона бо об пурра таъмин буда, таъминкунандаи об идораи таъминоти оби ноҳияи Муъминобод аст.

Ҳисобкунии арзиши аслии маҳсулоти консервагии аз сабзавот тайёршуда.

1	Хароҷоти ашёи хом - ҳамагӣ	26644
2	Хароҷоти нақлиёт	1100
2	Музди меҳнат	1600
3	Фонди нафақа	400
4	Истеҳлок	200
5	Хароҷоти иловагӣ	250
	Ҳамагӣ	30194
6	Андози соддакардашуда 4%	1208
7	Андоз аз фурӯши чакана 2%	604
8	Ҳамаи хароҷотҳо	32006
	Нархи корхона ба як қуттии шартӣ	3сомонию 13 дирам

Нархи пасттарини бозории 1 литр консерваи сабзавоти 4,0 сомониро ташкил менамояд. Истеҳсоли маҳсулоти тайёр 10230 қуттии шарти мебошад. Он гоҳ фоидаи корхона ба сомони 8914 сомони (10230х4,0=40920-32006=8914) баробар мешавад. Аз ин фоида корхона бо меъёри 15% андоз аз фоидаи шахсони ҳуқуқиро месупорад (8914х15%=1338) ва 7576 сомонӣ фоидаи соф ба даст меорад.

Ҳисобкунии арзиши ашёи хом ва маводҳо барои истеҳсоли мураббо ва шарбатҳои сабзавоти дар як моҳ

Номгӯи ашёи хом ва маводҳо	Воҳиди ченкунӣ	Талабот	Арзиши 1 воҳиди шартӣ (сомонӣ)	Маблағи умумӣ (сомонӣ)
Сабзавот	кг	4500	1,0	4500
Шакар	кг	2300	3,0	6900
Сарпуши металлӣ	дона	6200	0,18	1116
Зарфҳои шишагӣ:				
1 литра	дона	2600	1,1	2860
2литра	дона	2400	1,5	3840
3 литра	дона	1200	1,8	216
Ҳамагӣ				19432

Хисобкунии фонди музди мехнат, сом.

Номгуи категорияи кормандон	Барои моҳи май				
	Шумораи кормандон	Маош одам. сом.	Ҳаҷми уммуми маош, сом.	Ҳисобкунӣ ба фондҳо (%)	Ҳамагӣ
Кормандони дастгоҳи идоракунӣ	4	520	2080	541	2621
Кормандони истеҳсолот	9	510	4590	1194	5784
Ҷамъ: музди меҳнати дар як моҳ додашаванда					8405

Тахлили бозор ва фурӯши махсулот

Мизоҷони корхона. Мизоҷони асосии корхонаи мо аҳолии ноҳияи Муъминобод ва дигар ноҳияҳои минтақаи Кӯлоб мебошанд. Инчунин корхонаи мо мақсад дорад бо афзун намудани ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот дар шаҳри Кӯлоб мағозаи махсуси худро кушояд.

Рақибони корхона. Рақибони корхонаи мо ҳамон корхонаҳое мебошанд, ки дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳури ба истеҳсоли маҳсулоти консерваги машғуланд. Таҳлилҳои маркетинг нишон дод, ки рақибони мо дар қиёс бо мо ҳам бартариҳо ва ҳам камбудиҳо даранд. Аксари корхонаҳои бо мо рақобаткунанда дорои таҷҳизоти нави замонавӣ набуда, сифати маҳсулоташон пурра ба талаботи истеъмолкунандагон ҷавоб дода наметавонад. Аз ин рӯ, роҳбарияти корхонаи мо ният дорад бо роҳи харидан ва васл намудани таҷҳизоти нави муосир, ҳам хаҷм ва ҳам сифати маҳсулотро баланд бардорад, то маҳсулоти корхонаи мо нисбати маҳсулоти рақибонамон баландсифат ва то андозае арзон бошад.

Имкониятҳои бозор. Аз рӯи таҳлили муқоисавии рақибон, мизоҷон бо бовари метавон гуфт, ки маҳсулоти истеҳсолкардаи корхонаи мо зуд ба фурӯш рафта, доираи истеъмолкунандагони худро сол аз сол аз ҳисоби гуруҳҳои гуногуни аҳоли васеъ менамояд. Таҳлилҳои маркетинги нишон медиҳанд, ки талаботи аҳолии ноҳия ва дигар нохияҳои ҷумҳурӣ ба маҳсулоти конвервагии аз сабзавот истеҳсолшуда сол аз сол зиёд мешавад. Омили дигари зиёд шудани талабот ба маҳсулоти корхонаи мо суръати баланди афзоиши аҳолии ноҳияи мо ва дигар ноҳияҳои ҳамсоя ба шумор меравад. Барои ҷалби бештари мизоҷон роҳбарияти корхона ба намуди зоҳирии маҳсулот диққати асоси медиҳад, то диққати истеъмолкунандагонро бештар ҷалб кунад. Аз ҷумла, дар рӯи зарфи маҳсулоти тайёр маълумотҳои зерин дарҷ карда мешавад: таркиби маҳсулот, яъне аз кадом навъ сабзавотҳо тайёр шудааст, дорои кадом витаминҳо мебошад, мӯҳлат ва шароити нигоҳдории маҳсулот чи гуна аст. Инчунин суроғаи корхона навишта мешавад, то мизоҷон тавонанд фикру дархостҳояшонро пешниҳод намоянд. Ҳамчунин намуди зоҳирии маҳсулоти корхонаи мо диққатҷалбкунанда мебошад. Барои қулай ва осон будани истифодабарии маҳсулот, корхона онҳоро дар зарфҳои ҳаҷмашон гуногун пешкаши мизоҷон менамояд, яъне дар зарфҳои ҳаҷмашон аз 1 литра то 3 литра.

Идора ва ташкили кор

Ҳайати кормандони корхона

№	Вазифаи ишғол карда	Шумора
1	Директории корхона	1
2	Ҷонишини директор	1
3	Менеҷер	1
4	Муҳосиб	1
7	Кормандони истеҳсолот	9

Шумораи умумии кормандони корхона бо ҳайати роҳбарикунанда дар оғози татбиқи лоиҳа 13 нафарро ташкил дода, пас аз 3 соли татбиғи лоиға ин рақам бояд ба 22 расонида шавад.

Нақшаи молиявӣ

Ҳадафи нақшаи молиявӣ муайян намудани самаранокии лоиҳаи сармоягузории пешниҳодшаванда мебошад.

Нақшаи молиявӣ бо нархҳои ҷорӣ ва бо назардошти таваррум, яъне бо нархҳои қобилияти харидориро ба инобатгиранда, ҳисоб карда мешавад. Чунин тарзи ҳисобкунӣ муқоисаи нишондиҳандаҳои вактҳои гуногунро таъмин карда, имкон медиҳад динамикаи рушди корхона муайян карда шавад.

Корхонаи мо дар фаъолияти хоҷагидории худ ба буҷет андозҳои зеринро месупорад:

- андоз аз фоидаи корхонаҳо - 15%;
- андози соддакарадшуда – 4%;

- андози иҷтимоӣ - 25% аз фонди музди меҳнати кормандони сех. Дар асоси тадқиқотҳои маркетингии гузаронидашуда ва таҳияи нақшаи фурӯши маҳсулот муайян карда шуд, ки маҳсулоти корхона пурра дар бозори дохили фурӯшта мешавад. Дар заминаи фаъолияти корхона дар ноҳия шумораи ҷойҳои нави кори пайдо шуда, сатх ва сифати зиндагии аҳоли баланд хохад шуд.

Нақшаи фурӯши маҳсулоти тайёри корхона

№	Номгӯи маҳсулот	Воҳиди ченкунӣ	Миқдор	Нарх барои (сомонӣ)	Маблағи фурӯш (сомонӣ)			
					сол	моҳ	семоҳа	нимсола
1	Мураббо	литр	24200	4000	96800	8067	24200	48400
2.	Шарбат	литр	52500	2600	136500	11375	34125	68250
3.	Консерваҳо	туб	90000	3000	270000	22500	67500	135000
Ҳамагӣ					**503300**	**41942**	**125825**	**251650**

Арзиши умумии лоиҳа 8000 000 сомонӣ мебошад.

Арзиши маблағҳои худи корхона 200 000 сомониро ташкил карда, сармояи зарури 600 000 сомони аст.

Маблағгузорӣ ба лоиҳаи сармоягузорӣ аз ду сарчашма иборат мебошад:

- маблағҳои худи корхона, ки барои татбиқи лоиҳа ба маблағи 200 000 сомонӣ равона карда мешавад;
- маблағҳои қарзӣ – 600 000 сомонӣ.

Ҳавфҳо ва пешгирии онхо

Ҳар як лоиҳаи нав дар ҷараёни амалишавии худ ногузир ба мушкилоти муайян рӯ ба рӯ хоҳад шуд. Барои ҳар як соҳибкор муҳим он аст, ки чунин мушкилотро пешаки дарк намуда, стратегияи пешгири намудани онро таҳия намояд. Сатхи хавфхоро баогузори намуда, мушкилоти вобаста ба онро, ки корхона метавонад дучори он шавад, муайян кардан зарур мебошад.

Дар ҳолати дарёфти омилҳои манфӣ ва хавфҳои идоранашаванда дар бизнес-нақша сармоягузорон ба ин лоиҳа маблағгузори нахоҳанд кард. Аз ҷониби дигар, муайян намудан ва муҳокима кардани хавфҳо дар бизнес-нақша тахассуси баланди таҳиягаронро нишон дода, боварии сармоягузоронро зиёд менамояд. Бинобар ин муайян кардан ва муҳокима намудани масъалаҳои асоси ва ҳолатҳои хавфнок боиси инкишофи лоиҳаи сармоягузорӣ хоҳад шуд.

Хавфҳо аз ҷониби рақибон, тавассути ҳисобкуниҳои нодуруст дар соҳаҳои маркетинг ва сиёсати истеҳсоли, хатогиҳо дар интихоби кадрҳои роҳбарикунанда пайдо шуда метавонад. Ғайр аз ин, сухтор, заминҷунбӣ, гирдихамоиҳо, корпартоиҳо, ҷанги шаҳрвандӣ, аз ҷониби шарикон иҷро нашудани шартномаҳо, сари вақт ворид нагардидани ашёи хом, қисмҳои эҳтиёти, қувваи барқ, низоъҳои байни милли, тағйирёбии қурби асъор, тағйирёбии нархҳо дар бозор ва ғайра хавфҳое мебошанд, ки ба ҳар як соҳибкор таҳдид мекунанд. Соҳибкор чи қадаре амиктар хавфҳоро муайян ва баҳогузорӣ карда, роҳҳои паст намудани онҳоро муқаррар намояд, ҳамон қадар осонтару самараноктар бизнес-нақшаро иҷро мекунад.

Ҳама гуна намуди фаъолияти соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ бо хавфҳои гуногун алоқаманд мебошанд. Ҳавф зуҳуротест, ки ба соҳибкор ва сармоягузор доимо таҳдид менамояд. Ҳавф унсури ҷудонашавандаи фаъолияти соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ мебошад. Соҳибкор ё сармоягузоре, ки таваккал намекунад фоида гирифтан наметавонад. Аз ин рӯ, вазифаи соҳибкор на дар инкор намудани хавфҳо, балки дар идоракуни онҳо мебошад. Ҳар як корхона ё соҳибкор барои ба даст овардани фоидаи бештар бояд аввал ҳавфҳои ба фаъолияти онҳо таҳдидкунандаро омӯзанд ва сониян роҳҳои паст намудани сатҳи он ҳавфҳоро муайян карда, чораҳои амалӣ андешанд.

Хулоса

Хулоса ман ин лоиҳаро бо мақсаде пешниҳод намудам ки дар ноҳияи Муъминобод як корхонаи истеҳсоли сохта шавад ва якчанд мардуми ин минтақа бо кори доими таъмин карда шавад. Бисёре аз аҳолии ин минтақа муҳоҷир мебошад баъд аз ташкили ин лоиҳа метавонанд дар давлати худ дар минтақаи худ кору фаъолият машғул шавад.

Ин лоиҳа метавонад тамоми ин минтақаро бо маҳсулоти коркардашудаи меваю сабзавоти хушсифат таъмин намояд.

Соҳибкорони ин минтақа метавонанд фоидаи зиёдеро ба даст биёранд ваба буҷети давлат ҳам фоида мешавад.

«DUSHANBE HOSTEL»

Нурмаҳмадов З.М.
Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон

Бизнеснақшаи «Dushanbe Hostel» меҳмонхона, мебошад. Дар замони ҳозира хостелро ба маънои яке аз меҳмонхонаҳои аз ҳама арзон ва самаранок, ки дар ин ҷо ба саёҳон - мизоҷон ба нархи нисбатан барои зисти шабонарӯзӣ имконият медиҳад, мефаҳманд. Тарҷумаи таҳтуллафзии «Hostel» маънои хобгоҳ, маъвои ҷавонон (молодежный приют) – ро дорад.

Чи тавре, ки дар шароити муосирӣ хоҷагии ҷаҳонӣ мушоҳида менамоем сатҳи зиндагии мардумони кишварҳои ҷаҳон рӯз аз рӯз бо суръат афзуда истодааст. Шумораи зиёди аҳолӣ имкониятҳои мувофиқи сайёҳат карданро доранд, алалхусус саёҳат ба Ҷумҳурии Тоҷикистонро. Вале наҳамаи сайёҳон ба худ имконияти дар меҳмонхонаҳо ҷойгир шуданро доранд. Аз ин сабаб онҳо дар мамлакатҳои хориҷ дар меҳмонаҳои «Hostel» ҷойгир мешаванд. «Hostel» - ин намуди меҳмонхона дар байни донишҷӯён ва бисёре аз сайёҳони на он қадар сарватманд, ки мустақилона сайёҳат менамоянд, маъруф аст. Дар шаҳри Душанбе ин намуди меҳмонхона шумораашон хеле кам (2 - то) мебошад.

Афзалияти ташкили ин шакли бизнес.

«Hostel» - дар шароити имрӯза махсусан дар бозори хизматии муосири меҳмонхонаҳо ҳамчун хизматрасонии нав ва самараноку оянддор ба ҳисоб меравад.

Айни замон суоле ба вуҷуд меояд, ки ташкилу густариши ин гуна хизматрасониҳо дар иқтисодиёти кишварҳои ҷаҳон ва алалхусус ҶумҳурииТоҷикистон ба мақсад мувофиқ дониста мешавад ва ё не? Оиди саволи мазкур мехоҳам бо воситаи муарифии мавзӯи мазкур фикру ақидаҳоямро баён намоям.

Ба қатори дастовардҳои асосии ин самти хизматрасонӣ дохил мешаванд:

1. Қадамҳои нахустини ташкил намудани соҳаи мазкур ва ба бозори ҷаҳони ворид гардидани он;
2. Хароҷотҳои наон қадар бузург барои дастгирии бизнеси мазкур;
3. Ба таври ҷори намудани навовариҳо, доими ташаккул додани соҳаи хизматрасонии «Hostel» дар иқтисодиёти кишвар;
4. Ба даст ории шумораи бузурги истифода барандагониин гунахизматрасони дар кишвар;

Хулоса

Бо ин мақсад бояд қайд намоям, ки дар шароити имрӯзаи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ташкилу густариши соҳаи хизматрасонии «Hostel» имконият ва шароитҳои зарурӣ мавҷуд ҳастанд. Дараҷаи арзиши хизматрасонии меҳмонхонадорӣ дар кишварамон ниҳоят баланд мебошад, ки ин ҳолат айни замон боиси паст рафтани ташрифи саёҳон (махсусан саёҳоне, кидараҷаи сатҳи зиндагии миёнаро соҳиб мебошанд новобаста аз дараҷаи тараққиёти иқтисодии кишварашон) ба кишварамон дониста мешавад.

Маркази ташкили ин гуна хизматрасониҳо бевосита дар минтақаҳои намоёни кишвар амалӣ мегарданд, яъне интихоби мавқеи ташкилёбии ин гуна хизматрасониҳо бояд дар ҷойҳое бошанд, ки диққати аҳолиро ба худ ҷалб карда тавонанд.
Бахши туризми Кумитаи ҷавонон, варзиш ва саёҳии кишвар дар дар шароити имрӯза баҳри босамар ва босифат мавриди амал қарор додани сиёсати давлатӣ дар соҳаи туризм ва беҳтар сохтани фазои фаъолият дар ин самти муҳими иқтисодӣ корҳои муайяни зиёдеро ба сомон расонида истодааст.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки сол то сол тавассути иштирок дар намоишгоҳ ва дигар чорабиниҳои бонуфузи байналмилалӣ, мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бозори ҷаҳонии туристӣ қавӣ мегардад.

Дар давраи семоҳаи аввали 2013 ба кишвар 191 ҳазору 276 нафар шаҳрванди хориҷӣ ташриф оварданд. Аз ин нишондод 151 ҳазор 708 нафарашон ба ҳайси турист арзёбӣ мегарданд. Ин шумора нисбат ба ҳамин давраи соли 2012, ба 91 ҳазору 708 нафар зиёд мебошад.

Дар ин асос бояд қайд намуд, ки шумораи ташрифоаварандагони саёҳӣ дар кишварамон давра ба давра афзун мегардад. Бинобар ин барои мувофиқи мақсад ташкил ва густариши соҳаи туризми байналхалқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбурди фаъолияти чунин меҳмонхонаҳо ба мақсад мувофиқ дониста мешаванд.

СТУДЕНЧЕСКИЙ ПОРТАЛ

Раджабов А.,Абдуллаев Р.
РТСУ, Душанбе, Таджикистан

Аннотация

Целью данного проекта является создание Студенческого портала, с помощью которого студентам будет легче находить нужную им информацию.

Введение

Большее время студентов тратится на поиски информации. Следующие пункты студенческого портала помогут решить несколько проблем.

Пункт Университеты:

После окончания школы абитуриентам сложно определится со специальностью и ВУЗом. Они не знают в каком Университете какая система образования и какие привилегии. Чтобы определиться с ВУЗом им приходится войти в каждый сайт ВУЗов чтобы узнать какие факультеты имеет данный ВУЗ, Правила приема, Основные образовательные программы и т.д.

Пункт Библиотека:

Большинство ВУЗов производят свои Учебники для студентов, но некоторым студентам не хватает учебников или же некоторым удобнее использовать учебники в электронном виде. В интернете очень трудно найти эти учебники либо их вообще нет.

Пункт Курсы:

В Душанбе существует много курсов, но про них мало кто знает. Также существуют много онлайн курсов, про которых студенты не знают такие как Академия Хана, Coursera, Codecademy, Интуит и т.д.

Пункт Блог:

Малый обмен опытом студентов разных ВУЗов.

Пункт Софт:

С интернета можно скачать софт из многих сайтов, но это небезопасно и тратится много времени. Мы хотим расположить весь софт, который нужен студентам в одну вкладу. Студент может безопасно скачать нужный ему софт и сэкономить время.

Пункт Газета:

В каждой стране, городе есть несколько ВУЗов, каждый из которых имеет свою уникальность. Например, в городе Душанбе есть примерно 6-7 университетов и институтов (РТСУ, МГУ (филиал), Национальный университет Таджикистана, Медицинский Институт Таджикистана имени Абуали ибн Сино и т.д.). Но мы, являясь студентами РТСУ, не имеем полной или даже неполной информации о других ВУЗах города. Студенты разных университетов не знают о студенческой жизни друг друга, о

способах их самообразования, о возможностях других ВУЗов. Именно это и является главной проблемой.

Обдумав эту проблему, на ум пришла идея создания газеты. Эта газета станет мостом для общения студентов.

Чтобы решить все эти проблемы мы хотим создать Студенческий портал “IamStudent”.

Целью данного проекта является:

- Объединение всей нужной студенту информации в одном сайте.
- Создание онлайн библиотеки авторов таджикских учебников.
- Объединение всех существующих курсов города Душанбе в одном сайте.
- Создание студенческой газеты и информирование о происходящем внутри стен учебных заведений.

Задачи (основные шаги):

- Создать сайт
- Купить необходимую технику (Сканер, Ноутбук и т.д.)
- Наем работников (администратор сайта, журналисты и т.д)
- Сбор и пополнение контента сайта
- Запуск сайта в сети интернет
- Реклама сайта
- Подготовка отчета

График реализации проекта:

План действий	1-я н.	2-я н.	3-я н.	4-я н.	5-я н.	6-я н.	7-я н.	8-я н.
Покупка домена и хостинга	✓							
Создание сайта	✓	✓	✓					
Найти работников			✓					
Собрать контент				✓	✓	✓		
Нахождение администратора			✓					
Реклама сайта						✓	✓	
Подготовка отчета							✓	✓

Ожидаемые результаты

В результате реализации проекта мы ожидаем объединения студентов разных ВУЗов, про информирование о происходящем в мире студентов, так как самым активным пользователем сети интернет является молодежь.

WONDERFUL EGG

Rashidov R.
From region of Jilikul

Wonderful egg

Welcome to my name is Rejep. The name of my project is “Wonderful Egg”. Firstly I am going to give information about ostrich then about my project. My project is discovered due to some problems of daily life. The problems that were unsolved found their solution. Ex:

1) Dangers of insects for human (spiders).
2) Putting ourselves into harm trouble by using chemical substances.
3) Loosing more time cleaning high buildings.

The aim of my project is to keep away buildings from spiders and some insects by using an ostrich egg. Ostrich is one of the biggest birds in a world. Their eggs are known as the biggest egg species. An ostrich egg consists of some characteristics. The egg of ostrich has the mass of 1-2 kg. An ostrich egg measures approximately 6 inch in length and 15-16 inch in circumference.

Relation between eggs of chicken and ostrich are that 25 or 30 eggs of chicken can be one egg of ostrich and it will be a good food for 18-20 people. Also ostrich egg is the source of proteins and vitamins. The main characteristic of egg is annihilating spiders and some insects. When we keep it in dry place, in room temperature after a long time it lose water in it. After that egg becomes spoiled it starts to odor. Human body cannot perceive it whereas spiders and some insects can. Spiders and insects keep themselves away from bad odor of ostrich egg. This odor will not annoy human body. One egg of ostrich can effect approximately for 20-25 m^2. From the odor of egg spiders cannot lay web.

400 years ago architect Sinan used it in constructing the mosque Sulaymoniya in Osman imperia.

I made experimentation. I collect some spiders and insects and we took them in one place with egg. In one week I absorbed that insects getting away from egg.

Where do ostriches live?

Wild ostriches live in the dry, hot savannas and woodlands of Africa. They once roamed all over Asia, Africa and the Arabian Peninsula, but because they have been hunted so extensively, wild ostriches' range has been reduced to sub-Saharan Africa, according to the University of Michigan Museum of Zoology. However, ostriches can be found in captivity all over the world.

What do ostriches eat?

Ostriches are omnivores, which means they eat both vegetation and meat. Although they prefer plants — especially roots, seeds and leaves — they also eat locusts, lizards, snakes and rodents, according to the San Diego Zoo. They also eat sand and pebbles, to help grind up their food inside their gizzard, which is a small pouch where food is crushed and ripped up before it reaches the stomach.Ostriches don't need to drink water; they get all the water they need from the plants they eat. However, they do drink if they come across a watering hole.

Ostrich eggs & baby ostriches

Ostrich eggs are 6 inches (15 cm) in diameter and can weigh up to 3 lbs. (1.3 kg). Eggs are laid in a communal nest called a dump nest, which can hold about 60 eggs at one time. Males, as well as females, sit on the eggs until they hatch, which can take 42 to 46 days.

Ostrich offspring are larger than any other bird baby. At birth, chicks can be as big as chickens. The males and females share the responsibility of taking care of the young, according to the San Diego Zoo. During an attack, the male tries to lure the predator away from the chicks while they run for cover with the female.

By six months, a chick is almost at its full-grown height; at 3 or 4 years, it will reach maturity. Anostrichcanlive 50 to 75 years.

Nutritional Facts on Ostrich Eggs

Ostrich eggs are the largest laid by any bird. They measure approximately 6 to 7 inches in length and as much as 18 inches around. Ostrich were first imported to the United States in the 1880s. The breeding industry surged in the 1980s, and as of 2002, there were 1,600 ostrich ranches in the United States providing meat, feathers, hides and eggs to consumers.

Serving Comparisons

No one individual is ever likely to eat an entire egg in one sitting, as one ostrich egg is roughly the equivalent of 24 chicken eggs, according to the Wellsphere website.

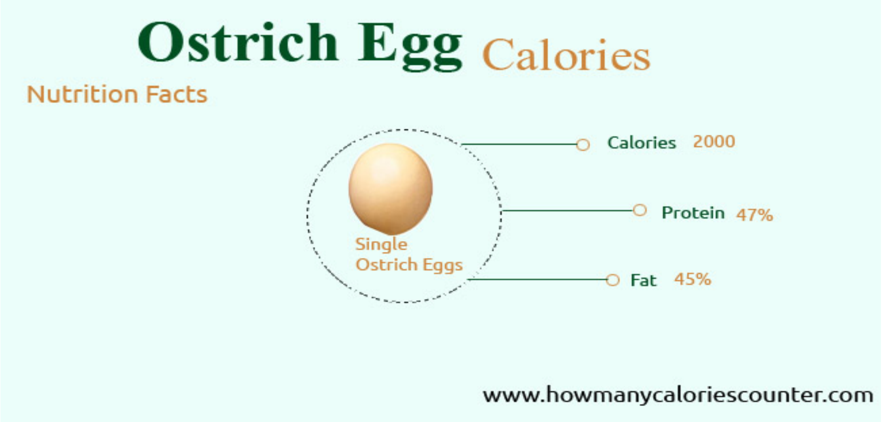

Calories

A serving of ostrich egg equal to one chicken egg contains 83 calories, six more than an average-sized chicken egg. An entire ostrich egg contains approximately 2,000 calories, notes Wellsphere. Both types of eggs are approximately 47 percent protein and 45 percent fat.

Vitamins

According to the Mazuri website, an ostrich egg contains 16.29 IU/g vitamin A, while a chicken egg contains 20.5 IU/g. There is an even greater difference in vitamin E content: 39.95 IU/g in a chicken egg but only 15.31 IU/g in an ostrich egg. However, ostrich eggs are a good source of thiamine.

Working Principles

Conclusion

By the help of our experiment we proved that the ostrich’s egg has some smell that keep’s away the spiders and by the way we can use it as decoration for a building.
We can use the egg of ostrich’s approximately 30-40 years.

رشد اقتصاد افغانستان و تاجیکستان توسط دانشجویان دانشگاه تکنالوجی تاجیکستان

РУШДИ ИҚТИСОДИ АФҒОНИСТОНУ ТОҶИКИСТОН ТАВВАСУТИ ДОНИШҶУЁНИ ДОНИШГОҲИ ТЕХНОЛОГИИ ТОҶИКИСТОН

هدف عمومی

وسیع ساختن تجارت میوه خشک و پل ارتباط تجارتی بین دو کشور افغانستان و تاجکستان. عملی ساختن تجارت پیشه های جدید دانشگاه تکنالوجی تاجکستان جوانان نو کار و پر تلاش که لیاقت دارند اما شرایط ندارند به کمک دانشگاه تکنالوجی تاجکستان شرایط را مهیا خواهم کرد.

Ҳадафи умуми

Васеъ сохтани тиҷорати меви хушк ва пули иртиботи тиҷоратӣ юбайни ду кишвар Афғонистону Тоҷикистон.

Амали сохтани тиҷоратпешаҳои ҷадиди ДТТ ҷавонони навкор ва пурталош, ки лаёқат доранд, аммо шароит надоранд ба кумаки ДТТ шароитро муҳаё хоханд кард.

هدف:

چنانچه برای همه هویدا هست که میوه های خشک برای سلامتی مفیداند میوه های خشک اثرات درمانی موثر و مفید دارند. بدون اینکه عوارض جانبی داشته باشند مغزی هستند و انرژی لازم را برای بدن تامین میکند. در حقیقت میتوان گفت میوه های خشک مانند یک کپسول طبیعی برای حفظ سلامتی بدن عمل میکند. و همچنان میوه خشک بازار جهانی داشته با سرکردن تجارت میوه خشک توسط دانشجویان افغان که در کشور دوست تاجکستان در ادامه تحصیل در رشته اقتصادیات جهان هستند همراه با جوانان تاجسکتان که همچنان انها در ادامه تحصیل در رشته اقتصادیات جهان میباشند.میتوانیم با همکاری دوجانبه رشت یا وسیع سازی تجارت میوه خشک افغانستان و تاجکستان را جهانی سازیم در قدم اول این تجارت بین افغانستان و تاجکستان صورت خواهد گرفت و بعدا کشورهای دیگری را هم مدنظر داریم و مرکز اصلی ان در دانشگاه تکنالوجی تاجکستان خواهد بو

Ҳадаф:

Чунончи барои ҳама ҳувайдо аст, ки меваҳои хушк барои саломати муфиданд. Меваҳои хушк асароти дармонӣ муассир ва муфид доранд. Бидуни ин ки авориси ҷониби дошта бошанд, мағзи хастанд ва қувваи лозимаро барои бадан таъмин мекунанд. Дар ҳақиқат метавон гуфт, ки меваҳои хушк монанди якапсул табии барои ҳифзи саломатии бадан амал мекунад ва ҳамчунон меваҳои хушк бозори ҷаҳони дошта, бо сар кардани тиҷорти меваи хушк таввасути донишҷуёни афғон, ки дар кишвари дуст Тоҷикистон дар идомаи таҳсил дар ритаи иқтисодиёти ҷаҳон ҳастанд ҳамроҳ бо ҷавонони Тоҷикистон, ки ҳамчунон дар идомаи таҳсил дар риштаи иқтисодиёти ҷаҳон мебошанд, метавонем бо ҳамкории дуҷониба рушд ё васеъсози тиҷорати меваҳои хушк Афғонистону Тоҷикистонр ҷаҳони созем. Дар қадами аввал ин тиҷорат байни Афғонистон ва Тоҷикистон сурат хоҳад гирифт. Баъдан кишварҳои дигарероҳам мадди назар дорем. Маркази аслии он дар ДТТ хоҳад буд

پلان

بروری کار امدن این پروژه ما میتوانیم به همکاری ریس دانشگاه با مسولین گمرکات کشور جمهوری تاجکستان در مورد اجازه نامه و فعالیت های رسمی ان ملاقات و تبادله نظر نماییم و یک پلان خوبی برای شروع کردن پروژه تجارتی در دست داریم .

ارزشهای پروژه

1. اشنایی با اشخاص تجارت پیشه

2. رشت استعدادهای تجارتی
3. سطح بلند بردن تجارت به سطح منطقه و جهان
4. یک تجارت حلال و پر درامد
5. گسترش تجارت میوه خشک و بدست گرفتن بازار تجارت میوه خشک تاجستان و افغانستان
6. این پروژه تجارتی برعلاوه کمک و همکاری جوانان تجارت پیشه داشته ارزشهای قابل ملاحظه برای دانشگاه هم خواهد بود.

Арзишҳои лоиҳа:

1. Ошнои бо ашхоси тиҷоратпеша.
2. Рушди истеъдодҳои тиҷоратӣ.
3. Сатҳи баландбурдани тиҷорат ба сатҳи минтақаву ҷаҳон
4. Як тиҷорати ҳалол ва пурдаромад.
5. Густариши тиҷорати меваҳои хушк ва бадаст гирифтани бозори тиҷорати меваҳои хушки Тоҷикисону Афғонистон.
6. Ин лоиҳаи тиҷоратӣ бар илова кумак ва ҳамкории ҷавонони тиҷоратпеша дошта арзишҳои қобили мулоҳиза барои донишгоҳҳам хоҳад дошт.

مصارف پروژه

1	اداره	دانشگاه تکنالوجی تاجیکستان
2	جواز کار	1200$
3	انترنت	200$
4	تمام وسایل مورد نیاز دفتر	2000$
5	میز کرسی	1000$

Масрафи лоиҳа

1	Идора	ДТТ
2	Иҷозатнома	1200$
3	Интернет	200$
4	Тамоми масоили мавриди ниёзи корхона	2000$
5	Мизу курси	1000$

عایدات

عایدات این پروژه قسمی که در افغانستان و کشورهای جهان معلوم هست این تجارت عایدات قابل ملاحظه بدست می آید. طور مثال یک کیلوگرام مویض و یا کشمش در افغانستان 20 سامانی میباشد و در تاجکستان 35 سامانی به فروش میرسد اگرما در یک کیلوگرام مویض 10 سامانی فایده بدست بیاوریم در یک تن 10000 سامانی فایده بدست میاید.

1 خرید (20000) 2 فروش (35000) 3 فایده (10000)

Даромад ва фоида

Даромади ин лоиҳа қисме, ки дар Афғонистон ва кишварҳои ҷаҳон маълум аст ин тиҷорат даромади қобили мулоҳиза ба даст меояд.

Таври мисол 1кг мавиз ё кишмиш дар Афғонистон 20 сомонӣ дар Тоҷикистон 35 сомонӣ ба фуруш мерасад.

Агар мо дар 1 кг мавиз 10 сомонӣ фоида бадаст орем, дар як тонна 10000 сомонӣ фоида ба даст меояд.

Харид 20000 сомонӣ

Фуруш 35000 сомонӣ

Фоидаи ба даст омада 10000 сомониро ташкил медиҳад.

БИЗНЕС-НАҚШАИ БУНЁДИ ГАРМХОНА

Саидова С., Абдулфайзов А.А.

Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

1.Резюме

Корхона: ҶДММ «Сабз»

Номи лоиҳа: Бунёди гармхона

Суроға: н. Ваҳдат, деҳаи Оби шифо (Комунизм)

Телефон: 8 (38) 2 41 22 25

Факс: 8 (38) 2 41 10 01 ва 8 (38) 2 4110 02

Роҳбари корхона: Саидова Сурайё

Нархи умумии лоиҳа: 1539502 сомонӣ

Маблағҳои хусусӣ ба лоиҳа гузошташуда: 1539502 сомонӣ

Маблағҳои карзи: нест

Маҳсулоти истеҳсолӣ:Парвариш ва истеҳсоли маҳсулоти аграрӣ

Мақсади лоиҳаи пешниҳодгардида ва ҷои иҷрои он: Мақсади асосии таҳияи бизнес – нақша бунёди гармхона барои парвариши маҳсулоти полезӣ мебошад. Корхона (гармхона) - и оянда ба ҳамаи талаботи давраи муосир ҷавобгу буда, тавассути технологияи замонавӣ маҳсулоти полезӣ парвариш карда мешавад. Корхонаи мазкур дар ноҳияи Вахдат деҳаи Оби шифо (Коммунизм) ҷойгир аст.

Натиҷаи амалӣ гаштани лоиҳа: Мавзеи мазкур дорои оби гарми табии аст, ки оби гарми он аз замин тақрибан бо харорати 80^0С мебарояд ва барои гармхонаи мо хеле мусоид аст. Дар н. Ваҳдат феълан якчанд гармхонаҳои хонаводагӣ мавриди амал қарор доранд, аммо бартарии гармхонаи мо дар он аст, ки системаи гармкунанда (отопление) – и он бе харҷи сузишворӣ бароҳ монда шуда, арзиши маҳсулоти полезӣ нисбатан арзонтар мегардад.

Гузариш ба иқтисодиёти бозоргонӣ аз ширкат баланд бардории самаранокии истеҳсолот, рақобатпазирии маҳсулот ва хизматрасониро дар асоси ворид намудани илм ва технологияи пешрафта, шакли самаранокии хоҷагидорӣ, идораи истеҳсолот ва фаъолкунии қобилияти соҳибкориро талаб мекунад.

Корхонаи мазкур имконият медиҳад, ки на танҳо ахолии н. Вахдат, балки қисмати ш. Душанбе ва бархе аз ноҳияҳои тобеъро дар фасли замистон бо хама маҳсулоти дар шароити гармхона парвариш шаванда таъмин намояд.

2. САҲМИЛОИҲАДАРИҚТИСОДИЁТ

Самаранокии иқтисодии лоиҳа дар ҳалли чунин масъалаҳо саҳм мегирад:

1) истехсоли махсулоти полезӣ;

2) таъсис додани ҷойҳои нави корӣ;

3) таъмини аҳолӣ бомахсулоти ватанӣ;

4) кафолати ба даст овардани фоида;

5) ғани гардонидани буҷаи маҳалию ҷумҳуриявӣ.

3. НАҚШАИ МАРКЕТИНГӢ

Маркетинг – ин фаъолияти соҳибкорӣ дар соҳаи бозор, ки бо роҳи мубодила талаботи харидоронро қонеъ менамояд, аз ин ру дар хар як корхона ё ширкат маркетолог фаъолият мебарад. Фаъолияти маркетолог пеш аз хама барои пешрафти корхона ё ширкат ёрирасон аст. Вазифаи маркетолог ин бо роҳҳои гуногуни таблиғотӣ пешкаш намудани маҳсулот ба мизоҷон аст. Феълан дар шароити рақобати бозор ҳар як маркетолог бояд харакат намояд, ки мавқеи маҳсулоти хоҷагиашро мустаҳкам

намуда, рақобатпазириашро таъмин намояд.Мувофиқи тадқиқоти тиббӣ талабот ба маҳсулоти полезӣ аз рӯишумораи аҳолӣбаҳарякнафардарякшабонарӯз (сол) муайянкардамешавад.

Ҷадвали 1.Динамикаи шумораиахоли ш. Душанбе ва нохияхои тобеъ дар солҳои 2013-2014

Минтақаҳо	2013 хазор нафар	2014 хазор нафар
Шахри Душанбе	**764,3**	**775,8**
Ш. Ваҳдат	**297,1**	**303,0**
Шаҳри Турсунзода	49,6	50,9
Шаҳри Роғун	14,8	15,6
Ноҳияи Ҳисор	259,3	265,9
Ноҳияи Варзоб	69,2	70,9
Ҳамаги	1454,3	1482,4

Аз рӯи маълумотҳои чадвали 1 маълум гардид, ки шумораи ахолии ш.Душанбе ва шахру нохияхои тобеъ дар соли 2013-1454,3 хаз.нафар, дар соли 2014-1482,4 хаз.нафарро ташкил дод. Шумораи ахолии ш. Вахдат бошад, дар соли 2014 ба 303,0 хаз.нафар баробар аст.

РАҚИБОНИ АСОСИИ ГАРМХОНА, КИ ДОХИЛ ВА БЕРУН АЗ КИШВАР ҶОЙГИРАНД ВА ДАР БОЗОРИ ДОХИЛИИ ТОҶИКИСТОН ФАЪОЛИЯТ МЕКУНАНД

Ҷадвали2.

Р/т	**Номи ширкат**	**Мавқеи ҷойгиршавӣ**
1	Гармхонаҳои хонаводагӣ	НТҶ
2	Гармхоанҳои ҷамъиятӣ	НТҶ
3	Маҳсулоти воридотӣ	Ҷ.И. Покистон, Ҷ.И. Эрон, Хитой, Узбекистон ва ғ.

Ҷадвали 3. Меъёрҳои асосӣ ҳангоми харидори намудани маҳсулоти полезӣ

№	**Номгӯ**	**меъёри асосӣ, %**				Ҳамагӣ, %
		Навъи якум (сифати олӣ)		**Навъи дуюм**		
		Чинишҳои аввала	**Чинишҳои охир**	**Чинишҳои аввала**	**Чинишҳои охир**	
1	Помидор	40	20	25	15	100
2	Бодиринг	40	20	25	15	100
3	Қаламфури булғорӣ (балгарский)	40	30	20	10	100
4	Боимҷон	45	25	15	15	100
5	Гулкарам	40	20	25	15	100
6	Турби сурх (редиска)	45	20	20	15	100
					Давоми ҷадвали 3	
7	Гашнич	40	25	20	15	100

8	Шибит (укроп)	40	20	25	15	100
9	Пиёзи сабз	45	30	15	10	100
10	Петрушка	40	20	20	20	100
11	Шулха (шавель)	45	20	25	10	100
12	Барги хуриш	40	25	25	10	100
13	Райҳон	45	25	20	10	100

Ҷадвал 4. Ҷойҳои дастраскунӣ

№	Номгӯ	Шабакаи дастраскунӣ,%			Ҳамагӣ,%
		Бозорхо	Супермаркетхо	Дигар ҷойҳо	
1	Помидор	55	25	20	100
2	Бодиринг	55	20	25	100
3	Қаламфури булғорӣ (балгарский)	55	25	20	100
4	Боимҷон	50	20	30	100
5	Гулкарам	50	25	25	100
6	Турби сурх (редиска)	55	25	20	100
7	Гашнич	50	25	25	100
8	Шибит (укроп)	55	20	25	100
9	Пиёзи сабз	50	25	25	100
10	Петрушка	55	20	25	100
11	Шулха (Шавел)	50	25	25	100
12	Барги хуриш	55	20	25	100
13	Райҳон	60	25	15	100

Дар ҷадвали 4 маълумот оиди ҷойҳои дастраскунии махсулоти полезӣ оварда шудааст. Аҳолӣ махсулоти полезиро бисёртар аз бозорҳо, марказҳои савдова хатто аз дуконхои дохили кучаҳо дастрас карда метавонанд.

4. НАҚШАИИСТЕҲСОЛӢ

Нақшаи истеҳсолӣ дар худ ҳаҷми истехсоли махсулот, суръати афзоиши он, номгӯ ва намуди махсулот, ки дар асоси иқтидори истеҳсоли бояд ба роҳ монда шавад, дар бар мегирад. Дар қисмати мазкур самаранок истифода бурдани сармоя, фондҳои асосӣ ва афзоиши истехсолот дарҷ гардидааст. Инчунин номгӯи таҷҳизоти зарурӣ дар ҳамин бахш нишон дода шудааст, ки дар ҷадвали зерин оварда шудааст.

Ҷадвали 5. Номгӯи нақлиёт,таҷҳизотва асбобу анҷоми харидашуда

№	Номгӯитаҷҳизот	Муҳлати истифодабари и воситаҳо (сол)	Микдор (дона)	Арзиши як воҳид (сомонӣ)	Ҳамагӣ (сомонӣ)
1	Бинои анбор барои нигоҳдории воситаҳо	20	1	45810	45810
2	Трактор	10	2	50400	100800
3	Воситаи нақлиёти хурди боркаш “Портер”	10	1	41230	41230
4	Ҷуфт	10	2	18900	37800
5	Чизил	10	2	18900	37800
6	Кучат шинонак	10	1	22050	22050
7	Ароба (телешка)	10	1	12600	12600
8	Системаи гармкунанда	5	7	16690	116830
9	Системаи об	3	7	8505	59535
10	Дорупошак	7	1	3720	3720
11	Олоти ҳамворкунанда	10	1	8956	8956
12	Кафшеркунаки баркӣ	5	3	3150	9450
13	Арраи оханбури (Балгарка)	2	5	400	2000
14	Барма (шруб маҳкамкунак)	2	10	250	2500
15	Тарозу	2	10	700	7000
16	Мебел	5	10	800	8000
17	Компютер	5	5	2000	10000
18	Дигар воситаҳо				35000
19	Асбобҳои рузғор, аз ҷумла: Бел Каланд Хоркаш Бели новак Дос Обпошак Сател		 20 20 10 10 10 10 20	 10 75 10 15 7 45 8	 200 1500 100 150 70 450 160
	Ҳамагӣ			**255231**	**563711**

Дар шароити муосир барномаи истеҳсолӣ дар асоси чунин маълумотҳо муайян карда мешавад:

- ҳаҷми талабот ба маҳсулот;
- иктидори истеҳсолӣ.

Зери иктидори истехсолот - имконияти солонаи истеҳсоли маҳсулот аз руи шакл ва анвоъи накшавӣ, ҳангоми пурзур намудани дастгоҳ ва майдони истеҳсолӣ аз ҳисоби ташкили шароити техникӣ ва истифодаи технологӣ фахмида мешавад.

Ҷадвали 6. Реҷаи қабулшудаи вақти кори гармхонаи лоиҳавӣ

Миқдори баст	Миқдори соатҳои корӣ дар як баст, соат	Миқдори гурӯҳи кори	Шумораи моҳҳои корӣ дар як сол
1	8	1	10

Нақшаи ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти полезӣ

Ҷадвали 7.

№	Номгӯи махсулотҳо	Масоҳати чудошуда барои маҳсулот	Микдори чамъоварии маҳсулот аз 1 садяк	Микдори чамъоварии ҳосил аз садяки дода шуда	Микдори чиниши ҳосил 1 маротиба	Микдори чиниш аз як ҳосил	Хамаги чиниш аз як ҳосил
1	Помидор	20 садяк	16 сентнер	320 сентнер	342 сентнер	15 маротиба	5130 сентнер
2	Бодиринг	20 садяк	16 сентнер	320 сентнер	342 сентнер	15 маротиба	5130 сентнер
3	Каламфури булғорӣ	20 садяк	8 сентнер	160 сентнер	182 сентнер	15 маротиба	2730 сентнер
4	Боимчон	15 садяк	15 сентнер	225 сентнер	247 сентнер	8 маротиба	1976 сентнер
5	Гулкарам	20 садяк	6 сентнер	120 сентнер	142 сентнер	5 маротиба	710 сентнер
	Ҷамъ	95 садяк	61 сентнер	1145 сентнер маҳсулот	1255 сентнер маҳсулот дар як чиниш		15676 сентнер маҳсуло т аз як ҳосил

Мувофиқи ақидаи олимони соҳаи аграрӣ ва тадқиқоти дар таҷриба гузаронида шуда маълум гардид, ки навъи помидори “белли”, “ голандӣ”, бодиринги навъи “орзу”, “бебистар”, агар ҳамаи ғизонокиашон таъмин бошад ва киштукор, таъмини нуриҳои минералӣ ва дигар маводҳои зарурӣ сари вақт таъмин бошад аз як садяк замин имконияти гирифтани 16 сентнер ҳосилро доранд.

Ҷадвали 8.Нақшаи ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти полезӣ

№	Номгӯи маҳсулот	Масоҳати ҷудошуда барои маҳсулот	Миқдори ҷамъоварии ҳосил аз 1 садяк	Миқдори ҷамъоварии ҳосил аз садяки додашуда
1	Турби сурх (редиска)	5 садяк	1000 банча	5000 банча
2	Гашнич	5 садяк	1350 банча	6750банча
3	Шибит (укроп)	5 садяк	1350 банча	6750 банча
4	Пиёзи сабз	5 садяк	1250 банча	6250 банча
5	Петрушка	5 садяк	1350 банча	6750 банча
6	Шулха (шавель)	5 садяк	1200 банча	6000 банча
7	Барги хӯриш	5 садяк	1000 банча	5000 банча
8	Райҳон	5 садяк	1000 банча	5000 банча
Ҷамъ:		**40 садяк**	**8300 банча**	**47500 банча**

Ҷадвали 9. **Ҳисоби хароҷоти масолеҳ барои сохтмони як гармхона дар масоҳати 20 сот. замин (сомонӣ)**

Номгӯи масолеҳҳо	Нархи як воҳид	Воҳиди масолеҳи сарфшуда	Ҳамаги хароҷот барои масолеҳ
Арматур	3150	6,5 тонн.	20475
Электрод	27	45 пачка	1228,5
Семент	44	20 лимча	880
Сим	5,2	487,5 кг.	2535
Плёнка	20	260 кг.	5200
Қубури андозаи 32	10	325 метр	3250
Дигар намуди хароҷоти сохтмонӣ			3800
Ҳамагӣ			37368,5

Ҷадвали 10. Ҳисоби хароҷоти масолеҳ барои сохтмони ҳафт гармхона (иборат аз 20 садяк ё 0,2 га.) дар масоҳати 1,4 га. замин (сомонӣ)

Номгӯи масолеҳҳо	Ҳамаги хароҷот барои масолеҳи 1 гармхона	Шумораи гармхонаҳо	Ҳамагӣ хароҷот барои гармхонаҳо
Арматур	20475	7	143325
Электрод	1228,5	7	8599,5
Семент	880	7	6160
Сим	2535	7	17745
Плиёнка	5200	7	36400
Кубури андоза. 32	3250	7	22750
Дигар намуди хароҷоти сохтмонӣ	3800	7	26600
Ҷамъ:			**261579,5**

Ҷадвали 11. Ҳисоби хароҷоти маводҳо (хароҷоти ҷорӣ)

Номгӯимаводҳо	Меъёри масрафи маводҳо	Хароҷот барои як воҳид (сомонӣ)	Хароҷоти ҷорӣ барои як гармхона (сомонӣ)	Шумораи умумии гармхонаҳо	Ҳамаги хароҷотбарои ҳамаи гармхонаҳо (сомонӣ)
Тухми			3500	7	24500
Нуриҳои минералӣ	50кг	3,5	175	7	1225
Витамин	139 қутӣ	2	278	7	1946
Захр барои ҳашарот			230	7	1610
Ҳамагӣ			4183	28	29281

Аз ҷадвали 11 бар меояд, ки ҳамагӣ хароҷоти маводҳо барои парвариши маҳсулоти полезӣ дар майдони 20 садяк 4183 сомонӣ ва дар ҳамаи гармхонаҳо бошад 29281 сомониро ташкил медиҳад.

Ҷадвали 12. Ҳисоби хароҷоти қувваи барқ барои соли 2015

Номгӯи таҷҳизот	Иқтидори муҳаррик, Квт/соат	Давомоти кори таҷҳизот, соат	Миқдори муҳарик-ҳо	Сарфи қувваи Барқ барои як моҳ	Арзиши кувваи барқбарояк кКвт/соат	Хароҷотбар оиистифода бариниқувва ибарқдар як моҳ	Хароҷот барои истиф.б арқ дар як сол
Муҳарики об таъминкунӣ	3,5	5	7	1225	0,23	281,75	2817,5
Ҳамагӣ						281,75	2817,5

Дар ҷадвали 4.8 хароҷоти қувваи барқ барои эҳтиёҷоти таҷҳизот нишон дода шудааст. Давомнокии кори таҷҳизот дар як моҳ барои ҳамаи таҷҳизот 50 соатро ташкил медиҳад. Арзиши қувваи барқ дар як моҳ 281,75 сомонӣ ва дар як сол бошад 2817,5 сомониро ташкил медиҳад.

Ҷадвали 13. Ҳисоби музди меҳнати асосӣ ва иловагии роҳбарон, мутахассисон ва хизматчиён

Ихтисос	Шумора	Музди мехнати асосӣ	Музди мехнати иловагӣ, 30%	Ҳамагӣ м/м дар як мох, сомонӣ	ФХИА 1%	Итиф. касаба 1%	Андоз аз даромад 13%	Ҳамагӣ андоз аз музди меҳнат
Директор	1	2000	600	2600	26	26	324,42	376,42
Сармуҳосиб	1	1800	540	2340	23.40	23.40	290,95	337,75
Маркетолог	1	1800	540	2340	23.40	23.40	290,95	337,75
Бригадир	1	1500	450	1950	19.50	19.50	240,76	279,76
Хазинадор	1	500	150	650	6.50	650	73,45	86,45
Таъмиргари кори сантехники	1	600	180	780	7.80	7.80	90,18	105,78
Мироб (нозири об таъминкуни)	1	700	210	910	9.10	9.10	106,91	125,11
Таъмиргари қувваи барқ	1	600	180	780	7.80	7.80	90,18	105,78
Коргарон	35	300	90	390	136.50	136.50	1399,75	1672,75
Посбон	2	300	90	390	7.80	7.80	180,36	105,78
Ронанда	2	320	96	416	8,32	8,32	86,67	103,31
Ҳамагӣ шумораи умумии кормандон	47	-						
Хамаги фонди музди мехнат				27612				
Хамаги андози ФҲИА 1% аз м/м					276,12			
Хамаги андози Ит.Касаба 1% аз м/м						276,12		
Хамаги андоз аз даромад шахсони вокеи 8-13 %							3174,5	
Ҳиссаҷудокунйба, ФҲИА 25% азфондим/м							6903	
Хамаи андозхои дошташуда 8-13%								3636,6
Ҳамагӣхароҷо тҳобароимузд и меҳнат								14266,4

Аз маълумотҳои ҷадвали 13 дидан мумкин аст, шумораи коргарон 47 нафарро ташкил медиҳад. Ҳамагӣ фонди музди меҳнати коргарон дар як сол 276120 сомонӣ мебошад.

Ҳиссаҷудокунӣ ба фонди ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ 69030 сомониро ташкил медиҳад. Дар ҷадвали поён маълумотҳо оиди хароҷот барои рухсатии меҳнатӣ оварда шудааст.

Хароҷот барои рухсатии меҳнатӣ ва дигар воситаҳои ёрирасоне, ки ба фаъолияти хоҷагидорӣ заруранд

Ҷадвали 14.

Хароҷотҳо	Меъёри хароҷот дар як моҳ	Миқдори моҳҳо	Ҳамагӣ хароҷотҳо дар як сол, сомонӣ
Хароҷот барои рухсатии меҳнатӣ	2000	10	20000
Маводҳои ёрирасон (сузишвори ва кисмхои эхтиёти барои таҷҳизот ва наќлиёт)	2145	10	21450
Ҳамагӣ			41450

Хароҷот барои нигоҳдорӣ ва таъмири таҷҳизот, мувофиқи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон, моддаи 153, меёри хӯрдашавии таҷҳизот 15% азарзиши балансӣ ва таъмири ҷорӣ мувофиқи моддаи 154, 10% азарзиши балансиро ташкил медиҳад.

Ҷадвали 15. Хароҷот барои нигоҳдорӣ ва истифодабарии таҷҳизот

№	Номгӯи таҷҳизот	Арзиши таҷҳизот (сомонӣ)	Меъёри хӯрдашавӣ	Суммаи хароҷотҳо барои хӯрдашавӣ, сомонӣ	Хароҷотҳо барои таъмири ҷории таҷҳизот, 10%)	Ҳамагӣ хароҷотҳо барои нигоҳдорӣ ва истифодаи таҷҳизот, сомонӣ
1	Бинои анбор барои нигоҳдории воситаҳо	45810	15%	6871,5	4581	11452,5
2	Трактор	100800	15%	15120	10080	25200
3	Воситаи наќлиёти хурди боркаш “Портер”	41230	15%	6184,5	4123	10307,5
4	Ҷуфт	37800	10%	3780	3780	7560
5	Чизил	37800	10%	3780	3780	7560
6	Кучат шинонак	22050	10%	2205	2205	4410
7	Ароба (телешка)	12600	10%	1260	1260	2720

Давоми Ҷадвали 15.

8	Системаи гармкунанда	116830	10%	11683	11683	23366
9	Системаи об	59535	10%	5953	5953	11906
10	Дорупошак	3720	10%	372	372	744
11	Олоти ҳамворкунанда	8956	10%	895	895	1790
12	Кафшеркунаки барқӣ	9450	10%	945	945	1890
13	Таҷҳизоти бурранда (болгарка)	2000	10%	200	200	400
14	Барма (шруб маҳкамкунак)	2500	10%	250	250	500
15	Тарозу	700	10%	70	70	140
16	Аспобҳои рузғор, аз ҷумла: Бел Каланд Хоркаш Бели новак Дос Обпошак Сател	 200 1500 100 150 70 450 160				
	Ҳамагӣ	**255231**				112576

Аз ҷадвали 15. маълум аст, ки арзиши умумии таҷҳизот барои истеҳсолоти асосӣ 255231 сомониро ташкил дод. Суммаи хароҷот барои хӯрдашавӣ ва таъмири ҷорӣ 112576 сомониро дар як сол ташкил дод..

Ҷадвали 16. Хароҷот барои нигоҳдорӣ ва хӯрдашавии бинои корхона

Номгӯ	**Арзиши ичораи бино, сомонӣ**	**Меъёри истеҳлок 15% (ҳаҷми хароҷоти истеҳлок)**	**Хароҷотҳобарои таъмири бино, 10%**	**Ҷамъи маблағи хароҷот**
Бинои анбор барои нигоҳдории воситаҳо	45810	6871,5	4581	11452,5
Ҳамагӣ	**45810**	**6871,5**	**4581**	**11452,5**

Аз маълумоти ҷадвали 16. дидан мумкин аст, ки хароҷоти солонаи истеҳлоки бинои асосӣ 6871,5 сомониро ташкил медиҳад ва хароҷот барои таъмири бино дар як сол 4581 сомониро ташкил медиҳад.

Ҷадвали 17. Хароҷоти умумикоргоҳӣ

Нишондиҳандаҳо	Ҳамагихароҷот	
	Барои як моҳ	Барои як сол
Чароғонӣ ва гармкунии офис	261	2610

Дар ҷадвали 17 маълумот оиди хароҷоти умумизаводӣ барои як сол оварда шудааст, ки он 2610 сомониро ташкил медиҳад.

Ҷадвали 18. Ҳисоби хароҷот барои хӯрдашавии воситаҳои асосии бинои асосӣ

Воситаҳои асосӣ	Шумора	Нарх	Арзиш	Меъёри хӯрдашавӣ, 20%
Мебел	10	800	8000	1600
Компютер	5	2000	10000	2000
Дигар воситаҳо	-		1000	200
Ҳамагӣ			19000	3800

Дар ҷадвали 18 маълумот оиди хароҷоте, ки то ба истеъмолкунанда бурда расонидани маҳсулот алоқаманд мебошанд, оварда шудааст.

Ҷадвали19. Хароҷот барои то истеъмолкунанда бурда расонидан (хароҷоти нақлиётӣ)

Нишондиҳанда	**Миқдор**	**Нарх**	**Сумма**	**Хароҷот дар як фасл (3 моҳ)**
Хароҷот барои сӯзишворӣ	160	4,2	672	2016
Ҳамагӣ				2016

Хароҷоти ғайриистеҳсолӣ (тиҷоратӣ ва молиявӣ) – ин комплекси моддаҳое, ки хароҷоти корхона оиди фурӯши маҳсулот нишон дода мешавд. Хароҷот барои реклама 11400 сомониро ташкил медиҳад.

Ҷадвали 20. Хароҷот барои реклама

Намуди реклама	**Хароҷот барои як реклама**	**Миқдори реклама**	**Ҳамаги хароҷот**
Реклама дар овезаҳо	700	12	8400
Реклама дар оинаи нилгун	100	25	2500
Дигар намуди реклама	250	2	500
Ҳамагӣ			**11400**

Дар ҷадвали поён калкулятсияи (арзиши аслии маҳсулот)оварда шудааст. Барои муайян кардани арзиши аслии маҳсулот ҳамаи хароҷотҳое, ки дар боло ҳисоб кардем, ба ҷадвали калкулятсияи арзиши аслии маҳсулот илова мекунем.

Ҷадвали 21. Ҳисоб намудани арзиши аслии пурраи маҳсулот

	Моддаи хароҷот	**Ҳамагӣ хароҷот дар як сол**
1.	Ашёи хом	29281
3.	Хароҷот барои қувваи барқ барои эҳтиёҷоти технологӣ	5427,5
4.	Музди меҳнати асосӣ ва иловагии коргарони асосии истеҳсолӣ	177320
5.	Ҳиссаҷудокунӣ ба ФҲИА (25% аз ФММ коргарони асосии истеҳсолӣ)	44330
6.	Хароҷот барои хӯрдашавӣ, нигоҳдорӣ ва таъмири таҷҳизот	112576
7.	Хароҷот барои хӯрдашавӣ, нигоҳдорӣ ва таъмири биноҳои истеҳсолӣ ва маъмурӣ	76846,4
8.	Хароҷот барои чароғонӣ ва гармкунӣ	0
9.	Хароҷот барои рухсатии меҳнатӣ	20000
10	Хароҷот барои хӯрдашавии лавозимотҳои офисӣ	3800
11.	Хароҷоте, ки бо бурда расонидани бор вобаста (хароҷотҳо барои нақлиёт)	2016
12.	Хароҷот барои реклама	11400
15.	Харочот барои музди мехнати коргарони рохбарон, хизматчиён	126412
16.	Ҳисса ҷудокунӣ ба ФҲИА, 25% азм/м	31603
17.	Арзиши аслии пурраи маҳсулот	641011,9
18.	Арзиши аслии маҳсулотбарои як воҳид маҳсулоти тайёр бо ҳисоби миёна (сомонӣ)	0,55
19.	Меъёри фоида,40%	344872
20.	ААИ (18%)	62076,96
21.	Андози роҳ (2% азААМ)	17243,6
22.	Нархи яклухти барориш барои як воҳид маҳсулоти тайёр ба ҳисоби миёна (кг), (сомонӣ)	0,98

Чи хеле ки аз маълумотҳои ҳисоботи овардашудаи ҷадвали боло маълум аст, нархи маҳсулоти полезии парвариш шаванда нисбати дигар корхонаҳои ватанию хориҷи ба куллӣ фарқ мекунанд, яъне нархаш арзонтар аст. Нархи 1 кг.маҳсулоти дар гармхона парвариш ёфта ба ҳисоби миёна 0,98 сомониро ташкил медиҳад.

5. Нақшаи ташкилӣ

Барои таъсис додани корхонаи лоиҳавӣ муайян кардани шакли ташкилӣ ва ҳуқуқии он яке аз критерияҳои муҳим мебошад. Намудҳои ташкилию ҳуқуқии корхонаҳо:

- корхонаҳои давлатӣ, (коллективӣ);
- корхонаҳои хусусӣ, оилавӣ, шарикона;
- ҷамъиятҳои саҳҳомӣ, кушода, пӯшида;
- корхонаҳои муштарак.

Шакли ташкилию ҳуқуқии корхонаи лоиҳавӣ ҶДММ«САБЗ»интихоб кардашуда аст. Барои таъсис додани корхона якчанд марҳилаҳои ҳатмӣ мавҷуданд:

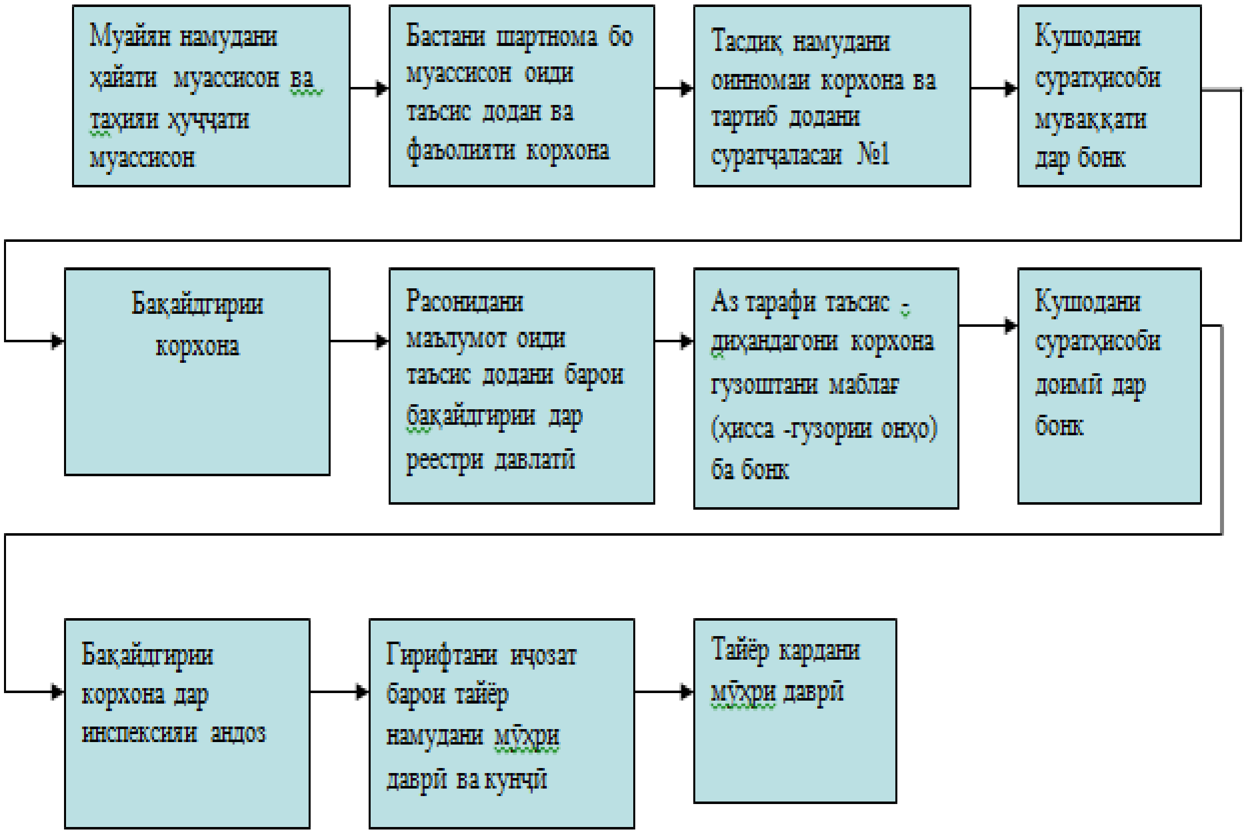

Расми 1.

Ҳуҷҷатҳое, ки барои бақайдгирии корхона лозиманд:

1) ариза;
2) ҳуҷҷати муассисӣ, (оиннома, шартномаи муассисӣ – агар муассисон ду ва зиёда шахсони воқеӣ ва ё ҳуқуқӣ бошанд) –як нусха;
3) сурат ҷаласаи маҷлиси муассисон;
4) маълумотнома оиди ҷои ташкил шудани шахси ҳуқуқӣ;
5) ҳуҷҷат оиди тасдиқи фонди оинномавӣ;
6) варақаи шахсӣ ва нусхаи шиносномаи муассис–шахси воқеӣ.

Мӯҳлати ба қайд гирии корхона:

1) санҷиши мумайизии (экспертиза) ҳуҷҷати муассисӣ дар вазорати адлия (5 рӯз);
2) гирифтани рақами (код) оморӣ - 3 рӯз;
3) бақайд гирии ҳуҷҷатҳо дар мақомотҳои натариалӣ - 5 рӯзикорӣ.
Хароҷотҳои расмӣ барои ба қайдгирии ҶДДМ:
- боҷи давлатӣ - 825 сомонӣ;
- пардохти муассисӣ - 500 сомонӣ.
Умуман: 1325 сомонӣ.

Нақшаи ташкилӣ комплексӣ чорабиниҳое, ки барои таъмин намудани муносибатҳои ҳуқуқии байни корхона (ширкат) ва сохторҳои давлатӣ, муносибатҳои дохилӣ дар ширкат байни коллективҳои маъмурӣ ва

равона шудааст. Барои дуруст ба ҷо мондани ин муносибатҳо сохтори ташкили идоракунии корхона коркарда баромада шуда, ӯҳдадориҳо байни иҷрокунандагон тақсим карда мешаванд, дастур амали вазифаҳо ташкил карда мешаванд, низомнома оиди шӯъбаҳои сохторӣ кор кардашудаанд. Ҳуқуқи имзои ҳуҷҷатҳо муайян карда мешавад (барои ҳуҷҷатҳои техникӣ, ҳуқиқӣ, нақшавӣ, ҳисоботҳои муҳосибӣ, молиявӣ).

Чунин сохтори ташкилию идоракуниро фарқ мекунанд:
1) сохтори ташкилии корхона дар вақт;
2) сохтори ташкилии корхона дар фазо.

ҶДММ ба корхонаи хурддохил мешавад. Аз сабаби он ки миқдори ҳайати коркунон аз 100 нафар зиёд нест. Аз сабаби ҳамин ҶДММ «САБЗ»барои сохтори ташкили идоракунии хаттӣ-функсионалӣ самаранокаст, ки он итоати дукаратаро ба назар мегирад:
- аз рӯи нишонаи вазифавӣ ва ҳудудӣ.

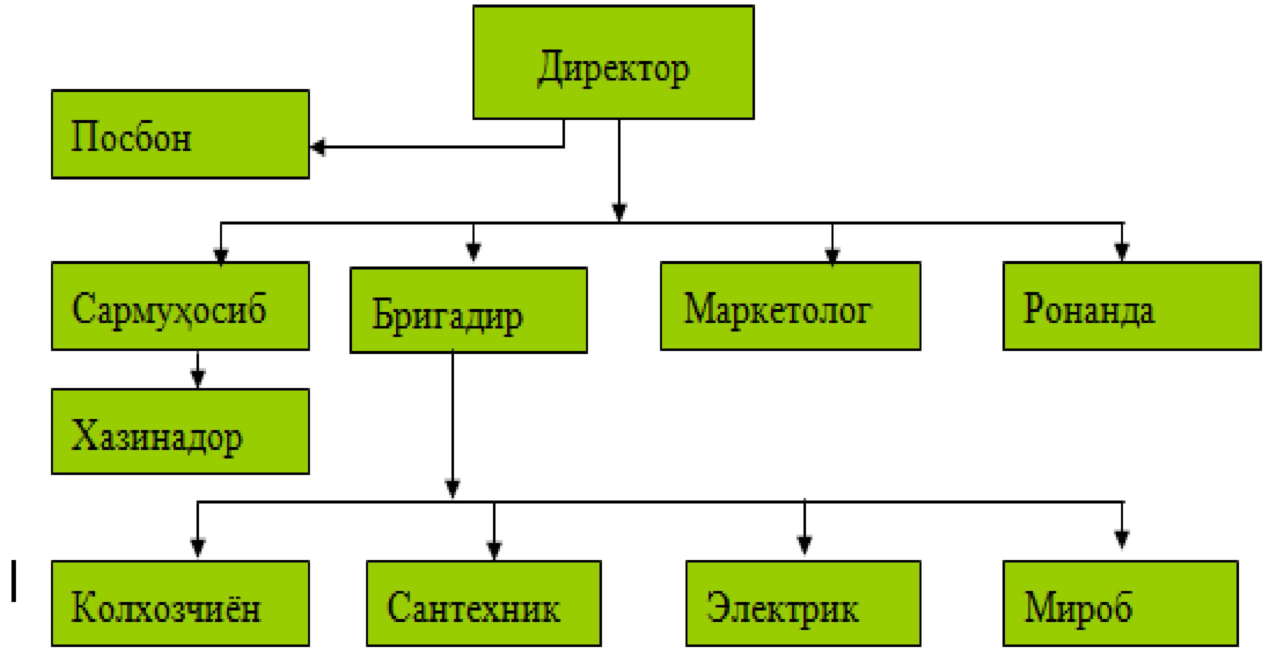

Расми 2. ***Сохтори ташкилӣ - идоракунииҶДММ«САБЗ»дарвақт.***

Ширкатро директор роҳбарӣмекунад. Директори ширкат шахси боваринок, яккасарвар ва ба тамоми натиҷаи фаъолияти ширкат ҷавобгӯ мебошад.

Директор роҳ ва усулҳои иҷрои вазифаҳое, ки дар пеши ширкат гузошта шудааст, муайян мекунад, дарёфт намудани захираҳои моддӣ- техникии лозимаро таъмин мекунад, истеҳсоли маҳсулоти бо сифатро дар ассортименти додашуда назорат мекунад, ҷорӣ кардани техника ва технологияи навро таъмин менамояд. Директор барои иҷрои ӯҳдадориҳои ширкат дар назди фармоишгар он ва бонкҳо ҷавобгар мебошад.

Сармуҳосиб- ташкили ҳисоботи бухгалтерии амалиёти молиявии корхона ва назорати катъии истифодаи захираҳои истеҳсолӣ, молиявию меҳнатӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ. Дар вақташ нишон додани ҳисоботи маблағҳои воридотӣ, арзиши захираҳои истеҳсолӣ ва воситаҳои асосӣ дар суратҳисобҳои бухгалтерӣ (счётҳо) ва алоқамандии ҳаракати онҳо бо коркарди маҳсулот, иҷроиши кору хизматрасонӣ, натиҷаҳои фаъолияти хоҷагии молиявии корхона, инчунин амалиётҳои молиявӣ (қарзи дебиторӣ) назорат аз рӯионҳо.

Инчунин тартиби ҳисоби нархномавии арзиши маҳсулот, кору хизматрасонӣ, муайян сохтани музди меҳнати коргарон. Дуруст маблағгузорӣ намудани андозҳо ба буҷаи давлатӣ, хаққи маблағи суғуртавӣ, таъминоти молиявии молҳои гардишӣ, маблағгузорӣ ба нишондодҳои иқтисодӣ ва дигар фондҳо.

Сармуҳандис – муайян сохтани сиёсати техникӣ, нақшаи тарақиёти корхона ва роҳи коркарди барномаҳои комплексӣ, ки ба ҳама самтҳои тараққиёт, ивазнамоӣ ва таъсири дастгоҳӣ ва истеҳсолот вобаста буда, равона карда шудааст.

Фаъолияти маркетолог пеш аз хама барои пешрафти корхона ё ширкат ёрирасон аст. Вазифаи маркетолог ин бо тарзи гуногуни фаъолият пешкаш намудани махсулоти корхона ба бозор мебошад.

6. Нақшаи молиявӣ

Қисми асосии бизнес–нақша ин накшаи молиявӣ ба ҳисоб меравад. Ин қисм бояд баҳодиҳии қобилияти таъминнамоии воридшавии воситаҳои пулиро имконият диҳад.

Барои таҳлили ҳолати молиявии корхона, ташкилот роҳбарон ва қисмати масъулон, инчунин муассисон, сармоягузорон бо мақсади омӯхтани самаранок истифода бурдани захираҳо, машғул мешаванд. Бонкҳо барои баҳодиҳии шароити пешниҳоди қарз ва муайян намудани сатҳи хатар, корманди андоз барои иҷрои нақшаи воридшавии воситаҳо ба буҷет ва ғайра. Ҳолати молиявии ширкат бо ҷойгиркунӣ ва истифодаи воситаҳо тавсиф карда мешавад. Ин маълумотҳо дар баланси корхона нишон дода мешавад. Омилҳои асосие, ки ҳолати молиявии корхонаро муайянкунанда, дар аввалин иҷроиши нақшаи молиявӣ, дуюм суръати гардиши воситаҳои гардон (актив) мебошад.

Маблағи умумии лоиҳа 1539502 сомониро ташкил медиҳад. **563711** сомонӣ аз маблағи умумӣ барои ба даст овардани таҷҳизот равона карда мешавад, қисмибоқимондаҳамчунвоситаҳоигардоникорхонамебошад. Хамаи маблағи лоиҳа аз тарафи муассисон гузошта шудааст.

Ҷадвали 22. Эҳтиёҷот барои захираҳои инвеститсионӣ амали гардонии лоиҳаи ҶДММ«САБЗ»

Номгӯи моддаҳои хароҷотҳо	Маблағ, сомонӣ
Воситаҳои асосӣ:	
Таҷҳизот	**563711**
Иншоот	261579,5
Бино	45810
Ҳамагӣ воситаҳои асосӣ(тачхизот)	639120,5
Воситаҳои гардон(ашёи хом)	29281
Ҳамагӣ инвеститсияҳо	1539502

Пешгӯии истеҳсол ва фурӯши маҳсулот дар ҷадвали 23. оварда шудааст.

Ҷадвали 23.Пешгӯии истеҳсол ва фурӯши маҳсулот

Номгӯи нишондиҳандаҳо	**2016**	**2017**	**2018**
	Ҳамаи маҳсулоти полезӣ	**Ҳамаи маҳсулоти полезӣ**	**Ҳамаи маҳсулоти полезӣ**
Коэффитсиенти нақшави иистифодаи иқтидори истеҳсолӣ, %	0,8	0,90	100
	1567600	1567600	1567600
Ҳаҷми накшавии истеҳсоли маҳсулот, цен.	1254080	1410840	1567600
Суръати таваррум,%	0,08	0,12	0,126
Арзиши аслии пурраи маҳсулот, смн	512809,5	576910,7	641011,9
Даромад аз фурӯши маҳсулот бо назардошти таваррум	1228998,4	1382623,2	1536248
Даромаднокӣ (Рентабелност)	2,39	2,39	2,39

Тартиб додани нақша оиди фоида ва зарар аз фурӯши молёягон хизмат расони аз тарафи директор ва муҳосиб иқтисодчӣ тартиб дода мешавад. Ин ҳуҷҷат дорои маълумот оиди натиҷаҳои фаъолият дар самтҳои гуногун дошта то чи андоза самаранок будани фаъолияти корхонаҳои ягон соҳавиро нишон медиҳад. Ба ғайр аз ин ҳуҷҷат асбоби муҳими идоракунӣ мебошад, ки ҳангоми пур кардани эъломияи андоз пур карда мешавад.

Дар ҷадвали 24 ҳисобот оиди фоида ва зиёни ҶДММ «САБЗ» барои солҳои 2016 – 2018 оварда шудааст.

Ҷадвали 24. Ҳисобот оиди фоида ва зиёни ҶДММ« САБЗ» барои солҳои 2016 – 2018

Номгӯи нишондиҳандаҳо	2016	2017	2018
Коэффисиенти истифодабарии иқтидори истеҳсолӣ, %	0,8	0,90	100
Даромад аз фурӯши маҳсулот, сомонӣ	1228998,4	1382623,2	1536248
Хароҷотҳои тағйирёбанда:			
Ашёи хом ва материалҳо, сомонӣ	23424,8	26352,9	29281
Хароҷот қуваи барқ	4342	4884,75	5427,5
Хароҷоте, ки бо бурда расонидани бор вобаста (хароҷотҳо барои нақлиёт)	1612,8	1814,4	2016
Ҳамагӣ хароҷотҳои тағйирёбанда, сомонӣ	29379,6	33052,05	36724,5
Хароҷотҳои доимӣ			
Музди меҳнати коргарони асосӣ бо ҳисса ҷудокунӣ ба ФҲИА, сомонӣ	177320	199485	221650
Хароҷот барои таъмири ҷорӣ ва хурдашавии воситаҳои асосӣ	151537,92	170480,16	189422,4
Музди меҳнати роҳбарон, мутахассисон ва хизматчиён бо ҳиссаҷудокунӣ ба ФҲИА	126412	142213,5	158015
Хароҷот барои реклама ва ҳавасмандкунии фурӯш, сомонӣ	9120	10260	11400
Хароҷот барои хӯрдашавии лавозимотҳои офисӣ	3040	3420	3800
Хароҷот барои рухсатии меҳнатӣ	16000	18000	20000
Ҳамагӣ хароҷотҳои доимӣ, сомонӣ	**483429,9**	**543858,7**	**604287,4**
Ҳамагӣхароҷот, сомонӣ	**512809,5**	**576910,75**	**641011,9**
Меъёри фоида, 40%	**275897,6**	**310384,8**	**344872**
Андози роҳ, 2%	13794,9	15519,2	17243,6
ААИ, 18%	49661,6	55869,3	62076,9
Фоида то пардохти андоз	**212441,2**	**238996,3**	**265551,4**
Андоз аз фоида, 15% (25%)	31866,2	35849,4	39832,7
Фоидаи соф, сомонӣ	**180574,9**	**203146,8**	**225718,7**

Нақшаи фоида ва зиён нишон медиҳад, ки ҶДММ «САБЗ» дар солҳои 2016, 2017, 2018 фоидаи соф ба маблағи **180574,9**; **203146,8**; **225718,7** баробар мешавад.

Ҷадвали 25. Маълумотҳо барои ҳисоби таҳлили оператсионӣ

Нишондиҳандаҳо	Ишораи нишондиҳандаҳо	Маҳсулоти полезӣ
Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти полезӣ	Q	1567600
Нархи миёнаи 1кг. маҳсулоти полезӣ	P	0.98
Даромади умумӣ сомонӣ	TR	1536248
Хароҷоти тағйирёбанда, сомонӣ	VC	36724.5
Хароҷотҳои доимӣ, сомонӣ	FC	604287.4
Хароҷотҳои умумӣ, сомонӣ	TC	641011.9

Ҷадвали 26. Маълумотҳои ибтидоӣ барои сохтани графики нуқтаи безарарӣ

Q	AVC	VC	FC	TC	TR
1567600	0,023	36724,5	604287,4	641011,9	1536248

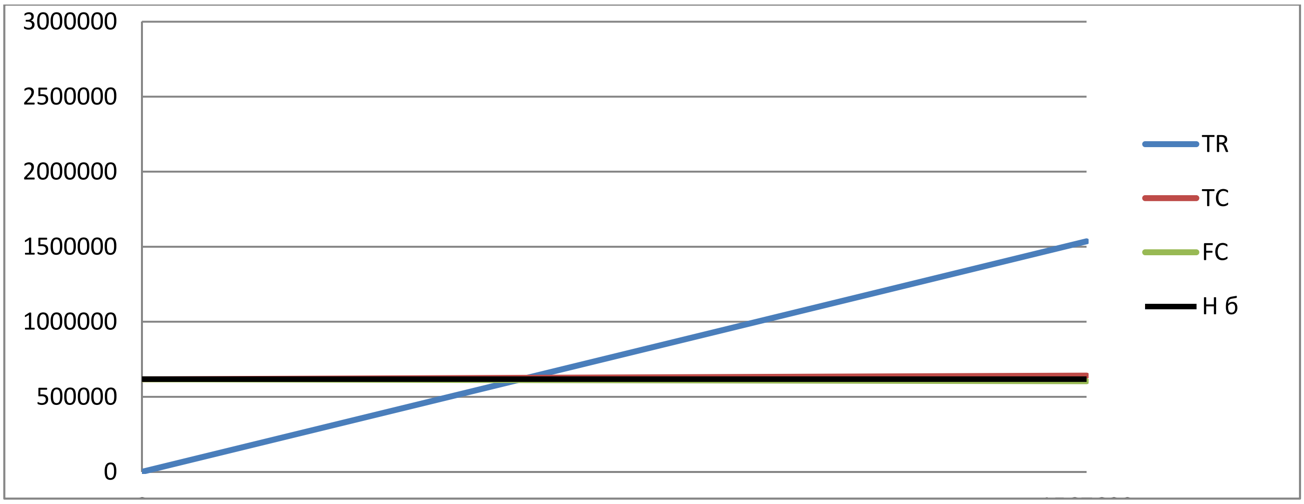

ТУРИЗМ В ТАДЖИКИСТАНЕ

Саидова А., Хусайнова М., Мусоева Н. М.
Технологический университет Таджикистана

Туристический потенциал Таджикистана

Таджикистан – это живописное сочетание горных хребтов и альпийских лугов Памира, где соседствуют истоки могучих рек и необыкновенная и мощная красота озёр!

Таджикистан – уникальная страна в смысле климатических зон. Благодаря физико-географическим особенностям страна имеет большие потенциальные возможности для развития туризма и приема тур-групп самого разного направления и интересов.

Наша страна богата красивыми и удивительными местами:
- Памир – «Крыша мира»
- Долина «Чилдухтарон»
- Природный заповедник «Рамит», «Зарафшан»
- Самый высокогорный центр «Мургаб»
- Высокогорное озеро «Каракуль», «Сарез»
- Горячие источники «Гарм-чашма»
- Города: Курган-Тюбе, Пенджикент, Хорог, Гиссар, Ура-Тюбе, Худжанд, Куляб
- Национальный парк Таджикистана

Настоящей жемчужиной Таджикистана является

Памир – «Крыша мира», места интересов ученых, путешественников и спортсменов. Взглянуть на Памир, вдохнуть его воздух, насладиться и оставить в памяти необозримые вершины и горные долины.

ДОЛИНА «ЧИЛДУХТАРОН»

В южной части Таджикистана находится древнейшее место, которое получило в своё время необычное поэтическое название – **«ЧИЛДУХТАРОН».** В переводе это слово означает «Долина сорока девушек».

Ходжа Оби Гарм

Бальнеоклиматический курорт, расположен в центральной части южного склона Гиссарского хребта, в ущелье реки Ходжа-Обигарм, на высоте 1740-1960 метров. Климат резко континентальный. Зима мягкая, с устойчивым снежным покровом, лето очень тёплое. Средняя температура января –2 С, а июля + 24 С.

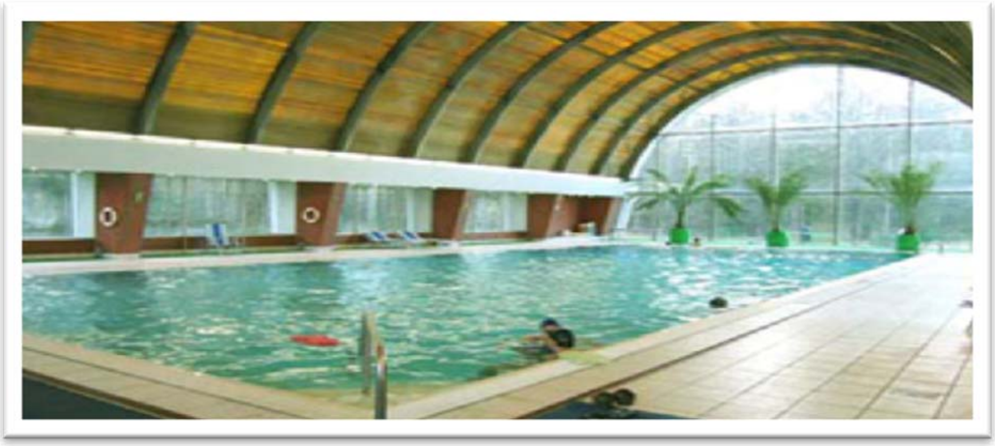

КУРОРТ «ШААМБАРИ»

В 25-километрах северо-западнее от города Душанбе, также 9-ти километрах севернее от главной дороги Душанбе-Термез, на высоте 1150 метров над уровнем моря в живописном месте среди Гиссарских холмов располагается самый крупный курорт в Таджикистане – ШААМБАРИ. Общая территории санатория ШАМБАРИ больше 17 гектаров. Данный курорт популярен среди местного народа и туристов как продвинутый пансионат с названием «Шох-амбари», «Шаамбари», «Шоамбари», где у людей есть возможность пользоваться услугами санатория в любом сезоне года.

В пансионате существуют все условия для оказания услуги стационарным больным. А также под наблюдением опытных врачей ведутся ряд комплексных лечений. Поэтому местные граждане республики, а также гости из других стран довольны от качества предоставляемых услуг курорта. Благодаря дисциплине дружного персонала, пансионат сохранил свой авторитет уже больше пол века. История «Шаамбари» и его деятельность начиналась в 1952 году.

В цели улучшения качества обслуживания и усовершенствования на территории курорта достроены Люкс - апартаменты. Данное время количество люкс-апартаментов стало 550, благодаря тем есть возможность обслуживать более 1000 клиентов одновременно. Здесь проводят много полезных процедур. Одним словом, вы здесь не соскучитесь, приезжайте отдыхать в курорт ШААМБАРИ и насладитесь красотой жизни!

ВАРЗОБСКОЕ УЩЕЛЬЕ

Варзоб находится в 25 км севернее города Душанбе. В Варзобском ущелье, входящим в состав Варзобского района, расположена курортная зона. Там много красивых и доступных гостиниц и дач. Каждый год много туристов приезжают сюда и отдыхают.

Природный заповедник «РАМИТ»

Заповедник **«РАМИТ»** одно из самых красивых и туристических мест в нашей стране. Каждый год много туристов приезжают сюда. В Рамитском ущелье протекает река с одноимённым названием, где имеется редкая рыба форель. Фауна заповедника богата горными козлами, дикими кабанами, а также другими видами животных и птиц.

В городе Душанбе есть несколько отелей. Один из самых известных отелей это ОТЕЛЬ «HYATT»

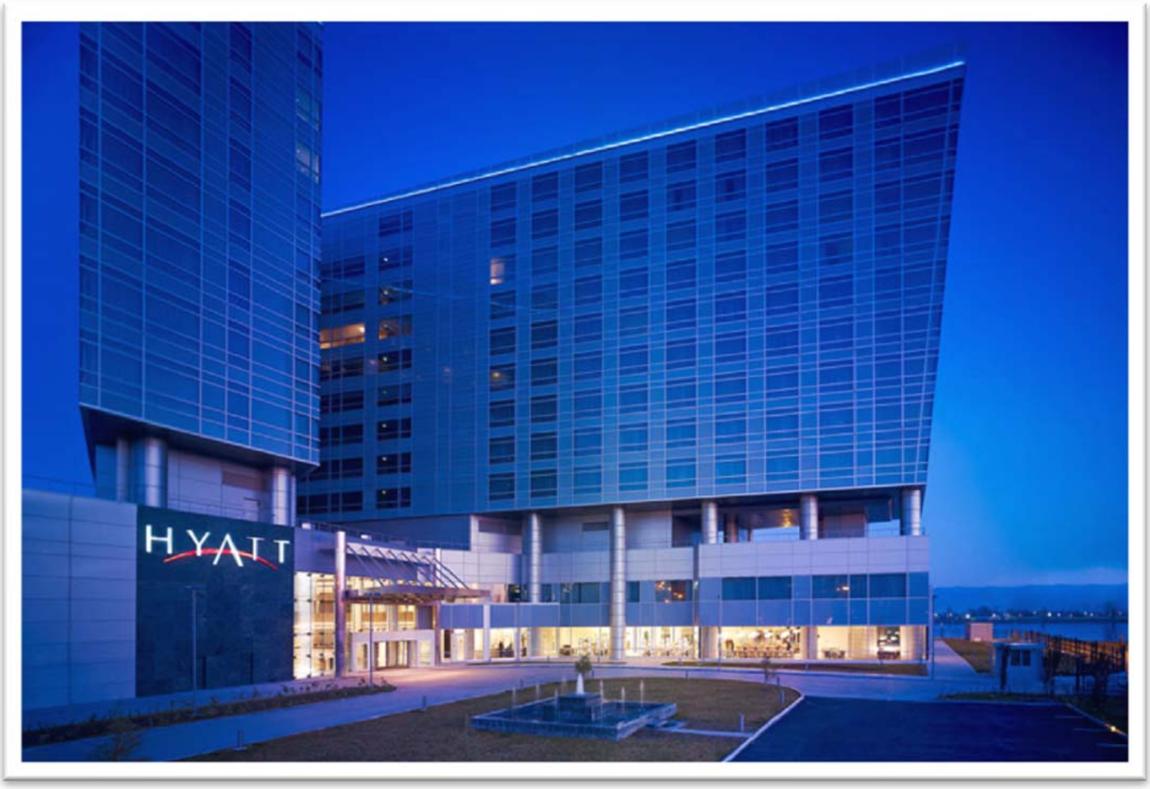

Сегодня в Таджикистане очень дороги авиабилеты и высока стоимость проживания в гостиницах и отелях. Например, цена авиаперелета Москва-Душанбе в зависимости от класса стоит от 300 до 600 долларов США.

Для возрождения туризма в стране необходимы поддержка государства и выделение средств на его развитие международного туризма.

Как нам известно, при выборе страны для посещения туристы оценивают уровень развитости в ней гостиничного сервиса, степени разнообразия в спортивном и культурном комплексе услуг. Конечно в нашей стране есть привлекательные для иностранцев объекты, но их все еще очень мало и далеко не все они соответствуют международным стандартам.

Следует отметит, что государство включило, наконец, туризм в число приоритетных сфер. В стране определяются новые направления по развитию международного туризма на мировом уровне. Разработка целый ряд программ, в том числе и государственных, по восстановлению и реконструкции здравниц, курортов, баз отдыха, туристических зон, источников минеральных и лечебных вод. А в конце 2007 года Таджикистан вступил во Всемирную туристическую организацию. Эти и другие меры, предпринимаемые на государственном уровне, позволяют надеяться на то, что сфера международного туризма в Таджикистане будет развита до такой степени, что сможет обеспечить занятость сотен тысяч жителей, стимулировать экономику, социальную сферу и хозяйственные комплексы регионов страны, способствовать снижению кризисных явлений в экономике и повышению благосостояния местного населения.

Популярной наша страна продолжает оставаться для туристов из ближнего зарубежья, это прежде всего из Казахстана и России, которых традиционно привлекает отдых на озере Иссык-Куль. Это самый многочисленный туристический поток. Он составляет порядка 95% от общего количества гостей.

Наш контингент, в основном западные туристы из дальнего зарубежья: страны Европы, США, Канада, Австралия, Новая Зеландия, реже экономически развитые азиатские страны Малайзия, Корея, Япония, Сингапур. По оценке Министерства Экономики из дальнего зарубежья к нам прибывает около 120 тыс. чел. в год, из них половина – бизнес-туристы, оставшихся в лучшем случае 60 тыс. привлекает экотуризм.

ТУРИСТИЧЕСКИЕ АГЕНТСТВА

В реализации государственной политики в сфере туризма, особая роль уделяется деятельности туристических организаций республики. За последние 3 года Комитетом предпринимаются целевые меры по созданию благоприятных условий для формирования здоровой конкуренции на туристическом рынке и упрощению деятельности туристических организаций страны.

В настоящее время партнеры из частного сектора республики сотрудничают с коллегами из более 50 стран мира.

Наша страна имеет много туристических агентств

- ООО «Расулсохтмон» – выездной туризм
- ООО «Горные путешествия Памира»
- ООО «Сугдиён – Помир Тур»
- ЗАО «Совет по туризму и экскурсиям»
- ООО «Саодат Сайр»
- ООО «Джавохир»
- ООО «Кафолат»
- ООО «Эл - Тур»
- ООО «Таджикинтурсервис»
- ООО «Альфа-Тур»

- ООО «Центрально Азиатский Туризм»
- ООО «Восток Трейдинг-Тур»
- ООО «Зигана-Тур»

ЗИГАНА ТУР
отдых без границ

Для улучшения развития туризма в нашей стране мы можем открыть Обсерваторию по наблюдению за развитием устойчивого туризма. Например, Китай один из самых туристических стран мира. Он открыл такую обсерваторию. Она является частью сети обсерваторий, собирающих и представляющих данные об экологических, социальных и экономических последствиях туризма, основываясь на индикаторах развития устойчивого туризма, определенных Всемирной туристической организацией.

По данным Комитета по делам молодежи, туризму и спорту Таджикистана, сегодня в республике насчитывается более семидесяти туристических компаний. В минувшем году страну посетили более тридцати тысяч зарубежных туристов. В последнее время в Душанбе часто проходят различные форумы и конференции, благодаря чему доля приезжающих в страну иностранцев растет, что, в свою очередь, приносит туристической отрасли немалые прибыли. Однако этого недостаточно для того, чтобы данная отрасль стала по-настоящему доходной.

Например, в 2007 году доход в бюджет страны от туристической индустрии составил немногим более семи миллионов сомони, что, по сути, стало мизерным вкладом в общий объем доходной части бюджета страны. А между тем, во многих

государствах доходы от туристической отрасли составляют основу государственного бюджета. По оценкам международных специалистов и экспертов, доходы от туризма могут занимать второе место после товарного экспорта. В развитых странах доля прибыли от туризма в валовом национальном продукте составляет от сорока до шестидесяти процентов. Например, в Турции годовой доход от туризма составляет более пятнадцати миллиардов долларов США.

В дальнейшем, мы хотим чтобы наша страна стала одним из самых туристических стран мира. Если в 2007 году доход в бюджет страны от туристической индустрии составил более семи миллионов сомони, то в будущем мы все постараемся, чтобы увеличить доход страны от туризма. Для улучшения развития туризма необходимо привлечь иностранные инвестиции.

СОХТАНИ СОМОНА ОИДИ МАЪЛУМОТ ДАР БОРАИ ҲОЛАТ ВА ПРОБЛЕМАҲОИ ҲОЗИРАИ ХОҶАГИДОРИҲОИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Сафаров П.М., Тошева Ф.А.
Литсейи «Раҳнамо», «Маркази Субҳи Дониш», ш. Душанбе

Дар маърӯзаи мазкур тарзи сохтани сомонаҳоро дар хоҷагии қишлоқ оварда шудааст. Сохтани чунин сомонаҳо имконият медиҳад, ки робитаи байни хоҷагидориҳо, совхозҳо, колхозҳо ва хоҷагидориҳои кооперативӣ ва инфиродӣ чӣ дохилӣ ё хориҷӣ барқарор карда шавад.

<u>Калимаҳои асосӣ</u>: сомона, хоҷагии кооперативӣ ва инфиродӣ, тартибдодан.

Чи тавре, ки ба ҳамаи мо маълум аст, баланд бардоштани хоҷагии қишлоқ ин баланд шудани сатҳи зиндагии аҳолӣ мебошад. Чунки ҳамаи мо медонем, ки кишвари мо яке аз кишварҳои кишоварзӣ мебошад ва сатҳи зиндагии халқ аз соҳаи хоҷагидорӣ сахт алоқаманд мебошад. Дар Тоҷикистон соҳаҳои кишоварзӣ суст тараққӣ кардааст. Талабот ба маҳсулоти соҳаҳои кишоварзӣ ҷавобгӯ нест. Дар Тоҷикистон қариб 68 %-и заминҳои соҳаҳои кишоварзӣ ба намуди ҳархелаи эрозия гирифтор шудаанд. Аз ҳама зиёд ин эрозияи об паҳн шудааст, ки ин намуд эрозия қариб 6 млн гектар ва ё 41 фоизи масоҳати Тоҷикистонро ишғол менамояд. Соли 1997 дар ҷумҳурӣ 354 колхоз, 348 совхоз, 13 корхонаҳои байнихоҷагии кишоварзӣ ва 8011 хоҷагии деҳқонӣ мавҷуд буд. Масоҳати умумии заминҳои барои кишту кор 4,2 млн гектар аст. Ҳолати ҳозираи растаниҳо ва хоҷагидории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба камшавӣ омада расидааст ва кам нашъунамо менамоянд, чунки технология дар кишоварзӣ суст тараққӣ ёфтааст. Имрӯз дар соҳаи кишоварзии ҷумҳурӣ шумораи хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ) ба 54,3 ҳазор расида, аз ин миқдор 890 ададро ассотсиатсияи хоҷагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ), 819 ададро хоҷагиҳои деҳқонии коллективӣ ва 357 ададашро хоҷагиҳои кооперативӣ ташкил медиҳанд.

Мутобиқи моддаи 7 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дурнамоиҳои давлатӣ ва барномаҳои инкишофи иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва бо мақсади рушди истеҳсолоти кишоварзии сермаҳсул ва даромаднок дар асоси истифода ва

идоракунии босуботи захираҳои табиӣ ва таъмини амнияти озуқаворӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:

Барномаи ислоҳоти кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2020 ва Нақшаи чорабиниҳои татбиқи он тасдиқ карда шавад.

Қарори ҳайати мушовара «Дар бораи натиҷаҳои фаъолияти Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва вазифаҳои минбаъдаи кормандони соҳа».

Қарори ҳайати мушовара «Дар бораи натиҷаҳои фаъолияти Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар аввали соли 2015 ва вазифаҳои минбаъдаи кормандони соҳа».

Қарори маҷлиси васеи ҳайати мушовара «Оид ба рафти иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №297 «Дар бораи тадбиқи Барномаи рушди соҳаи тухмипарварӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010-2015».

Барои баланд бардоштани рушду нумӯи хоҷагии халқ ва баланд бардоштани соҳаи хоҷагидорӣ дар кишварамон баъзе проблдемаҳо ва норасоиҳо ба чашм мерасад.

Ин норасоиҳо ва пороблемаҳо чунинанд:

1.Истифодаи тухмиҳои бесифат.

Надонистани сифати тухмиҳо яке аз сабабҳои асосии паст шудани ҳосилнокӣ мебошад.

2.Истифодаи нуриҳои минералии бесифат.

Нуриҳои минералии бесифат, ки мӯҳлати истифодаашон гузашта бошад, ё ин ки консентратсияи фоиданокиаш пасту баланд ҳам сабаби паст шудани ҳосилноки мешавад.

3.Надонистани тарзҳо ва усулҳои истифодаи ин гуна нуриҳои минералӣ.

Пеш аз он ки нурии минералиро истифода барем, мо бояд аввал ба таркиби кимиёвии он шинос шавем кадом вақт ва барои кадом намуд маҳсулот истифода бурданашро низ бояд донем. Мисол базе заҳрхимикатҳое ҳастанд ки на дар ҳама гуна маҳсулоти хоҷагии қишлоқ истифода мешаванд.

4.Надонистани тарзи истифодаи замин.

Донистани истифодаи замин ҳам яке аз роҳҳои баланд бардоштани хоҷагии халқ мебошад. Кишоварз бояд донад, ки заминро чӣ тавр самаранок истифода бояд бурд.

5.Надонистани истифодаи дурусти об дар кишоварзӣ.

Ба ҳамаи мо маълум аст, ки об дар рӯшду нумӯи хоҷагии халқ роли калонро мебозад. Вале истифодаи нодурусти он ба хоҷагии халқ ҳисороти (зарар) калон ворид карданаш низ мумкин аст. Мутахассис бояд роҳҳо ва усулҳои истифодаи обро дар вақти муайни рӯшди маҳсулот донад.

6.Надонистани иқлими истифодабарии тухмиҳо дар хоҷагии қишлоқ.

Ҳар намуд маҳсулот иқлими рӯшду нумӯи худро дорад. Мо медонем, ки на ҳар маҳсулот дар ҳар гуна иқлим тобовар буда месабзад. Бинобар ҳамин ҳам пеш аз он ки ин тухмиро ба кишт омода созанд аввал иқлиме, ки дар он ҷо ин тухми тобовар аст ва месабзаду ҳосили хуб медиҳад муайян кардан лозим аст. Барои ин мутахассис аст , ки шароити иқлими сабзиши тухмиро омӯхта муайян намояд.

7.Надонистани реҷаи гидромелиоратсия дар хоҷагии қишлоқ.

Маълум аст, ки ҳар як намуд маҳсулоти хоҷагии халқ роҳҳо, усулҳо ва вақти муайяни обёрии худро доранд. Бинобар ҳамин ҳам аз мутахассис талаб карда мешавад,

ки муддатҳои обёрии маҳсулоти кишткардаашро донад, чунки аз кишт то ба ҳосил расидани маҳсулоти кишткардашуда давраҳои гуногуни обёрӣ зарур аст. Чунки ҳар як маҳсулот давраҳои обёрии гуногунро доранд.

8.Надонистани давра ба давра пурсамар истифода бурдани замин.

Чи тавре ки аз гуфтаҳои Президенти кишварамон, Ҷаноби олӣ, мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон маълум аст, дар шароити иқлими Тоҷикистон аз заминҳои кишвари мо дар як сол чор маротиба ҳосил руёндан мумкин аст. Барои ин мутахассисон бояд тухмиҳоеро пешниҳод намоянд, ки давраи ба ҳосил омаданашон вақти камро дар бар гирад. Инчунин давра ба давра аз кадом намуд маҳсулот истифода бурданашро бояд донад.

9. Надонистани иқлими рушду нумӯи ниҳолҳо.

Ба ҳар яки мо маълум аст, ки ниҳолҳо аз рӯйи умри сабзишашон гуногун мебошад. Инчунин вобаста ба шароити иқлимии худ ҳосилнокии гуногун доранд. Ниҳолҳо тропикӣ ва субропикӣ мешаванд, ки аз рӯйи талаботашон нисбати об ва офтоб маълум карда мешавад. Инчунин расидани нури офтоб низ ба сабзиши ниҳолҳо таъсири калон доранд. Баъзе ниҳолҳо офтоб ва баъзе ниҳолҳо намноки ва сояро дуст медоранд. Барои он ки ин ниҳолҳо дар хоҷагии халқ истифода шаванд бояд мутахассис шароити иқлими ингуна растаниҳоро омӯзад ва муайян намояд, ки кадом ниҳол дар кадом иқлим ҳосилнокиаш хуб мебошад.

10.Норасоии мутахассисони пуртаҷриба дар хоҷагии қишлоқ.

Нарасидани мутахассисони пуртаҷриба дар хоҷагии халқ ҳам сабаби паст шудани маҳсулоти хоҷагии қишлоқ мебошад. Ҳамаи проблема ва норасоиҳои дар боло қайд кардаамон аз мутахассисони пуртаҷриба вобастагӣ дорад. Агар мутахассис проблемаҳои дар боло зикр кардамонро донад ва аз донишу малакаи худ пурсамар истифода бурда тавонад пас ҳал намудани проблемаҳои дар боло овардаамон осон мешавад.

Роҳҳои ҳалли масъала

Чи тавре ки бузургвор Мавлоно Ҷалоллудини Румӣ фармудааст:

Ақлҳоро ақлҳо ёри диҳад,
Машварат идроку ҳушёрӣ диҳад.

Барои баланд бардоштани сатҳи зиндагии халқ пеш аз ҳама маҳсулоти

хоҷагии қишлоқро бояд баланд бардошт. Барои баланд бардоштани ҳосилнокии маҳсулоти хоҷагии халқ бояд байни мутахассисон робита ва ҳамкориҳои зич мавҷуд бошад, ки онҳо байни худ машваратҳо гузаронида аз таҷрибаҳои хеш ҳамдигарро шинос намоянд. Аз шароитҳои иқлим ва намудҳои маҳсулоти кишкардаашон ба ҳамдигар маълумот диҳанд. Инчунин аз таҷрибаи хамдигар шинос шаванд.

Онҳо бояд як гурӯҳҳи калони корӣ ташкил карда, дар ҳар як минтақа звенаҳои кории худро равон кунанд, то ин, ки аввал ба шароити иқлими хоҷагӣ, бюджети хоҷагӣ, номи хоҷагӣ ва минтақаи хоҷагиро маълум карда дар харита нишон диҳанд. Бояд ин звенаҳои корӣ маълум намояд, ки дар хоҷагии мазкур кадом навъи маҳсулот хубтар рӯйида ҳосилнокии хуб медиҳад, яъне барои кадом намуд маҳсулот шароити мусоид мавҷуд аст. Дар ҷойҳое, ки об бисер аст, бояд маҳсулоте кишоварзӣ кишт карда шавад, ки талаботаш нисбати об зиёд аст. Дар минтақаҳои хушк, ки камбуди об ба чашм мерасад бояд маҳсулоте кишт карда шавад, ки талаботаш нисбати об кам аст.

Ҳалли проблема

Барои он ки хоҷагии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи аъло рӯшду нумӯъ ёбад, бояд бо дигар давлатҳо робита дошта бошанд, ва аз таҷрибаи онҳо низ пурсамар истифода баранд. Бояд як чизе бошад, ки ба воситаи он мардуми хориҷа бо соҳаи хоҷагидории кишвари мо шинос шаванд. Инчунин бо хоҷагидорони кишвари мо бевосита алоқа карда таҷрибаҳои худро иваз карда тавонанд, ки ин **ягона системаи информатсионӣ** мебошад.

Мо бояд дар бораи рӯшди хоҷагии халқи кишварамон бештар сайтҳо, барномаҳо созем ва дар шабакаи интернетӣ ворид созем, то ки дигар давлатҳо аз шароити иқлим, намудҳои маҳсулоти истеҳсолкардашуда, навъҳои тухмиҳо ва ниҳолҳои босифату пурҳосил шинос шаванд. Ҳар як хоҷагӣ метавонад барои пешниҳоди маҳсулот ва корхонаҳои истеҳсолии худ сомонаи худро ташкил намуда дар системаи информатсионӣ ворид намояд.

Барои мисол мо як хоҷагидории ноҳияи Шаҳринавро гирифта намунаи худ намудаем ва мехоҳем ҳамаи хоҷагидориҳо чунин сомонаҳо дошта бошанд ё худи хоҷагӣ сомона тайёр намояд ва барои пешбурди худ ва барои равнақ додани хоҷагидорӣ ин сомонаҳо роли азимеро мебозанд.

Намунаи сомонаи сохтаи худамонро оиди гармхонаҳои парвириши ниҳолҳо дар н. Шаҳринав пешниҳод намоям. Бинобар ҳамин ҳам дастурҳо барои таракии хоҷагии қишлоқ ва ниҳолпарварӣ барои мутахассисон ва деҳқонон зарур аст.

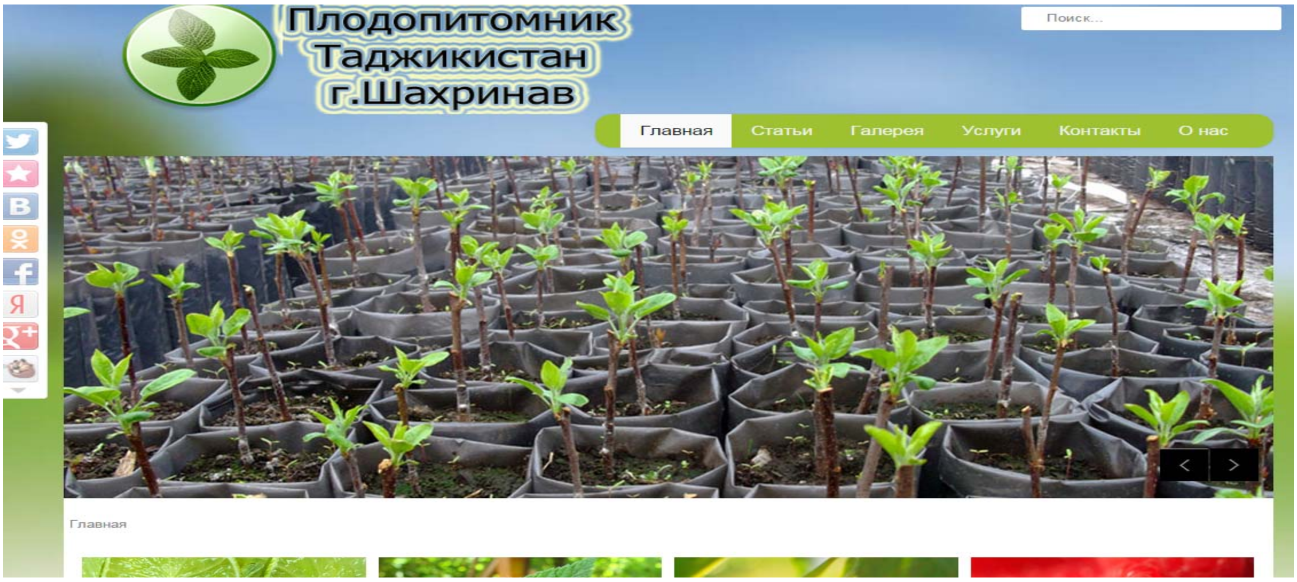

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПОЛИВА ОРОШАЕМЫХ ЗЕМЕЛЬ С ПОМОЩЬЮ «СОЛНЕЧНО-НАСОСНОЙ СИСТЕМЫ + СКО»

Саъдуллаев М.
Технологический университет Таджикистана

Предисловие

Орошение (ирригация) — подвод воды на поля, испытывающие недостаток влаги, и увеличение её запасов в корнеобитаемом слое почвы в целях увеличения плодородия почвы.

Орошение улучшает снабжение корней растений влагой и питательными веществами, снижает температуру приземного слоя воздуха и увеличивает его влажность и плодородность.

Актуальность проекта

Сегодня проблема обеспечения поливной воды стала головной болью не только сельхоз работников и Министерства сельского хозяйства, но и многих других ведомственных учреждений: министерств мелиорации и энергорпрома. К примеру, 32% (это 249,1 млн. сомони - только Согд) от общего долга потребленной электроэнергии лежат на Министерстве мелиорации и водного хозяйства. Водные насосы закачивают воду всю весну и лето, но что толку от этого? Только в Зафарабадском районе, который основан на богарных землях, 84 водонапорные станции, большинство из которых нуждаются в постоянном ремонте и дехканам же достаются капли.

Проблема орошения — эта проблема не только в Таджикистане, но и во всех странах Средней Азии и странах мира. Мы придумали отличное решение проблемы нехватки воды. Ведь каждое живое существо зависит от воды.

Треть засухи выглядит так…

А могла бы выглядеть так…

Проблемы орошения в Таджикистане

Местные аграрии из-за засухи, нехватки воды и электричества не могут получить достойный урожай. В прошлом году сумма ущерба, понесенного засухой и недостатком поливной воды, оценивается в 300 тысяч долларов. А правительство не в силах выплатить компенсации. Названия некоторых хозяйств все еще находятся в списке должников по неуплате налогов, расходов на воду, электроэнергию…

Я как и все жильцы нашей родины с большим вдохновением и желанием хочу работать с пользой для своей страны, где 93% территории занимают горы, а оставшиеся 7% страдают от маловодья. Но, с точки зрения специалиста, эти 7% можно эффективно использовать с существующими ресурсами. Нас не должно пугать количество горных рельефов Таджикистана в процентном соотношении. Давайте рассмотрим этот факт с другой стороны: как много пустынных земель вдоль дорог Худжанд-Ашт, Худжанд-Бустон, Худжанд-Истаравшан, Ганчи, ГБАО и дальше - в ущельях Зеравшанской долины и южных регионах Таджикистана и.т.д, Это тысячи гектаров хорошей, плодородной земли, которые нам просто необходимо осваивать. Если мы будем осваивать все пустынные земли правильно, с учетом последних достижений науки и техники, то тогда можно решить национальную проблему продовольственной безопасности.

1/3 суши нуждается в орошении для выращивания растений. Зачастую земли для возделывания сельскохозяйственных культур находятся вдали от линий электропередач. Традиционно для автономного полива используют дизельные насосы.

Но разумно ли это, если необходимость полива прямо связана с повышенной солнечной активностью? Почему не использовать солнце для подъема воды и ирригации - ведь это бесплатный источник энергии. Почему бы не использовать Солнечные водяные насосы для создания решения различных применений: организация автономной системы полива или водопоя для животных. Окупаемость таких систем по

сравнению с дизельными насосами составляет 1-2 года. Разумно ли сжигать дорогое дизельное топливо, если вокруг полно солнца?

Мы придумали отличное решение проблемы нехватки воды. Ведь каждое живое существо зависит от воды. Решением нехватки воды и полива — это капельное орошение с помощью Солнечно-насосной системы. Предлагаемые мною Солнечно-насосная система

(+капельного орошения) применяется как для животноводства, садоводства, так и для овощеводства.

Солнечно-насосная система предназначена для надежной системы автономного водоснабжения в удаленных и сельскохозяйственных районах.

Питание солнечных водяных насосов осуществляется от солнечных батарей. Для работы им не обязательно иметь яркое солнце. Они будут работать даже тогда, когда есть просто дневной свет, даже в условиях облачности. В таких условиях они не останавливаются, а продолжают подавать воду, просто снижая ее объем. Время работы насоса составляет примерно 8 часов в день и более, в зависимости от сезона и широты местности, где установлена системы.

Схема солнечно-насосной системы

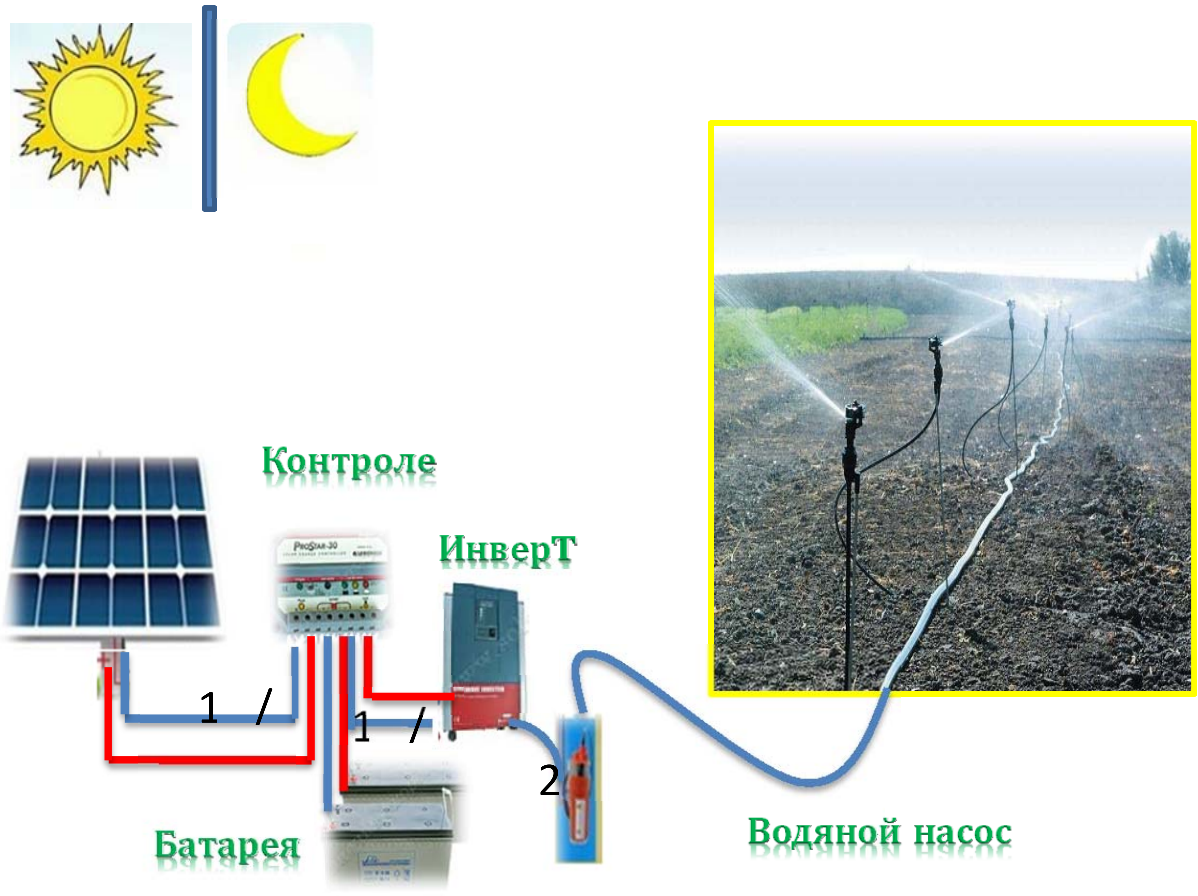

Выбор оборудования

В состав систем электроснабжения на солнечных батареях входят следующие типы устройств.

* 1.Панели с фотоэлектрическими элементами.

* 2. Контроллер солнечной батареи, обеспечивающий нормирование выходного напряжения батареи, зарядку аккумуляторов и (опционно) подачу низковольтного постоянного тока в нагрузку.

* 3. Электрохимические аккумуляторы, запасающие энергию в период её избытка и подающие её в систему в период нехватки при недостаточном освещении фотоэлементов или при временном возрастании потребления.

* 4. Инвертор, обеспечивающий преобразование постоянного низковольтного тока от аккумуляторов и фотоэлементов к бытовому или промышленному стандарту.

5 Водяной насос

Правило соединения контроллера заряда и напряжения:

Соединение кабеля с блоком управления (контроллером заряда-разряда) должно быть в следующем порядке - сначала подключить аккумуляторы, затем солнечные батареи,
и после этого заряжаемую цепь (нагрузку - насос).

Солнечный насос может быть использован для замены других водяных насосов, которые уже установлены, являются ли они ручные, дизельные или ветряные, и предлагает широкий спектр преимуществ, которые превосходят своих предшественников

Проблема воды в сельских местностях

Капельное орошение с помощью солнечно-насосной системы — это метод полива, при котором вода подаётся непосредственно в прикорневую зону выращиваемых растений регулируемыми малыми порциями с помощью дозаторов-капельниц. Позволяет получить значительную экономии воды и других ресурсов (удобрений, трудовых затрат, энергии и трубопроводов). Капельное орошение также даёт другие преимущества (более ранний урожай, предотвращение эрозии почвы, уменьшение вероятности распространения болезней и сорняков).

Теперь, когда мы знаем какое количество воды можно взять (это 10м3\ч)на орошение, мы можем рассчитать количество зон орошения. Например, у нас есть 35 грядок, длиной 35 метров. Мы используем, к примеру, шланг со встроенными капельницами. Расстояние между капельницами 25 см, производительность каждой капельницы 2 литра в час.

Общая длина шланга - 35 грядок х 35 м = 1250 метров. Количество капельниц - 1250:0,25 = 5000 капельниц. Расход воды в час - 5000х2 л/ч=10000 литров в час.

В принципе, нам нужно поступить, так как в огороде растут разные овощи, и потребность в воде у них тоже разная. Другой путь решения проблемы - использовать шланги с большим расстоянием между капельницами, например, 30 или 40 сантиметров и капельницы с меньшим расходом воды, например 1,5 литра на капельницу. Рассчитав водопотребление каждой зоны орошения, мы сможем определить, можно ли включать одновременно несколько зон. Хватит ли у нас воды для их орошения, или же

орошаемые зоны нужно включать по очереди, чтобы и растения были политы, и воды на полив хватило!

Заключение

При полном переходе на Солнечно-насосную систему и СКО можно добиться ощутимой пользы и решить проблему водного и энергетического дефицита. Это – экономия энергии света и воды, предотвращение эрозии и переувлажнения почвы, улучшенное развитие корневой системы, простота монтажа и удобное обслуживание, долгий срок службы, повышение экономической эффективности, экономия трудовых и энергетических затрат и освоение новых земель.

Контактные номера: 93 914 10 04, **e-mail:** muhib.sadulloev@mail.ru

ЛОИҲАИ ИНОВАТСИОНӢ “STAT”

Сироҷев Ш.З.
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Сарсухан

Инсоният дар тӯли мавҷудияти худ як зумра инқилобҳои илмию техникиро паси сар намудааст, ки ҳар кадомашон дар камолот ва худшиносии он нақши муҳимро боқӣ гузоштаанд. Масалан, асри сангӣ ба пайдошавии аввалин олоти меҳнат сабаб гашт, ки он заҳмати инсонро куллан дигаргун сохт. Асри биринҷӣ ба азхудкунии гудохтани метал овард, ки он ба дигаргуншавии моҳияти ҳаёти ҷамъиятӣ таконе бахшид ва ғайгаҳо. Имрӯзҳо бошад, инсон дар бораи асри информатсия ва технология сухан меронад. Бинобар ин дар ин аср тамоми самтҳои фаъолияти инсон аз дастовардҳои

техникаи компютерӣ ва технологияи навтарини коркарди информатсия истифода кунад. Тараққиёти бошиддати техника ва технологияҳои иттилоотӣ-иртиботӣ дар арсаи байналмиллалӣ талаботи хешро дар мавриди ҷаҳонишавии таҳсилот, баланд бардоштани сифати таълим, тайёр намудани мутахассисони баландихтисоси дар бозори меҳнат рақобатпазир рӯз аз рӯз меафзояд. Бинобар ин, аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соҳаи маориф чун яке аз соҳаҳои афзалиятноки хоҷагии халқи ҷумҳурӣ муайян карда шуда, таҳти назорати бевоситаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дода шудааст. Дар заминаи ҳамин маънӣ муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбиро зарур аст, ки роҳҳои самарабахш истифода кардани технологияҳои иттилоотӣ-иртиботиро пайваста ҷустуҷӯ намуда, сифати ташкил ва гузаронидани корҳои таълимиро сол то сол беҳтар гадонанд.

Аз ин рӯ моро зарур аст дар баробари таҳияи китобҳои дарсӣ барои баланд бардоштани сифати таълим аз видео-дарсҳо истифода намоем. Таҷрибаи мамлакатҳои абарқудрат ба монанди ИМА, Олмон, Британияи Кабир, Канада, Фаронса, Ҷопон, Хитой ва Руссия нишон медиҳад, ки яке аз омилҳои асосии тараққиёти ин мамлакатҳо диққати ҷиддӣ додан ба навигариҳои илму техника мебошад, ки маблағгузории он дар сатҳи баланд қарор дорад.

Бинобар ин хуб мешавад, ки дар ҳама самтҳои соҳаи маорифи мамлакат чунин дарсҳо дар раванди таълим ҷорӣ карда шаванд. Нисбат ба таҳияи китобҳо ва нигоҳдории он аз ҷиҳати иқтисодӣ хеле каммасраф ба ҳисоб меравад.

Ман бо боварии комил гуфта метавонам, ки пас аз ҷорӣ гардидани ин усули таълим дар самтҳои мухталифи соҳаи маориф, натиҷаи дилхоҳ ба даст оварда метавонем.

Зарурияти лоиҳа

Дар замони ҳозира яке аз проблемаҳои асосии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ин ҷалб намудани ҷавонон ба таълим мебошад. Толибилмони имрӯзаи мамлакатамон нисбати китоб беаҳамиятӣ зоҳир менамоянд, вале нисбати техника ва технологияи муосири ҳисоббарор, истифодаи компютерҳои фардӣ, шабакаи глобалии интернет, барномаҳои компютерии таълимӣ – омӯзишӣ шавқу рағбати зиёд доранд. Техника ва технологияи ҳозиразамон хусусияти ба худ ҷалб намудани диққати инсон, аз он ҷумла ҷавононро дорад. Ва дар баробари ин ҷавонон ҳар чӣ зиёдтар мехоҳанд, ки бо ин навовариҳо бархӯрдор бошанд ва аз он истифода кунанд.

Аз ин рӯ мо тасмим гирифтаем, ки лоиҳаеро бо номи**“STAT ”**омода созем ва пешкаши донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон намоем. Дар мавриди дасгирӣ ёфтани лоиҳаи мазкур аз тарафи доварони салоҳиятдор лоиҳаи мазкур дар баланд бардоштани савияи дониши толибилмон ва донишҷӯён нақши муҳим хоҳад гузошт.

Бинобар ин видео–дарси фанни Омор, ки номи **“ STAT ”**– ро гирифтааст, имконияти такрор ба такрор аз худ намудани фанни оморро тавассути тахтаҳои электроние, ки дар синфхонаҳо насб гардидаанд, компютерҳои фардӣ (рӯи мизӣ ва портативӣ), планшет ва ҳатто телефони мобилӣ фароҳам меоварад. Инчунин зарурияти таҳияи ин лоиҳа дар он аст, ки истифодаи тахтаҳои электронӣ, синфхонаҳои компютерӣ ва синфхонаҳои компютерии ба шабакаи глобалии Internet пайваст васеъ ба роҳ монда шудааст. Ин ба толибилмон ва донишҷӯён имкон фароҳам меоварад, ки дар вақтҳои

холигӣ аз видео–дарси фанни омор истифода баранд ва аз мафҳумҳои асосии фанни омор хабардор бошанд.

Зарурияти дигари лоиҳаи мазкур дар он зоҳир мегардад, ки фисади зиёди ихтисосҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва баъзе муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба низоми таҳсилоти кредитӣ фаро гирифта шудаанд. Чӣ хеле, ки маълум аст аз ду як ҳиссаи миқдори дарсҳои донишҷӯёни низоми таҳсилоти кредитӣ мувофиқи силлабус (нақшаи васеъи таълимӣ) кори мустақилона бо роҳбарии омӯзгор (КМРО) ва кори мустақилонаи донишҷӯ (КМД) ташкил медиҳад. Аз ин лиҳоз аз ҳисоби дарсҳои мазкур аз фаннҳои омору риёзӣ донишҷӯ метавонад аз видео–дарси “ **STAT** ” **ва *“Прогмат”*** барои пурра намудани савияи дониши оморӣ ва математикӣ истифода намояд.

Яке аз усулҳои дарсгузаронӣ, ки дар бисёр мамлакатҳои хориҷа татбиқи худро ёфтааст, ин таҳсили низоми фосилавӣ (дистанционное обучение) ба ҳисоб меравад. Мо низ метавонем тавассути чунин видео–дарсҳо низоми таҳсилоти фосилавиро дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, хусусан барои донишҷӯёни шуъбаи ғоибона ҷорӣ намоем.

Бартарияти лоиҳа

Бартариҳои лоиҳаи “ **STAT** ” дар он аст, ки:

1. Нисбат ба китоб ҳалли мисолу масъалаҳо ба таври васеъ оварда шудааст ва ба таври содда ба донишомӯз аз тарафи муаллиф фаҳмонида мешавад;
2. Чӣ хеле, ки дар боло қайд намудем солҳои охир диққати толибилмон ва донишҷӯён ба китобҳои дарсӣ кам зоҳир мегардад. Вале нисбат ба техника ва технологияи ҳозиразамон диққаташон назаррас аст. Аз ин лиҳоз диққати донишомӯзон нисбати лоиҳаи мазкур назаррас хоҳад шуд, чунки тамошои видео–дарс нисбат ба китобхонӣ барои ҷавонони имрӯза шавқовар мебошад;
3. Ҳалли мисолу масъалаҳо ва намунаҳое, ки аз тарафи муаллиф пешниҳод карда мешавад шавқовар буда диққати донишомӯзро ҷалб карда метавонад;
4. Дар муассисаи таълимӣ аз тарафи устодон мувофиқи нақшаи таълимӣ дарс гузаронида мешавад ва барои ҳар мавзӯи алоҳида соати муайян ҷудо карда шудааст. Яъне устод наметавонад, ки як мавзӯъро якчанд маротиба такрор гузарад. Ин ба донишҷӯёни сустхон дахл дорад. Вале ингуна донишҷӯён метавонанд, такрор ба такрор мавзӯи муайянро тавассути видео–дарс аз худ намоянд. Барои дарси иловагӣ (курсҳои махсуси иловагӣ) на ҳама толибилмон шароити иқтисодӣ доранд;
5. Аз ҷиҳати иқтисодӣ камарзиш мебошад. Барои паҳн намудани он ба донишҷӯён ё ин, ки дастрас намудани он тавассути техника ва технологияи ҳозиразамон қулай мебошад. Масалан тавассути шабакаи глобалии Internet паҳн намудани он дар шароити имрӯзаи пешрафти илму техника муфид мебошад. Инчунин тавассути барандаҳои маълумотҳо (флешкаҳо, дискҳои оптикӣ ва ғ.) нигоҳдорӣ ва истифодабарии он дар компютерҳои фардӣ, планшетҳо, DVD – плейрҳои муқаррарӣ, тахтаҳои электронӣ ва видеопроэкторҳо қулай мебошад;
6. Нисбати китоб мавқеи камро ишғол менамояд, яъне дар флешкаҳо, дискҳои оптикӣ ва ғайраҳо. Лоиҳаи мазкур дар 2 андоза (формат) омода гардидааст:

а) DVD – барои тамошо дар DVD – плейрҳои муқаррарӣ;

б) 3GP – барои истифода дар телефонҳои мобилӣ.

Шакли зоҳирии маҳсулоти лоиҳа

Шакли зоҳирии барномаи“ **STAT** ” ба тамоми талаботҳои дизайнӣ ҷавобгӯ буда бо аксҳои худ диққати истифодабарандагонро ҷалб менамояд.

Намуна:

№	Ҳаҷми умумии сармояи бонк, хазор.сомонӣ.	Фондан бонк хазор.сомонӣ.
	N = 3	N = 5
1	130,001	439,006
2	370.038	250,012
3	580.003	398,019
4	210	610,003
5	444.075	446,001
6	290,015	556,005
7	330.005	886,001
8	420,011	740,025
9	180,018	970,013
10	475.008	690,004

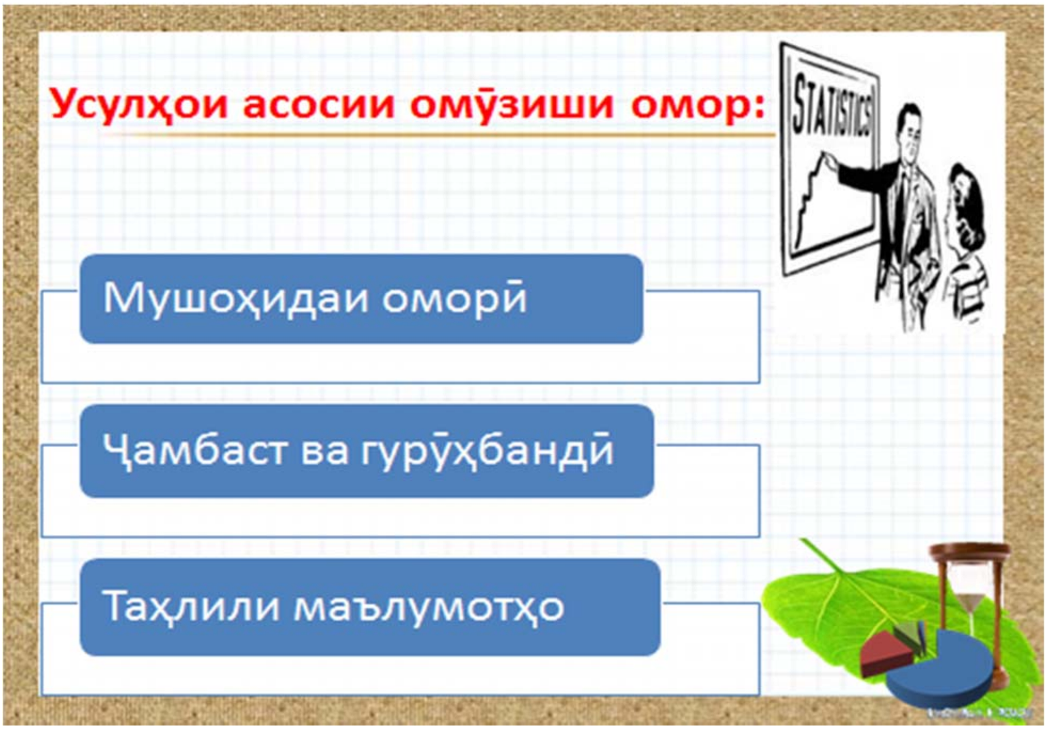

Хароҷотҳо

Дар хароҷотҳои лоиҳаи худ мо танҳо хароҷотҳои заруриро бе назардошти маоши коргарон барои як дона диски DVD нишон додаем. Арзиши воситаҳои дар хароҷот нишондодашуда бо нархи шартномави омадааст ва ин метавонад, ки таъғир ёбад.

№	Номгӯи воситаҳо	Миқдори воситаҳо	Арзиши воситаҳо (Сомонӣ)
1	Диски DVR ± R	1 - адад	0,66
2	Қоғази болои DVR ± R	1 - адад	0,10
3	Болопӯши диск	1 - адад	1,40
4	Қоғази болопӯши диск	1 - адад	0,35
5	Сапти диск	1 - адад	0,40
6	Ҷамъ:	1 - адад	2,91

Хулоса

Ҷорӣ намудани лоиҳаи видео–дарси фанни омор бо номи **“ STAT ”** яке аз талаботҳои ба таълиму тарбия ҷалб намудани ҷавонони имрӯзаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Омода намудани лоиҳаи мазкур имконият фароҳам меоварад, ки ҷавонони имрӯза аз бозиҳои компютерии “Internet–café” – ҳо дар канор монанд ва ба омӯзиши видео–дарси фанҳои омору математика ва дигар фанҳои дар оянда таёршуда машғул бошанд. Зеро, бисёре аз ҷавонони имрӯза аз назорати падару модар дар канор монда вақти зиёди худро дар “Internet–café” – ҳо мегузаронанд. Чӣ тавре, ки дар боло қайд намудем, ҷавонони имрӯза ба истифодаи техника ва технологияи муосири ҳисоббарор шавқу рағбати зиёд доранд ва кӯшиш ба харҷ медиҳанд, ки ҳар чӣ зудтар аз навовариҳои илму техникаи ҳозиразамон бархурдор бошанд. Аз ин лиҳоз видео–дарси мазкур бо усулҳои ҳозиразамони ороиши компютерӣ ва бо таъмини бехатарӣ омода шудааст. Лоиҳаи мазкур бо сифати баланди техникӣ ва хусусиятҳои фарқкунанда омода шуда ба талаботҳои стандартӣ ҷавобгӯй мебошад. Дар лоиҳа зарурият, хароҷотҳо ва роҳҳои рӯйпӯш намудани онҳо, ки маблағи на он қадар зиёдро ташкил медиҳад нишон дода шудааст. Лоиҳаи мазкур дар дискҳои оптикӣ омода шуда, бо сифати баланд сабти литсензионӣ карда мешавад. Бо вуҷуди ин дастраси ҳамагон мебошад, чунки дилхоҳ шахси ҳавасманд метавонад бар ивази як филми ҳунарӣ, ки онро ҳамагӣ як маротиба тамошо мекунад, видео – дарси мазкурро дастрас намояд. Бартариятҳои лоиҳа, ки хеле назаррас мебошанд яке аз сабабҳои асосии омода намудани лоиҳа ба ҳисоб мераванд. Дар замони пешрафи илму техника ва технологияи муосири ҳисоббарор толибилмон ва донишҷӯёнро, ки дар оянда як мутахассиси дар бозори меҳнат рақобатпазир мешаванд, бояд бо усулу донишҳои замонавӣ омода карда шаванд.

БИЗНЕС ПЛАН ПО РАЗВЕДЕНИЮ ФОРЕЛИ В ДАРВАЗСКОМ РАЙОНЕ

Собирзода К., Шарипова М. Б.
Технологический университет Таджикистана

Мақсади лоиҳа: Ба роҳ мондани парвариши гулмоҳӣ ва аз нестшавӣ нигоҳ доштани навъи нодири он – севан мебошад. Барои парвариши гулмоҳӣ, ки моҳии қимматтарин ба шумор меравад, иқлим ва обҳои тозаи дарёҳо ва чашмасорони Вилояти Автономии Бадахшони Кӯҳӣ (ВАБК) хос аст.

Project goal: Raising trout and prevention of the destruction of the rarest species of fish - Sevan trout. For the cultivation of trout, which is considered the most expensive type of fish, perfect cold rivers and clean lakes and reservoirs of Gorno-Badakhshan Autonomous Oblast (GBAO).

Keywords: trout, trout, river springs, lakes

Цель проекта: Разведение форели и предотвращение от уничтожения этой редчайший вида рыбы - севанская форель. Для выращивания форели, которая считается самым дорогим видом рыбы, идеально подходят реки холодные и чистые озера и водохранилища Горно-Бадахшанской автономной области (ГБАО).

Месторасположение: Форелевое хозяйство создается в районе Дарваз, местность Сагирдашт реки Сафедсанг. Площадка для выращивания рыбы располагается на месте старого канала, обходившего верхние пороги р. Сафедсанг.

Актуальность: В результате численность многих видов флоры и фауны значительно сократилась, некоторые виды попали под угрозу исчезновения.

Спасти их без специальных мер охраны оказалось невозможно, и меры начали

Рисунок 3. река

разрабатывать. В нашей стране был составлен перечень наиболее уязвимых растений и животных – Красная книга Таджикистан. В Красную книгу внесена севанская форель которое уже на территории СНГ полностью уничтожались. Успешному выращиванию форели способствует чистая и проточная холодная вода, объем которой в ГБАО, безграничен.

Проект:

Введение

Форель – это рыба семейства лососевых. Форель обычно водится в пресной воде быстрых ручьев и рек, или в озёрах. Обязательное условие для того, чтобы форель могла чувствовать себя хорошо и благополучно расти – чистая вода. В загрязнённой, мутной воде форель не живёт. Возможно, именно поэтому её мясо такое вкусное и нежное, белого, розоватого или жёлтого цвета – это зависит от состава воды и питания рыб, и оно просто тает во рту. Форель, которая водится в ручьях и горных реках, считается самой ценной. У неё изумительный вкус, который ни с чем нельзя сравнить, и экологически она более чистая, чем другая рыба. У форели есть интересное свойство: она может быстро видоизменяться, приспосабливаясь к условиям внешней среды. Например, форель одного вида, если её запустить в другую среду обитания, рядом с другим видом форели, за короткое время не только полностью адаптируется к новым условиям, но также полностью изменяет свой внешний вид, становясь практически такой же, как та форель, которая жила в этих местах всегда. Мясо форели богато полезными для здоровья человека веществами: витаминами, белком, минералами, аминокислотами, полиненасыщенными жирными кислотами и является диетическим продуктом. Даже форель, выращенная на фермах, считается деликатесной рыбой, а уж та, которая ловится в естественной среде, холодных горных реках, ручьях и озёрах, очень ценится в кухнях всего мира. Для выращивания форели, которая считается самым дорогим видом рыбы, идеально подходят реки холодные и чистые озера и водохранилища Горно-Бадахшанской автономной области (ГБАО).

1.Технологический обзор

Дарвазикӣ район богата водными ресурсами: пресными водами и реками. Почти во всех реках и родниках этого региона живуть форели. В частности форели вводится в нескольких реках как Сафедсанг, Гулиён (с.Сафедорон), Сари об (С.Сагирдашт) и т.д. Но последние годы в результате неправильного отношения жителей к природе количество этой рыбы постоянно уменьшаются. Особенно охота этих рыб электрошокам показывает небрежное отношение к природе некоторых ответственных лиц. При пропускании тока в воду погибают все живые существа в реке в том числе мальки и икры. Поэтому разведение форели в селе Сагирдашт, климат которого особенно позволит его выращивание в целях сохранения этой замечательной рыбы и улучшение экономического состояния этого региона актуальна. В результате численность многих видов флоры и фауны значительно сократилась, некоторые виды попали под угрозу исчезновения. Спасти их без специальных мер охраны невозможно. Севанская форель (иммено этой вид форели вводится в рекахи озерах ГБАО) занесена в Красную Книгу Таджикистан.

Форелевое хозяйство создается в районе Дарваз местность Сагирдашт реки Сафедсанг. Площадка для выращивания рыбы располагается на месте старого канала, обходившего верхние пороги р. Сафедсанг. Длина канала составляет более 300 м.

Ширина канала по верхней бровке — около 15 метров, а в нижней части — около 4,5 метров, глубина 2-4 метра. Часть канала будет использоваться для установки 4-х секций, следующих друг за другом, для выращивания форели общей мощностью примерно 30 тонн товарной рыбы.

Кроме того, будут подготовлены еще пять каналов для выращивания 60 тонн товарной форели. При максимальной плотности товарной форели в водоеме 27 кг/м3 необходимый объем каналов должен быть 2800 м3. Т.е. размер одного канала должен быть 52 х 6 х 1,8 м.

Выращивание форели будет осуществляться по двух сезонному циклу из 6-7 граммовых мальков. Сезон начинается во второй декаде мая и заканчивается в октябре. К концу первого сезона мальки вырастают до 220 г., а к концу второго сезона — до 1,3 — 1,5 кг. По достижению предельной плотности рыбы в водоемах, начиная с августа, часть товарной рыбы будет отправляться для реализации, а в освободившиеся каналы будут рассаживаться подросшие мальки этого сезона. Реализация основной части товарной форели будет осуществляться в конце сентября и в октябре. В первом году реализация проекта кроме 6-граммового малька будет закуплен 180-граммовый малек для выращивания по одно сезонной технологии.

Расчеты необходимого количества кормов и веса рыбы проведены в соответствии с нормативами по расходу кормов и получению привеса форели кормов «Vextra» по данным температурного режима р. Сафедсанг.

Среднегодовой сток из по р. Сафедсанг составляет 27,3 м3/сек. Максимально требуемый норматив по водному потоку для выращивания форели составляет 0,028 л/сек*кг, что определяет потребность форелевого хозяйства в размере чуть более 2,5 м3/сек.

2. Финансовый план

Исходные данные проекта

• Расчеты представлены в долларах США.

• Готовой продукцией компании является очищенная рыба.

• Отпускная цена — $ 4.5/кг без учета НДС. Т.к. проект рассчитывается на 5 лет выручка от реализованной продукции корректируется с учетом предполагаемой инфляции 1.8 % в год. Данный уровень инфляции отражает среднюю инфляцию продовольственных товаров в США за последний 5 лет.

• Налог на добавленную стоимость включен во все расходные платежи, связанные с приобретением сырья. Выручка скорректирована на возмещенный НДС по сырьевым затратам. Такой подход связан с большой длительностью производственного цикла и значительной долей валютных платежей. Расчет возмещенного НДС с учетом девальвации рубля для первого года деятельности приведен в этой главе, средняя девальвация рубля за период с апреля по ноябрь принята в 15 %. Для остальных лет деятельности (двухсезонный цикл выращивания) девальвация в течение производственного цикла принята в 20 %.

• Эффективность инвестиций оценивается с учетом ставки дисконтирования в 12 %.

• Налоговый режим предприятия определяется налоговым законодательством в соответствии с характером деятельности компании.

Планируемая выручка

Выручка от реализации очищенной радужной форели в соответствии с расчетами, проведенными в технологической части, в течение рассматриваемого периода реализации проекта составит.

Период реализации проекта	Календарный период	Ихтиомасса товарной форели, т.	Очищенная рыба, т.	Цена, $/кг.	Объем реализации
ГРАФИК ПЛАНИРУЕМОЙ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОДУКЦИИ					
9 — мес.	Ноябрь 2016 г.	99	82	4,5	360
21 — мес.	Ноябрь 2017 г.	109	90	4,5	400
33 — мес.	Ноябрь 2018 г.	109	90	4,5	400
45 — мес.	Ноябрь 2019 г.	109	90	4,5	400
57 — мес.	Ноябрь 2020 г.	109	90	4,5	400
Итого		535	442	4,5	1960

3.Потребность в капитале

Потребность в капитале на реализацию программы (проекта) в течение первого года составит 333 000 долларов, из них:

• 9 тыс. долларов вложенный капитал;

• 324 000 долларов будут привлечены за счет получения кредитов.

За счет привлечения кредитов планируется обеспечить потребности компании в оборотных средствах. В дальнейшем, начиная с пятого года деятельности, оборотные средства могут полностью финансироваться за счет собственных средств компании. С учетом сезонного характера деятельности экономически целесообразно использовать заемные средства для финансирования деятельности предприятия в период с апреля по ноябрь, а полученные в ноябре-декабре средства от реализации продукции использовать для погашения кредитов и для финансовой и инвестиционной деятельности.

Расчет необходимых средств для закупки сырья в 2016 году и в следующие годы представлен в следующих таблицах.

Корм для рыбы в первый год	Вес, кг
Для 180-граммовых мальков	115500
Для 6-граммовых мальков	27000
С учетом зимовки	37700

Корм для рыбы во второй год	Вес, кг
Для 220-граммовых мальков	126000
Для 6-граммовых мальков	27000
С учетом зимовки	37700

Поставка мальков в первый год будет осуществлена пятью рейсами по 3.5 тн. Стоимость одного рейса 5,5 тыс. FM Во второй и последующие годы поставка мальков будет осуществляться одним рейсом.

Данные по затратам на корм и малька для предприятия, когда оно будет работать по двух сезонному циклу выращивания форели (во второй и последующие годы) представлены в следующих таблицах:

Поставка	Апрель — Май	Июль	Август	Сентябрь	Итого
Кол-во корма, кг	40000	40000	40000	40000	160000
Стоимость кормов на второй и последующие годы					
Стоимость, USD	50405	50405	50405	50405	201619
В т. ч. НДС	4564	4564	4564	4564	18256

Стоимость 6-граммового малька будет такая же, как и в первый год, — 36 500 долларов. Итого для закупки кормов и малька будет необходимо 238.2 тыс. долларов. Собственный вложенный капитал в размере 9 тыс. долларов направляется в первый месяц реализации проекта на капитальные вложения, связанные с подготовкой площадки для выращивания форели и закупки необходимого оборудования.

4. Формирование источников финансирования проекта.

Кредиты в первый год планируется привлекать под 15 % с выплатой процентов одновременно с погашением кредита

Назначение кредита	Сумма кредита, USD	Дата привлечения	Дата погашения	Процентные выплаты, USD
Кредиты в первый год				
Малек 180 г	88600	апрель 2016 г.	декабрь 2016 г.	9968
Малек 6 г	36600	апрель 2016 г.	декабрь 2016 г.	4118
Корм 1-я поставка	50500	апрель 2016 г.	декабрь 2016 г.	5681
Корм 2-я поставка	50500	июль 2016 г.	декабрь 2016 г.	3788
Корм 3-я поставка	50500	август 2016г.	декабрь 2016 г.	3156
Корм 4-я поставка	25300	сентябрь 2016 г.	декабрь 2016 г.	1265
Итого	302000		декабрь 2016г.	27976

Кроме того, для осуществления текущих платежей по зарплате, отчислений в бюджеты и внебюджетные фонды, покупки корма для зимовки мальков и поддержания свободного остатка денежных средств на счету предприятия на неучтенные расходы необходимо еще 22 тыс. долларов. Подробное распределение денежных средств компании по каждому месяцу деятельности приведено в бюджете (Приложение 1.1-1.5). Данная сумма частично входит в каждый транш получаемых кредитов. Нагрузка по

выплате процентов по этой сумме составляет $ 1 424. Итого, в первый год привлекается заемных средств для финансирования проекта в размере 324 тыс. долларов стоимостью 29,4 тыс. долларов.

Выручка в первый год, исходя из рассчитанной по нормативам ихтиомассы в технологическом обзоре, достигает 360 тыс. долларов плюс возмещенный НДС, который в зависимости от девальвации рубля в течение производственного цикла (от закупки сырья до реализации готовой продукции) может составить т.е. располагаемая выручка в конце первого сезона 2016 года при девальвации рубля за сезон в среднем на 15 % может составить около 380 тыс. долларов. Результаты расчетов располагаемой выручки по остальным годам при условии 20 %-ой средней девальвации сомони за два сезона отражены в Приложениях 1.1-1.5.

СЫРЬЕ	Девальвация сомони на декабрь в% к апрелю							
	5%	10%	15%	20%	25%	30%	40%	50%
	Возмещение НДС в 2002 г. после реализации готовой продукции							
корм	12545	11975	11454	10977	10538	10133	9409	8782
малек	7632	7285	6968	6678	6411	6164	5724	5342
итого	20177	19260	18422	17655	16949	16297	15133	14124

Нормативная себестоимость реализованной в 2016 году продукции составляет $ 3.02 за 1 кг. очищенной рыбы. Основные финансовые результаты с расшифровкой себестоимости по элементам затрат приведены в таблице.

ВЫРУЧКА	$ 366 707	100.0 %
СЕБЕСТОИМОСТЬ	$248364	67.7 %
материальные затраты	$214 295	58.4 %
затраты на оплату труда	$3924	1.1 %
отчисления на соц. нужды	$ 1220	0.3 %
прочие затраты	$ 27 759	7.6 %
амортизация основных фондов	$1 165	0.3 %
ПРИБЫЛЬ	$118343	32.3 %

Являясь сельскохозяйственным предприятием, компания не платит налог с прибыли. Затраты, которые нельзя выделить по реализованной продукции отдельно от произведенной, рассчитываются в себестоимости пропорционально ихтиомассе. За базу расчета этих затрат в себестоимости может быть приняты и другие величины, например — количество корма. Во второй и последующие года деятельности предприятия себестоимость готовой продукции составит $2.8, финансовый результат без учета процентных выплат по кредитам будет выглядеть так

ВЫРУЧКА	$ 407 200	100.0%
СЕБЕСТОИМОСТЬ	$ 252 857	62.1 %
материальные затраты	$ 234 239	57.5 %
затраты на оплату труда	$7468	1,8%

отчисления на соц. нужды	$2167	0.5 %
прочие затраты	$7141	1.8%
амортизация основных фондов	$1 841	0.5 %
ПРИБЫЛЬ	$ 154343	37.9 %

5. **формирование бюджета**

Основным принципом формирования бюджета компании для целей настоящего проекта был принцип соблюдения положительного денежного потока, т. е. все платежи относятся к расходным и доходным поступлениям денежных средств и на рассматриваемом периоде суммируются для определения денежного баланса. ЧПДС (чистый поток денежных средств) нарастающим итогом должен быть положительным, отрицательный итог означает, что бюджет не сбалансирован и требуется дополнительное финансирование. На конец 2016 года ЧПДС составит 21,5 тыс. долларов. Реально эта величина представляет собой чистую прибыль компании за этот год от реализации 99 тн товарной форели и амортизационные отчисления минус затраты этого года по выращиванию 6-граммового малька и может быть распределена по усмотрению акционеров с учетом будущих потребностей компании в собственных ликвидных средствах. В рассматриваемом варианте бюджета к распределению предлагается 15 тыс. долларов, по итогам второго года — $ 110 тыс., третьего и четвертого — по $ 120 тыс. В дальнейшем сумма к распределению составит $ 100-110 тыс. в год.

Фонд заработной платы рассчитывается исходя из потребностей в работниках основного производства — 3 сотрудника с окладом по $ 100 в месяц, и директора производства с окладом $ 300.

Прочие расходы, включающие затраты на обеспечение производства и затраты административного аппарата, куда входят затраты по ведению бухгалтерской отчетности и возможные неучтенные платежи, в совокупности оставляют $ 200 в месяц.

Заключение

Разработанный бизнес-план пр разведению форели в Дарвазском районе выполнен на основе маркетингового анализа рынка по продаже рыб. Были использованы источники данных информации и сделан анализ состояния отрасли по выращиванию форели.

Чистая прибыль от внедрения проекта составит 154343 сомони, рентабельность 37.9 %.

Анализируя показатели проекта, можно сделать выводы, что разработанный бизнес-план вполне успешно можно внедрить, построить фермы для производств форели, который через 24 месяцев будет приносить прибыль и окупит затраты за 5 год.

ПРОБЛЕМА И ПЕРСПЕКТИВА РАЗРАБОТКИ РАЗНОВИДНОСТИ АБРИКОСА В ЗЕРАВШАНСКОЙ ДОЛИНЕ

Содиков Дж.

Технологический университет Таджикистана

Чем полезен абрикос?

В плодах абрикоса имеются сахара (10,5%), инулин, лимонная, винная и яблочная кислоты, дубильные вещества, крахмал, витамины группы B, C, H, E, P, провитамин A, железо, серебро, калий, магний, фосфор. Микроэлементы представлены солями железа и соединениями йода, которого особенно много в Зеравшанских сортах абрикоса. Поэтому систематическое употребление абрикосов позволяет предупредить заболевания щитовидной железы. Кроме того, йод обладает липотропным и антихолестериновым действием. Есть в абрикосе и пектин, способный выводить из организма токсические продукты обмена и холестерин.

Плоды абрикоса повышают гемоглобин в крови, что способствуют увеличению сопротивляемости организма. Благоприятно влияют на процесс кроветворения, что особенно важно для страдающих анемией. Особенно полезны они при авитаминозах, заболеваниях сердечно-сосудистой системы, почек, ожирении. А так же помогают улучшить память и повышают мозговую активность, что бесспорно очень важно для людей занимающихся интеллектуальным трудом, школьникам и студентам. Полезны даже невкусные плоды диких абрикосов. Абрикосовый компот оказывает послабляющее действие при запоре. Плоды незаменимы при интоксикации тяжелыми металлами. Полезны как средство, поддерживающее здоровье онкологических больных.

С большой пользой курагу включают в так называемые магниевые диеты, применяемые для лечения гипертонической болезни и алиментарных форм малокровия. Абрикосовую камедь, капельки или натеки прозрачной желтоватой массы на стволах деревьев, используют в производстве кровезамещающих жидкостей.

Цель проекта :

-Целесообразное использование фруктов и плодов в долине Зеравшан (Айнийский район)

-Создать мини цех по выпуску сухофруктов

-Выпуск высоко качественных сушенных фруктов и выход в международный рынок

-Создать новые рабочие места и привлечь молодёжь

-Использование солнечной сушилки- получение сушенных фруктов**.**

Проблема

Нерациональное использование абрикосовых садов в верхней долине Зеравшана

Нехватка промышленных предприятии по переработке абрикоса

Дороги не соответствуют вывозу абрикоса

Нехватка кадров

Перспектива

Реконструкция автомобильных дорог

Создание рабочих мест для молодёжи

Привлечение молодых специалистов с ВУЗ-ов

Организовать малый средний бизнес по сбору и переработке абрикоса

Увеличить ассортимент продукции

Задача проекта:

Организация и сбор урожая без потерь и своевременная переработка

Повысить уровень жизни данной местности

Обеспечить молодых специалистов работой

Использование солнечной сушилки при производстве сухофруктов

Актуальность

- Применение новой технологии, использование местного сырья и выпуск продукции лечебного характера а также проведение маркетингового анализа по изучению рынка, улучшение благосостояния населения

-Использование солнечной сушилки является актуальной, так как не требует значительного расхода, в готовом продукте сохраняются химический состав . Сухофрукты очень полезный, всем доступный продукт.

Выводы:

Сухофрукты имеют профилактическое действие и назначается для лечения болезни сердца, раковых заболеваний и ухудшение зрений.

При серийном выпуске продукции в перерабатывающих предприятиях с экономической точки зрения является дешёвым, доступным, полезным и прибыльным, а также увеличивается ассортимент консервированной продукции в Республики Таджикистан.

АВТОМАТИЗИРОВАННОЕ ЗВОНКОВОЕ УСТРОЙСТВО-1 (АЗУ-1)

Содиров М.А.

Таджикский государственный университет права, бизнеса и политики

Целью работы является разработка устройства для автоматизации работы звонков в учебных заведениях. Данное устройство автоматизирует звонки по установленному расписанию, в том числе:

- по заданному пользователем расписанию активировать стандартные (а также любые аналогичные устройства потребляющие 220 В.) звонковые устройства учебных заведений;
- задавать длительность звонков (в пределах 1-3600 секунд).

Преимущества устройства

1. В отличие от ручного контроля звонков, в данном случае контроль осуществляется по внутреннему электронному таймеру, что гарантирует точность и длительность звонков по расписанию, автоматически без привлечения соответствующих сотрудников учебного заведения.
2. Стандартные звонки учебных заведений может быть активировано нашим устройством в течение 24 часов 32 раза, что соответствует 16 учебным занятиям.
3. Наше устройство может работать посредством подключения к обычной бытовой розетке.
4. Мощность устройства обеспечивает централизованное управление активации звонковых устройств учебного заведения, то есть одним экземпляром нашего устройства обеспечивается автоматизация всех звонковых устройств заведения.

5. Вследствие наличия современных электронных реле и встроенных аккумуляторных батарей наше устройство работая годами, не потребляет дополнительную электроэнергию.
6. В нашем устройстве предусмотрена встроенная защита от внезапных отключений и перепадов напряжения электроэнергии.

Дополнительные возможности

1. Устройство можно использовать также в других целях, например, для автоматизации почасовой (или по другим определенным лимитам) поддачи электроэнергии.
2. Автоматизация управления (включения - отключения) различных электрических устройств, потребляющих электроэнергию в пределах до 4-6 Ампер и 180-250 вольт (вход/выход).

ТАҶҲИЗОТИ ИДОРАКУНИИ ФОСИЛАВИИ НАМОИШИ СЛАЙДҲО

Содиров М.А.
Донишгоҳи давлатии хукук, бизнес ва сиёсати Точикистон

Имкониятҳо ва афзалиятҳо:

Аз фосилаи то 25 метр намоиши слайдро идора карда метавонад. Аз ҷумла:

а) гузариш ба реҷаи намоишдиҳӣ (ҳаммаънои пахши F5);

б) гузариш ба слайди навбатӣ ё гузашта;

в) гузариш ба реҷаи муҳарирӣ.

Дорои чароғаки лазерӣ мебошад ва ҳамчун ишоракунанда низ истифода шуда метавонад.

Ҳаҷм ва вазни хурд дорад. Ҳаҷм (1,5см X 3см X 13см).

Қисми барномавии таҷҳизот дар давоми 2-3 сония насб мешавад.

Дар ҳама намуди компютерҳо (статсионарӣ, ноутбук, нетбук ва ғ.), ки бандари USB доранд бе мамоният истифода шуда метавонад.

Дар ҳама намуди системаҳои оператсионӣ истифода шуда метавонад.

Батареяи аккумуляторӣи таҷҳизот ба муддати тӯлонӣ то 15 рӯз таҷҳизотро бо энергия таъмин карда метавонад.

Батареяи аккумуляторӣи таҷҳизот аз қувватдиҳандаи оддии телефонӣ бо қувваи ҷараён пурра мешавад.

Нисбати таъсиротҳои ногаҳонӣ (масалан, афтонидан) устувор мебошад.

Архитектураи кушод дорад ва дар оянда мукаммал намудани таҷҳизот бо функсияҳои нав имконпазир аст.

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН. ХАТЛОНСКАЯ ОБЛАСТЬ

Темиров С., Джамшедзод Б.
Технологический университет Таджикистана

Хатлонская область (тадж. вилояти Хатлон) — административная область в составе Республики Таджикистан. Одна из трёх областей республики. Административный центр — город Курган-Тюбе.

География

Расположена на южных отрогах Гиссаро-Алая. Разделена на 6 городов и 21 район.

Природа

Климат — континентальный. Главные реки — Пяндж и Вахш. Несколько водохранилищ: Муминабадское, Сельбурское и другие.

Население

Население области на 1 апреля 2014 года составило 2 917 800 человек. По населению область держит первое место среди регионов республики. По плотности уступает лишь столице.

История

Образована в сентябре 1988 года в результате объединения бывших областей (Кулябской и Курган-Тюбинской), а также города Нурек.

Дата образования: 2 декабря 1992 года

Председатель хукумата: Давлатшо Гулмахмадов

Площадь: 24 800 км²(4-е место)
Плотность: 107,9 чел./км² (2-е место)

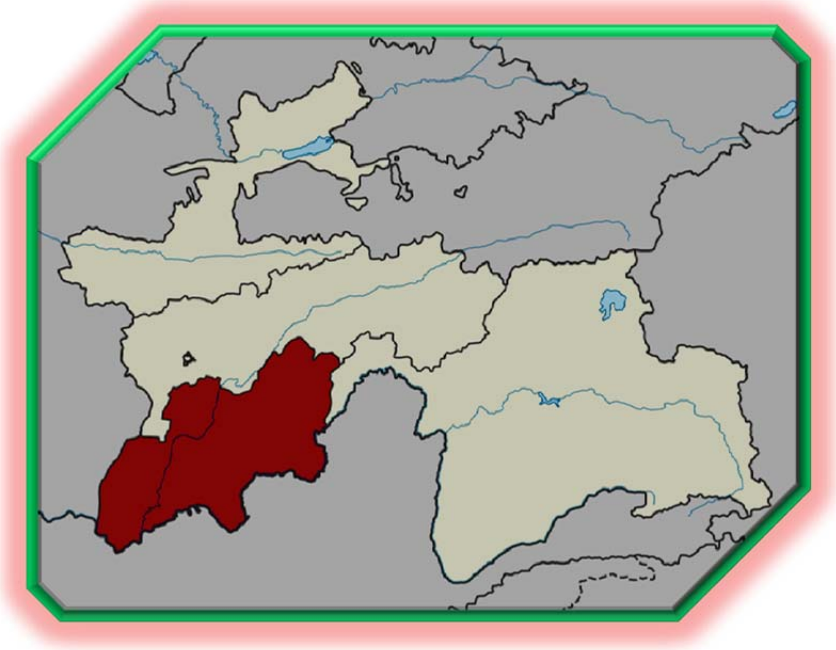

Административное деление

В состав Хатлонской области входят 6 городов (Курган-тюбе, Куляб, Нурек, Дангара, Сарбанд, Пяндж) и 21 район:

Бальджуванский (центр — пгт Бальджуван)
Бохтарский (центр — пгт Исмоили Сомони)
Вахшский (центр — пгт Вахш)
Восейский (центр — пгт Восе)
Дангаринский (центр — пгт Дангара)
им. Джами (центр — пгт Абдурахмана Джами)
Джиликульский (центр — с. Джиликуль)
Кубадиянский (центр — с. Кубадиян)
Кумсангирский (центр — пгт Дусти)

Муминабадский (центр — пгт Муминабад)
Пянджский (центр — пгт Пяндж)
им. Руми (центр — пгт Колхозабад)
Темурмаликский (центр — пгт Советский)
Фархорский (центр — пгт Пархар)
им. Хамадани (центр — пгт Московский)
им. Насира Хусрава (центр — с. Бахори)
Ховалингский (центр — с. Ховалинг)
Хуросонский (центр — пгт Обикиик)
Шахритусский (центр — пгт Шаартуз)
Шурабадский (центр — пгт Шурабад)
Яванский (центр — пгт Яван)

Экономика

Развита лёгкая (хлопкоочистительная, кожевенно-обувная), пищевая (маслобойная, мясная, мукомольная, плодоконсервная), химическая (Вахшский азотно-туковый завод), электротехническая и металлообрабатывающая отрасли промышленности.

Добыча нефти, газа, каменной соли.

Головная ГЭС на реке Вахш, Центральная, Перепадная ГЭС на Вахшском канале.

Орошаемое земледелие (Вахшский канал и другие). Возделывают тонковолокнистый хлопчатник, зерновые (пшеница, ячмень, кукуруза, рис), картофель, овощи, кормовые. Плодоводство (в том числе цитрусоводство).

Виноградарство. Плантации герани. Единственная в СССР промышленная плантация сахарного тростника. Разведение гиссарских и каракульских овец, молочное скотоводство. Разводят крупный рогатый скот, свиней и коз.

Шелководство

Бальнеогрязелечебная курортная местность Танобчи-Кызылсу.

Что требуется для улучшений?

1.Восстановление или расширение дорог, а так же безопасное передвижение по обрывам.
2.Решить проблему электричества и питьевой воды.
3.Построить больше школ и детских садиков.
4.Решить проблему здравоохранения.
5.Обеспечить безопасность граждан.
6.Построить развлечения или аттракционы.
7.Решить проблему экологии. Построить свалки.
8.Построить промышленные предприятия. Для чего это нужно?

1. Построив промышленные предприятия, мы решим такую проблему как: безработица, развитие страны, меньше импорта - больше экспорта.
2. Построить непросто промышленность, а самое важное для страны и этой области: молочную и пищевую отрасль.
3. Если есть возможность, то нужно построить текстильную промышленность, строительную промышленность, машиностроительную промышленность.

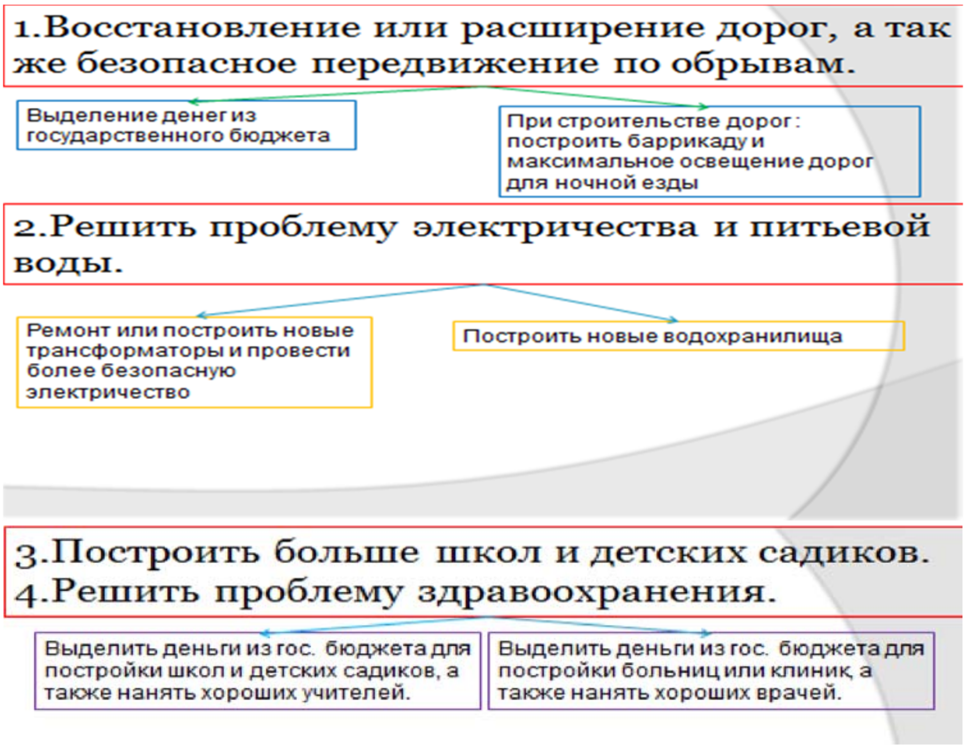

БИЗНЕС-ПЛАН ПРОИЗВОДСТВА ПИТЬЕВОЙ ГАЗИРОВАННОЙ БУТИЛИРОВАННОЙ ВОДЫ В ДАРВАЗСКОМ РАЙОНЕ

Тошов Х., Шарипова М. Б.
Технологический университет Таджикистана

Введение

Вода **(H_2O)** – жидкость без запаха, вкуса, цвета; самое распространенное природное соединение**.** Она является важнейшей составной частью живого организма, в теле взрослого человека она составляет 65–70% его массы. Без пищи человек может прожить 65–70 дней, без воды несколько дней.

Согласно гигиеническим требованиям к качеству питьевой воды, она должна быть безопасной в эпидемическом отношении, безвредной по химическому составу и обладать удовлетворительными органолептическими свойствами. В целом неудовлетворительное качество питьевой воды оказывает значительное влияние на состояние здоровья населения. Не случайно десятилетняя программа улучшения водоснабжения для обеспечения каждого человека на Земле доброкачественной водой в достаточном количестве выдвинута ВОЗ в качестве глобальной медицинской и социальной задачи для всех стран.

Основная идея проекта – производство питьевой воды из природного родника Яхчисор, находящиеся в Дарвазском районе.

Инвестиционный проект представляет интерес, как с экономической, так и с технологической точки зрения. Продукция, получаемая в результате реализации проекта, будет высокого качества, пользоваться спросом не только на внутреннем рынке, но и на внешнем.

Таблица 1. Основные показатели бизнес-плана

№	Наименование показателя	Значение
1.	Производственная мощность, л/год	33538,5
2.	Выручка, сом.	186354
3.	Рабочий период	261
4.	Численность ППП, чел.	12
5.	Полная себестоимость, сом.	12882438
6.	Цена реализации питьевой воды, сом./л	0,50
7.	Прибыль от реализации, сом.	30049,3
8.	Прибыль	2785392
9.	Чистая прибыль, сом.	24039,5
10.	Рентабельность продукции по прибыли от реализации, %	19,2%
11.	Срок окупаемости, лет	1
12.	Организационная форма предприятия	

1.Анализ отрасли

С каждым годом в Таджикистане растет число потребителей бутилированной питьевой и минеральной воды. Снижение качества водопроводной воды и стремление к здоровому питанию привели к тому, что все большее число людей отказывается потреблять воду из-под крана, предпочитая пить и готовить на очищенной питьевой воде, разлитой в бутылки. Сегодня в продаже можно встретить натуральную (природную) минеральную воду, очищенную питьевую, а также искусственно минерализованную. Минеральная вода — это природная вода, содержащая растворенные минеральные вещества, добытая из земли. Согласно классификации, ее принято делить на три класса: столовую воду, лечебную и лечебно-столовую. К лечебной воде стоит относиться с особым вниманием — потреблять ее без рекомендаций врача нежелательно.

А вот питьевую воду можно употреблять в неограниченных количествах. Поскольку чистой от природы питьевой воды с каждым годом становится все меньше, производители безалкогольных напитков научились искусственно очищать воду. Так, питьевая вода, фасованная в бутылки представляет собой очищенную от вредных примесей воду, которую можно пить и на которой можно готовить, не опасаясь за здоровье. На рынки Таджикистана появились продукты из хорошо рекламированных иностранных брендов, такие как Bon Aqua, Aqua Minerale, "Боржоми","Нарзан" и т.д. Таджикистан богат водными ресурсами. Территория республики богата подземными водами: пресными, минеральными лечебными, промышленными. Производство и продажа воды во всем мире уже давно является большим бизнесом.

Рынок питьевой и минеральной воды характеризуется следующими основными особенностями: вытеснение с рынка импортной продукции, активность региональных производителей минеральной и питьевой воды, интенсивный рост рынка.

Следовательно, на первый план выходят вопросы качества, как самого продукта, так и обслуживания клиентов, а поддержать имидж бутилированной воды как качественного и полезного продукта в силах каждого производителя.

Кроме того, с каждым годом набирает популярность питьевая вода в канистрах, ее потребление стабильно растет.

2.Характеристика продукта

В результате исследования питьевой воды подземных источников населенных мест Дарвазсокго района было выделено 2 зон:

1 зона – Село Сангевн (природный родник Яхчисор).

2-зона – Село Сагирдашт (природный родник Чашмаи Нукра).

Самое высокое содержание йода в воде отмечается в зоне 1.

Характеристики воды питьевой «Яхчисор», еще не подвергшейся коррекции по микроэлементному составу.

Благоприятные органолептические свойства питьевой воды «Яхчисор» определяются её соответствием нормативам.

Требования к сырью

Сырьём для воды питьевой «Яхчисор» является вода родника Яхчисор расположенной в село Сангевн дарвазсокго района. Добыча воды питьевой «Яхчисор» ведется путем устройств и специального оборудования, в соответствии с СанПиН 2.1.4.1074-01. Для изготовления газированной питьевой воды «Яхчисор» применяется двуокись углерода по ГОСТ 8050. Массовая доля двуокиси углерода не должна превышать 0,2 %.

Упаковка

Воду питьевую «Яхчисор» фасуют в пластиковые бутылки вместимостью от 1,5 до 2 л .

Маркировка

Емкости с водой питьевой «Яхчисор» маркируют в соответствии с ГОСТ Р 51074. Маркировка должна содержать следующую информацию:

- наименование воды, в соответствии с разделом 1 настоящих технических условий, с указанием вида, типа и категории в соответствии с СанПиН 2.1.4.1116;
- наименование предприятия;
- адрес предприятия (юридический, включая страну и, при несовпадении с юридическим, фактический адрес производства;
- наименование и место расположения источника;
- товарный знак;
- номинальный объем нетто, л;
- дата розлива;
- срок годности;
- условия хранения;
- обозначение технических условий;
- информация о сертификации;
- состав (содержание анионов и катионов, позволяющих идентифицировать конкретную продукцию; общую жесткость; общую минерализацию; сульфаты; хлориды).

На потребительскую тару (этикетку, контрэтикетку и т.п.) допускается размещение сведений информационного и рекламного характера, не вводящих потребителя в заблуждение относительно состава, качества, источника происхождения питьевой воды «Яхчисор».

3.План маркетинга. Границы рынка

Потребление бутилированной воды в нашей стране составляет 48 л на человека в год, когда потребление бутилированной воды в Европе составляет примерно 100 л в год

на человека, но европейский рынок уже переполнен (ежегодный прирост меньше 1%), а ежегодный прирост отечественного рынка бутилированной воды составляет от 20-30%

4.Анализ конкурентов

На прилавках магазинов Дарвазского района можно увидеть большое разнообразие минеральной и питьевой воды различных марок и производителей. Из всех имеющихся производителей и поставщиков выделяется около 20 марок. Наибольшей популярностью у дарвазцев пользуется вода Шахамбари, Bon Aqua, Aqua Minerale, "Боржоми","Нарзан"

Как видим, лидирующие позиции в Давазского района занимает минеральная/питьевая вода иностранных, но не местных компаний.

5.Характеристика товародвижения

Товародвижение – система, которая осуществляет поставку товаров к месту продажи и потребления в определенное время с соответствующим уровнем обслуживания. При больших затратах на эти цели целесообразно провести анализ элементов.

К элементам внешней среды товародвижения относятся:

- Предприятия, обеспечивающие перевозку – это предприятия оптовой торговли. Взаимоотношения с поставщиками основаны на договорах, в которых указывают: предмет договора (вид продукции, требования к качеству, количество и цена без учета НДС), сроки и условия поставки (в условиях указывается вид транспорта и кто оплачивает транспортные расходы), качество (предъявляются требования к качеству), цена и порядок расчета (указывается цена с учетом НДС и порядок оплаты), форс-мажор (указывается, в каких случаях стороны не будут нести ответственность за полное и частичное неисполнение любых обязанностей, оговоренных в данном договоре), ответственность, дополнительные условия, сроки действия договора и юридические адреса сторон;
- Посредники и их склады (поставка сырья осуществляется без посредников);
- Сеть сбыта (Рынком сбыта продукции являются предприятия оптовой и розничной торговли, кафе и столовые Дарвазкого района , а также ГБАО Республики Таджикистан области, через торговую сеть на основе договоров и через посредников).
- Для продажи продукции предлагается использовать следующие каналы товародвижения:

Вода питьевая производство безубыточность

Канал 1 уровня (для ГБАО)

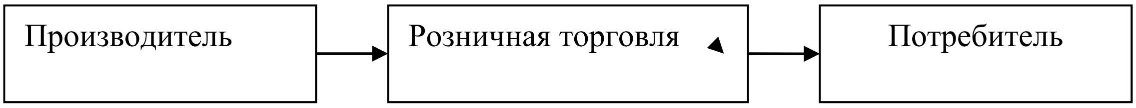

Канал 2 уровня (для других регионов РТ)

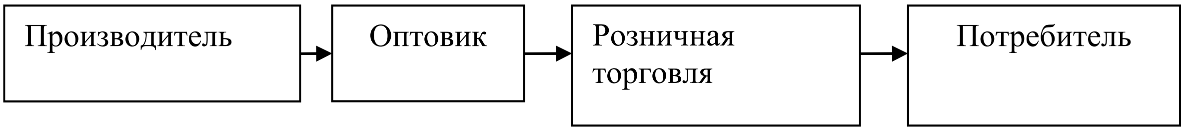

6. Методы продвижения продукции

Стимулирование сбыта – использование многообразных средств, стимулирующих воздействие, призванных ускорить или усилить ответную реакцию рынка.

Задача стимулирования сбыта это приблизить товар к покупателю.

Итак, будут применяться следующие средства стимулирования сбыта – это стимулирование потребителей путем создания привлекательной упаковки и проведения дегустаций, конкурсов, снижение цен, проведение розыгрышей и, конечно, реклама.

Реклама – это убеждающее средство информации о товаре или предприятии, коммерческая информация о потребительских свойствах товара или предприятия, готовящая активного и потенциального покупателя к покупке. Основная задача рекламы – формировать и стимулировать спрос.

7.Инвестиционный план – Производство питьевой воды

В стоимость инвестиционных затрат входят стоимость основных фондов и стоимость оборотных средств, необходимых для запуска проекта. В стоимость основных фондов входят стоимость строительно-монтажных работ, стоимость оборудования, его монтаж, доставка, автоматизация и другие работы.

Таблица 2. Смета-спецификация на технологическое оборудование.

Наименование ТО	Количество единиц ТО	Цена единицы ТО, сом.	Стоимость ТО, сом.
Фильтр гсомой очистки	1	10 000	10 000
Фильтр тонкой очистки	2	14500	29000
Озон - генератор	1	6200	6200
Фильтр обезжелезивания	2	25300	50600
Сорбционный фильтр	2	26600	53200
УФ бактерицидная установка	2	4000	8000
Накопительный бак	2	7800	15600
Линия розлива	1	50000	50000
Конвейер	1	7000	7000
Сатуратор	1	5000	5000
Насос	1	1000	1000
Итого			235 600
Смета затрат на приобретение технологического оборудования			267472

Таблица 3 – Сводная смета инвестиционных затрат

Наименование затрат	Стоимость, сом.
Стоимость технологического оборудования	430629,9
Оборотные средства	75,9
Прочее	30149,4
Итого	460855,2

Прочие затраты принимаем в размере 6-10% от стоимости оборудования и оборотных средств, т.е. (430629,9 + 75,9)*0,07 = 30149,4сом.

Итого – это единовременные затраты на реализацию проекта.

Производственный план

Наше предприятие планирует работать круглогодично по непрерывной схеме с остановками на декадные остановки и капитальный ремонт. Всем работникам предоставляются выходные дни (еженедельный непрерывный отдых), при шестидневной рабочей неделе - один выходной день - воскресенье

8.Расходы на оплату труда

Таблица 4. Численность промышленно-производственного персонала и заработная плата

Должность	Численность	Заработная плата
Директор	1	2000
Бухгалтер	1	1500
Главный технолог	1	1300
Мастер	2	1000
Купажист	2	900
Грузчик	1	600
Механик	1	850
Уборщик	1	450
Заведующий складом и хоз. частью	1	700
Химик-лаборант	1	850
Итого	12	12050

Средняя заработная плата по предприятию 1004сом./месяц.

Средняя рыночная цена 1 литра питьевой воды изделия равна 0,41 сомони. Для повышения конкурентоспособности на рынке примем цену 1 литра питьевой воды 0,50 сомони.

Выручка рассчитывается как количество продукции, умноженное на цену 1 литра продукции.

Себестоимость всей продукции равна произведению количества продукции в литрах на себестоимость 1 литра.

Прибыль от реализации равна разности между значением товарной продукции и себестоимостью всей продукции.

Рентабельность продукции по прибыли от реализации равна отношению величины прибыли от реализации и себестоимости всей продукции, умноженное на 100%.

Чистая прибыль рассчитывается как разность между прибылью от реализации и налогом на прибыль, который составляет 20% от прибыли от реализации.

Налог на прибыль равен 20% от прибыли.

Чистая прибыль равна разности между прибылью и налогом на прибыль.

9.Организационно – юридический план

Предприятие будет являться обществом с ограниченной ответственностью. Предприятие обладает самостоятельностью в осуществлении своей хозяйственной деятельности, распоряжении выпускаемой продукции, прибылью, остающейся после уплаты налогов и других обязательных платежей. Предметом деятельности общества будет являться производство питьевой бутиллированной воды.

Поиск рабочего персонала возможен через службу занятости. Прием будет вестись на основе собеседования, с испытательным сроком.

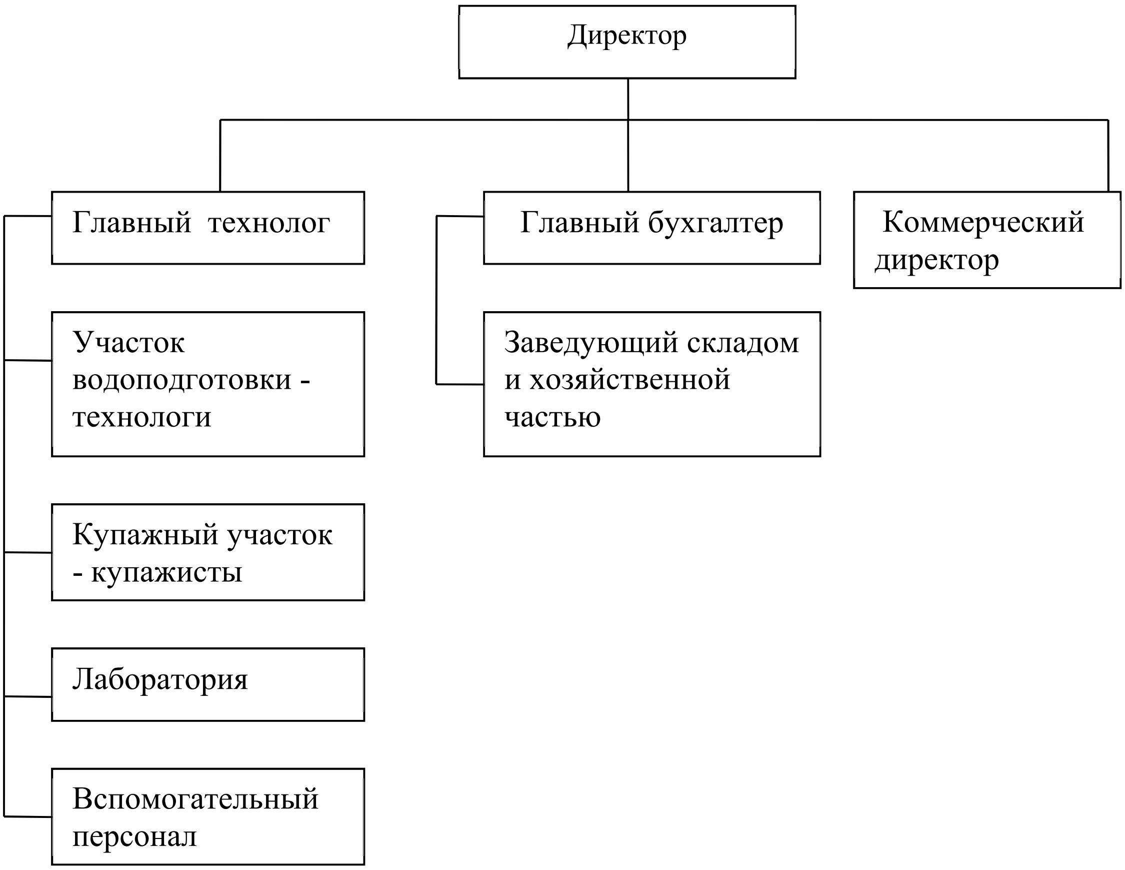

10.Оценка эффективности и рискованности инвестиций

При оценке проекта долгосрочного инвестирования важно оценить и учесть меру его рискованности. Рискованность проекта учитывается с помощью корректировки на рынок прогнозируемых факторов дисконтирования.

Дисконтирование – метод приведения стоимости разновременных затрат и поступлений и их стоимости на момент начала реализации проекта. Дисконтирование осуществляется с помощью коэффициента дисконтирования.

Заключение

Вода – это великая ценность для человечества, и в век информационных технологий, развитой промышленности и постоянного роста численности населения не пора ли задуматься о том, что все природные блага мы не получаем в наследство от своих предков, а берем взаймы у своих потомков. И от качества той питьевой воды, которая течет из под крана напрямую зависит здоровье нас и наших детей.

Литература

1. Авакян А.Б., Санин М.В. и Эльпинер Л.И. Опреснение воды в природе и народном хозяйстве. М., 1987;
2. Руководство по контролю качества питьевой воды, пер. с англ., М., ВОЗ, 1986;

ПРОЕКТ ПО РЕАЛИЗАЦИИ ТОПЛИВНЫХ БРИКЕТОВ В КАБАДИЯНСКОМ РАЙОНЕ

Турсунова Т., Гадоев М.
Технологический университет Таджикистан

ПРОЕКТ ПО РЕАЛИЗАЦИИ ТОПЛИВНЫХ БРИКЕТОВ

1. Данные об организации:

ЗАО «АВВАЛИН» - Совместное таджикско-японское предприятие.

Местонахождение – поселок Навобод, Кабадиянский район, Хатлонская область, Республика Таджикистан.

Деятельность - Переработка корня солодки, Производство CGA (Глициризиновая кислота – полуфабрикат для продукции фармацевтики, косметологии и пищевой промышленности). Экспорт готовой продукции в Японию и Китай.

2. Название предлагаемого проекта:

Производство топливных брикетов из отходов производства.

3. Потенциальный партнер:

Международные организации, заинтересованные в социальных и экологических проектах.

4. Контекст:

В нашей стране существует острая проблема дефицита электроэнергии в зимний период. Лимит подачи электроэнергии существует во всех регионах страны кроме крупных городов и областных центров (Душанбе, Курган-тюбе, Худжанд) в период октябрь-март.

В этот период население обогревает жилые и рабочие помещения с помощью отопительных систем, используя в основном дрова и уголь.

Так как Таджикистан не владеет достаточными ресурсами лесоматериалов (дров) и горюче-смазочными материалами (уголь, мазут и т.д.), страна ежегодно импортирует большое количество угля из соседних стран и цены на этот продукт ставят нас в постоянную зависимость от международных цен на ГСМ и удорожанием валюты. Кроме того использование угля в качестве обогрева жилых помещений часто приводит к летальным исходам и уносит человеческие жизни в результате выброса оксида углерода.

МЫ предлагаем новый, альтернативный, выгодный и экологический безопасный продукт для нашего потребителя:

При производстве CGA наши отходы составляют 90% от общего количества используемого корня солодки. Сам корень этого растения, как известно, является древесным материалом и его опилки абсолютно идентичны древесным опилкам.

С помощью специального оборудования мы производим из них топливные брикеты (евро-топливо) путем сушки и прессования отходов в определенную форму, удобную для использования в качестве альтернативы дровам и углю. Топливные брикеты применяются в качестве твердого топлива для каминов и печей любых видов, в том числе твердотопливных котлов систем отопления. Так как топливные брикеты экологически чистый продукт и горят практически бездымно, идеально использовать их для обогрева жилых помещений, бань, палаток, теплиц, овощных ям, для приготовления еды и т. д. Брикет изготавливается на механических прессах посредством сочетания очень высокого давления (в 1000-1100 бар) и термической обработки (обжиг). За счет термической обработки имеет характерный черный или темно-коричневый цвет наружной поверхности.

Мы производим брикеты разных размеров по диаметру и длине (10мм,60мм,74мм) что создает удобство использования в различных видах печей и котлов для приготовления пищи.

5. Обоснование предлагаемого проекта:

Основные достоинства такого типа топливных брикетов и их преимущества в сравнении с другими видами твердого топлива:

1. Стойкость к механическим повреждениям, высокая влагостойкость
2. Брикет отличается высокой калорийностью и длительным временем горения. Теплотворная способность древесного брикета находится в пределах 4,5−5,0 кВт•ч/кг. (для сравнения Уголь 6,5-7кВт *ч/кг, Дрова 1-1,5кВт*ч/кг)
3. Топливные брикеты горят с минимальным количеством дыма, не «стреляют» и не искрят
4. Длительная продолжительность горения брикетов
5. Низкая зольность (0,5−1,0%). После сгорания топливных брикетов остается пепел, а не угли, как при сжигании других твердых видов топлива
6. Брикеты требуют меньше места для складирования и перевозки: одна европалета брикетов весом 1 т (около 1 м3) эквивалентна 3−4 м3 дров. Соответственно существенно снижаются затраты на транспортировку и хранение топлива
7. Стоимость брикетов ниже стоимости обычных дров и угля
8. Выброс оксида углерода в атмосферу при сгорании топливных брикетов минимален

9. Возможность длительного хранения брикетов без ухудшения их качественных характеристик, отрицательного влияния на окружающую среду и пожаро-взрыво-безопасность;

10. Используется немецкая технология производства

11. Доступная цена!!

6. Цели проекта:

Основными Целями проекта являются:

1. Социальная:

а) Обеспечение местного населения дешевым, качественным и экологически чистым видом топлива для обогрева помещений, в осенне-зимний период (во время энерголимита), и для приготовления пищи круглый год.

б) В виду того, что в регионе существует острая проблема с дровами и другими источниками тепла и энергии круглогодично, производство брикетов может значительно сэкономить средства населению. К примеру, средняя стоимость **1кг угля** в южных регионах составляет **1,50 сомони**. Стоимость **1кг топливного брикета 0,80 сомони.**

2. Экологическая: Для ЗАО «Аввалин» производство брикетов, в первую очередь, решает проблему с огромным объемом отходов производства, что, конечно же, не может не влиять на окружающую среду и природу. Это является основным приоритетом для компании наряду с социальной и экономической выгодой.

3. **Экономическая**: ЗАО «Аввалин» в данный момент несет большие расходы на утилизацию отходов. Производство брикетов позволит компании снизить расходы и

иметь дополнительный источник дохода и иметь достойное развитие, создавая новые рабочие места для местного населения.

Упаковка. Брикеты упакованы в крепкие **мешки по 35 кг** каждый, что создает идеальные условия для транспортировки и складирования.

7. Ожидаемые результаты:

При максимально быстром запуске проекта и получении готовой продукции в короткие сроки уже в 2015 году мы обеспечим население новым видом выгодного топлива в объеме 700.000 -1000.000 кг .

8. Инновация: Как оно отличается от других проектов:

Проект является инновационным на территории всей страны и может стать примером для других предприятий и крупных компаний, имеющих идентичные производственные отходы.

9. Организация работ и опыт:

Подобрано самое современное технологичное оборудование с помощью специалистов из трех стран: Таджикистана, России и Китая.

РАЗРАБОТКА ПРОГРАММ ШИФРОВАНИЯ ОБЪЕКТОВ ТАДЖИКСКОГО ЯЗЫКА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ ЦЕЗАРЯ И ВИЖИНЕРА

Убайдуллаев А. Ш., Гафуров М.Х.
Технологический университет Таджикистана

На протяжении всей истории человечества, люди стремились скрыть от чужих глаз свои письма и записи. Для этого они придумывали разные методы и способы шифрации, которых к нашим дням накопилось достаточно много. Но если раньше для шифрации и дешифрации стоило прилагать некоторые усилия, то сегодня с появлением компьютерной техники, этот процесс стал намного эффективнее и быстрее, т.к. всю "черную" работу теперь делает компьютер. Но как заставить его шифровать? Для этого составлена программа шифровщик по методам Цезаря и Виженера, которая написана с помощью языка программирования C# (Си шарп) в середе MS Visual Studio 2010. Данная программа шифрует и расшифрует объекты (текст) в различных объемах.

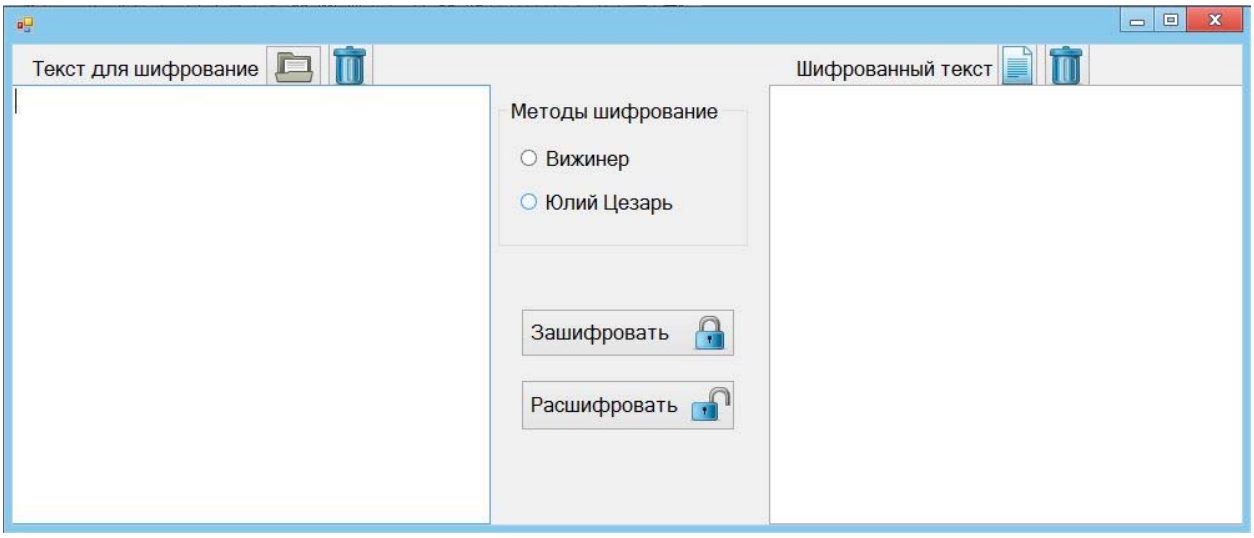

Метод (шифр) Цезаря — один из древнейших шифров. При шифровании каждый символ заменяется другим, отстоящим от него в алфавите на фиксированное число позиций. Шифр Цезаря можно классифицировать как шифр подстановки, при более узкой классификации — шифр простой замены.

Шифр назван в честь римского императора Гая Юлия Цезаря, использовавшего его для секретной переписки. Естественным развитием шифра Цезаря стал шифр Виженера.

Каждая буква в этом шифре заменяется другой буквой отстоящей от первой на определенное расстояние. Например, в шифре со сдвигом 4 «А» заменяется «Д», «Б» – «Е», «В» – «Ж» и так далее.

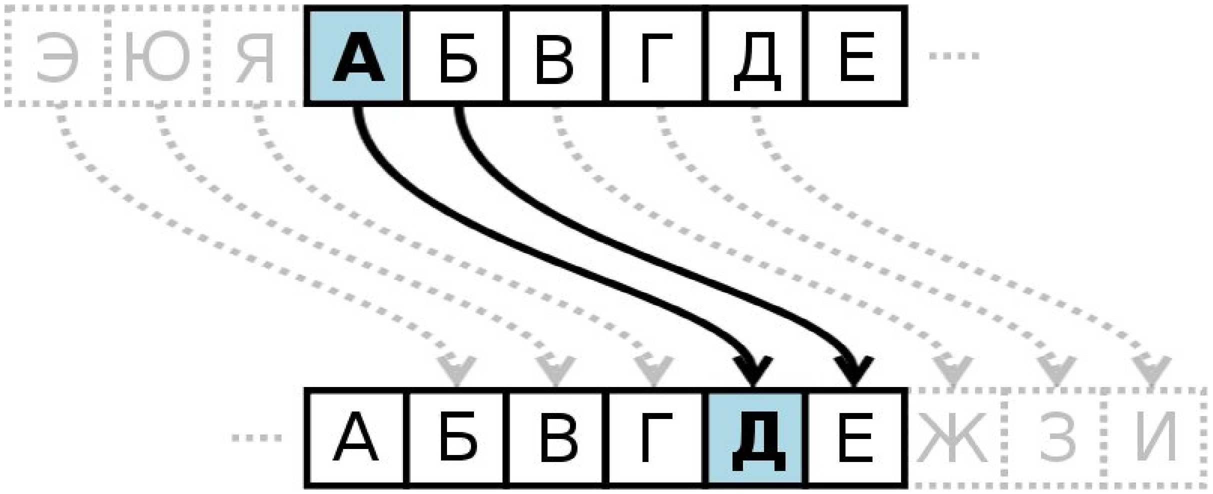

Так, зашифрованное слово «СТОЛ», например, будет выглядеть так: «ХЦТП».

Метод (шифр) Виженера - метод шифрования буквенного текста с использованием ключевого слова.

Этот метод является простой формой многоалфавитной замены. Шифр Виженера изобретался многократно. Впервые этот метод описал Джованни-Баттиста Беллазо (Giovan Battista Bellaso) в книге La cifra del. Sig. Giovan Battista Bellaso в 1553 году, однако в 19 веке получил имя Блеза Виженера, швейцарского дипломата. Метод прост для понимания и реализации, он является недоступным для простых методов криптоанализа.

На разных этапах кодировки шифр Виженера использует различные алфавиты из этой таблицы. На каждом этапе шифрования используются различные алфавиты, выбираемые в зависимости от символа ключевого слова. Например, предположим, что исходный текст имеет вид:

Таджикистан

Человек, посылающий сообщение, записывает ключевое слово(«абв») циклически до тех пор, пока его длина не будет соответствовать длине исходного текста:

абвабвабваб

*	АБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЬЫЪЭЮЯ
А	абвгдежзийклмнопрстуфхцчшщьыъэюя
Б	бвгдежзийклмнопрстуфхцчшщьыъэюяА
В	вгдежзийклмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБ
Г	гдежзийклмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВ
Д	дежзийклмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГ
Е	ежзийклмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГД
Ж	жзийклмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕ
З	зийклмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖ
И	ийклмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗ
Й	йклмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИ
К	клмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙ
Л	лмнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙК
М	мнопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛ
Н	нопрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМ
О	опрстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМН
П	прстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНО
Р	рстуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОП
С	стуфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПР
Т	туфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРС
У	уфхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТ
Ф	фхцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУ
Х	хцчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФ
Ц	цчшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХ
Ч	чшщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦ
Ш	шщьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧ
Щ	щьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШ
Ь	ьыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩ
Ы	ыъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЬ
Ъ	ъэюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЬЫ
Э	эюяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЬЫЪ
Ю	юяАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЬЫЪЭ
Я	яАБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЬЫЪЭЮ

Квадрат Виженера или таблица Виженера

Первый символ исходного текста «Т» зашифрован последовательностью «Т», которая является первым символом ключа. Первый символ «Т» шифрованного текста находится на пересечении строки «Т» и столбца «а» в таблице Виженера. Точно так же для второго символа исходного текста используется второй символ ключа; т.е. второй символ шифрованного текста «б» получается на пересечении строки «а» и столбца «б». Остальная часть исходного текста шифруется подобным способом.

Исходный текст: *Таджикистан*
Ключ: *абвабвабваб*
Зашифрованный текст: *Тбёжймитфао*

ИНТЕРФЕЙС ПРОГРАММЫ

В программы можно работать с кнопками которые имеют следующие функции:

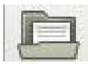 - импорт текст для шифрование из файла.

- экспорт шифрованный текст в файл.

- очистить

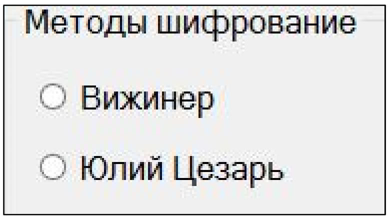

- выбор метода шифрование.

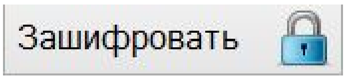

- шифрование текста.

- расшифрование текста.

БИЗНЕС – НАҚША “КОРХОНАИ ХУРДИ КОРКАРДИ ПАРТОВ ДАР ШАҲРИ ТУРСУНЗОДА”

Фаррухи У., Достиев М.Н.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Мақсад ва аҳамияти лоиҳа

Мақсади лоиҳаи мазкур ин фароҳам овардани истеҳсолот аст, ки фаъолияти асосии истифодаи такрориро барои ба даст овардани минбаъдаи фраксияҳо, мувофиқа барои коркард ва 5 – 7 маротиба сахттар мухр кардан, ва брикеткунони ба блокҳо мебошад. Бизнес-нақша имконияти ҳисобҳои сармоягузорӣ ва даромаднокиро барои муассисаҳо бо иқтидори 100 000 тонн дар як сол, инчунин барои инкишоф дар шабакаҳои маҷмуи коркардкунандагон имконият медиҳад.

Бизнес-нақша оид ба коркарди партов – ин имконияти арзёбии дурнамоии лоиҳа аз нобудсозии партов, паст кардани сатҳи фишори экологӣ, беҳтарнамоии вазъи санитарӣ, комплекснок ҳал намудани муаммои ПСМ (Партовҳои Сахти Маишӣ).

Лоиҳаи мазкур пешниҳоди таъсиси инфрасохтори истеҳсол ва коркарди пластика, инчунин истеҳсоли ифтитоҳи дар асоси фаъолияти ба даст овардани истифодаи дуюмбораи молу маҳсулот: плиткаҳои тратуарӣ, маводҳои сохтмонӣ ва ороишдиҳанда, гармкунакҳои тозаи экологӣ, контенейрҳои борпечонӣ.

Таҳлили истеъмолкунандагони эҳтимолӣ ва бозор

Муаммои ПСМ аҳамияти худро аз даст намедиҳад, зеро бевосита вазифаро ба муқаррари аҳоли фаъолияти ҳаёти, санитари тоза кардани шаҳрҳо, ҳифзи муҳити атроф ва захирағунҷоиш .

Партовҳо, онҳое, ки ба ҳаёти аҳоли таъсири худро доранд, ба худ зарари зиёд ба саломатии инсон доранд ба мисли омехтаи маҳлули гетерогении бисёртаркибии морфологӣ таркиб ётааст. Истиқоматкунандаи шаҳр ҳар сол зиёда аз 200 – 300 кг партов истезсол мекунад. Мустаҳкамкунии равиши несткунӣ ва барҳамкуни партов ба пайдошавии касалиҳои эпидемияи глобали оварда мерасонад.

Ҷалбнокии чунин намуди фаъолият ҳамчун категорияи хусусӣ ва сармоягузории калон дида мешавад. Таҳлилҳои кардашуда нишон медиҳанд, ки хизматрасонӣ ва маҳсулоти ин корхона талаботи афзоянда дошта дар байни истеҳсолкунанда-коркардкунандаи маҳсулоти дуюбора истифодашаванда ин корхонаҳои истеҳсолкунандаи қоғаз, металҳои ранга, пластик ва дигарҳо мебошанд.

Асоснокии иқтисодӣ дар раванди хусусиятҳо

Дар натиҷаи коркарди партовҳои пластика ташаккули дуюмбораи поливинихрид, полистид, полиэтилен ва полипропилен ба даст меояд. Истифодаи пластики дуюмбораро метавонанд тамоми корхонаҳое, ки фаъолияташон бо борбандии маҳсулоти хурока ва фарматсевти алоқаманд аст истифода кунанд.

Татбиқи полиэтилени такрорӣ ба ҳисоби миёна бо нархи фосилави аз 1,12 то 2,30 сомонӣ барои 1 кг. Агар ширкат фаъолияти худро дуруст ба роҳ монад метавонад аз 1 кг пластика 0,8 кг полиэтилен ба даст орад. Ҳамаи партовҳо ҳарруза аз тарафи аҳоли партофта мешаванд.

Таркиби партовҳо

Усулҳои истифодаи партовҳои гуногун

Лампаҳои симобӣ (партовҳои таксикӣ)	**Нигоҳдори дар шахтаҳои махсус ва сузонидан**	**Маводҳои саноатӣ ва сохтмонӣ**
Электродастгоҳҳо, телевизорҳо, компютерҳо (партовҳои электронӣ	Тағёирдиҳии техникӣ	Алюминий, оҳан, мис ва шиша
Партовҳои органикӣ	Истеҳсоли порув	компост
Таҷҳизоти хунукидиҳанда	Коркарда техникӣ	Татбиқи дуюмбора 80% и масолеҳ
Коғаз	Усулҳои ҷудокунӣ	Истеҳсоли сифати пасти қоғаз

Хусусиятҳои технологии лоиҳа

Бизнес – нақша пешниходи татбиқи лоиҳа,дар масоҳати 600 $м^2$ аз ҷумла сехи коркард $500м^2$ ва анбор бошад $100м^2$. Ҳамаи объектони дар боло номбурдашуда бояд ба талаботи санитарӣ ва сухторӣ бояд ҷавобгу бошанд. Барои амали шудани ин талабот сармоягузори аз 2 000 то 3 000 долларро бояд ташкил кунад. Дар интихоби ҷои корхона бояд ҷидӣ аҳамият дод, зеро аз шаҳр яъне ҷои аҳолинишин масоҳати минимали бояд 600 метри мураба бошад.

Номи таҷҳизот	**Маркаи таҷҳзот**	**Нархи таҷҳизот**
Барои сохтмони бино	Шикатҳои ватанӣ	18 840
Хати ҷудокуни ба навъ,	“Урал-сот” 2	872 000
Ҳутамаҳ (дробилка),	Дп 150	12 416
Исканҷа (пресс),	Broan Elite 15 BL Compactor	11 725
Анбори махсуси ҷамъкунанда (накопителӣный бункер),	Ширкати “Урал сот”	17 280
Оҳанрабо ва як қатор воситаҳои техникӣ.	“Урал сот”	20 000
Ҳамагӣ		953 261

Мухлати амалишавии лоиҳа ва хавфҳои он

№		**2016**				**2017**		
		Семоҳаи I	Семоҳаи II	Семоҳаи III	Семоҳаи IV	Семоҳаи I	Семоҳаи II	Семоҳаи III
1	Таҳлили вазъият	X	X	X				
2	Баҳои иқтисодии лоиҳа			X	X			
3	Гузаронидани тендер барои сохтмон				X			
4	Бастани шартнома барои сохтмон				X			
5	Корҳои сохтмонӣ				X	X		
6	Гузаронидани тендер барои муҷаҳазгардонии таҷҳизот					X	X	
7	Расонидани таҷҳизот					X	X	
8	Насб ва ба истифрда додани таҷҳизот						X	
9	Омӯзиши кормандон						X	
10	Оғози истеҳсол						X	X

Барои коркарди ПСМ чунин технологияҳо лозиманд: хати ҷудокуни ба навъ, ҳутамаҳ (дробилка), исканҷа (пресс), анбори махсуси ҷамъкунанда (накопителӣный бункер), оҳанрабо ва як қатор воситаҳои техникӣ.

Хусусияти коркарди ПСМ дар он аст, ки кор дар корхона бисёртар дасти иҷро мешавад. Бо ҳамин сабаб ҳатто корхонаи мо на он қадар бузург ҳам бошад ба ҳисоби миёна то 40-50 коргар бояд дошта бошад. Графики кориашон дар ҳар як басти кори 10-15 нафар кор мекунанд, ки маошашон аз 800 то 1200 сомониро ташкил медиҳад.

Талаботи сармоягузории лоиҳа

Таҳлилҳо имконият медиҳанд, чунин хулоса барорем, ки сохтани корхонаи комплексӣ оиди коркарди партов 1 млн сомонӣ. Чунин комплекс имконият медиҳад коркарди тамоми ПСМ, дар он хусус, резина, пластик, дарахт, шиша, коғаз ва метал. Барои сохтани ҳар як сехе, ки як намуди партовро коркард мекунад то 150 000 доллари амрикоиро ташкил медиҳад.

Айни замон тамоми лоиҳаҳои амалишаванда хавфнокии баланди макроэкономики ва политикиро дорост. Барои кам кардани хавфҳо технологияи хуби коркардро бояд истифода кард.

Дар натиҷаи амали гардидани лоиҳаи мазкур як қисми проблемаи экологӣ аз байн меравад ва мо имконияти истифодаи дуюмбораи партовҳоро ба даст меорем. Инчунин дар корхона мо метавонем 45 нафар коргарон бо кор таъмин намуда бо музди меҳнати хуб таъмин намоем.

НОМИ ЛОИҲА БУНЁДИ БОҒЧАИ БАЧАГОНА ДАР МАРКАЗИ НОҲИЯИ ВАРЗОБ

Ҳамидов М. Р., Раҳимова Ф. А.

Бар шумо гул духтарон, гул писарон,
Бар шумо гул хохарон, гул додарон.
Як дуруде, як дуое, сад умед
Суи фардо меравед рохи сафед?

Яке аз равияҳои баланд бардоштани савияи таълим ва тарбия дар ҷомеъа ин ҳанӯз аз давраи кӯдакист, ки маҳз банда ба ҳамин хотир тасмин гирифтааст, ки дар маркази ноҳияи Варзоб чунин як бунёди таълимгоҳи кӯдаконаро ба роҳ монад.

План 1-го этажа

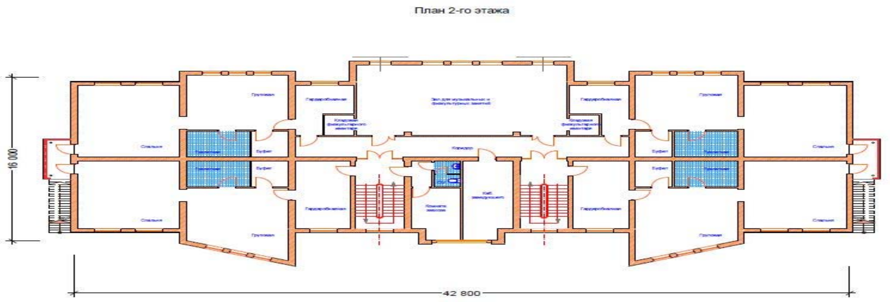

Буҷаи лоиҳа

№. р/т	Номгӯи қисмҳои таркиби асосии	Микдор	Нарх (сомон)
1	Қабулгох	1	80 000
2	Маҷлисгох	1	110 000
3	сармуҳосиб	1	2000
4	медпункт	1	70 000
5	колидор		87 000
6	Тарбиятгар	4	1000
7	Ньянка	4	1000
8	Хучраи хоб	4	130 000
9	Утоки бозии кудакон	4	120 000
10	Чой барои хурок хурдан	4	160 000
11	Чевон барои либосхо	4	80 000
12	Хочатхона	4	40 000
13	Калидор	1	87 000
14	Хучраи хоб	4	130 000
15	Утоки бозии кудакон	4	120 000
16	Чой барои хурок хурдан	4	1600 000
17	Чевон барои либосхо	4	80 000
18	Тарбиятгар	4	1000
19	Ньянка	4	1000
20	Хочатхона	4	40 000

Хулоса

Ҷомаеро бидуни кӯдакон тассавур кардан номумкин аст.

Зебогии ҳар хонадони мо ин кӯдаконанд.

Ривояте аст дар ин бора, ки агар хонае кӯдак дошта бошад дар он хона ғайбат кам аст.

Хулоса биноеро , ки мо пешниход намудем барои 20-коргар ва 100 кӯдакон пешбинӣ шудаааст. Бино бо таҷҳизотҳои зарурии замонавӣ ҷиҳозонида мешавад, ки бо

боварии кулл гуфтан ба маврид аст таълимгирандаи ин дарбори таълимгоҳ худ як тарбиятгари намунавии дар кишвар ва ҷомеаи худ мешавад.

БАРНОМАИ КОМПЮТЕРИИ «КОРГУЗОРИ ЭЛЕКТРОНӢ»

Ҳасанов М., Ҳасанов М.
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон

Мақсади лоиҳа

Дар замони муосир мо шоҳиди татбиқи васеи технологияҳои иттилоотӣ ба ҳаёти ҷомеаи феълӣ мебошем. Агар дар солҳои аввали пайдоиш технологияҳои компютерӣ асосан барои иҷрои ҳисобкуниҳои мураккаби илмӣ истифода шуда бошанд, ҳоло компютерҳо дар корҳои марбут ба нигоҳдорӣ, коркард ва пешкаш намудани иттилоот ба намуди зарурӣ вазифаи асосиро иҷро менамоянд. Новобаста аз фаъолият технологияҳои иттилоотӣ барои донишҷӯён, муаллимон, муҳосибон ва умуман кормандону мутахассисони ташкилоту муассисаҳои гуногун воситаи зарурии корӣ гаштаанд.

Мавриди зикр аст, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои пешбурди фаъолияти хоҷагии халқи кишвар ҷиҳати истифодабарии технологияҳои инноватсионӣ якчанд санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ ба тасвиб расидаанд. Аз ҷумла, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти инноватсионӣ» аз 16 апрели соли 2012, №822, Барномаи давлатии рушд ва татбиқи технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 декабри 2014, №468), Барномаи рушди инноватсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011 – 2020 (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 апрели соли 2011, №227), Консепсияи ташаккули ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри 2011, №643).

Тазаккур бояд дод, ки дар муосир талабот ба технологияҳои иттилоотӣ фузун мегардад. Барои ҳар як соҳаи хоҷагии халқи кишвар зарур аст, ки фаъолияти кории худро тавассути барномаҳои компютерӣ сабук гардонад.

Ҷиҳати ғанӣ гардонидани фазои иттилоотӣ бо барномаҳои тоҷикӣ, истифодаи самараноки иқтидори технологияҳои иттилоотӣ дар раванди фаъолияти ташкилоту муассисаҳои кишвар дар суханрониҳои Ҷаноби Олӣ мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон борҳо ишора шудааст ва иҷрои саривақтии дастуру супоришҳои Сарвари давлат нисбати ин масъала аз мутахассисони соҳаи технологияи иттилоотӣ низ масъулияти ҷиддӣ тақозо мегардад.

Дар ин замина, бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоид ба корҳои шӯъбаи коргузорӣ барномаи шабакавии автоматикунии раванди коргузорӣ – барномаи компютерӣ таҳти унвони **«Коргузори электронӣ»** бо забони тоҷикӣ тартиб дода шудааст. Барномаи мазкур барномаи компютерии шабакавӣ маҳсуб меёбад, ки ҷиҳати автоматикунии раванди корҳои ҳуҷҷатгузории шӯъбаи коргузорӣ ба таври комплексӣ имконият медиҳад. Барнома бо мақсади иҷроиш ва татбиқи бандҳои Консепсияи ташаккули ҳукумати электронӣ дар Ҷумҳурии Тоҷкистон, барои гузаштан ба сатҳи

ҷаҳонии ташкили равандҳои корҳои ҳуҷҷатгузорӣ таҳия шуда, мавриди истифода қарор гирифтааст.

Барномаи мазкур аз моҳи сентябри соли 2014 инҷониб дар муҳити шабакавии корпоративии (шабакаи дохилӣ – www.korguzor.tj) донишгоҳ фаъол буда, аз ҷониби кормандони сохторҳои донишгоҳ бомуваффақият истифода шуда истодааст.

Барои ворид шудан ба барнома номи истифодабаранда (Логин) ва сиркалима (Парол) лозим аст. Имкониятҳои асосии барнома:

–аз назар гузаронидани рӯйхати ҳуҷҷатҳои (мактуб, ариза, пешниҳод ва ғ.) воридшуда бо нишондоди рақаму санаи бақайдгирӣ, номи дафтари шӯъбаи коргузорӣ, ки дар он ҳуҷҷати мазкур ба қайд гирифта шудааст, намуди ҳуҷҷат, мазмуни ҳуҷҷат, номи сохтор ё муассисае, ки ҳуҷҷатро ирсол кардааст, ному насаби корманде, ки ҳуҷҷатро ирсол кардааст, мӯҳлати иҷроиши талаботи ҳуҷҷат ва сохторе (одатан шӯъбаи коргузорӣ), ки ҳуҷҷатро қабул намуда, ба барнома ворид ва ба сохтори ниҳоӣ (иҷрокунанда) ирсол намудааст;

–ба таври муфассал аз назар гузаронидани ҳуҷҷатҳои воридшуда, навиштани ҷавоб вобаста ба иҷроиши талаботи ҳуҷҷат, ба зиммаи дигар сохтор вогузор намудани иҷроиши талаботи ҳуҷҷат ва навиштани эзоҳҳо оид ба иҷро шудан ё нашудани талаботи ҳуҷҷат;

–аз назар гузаронидани ҳолати иҷроиши ҳуҷҷатҳои ба сохтор воридшуда ё аз сохтор ирсолшуда;

–ҷустуҷӯи ҳуҷҷат вобаста ба рақами бақайдгирӣ;

–мавҷудияти бойгонии ҳуҷҷатҳои электронии ворид ва содиршуда бо нишондоди миқдори умумии ҳуҷҷатҳо, миқдори ҳуҷҷатҳои иҷрошуда ва иҷронашуда;

–иваз намудани ном ва сиркалимаи истифодабаранда;

–тамос бо таҳиягарон – барномасозон оид ба ҷиҳатҳои техникии кори барнома ва ғайраро истифода бурдан мумкин аст.

Хулоса барномаи компютерие, ки пешниҳод мешавад, ҷиҳати автоматикунии раванди корҳои ҳуҷҷатгузории шӯъбаи коргузорӣ барномаи хеле муҳим ба ҳисоб меравад.

Барномаи мазкур барои коркарди фаврии маълумот оид ба санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ ва осонкунии кори кормандон хеле қулай буда, боз имкон медиҳад, ки маълумотҳо дар хотираи компютер ба муддати дуру дароз сабт карда шавад.

Тарзи истифодабарии барнома

Барномаи таълифнамудаи мо вобаста аз ӯҳдадориҳои касбӣ ва вазифаи кормандони шӯъбаи коргузории донишгоҳ якчанд равзанаҳои корӣ дорад. Сараввал қайд кардан зарур аст, ки ин барнома бояд дар шӯъбаи коргузории донишгоҳ насб карда шуда, истифодода бурда шуданаш зарур аст. Маҳз дар ҳамин ҳолат мутамарказии коркарди маълумотҳои шӯъбаи коргузории донишгоҳ ба амал меояд. Барнома дар компютери асосӣ аз тарафи мудири шӯъбаи коргузории донишгоҳ пурра назорат карда мешавад. Кормандони дигар низ ин ё он қисматҳои барномаро истифода мебаранд. Бинобар ин барои шахси мутасаддӣ Сиркалима (Парол) дода мешавад. Ҳангоми воридшавӣ ба интерфейси WIN32-и барнома равзанаи асосии он кушода мешавад, ки шакли зеринро дорад:

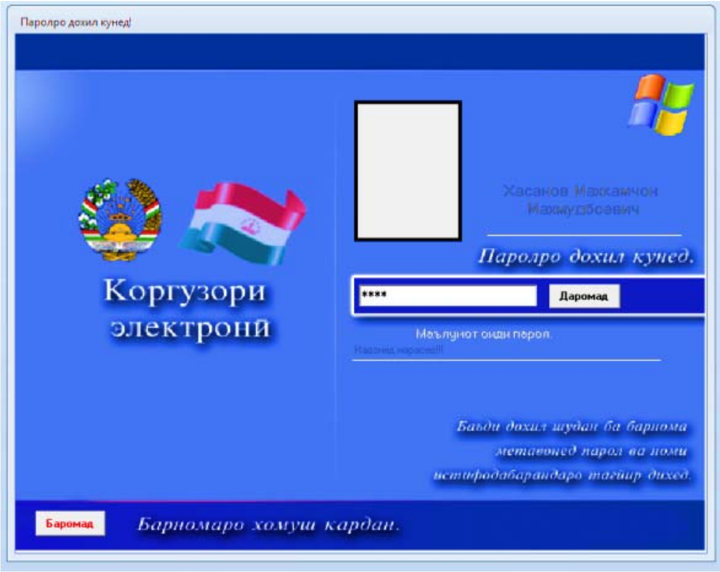

Маҳз дар ҳамин оина шахси мутасаддӣ (дар ин ҷо Истифодабаранда) Сиркалима (Парол) – ро ворид намуда, ба барнома дохил мешавад.

Шакли асосии барнома.

Шакли асосӣ – ин шакле мебошад, ки барои идоракунии барнома вазифаи асосиро мебозад. Мавриди зикр аст, ки оинаи барномаи мазкур тугмачаҳои зеринро доро мебошад:

1. Хисоботҳо
2. Қайди ҳуҷҷатҳо
3. Соз кардан (Настройка)
4. Маълумот дар бораи барномасоз

Дар ин ҷо тугмачаи асосӣ ин «**Қайди ҳуҷҷатҳо**» мебошад, ки ин тугмачаро дар вақти пахш кардан шакли қайди ҳуҷҷатҳои воридотӣ ва содиротӣ тасвир мешавад. Мо бо ин шакл метавонем тамоми санадҳои меъёрию ҳуқуққиро ба анбори барнома дохил

намоем ва ба шахсони масъул тариқи электронӣ вазифагузорӣ намоем. Бо воситаи шакли мазкур корманди шӯъбаи коргузори чунин оморҳоро муайян карда метавонад:

– Чанд маротиба аз ин намудани ҳуҷҷати электронӣ дастрас кардаи иҷрокунанда;
– Иҷрокунанда дар кадом сана ва соати чанд имзои электронии худро гузоштааст;
– Иҷрокунанда ин ҳуҷҷатро кадом сана ва соати чанд иҷро кардааст;

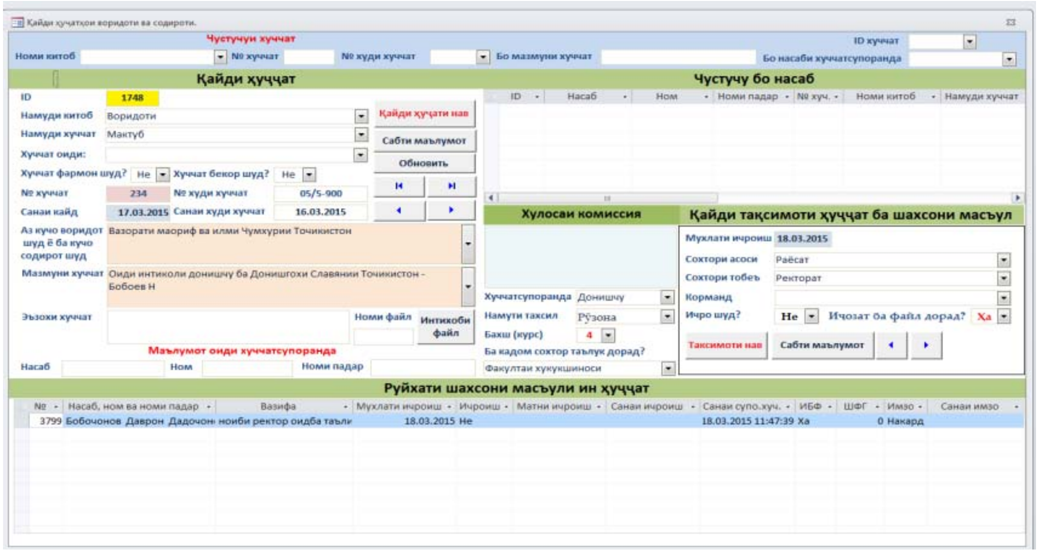

Ҳамчунин, дар **«Шакли асосӣ»** тугмачаи **«Ҳисоботҳо»** мавҷуд мебошад, ки баъд аз пахш кардани ин тугмача ба рӯи экрани корӣ ин шакли ҳисобот вуқӯъ мегардад ва мо метавонем бо воситаи ин шакл тамоми ҳисоботҳои мухталифро бо тарзи қулай ва осон тартиб диҳем.

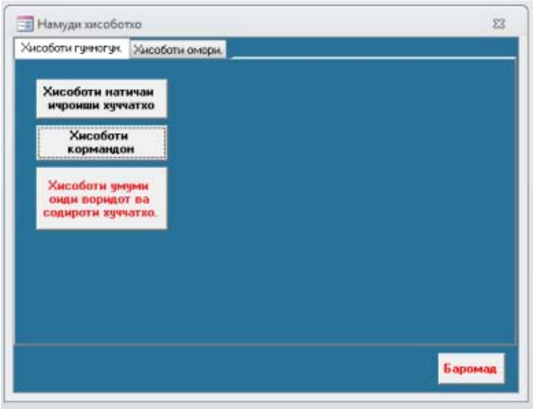

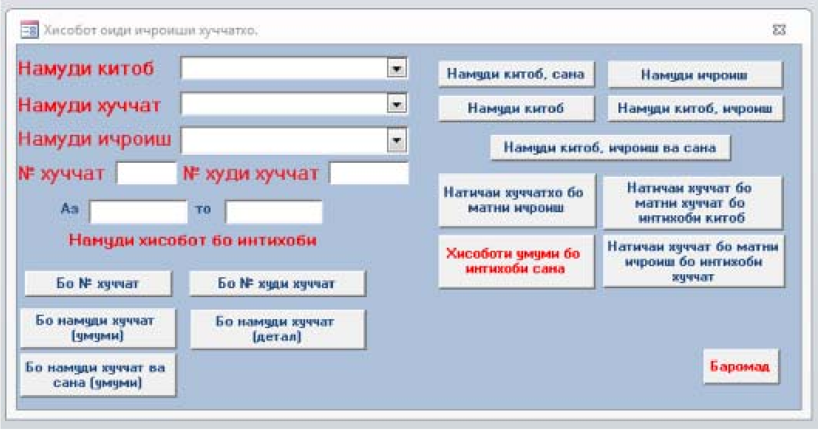

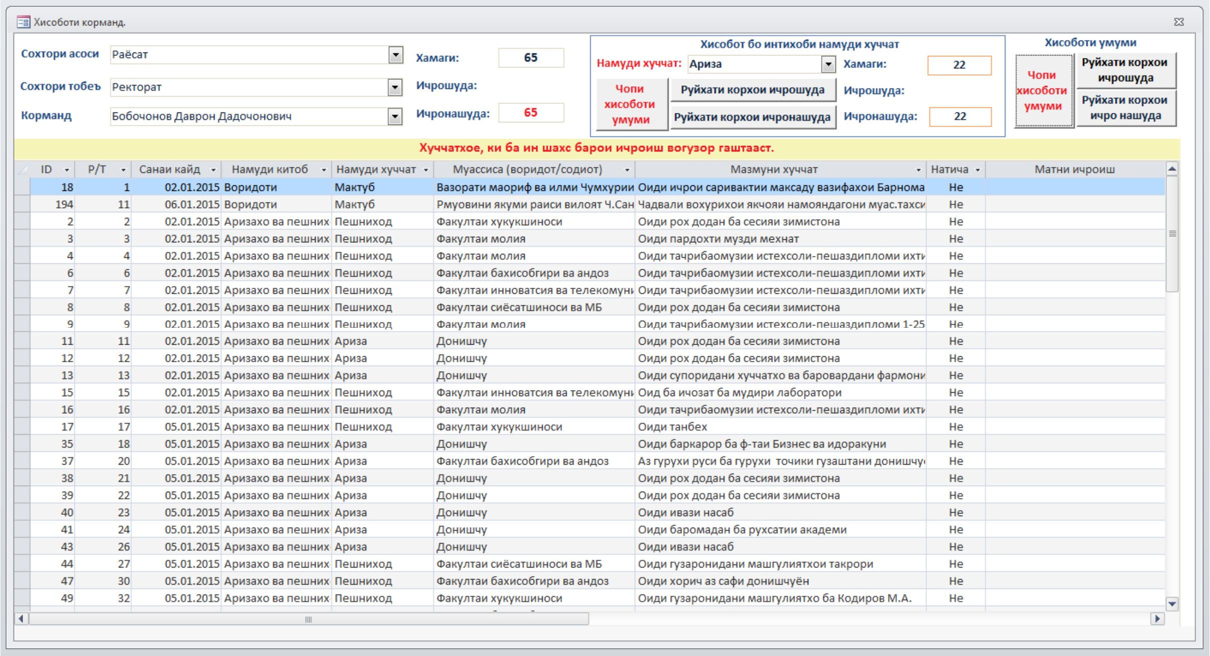

Хисоботи корманд.

Сохтори асоси: Раёсат — Хамаги: 65
Сохтори тобеъ: Ректорат — Ичрошуда:
Корманд: Бобочонов Даврон Дадочонович — Ичронашуда: 65

Хисобот бо интихоби намуди хуччат
Намуди хуччат: Ариза — Хамаги: 22
Чопи хисоботи умуми | Руйхати корхои ичрошуда | Ичрошуда:
Руйхати корхои ичронашуда | Ичронашуда: 22

Хисоботи умуми
Чопи хисоботи умуми | Руйхати корхои ичрошуда | Руйхати корхои ичро нашуда

Хуччатхое, ки ба ин шахс барои ичроиш вогузор гаштаст.

ID	Р/Т	Санаи кайд	Намуди китоб	Намуди хуччат	Муассиса (воридот/содиот)	Мазмуни хуччат	Натича	Матни ичроиш
18	1	02.01.2015	Воридоти	Мактуб	Вазорати маориф ва илми Чумхурии	Оиди ичрои саривактии максаду вазифахои Барнома	Не	
194	11	06.01.2015	Воридоти	Мактуб	Рмуовини якуми раиси вилоят Ч.Сан	Чадвали вохурихои якчоя намояндагони муас.тахси	Не	
2	2	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи хукукшиноси	Оиди рох додан ба сесияи зимистона	Не	
3	3	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи молия	Оиди пардохти музди мехнат	Не	
4	4	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи молия	Оиди тачрибаомузии истехсоли-пешаздипломи ихти	Не	
6	6	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи бахисобгири ва андоз	Оиди тачрибаомузии истехсоли-пешаздипломи ихти	Не	
7	7	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи инноватсия ва телекомуни	Оиди тачрибаомузии истехсоли-пешаздипломи ихти	Не	
8	8	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи сиёсатшиноси ва МБ	Оиди рох додан ба сесияи зимистона	Не	
9	9	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи молия	Оиди тачрибаомузии истехсоли-пешаздипломи 1-25	Не	
11	11	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди рох додан ба сесияи зимистона	Не	
12	12	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди рох додан ба сесияи зимистона	Не	
13	13	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди супоридани хуччатхо ва баровардани фармони	Не	
15	15	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи инноватсия ва телекомуни	Оид ба ичозат ба мудири лаборатори	Не	
16	16	02.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи молия	Оиди тачрибаомузии истехсоли-пешаздипломи ихти	Не	
17	17	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи хукукшиноси	Оиди танбех	Не	
35	18	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди баркарор ба ф-таи Бизнес ва идоракуни	Не	
37	20	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Факултаи бахисобгири ва андоз	Аз гурухи руси ба гурухи точики гузаштани донишчу	Не	
38	21	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди рох додан ба сесияи зимистона	Не	
39	22	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди рох додан ба сесияи зимистона	Не	
40	23	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди ивази насаб	Не	
41	24	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди баромадан ба рухсатии академи	Не	
43	26	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Ариза	Донишчу	Оиди ивази насаб	Не	
44	27	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи сиёсатшиноси ва МБ	Оиди гузаронидани машгулиятхои такрори	Не	
47	30	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи бахисобгири ва андоз	Оиди хорич аз сафи донишчуён	Не	
49	32	05.01.2015	Аризахо ва пешних	Пешниход	Факултаи хукукшиноси	Оиди гузаронидани машгулиятхо ба Кодиров М.А.	Не	

Хисобот бо интихоби намуди хуччат.

Хисобот бо интихоби намуди хуччат.

Ариза хамаги - 37 адад

№	Ариза оиди:		Шумора
1	Интикол аз шубаи рузона ба шуъбаи гоибона	-	2
2	Аз гурухи точики ба г.руси	-	1
3	Ба вазифаи дигар гузаштан	-	2
4	Баргардонидани маблаг	-	1
5	Баркарор	-	1
6	Гирифтани дафтарчаи имтихони	-	5
7	Аз гурухи руси ба гурухи точики	-	2
8	Интикол аз шубаи гоибона ба шуъбаи рузона	-	1
9	Фармони асоси	-	1
10	Озод намудан аз кор бо хохиши худ	-	4
11	Оиди рухсатии мехнати	-	1
12	Рох додан ба сесияи зимистона	-	6
13	Рухсати академи	-	3
14	супоридани маблаги хониш	-	1
15	супоридани минимуми номзади	-	1
16	Ивази насаб	-	5

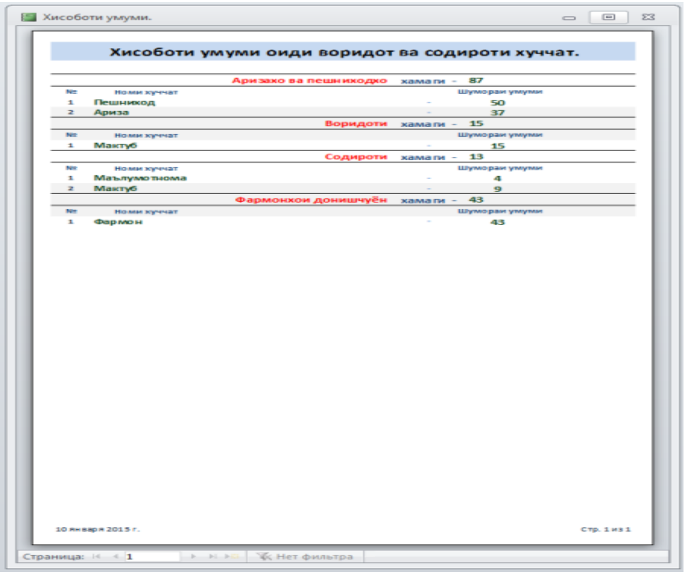

Хисоботи умуми.

Хисоботи умуми оиди воридот ва содироти хуччат.

Аризахо ва пешниходхо хамаги - 87

№	Номи хуччат		Шумораи умуми
1	Пешниход	-	50
2	Ариза	-	37

Воридоти хамаги - 15

№	Номи хуччат		Шумораи умуми
1	Мактуб	-	15

Содироти хамаги - 13

№	Номи хуччат		Шумораи умуми
1	Маълумотнома	-	4
2	Мактуб	-	9

Фармонхои донишчуён хамаги - 43

№	Номи хуччат		Шумораи умуми
1	Фармон	-	43

Ҳамчунин дар рӯи **«Шакли асосӣ»** тугмачае бо номи **«Соз кардан (Настройка)»** мавҷуд мебошад, ки баъди пахш кардани ин тугмача боз як шакл бо номи **«Шакли соз кардани барнома ва ворид кардани маълумотҳо (Справочник)»** ба рӯи экран ҳосил мегардад ва мо метавонем бо воситаи ин шакл маълумотҳое, ки барои анбори маълумотҳои сохторҳо, истифодабарандагон, намуди соҳаи китоб ва намуди дараҷаи китобро дохил мекунем.

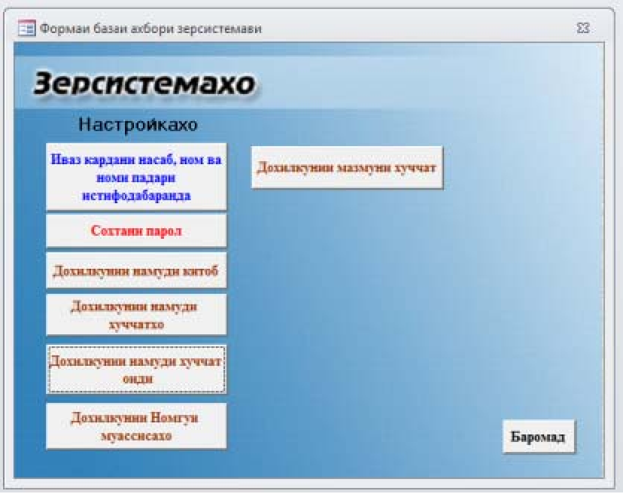

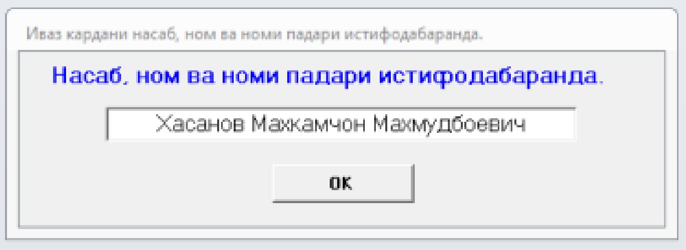

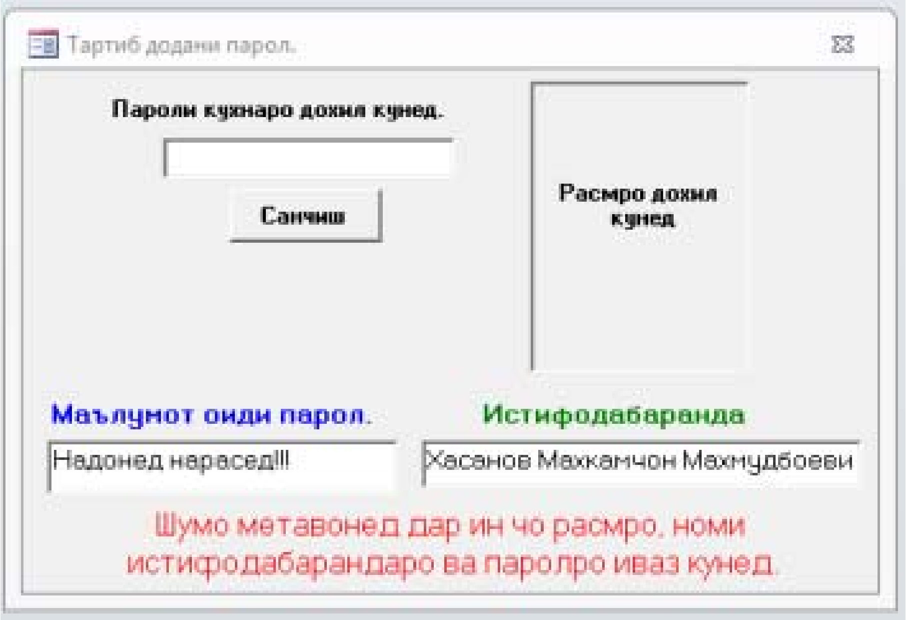

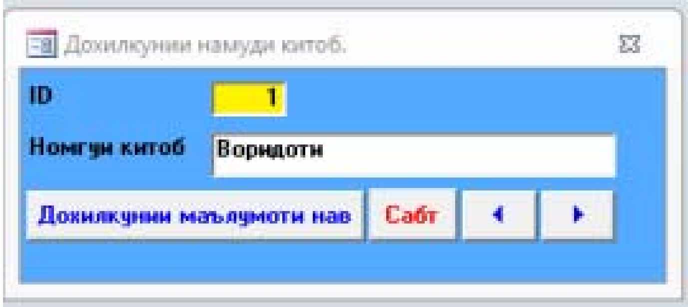

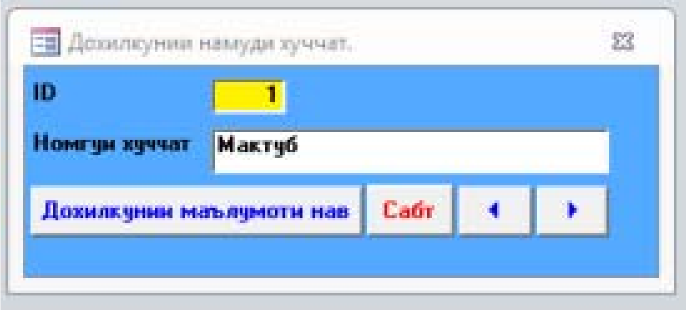

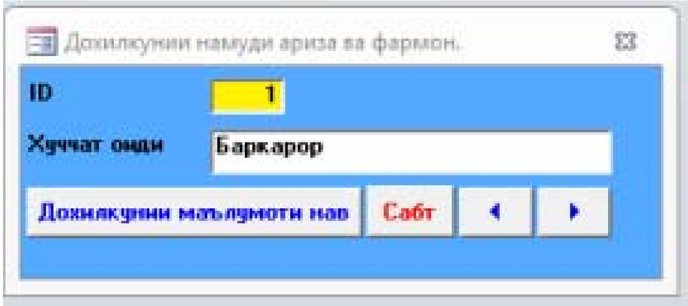

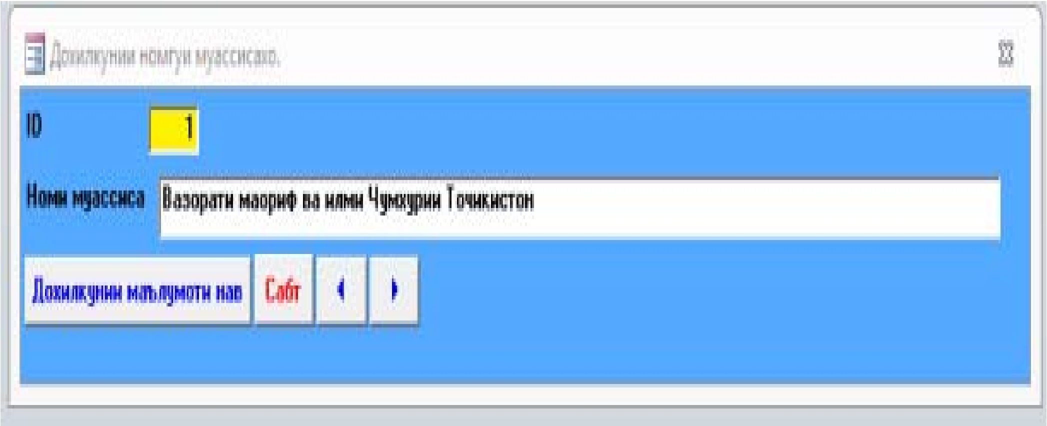

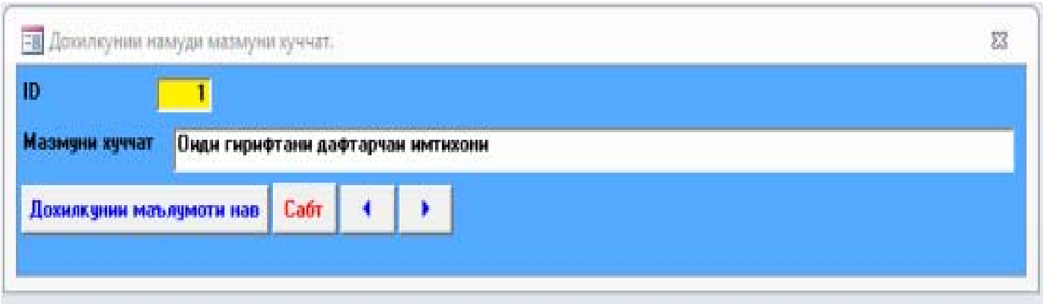

Тугмачае, ки бо номи **«Маълумот дар бораи барномасоз»** инъикос ёфтааст, дар рӯи **«Шакли асосӣ»** мавҷуд мебошад, баъди пахш кардани ин тугмача мо метавонем доир ба

барномасоз маълумоти мухтасар гирем.

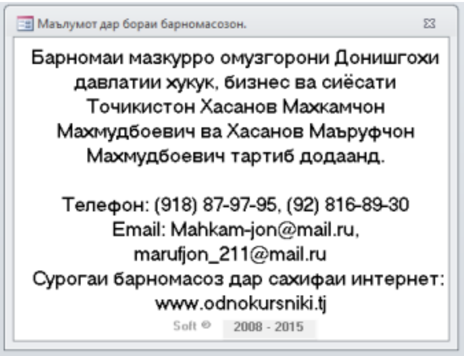

Бояд қайд намуд, ки барномаи мазкур аз ду интерфейс иборат мебошад.

1. Интерфейси WIN32
2. Интерфейси WEB.

Интерфейси WIN32-ро танҳо кормандони шӯъбаи коргузории донишгоҳ истифода бурда метавонанд. Интерфейси WEB-ро бошад ҳам кормандони коргузории донишгоҳ ва ҳам сохторҳои раёсати донишгоҳ истифода бурда метавонанд, ки онро чунин шарҳ додан мумкин аст:
Сомонаи барномаи «Коргузори электронӣ» - www.korguzor.tj аз чунин блокҳо иборат мебошад:

1. Блоки баннерӣ
2. Блоки меню
3. Блоки рӯйхати коргузориҳои нав
4. Блоки футер.

Дар «**Блоки баннерӣ**» логотипи когузории электронии барнома ҷойгир карда шудааст.

«**Блоки меню**» ба 2 банд ҷудо карда шудааст, ки банди аввал аз 7 меню ва банди дуюм аз 2 меню иборат мебошад. Банди аввал дар поёни блоки баннерӣ ҷойгир мебошад, ки он аз чунин менюҳо иборат аст:
1. Саҳифаи аввал
2. Ҷустуҷӯи ҳуҷҷат
3. Қабули ҳуҷҷати нав
4. Бойгонӣ
5. Профил
6. Тамос
7. Баромад

Саҳифаи аввал

Дар саҳифаи аввал дар сутуни имзои электронӣ калимаи «Имзо» мавҷуд мебошад, ки дар ҳолати пахш намудани мушак ба болои ин калима барнома имзои электронии истифодабарандаро ба анбори маълумот сабт менамояд. (Санаи ва вақти имзоро сабт менамояд.)

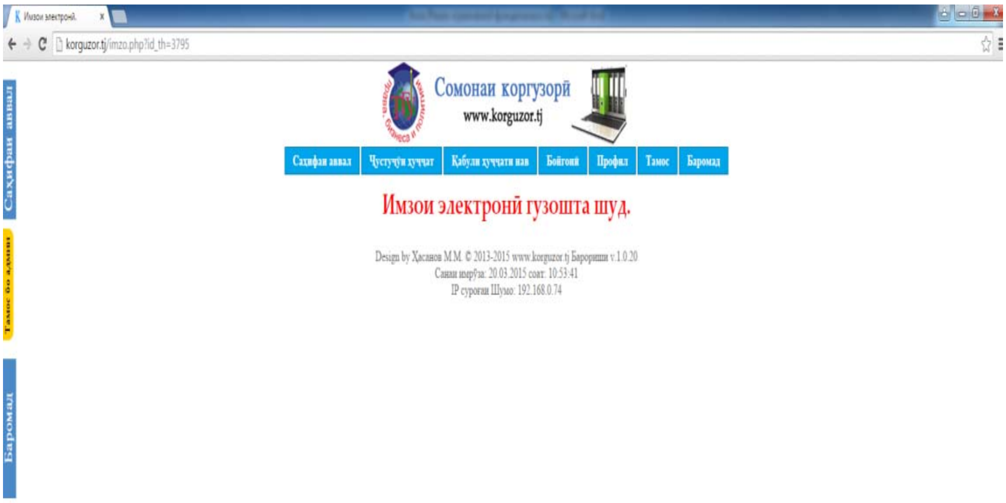

Расми «Сабти имзои электронӣ»

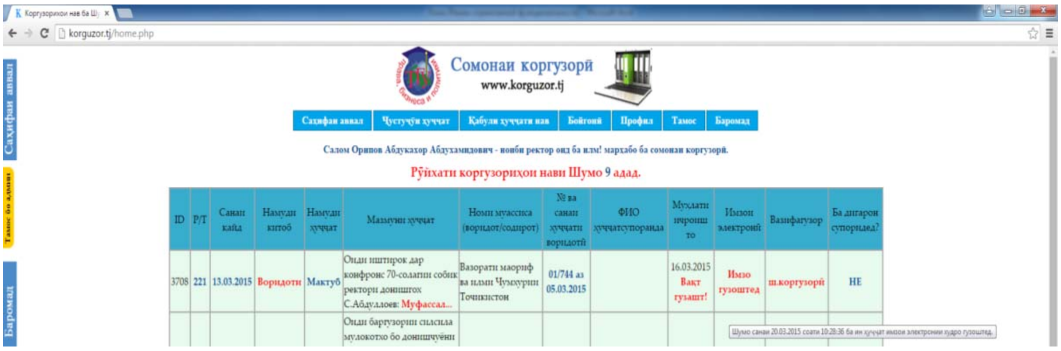

Расм «Баъд аз гузоштани имзои электронӣ»

«Ҷустуҷӯи ҳуҷҷат» – менюи мазкур барои дарёфти ҳуҷҷатҳое, ки аз тарафи шӯъбаи коргузорӣ ба анбори маълумоти барномаи мазкур сабт карда шудааст, хизмат мекунад.

*Расми саҳифаи **«Ҷустуҷӯи ҳуҷҷат»***

«Қабули ҳуҷҷати нав» – менюи мазкур барои бо зуддӣ инъикос намудани ҳаҷҷатҳои наве, ки ба масъулин вазифагузорӣ карда шудаанд хизмат мекунад.

*Расми саҳифаи **«Китобҳои электронӣ»***

*Расми саҳифаи **«Қабули ҳуҷҷати нав»***

«Бойгонӣ» – менюи мазкур барои инъикос намудани рӯйхати ҳамаи санадҳои меъюрию ҳуқуқие, ки ба шахси масъул вазифагузорӣ шудааст, хизмат мекунад.

*Расми саҳифаи **«Бойгонӣ»***

«Профил» – дар меню мазкур оид ба шахси масъул маълумоти пурра дода шудааст ва шахси масъул метавонад баъд аз ворид шудан ба саҳифаи мазкур сиркалимаи (парол) худро иваз намояд.

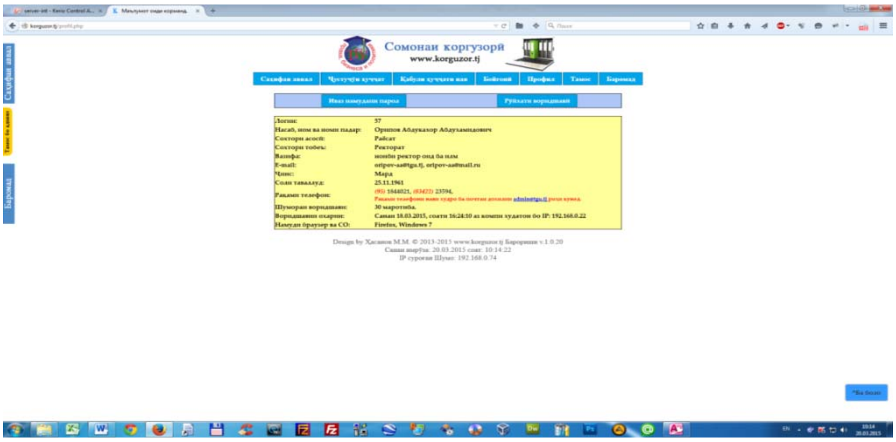

Расми саҳифаи ***«Профил»***

«Рӯйхати воридшавӣ» – бо воситаи менюи мазкур истифодабарандагон метавонанд, кай ва аз кадом компютер ба барномаи мазкур воридшударо дида метавонанд. Ин амал ба истифодабаранда имкон медиҳад, ки назорати воридшавии худро бо воситаи саҳифаи мазкур муайян менамояд.

Расми саҳифаи ***«Рӯйхати воридшавӣ»***

«Ивази сиркалима» – бо воситаи менюи мазкур истифодабарандагон метавонанд, сиркалимаи худро иваз намоянд.

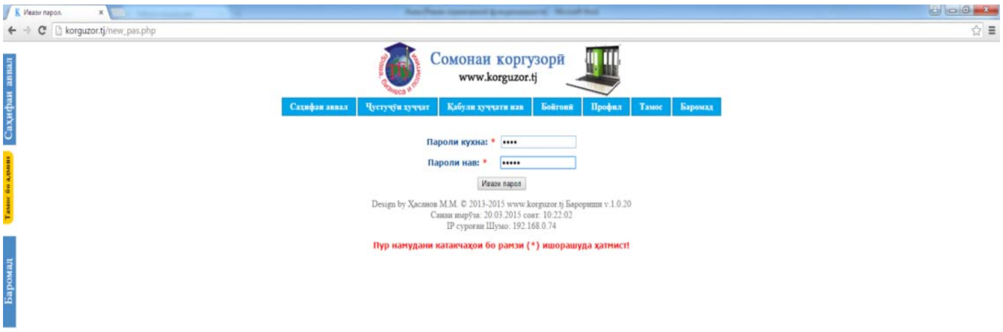

Расми саҳифаи ***«Ивази сиркалима»***

«Тамос» – бо воситаи менюи мазкур истифодабарандагон метавонанд, фикру дархостҳои хешро ба шӯъбаи коргузории донишгоҳ иброз намоянд.

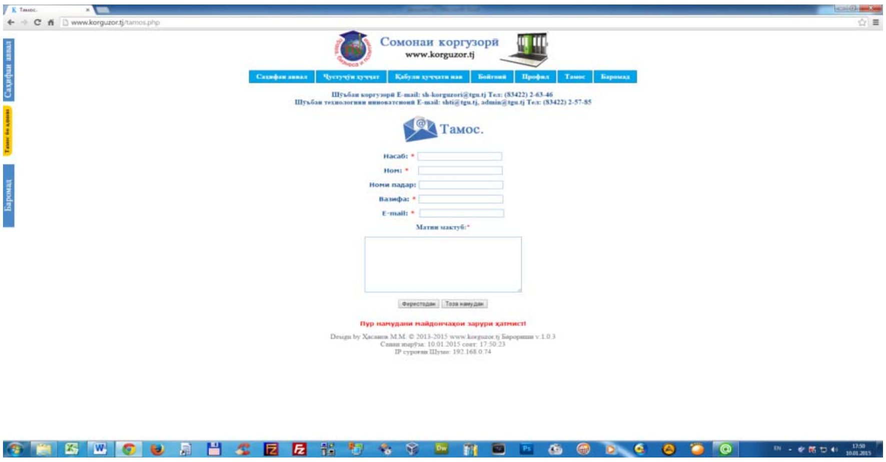

Расми саҳифаи ***«Тамос»***

«Баромад» – бо воситаи менюи мазкур шахси масъул аз саҳифаи барномаи мазкур мебарояд.

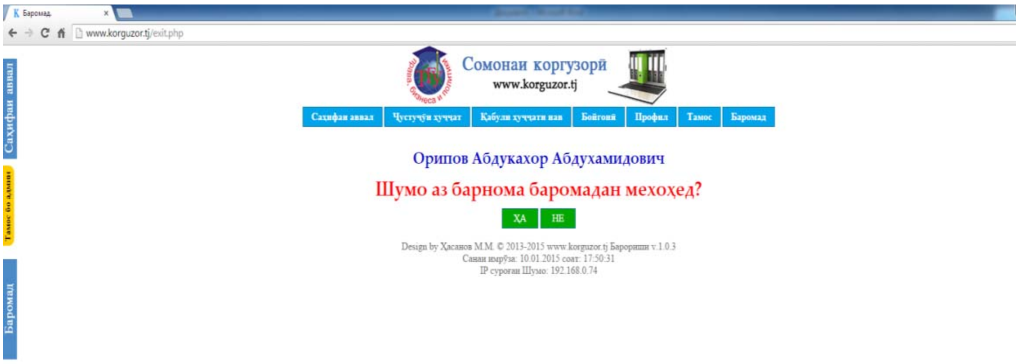

Расми саҳифаи ***«Баромад»***

Банди дуюм дар қисмати чапи сомонаи мазкур ҷойгир буда, он аз ду меню иборат аст:

1. Саҳифаи аввал
2. Тамос бо админ.

Татбиқи барнома ва натиҷаҳои он

Барномаи мазкур дар шӯъбаи коргузории Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон ба таври экспериментали̅ истифода бурда шуд. Кормандони шӯъбаи коргузории донишгоҳ ба он баҳои баланд дода, фикру дархостҳои худро баҳри боз ҳам баланд шудани он иброз доштанд. Ҳамчунин бо воситаи барномаи мазкур кормандони шӯъбаи коргузории донишгоҳ фаъолияти хешро ба роҳ мондаанд.

Қисмати молиявии лоиҳа

Барои татбиққунии барномаи мазкур дар шӯъбаи коргузории донишгоҳ мавҷудияти ҳатмии компютерҳо зарур аст. Миқдори компютерҳоро худи шӯъбаи коргузории донишгоҳ вобаста аз миқдори корманд муайян мекунад. Насби барнома ва

истифодабарии он ба таври шартнома муайян карда мешавад. Татбиқи барнома дар шӯъбаи коргузории донишгоҳ якум ба сарфаи вақт, дуюм ба тарзи суръатноки коркарди ахбор, сеюм ба сифати баланди ҳуҷҷатнигорӣ оварда мерасонад, ки ҳисоби он асосан нисбӣ ба роҳ монда мешавад. Умуман сарфаи вақт худ ин ба дастоварии фоидаи молӣ ва маънавист!

Хулоса

Дар замони ҳозира мо шоҳиди татбиқи васеи технологияҳои иттилоотӣ ба ҳаёти ҷомеаи муосир мебошем. Агар дар солҳои аввали пайдоиш технологияҳои компютерӣ асосан барои иҷроиши ҳисобкуниҳои мураккаби илмӣ истифода шуда бошанд, ҳоло компютерҳо дар корҳои марбут ба нигоҳдорӣ, коркард ва пешкаш намудани иттилоот ба намуди зарурӣ вазифаи асосиро иҷро менамоянд. Новобаста аз фаъолият, технологияҳои иттилоотӣ барои донишҷӯён, муаллимон, муҳосибон ва умуман кормандону мутахассисони ташкилоту муассисаҳои гуногун воситаи зарурии корӣ гаштаанд.

Бояд тазаккур дод, ки дар замони муосир фаъолияти кории ташкилоту муассисаҳои мухталиф бо воситаи технологияҳои ҳозира автоматикунида шавад.
Албатта аз автоматикунонии соҳаҳои иҷтимоӣ барои барномасозон он қадар фоидаи баланд ба мисли автоматикунонии соҳаҳои дигари иқтисодӣ ба даст наояд ҳам, аммо фурсати он расидааст, ки тавассути мутахассисони ватанӣ ин муаммоҳои ҷойдошта ҳал карда шавад. Дар нақша гирифта шудааст, ки оянда бо назардошти таклифу дархостҳои мутахассисон ба барнома тағироту иловаҳо ворид карда шуда, он боз ҳам такмил дода шавад.

Дар охир чунин хулосае баровардан мумкин аст: барномае, ки тартиб дода шудааст барои сабук кардан, бо сифати хуб ва бо зуддӣ тартиб додани ҳисоботҳои мухталифи шӯъбаи коргузории донишгоҳ мавқеи арзандаро мегузорад.
Боиси тазаккур аст, барномаи мазкурро дар тамоми шӯъбаҳои коргузории мактабҳои олӣ истифода бурдан мумкин аст.

Формализованное описание информационного
ресурса представленного к государственной регистрации
(Согласно Постановлению Правительства РТ от 05.12.2003г. №532)

Код	Наименование показателей	
1. Сведения о регистрации		
1.1	Дата подачи заявки	
1.2	Входящий номер заявки	
1.3	Дата государственной регистрации	
1.4	Номер государственной регистрации	
2. Сведения о заявителе		
2.1	Заявитель	**Хасанов Махкамджон Махмудбоевич** **Хасанов Маъруфджон Махмудбоевич**
2.2	Ведомственная принадлежность	Таджикский государственный университет права, бизнеса и политики
2.3	Статус заявителя	**Частное лицо**

2.4	Адрес заявителя	735700, Республика Таджикистан, г.Худжанд, 17 мкр, д.1
2.5	Телефон, факс, E-mail.	Тел.: (92)–887–97–95, (92)–816–89–30 E-mail: mahkam-jon@mail.ru, marufjon_211@mail.ru.
3. Сведения об информационном ресурсе		
3.1	Наименование ИР	**ПРОГРАММНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ДЛЯ АВТОМАТИЗИРОВАННИЯ ОБЩЕГО ОТДЕЛА (ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕЛОПРОИЗВОДИТЕЛЬ)**
3.2	Год создания или ввода в эксплуатацию	2014 г.
3.3	Назначение ИР	для автоматизация работы общий отдела государственных и негосударственных учреждений
3.4	Тип ИР	База показателей
3.5	Версия ИР	Microsoft Access, Visual Basic for Application, MySQL-SERVER, PHP, HTML, CSS, FileZila Server
3.6	Тематика ИР	Прикладное программное обеспечение для проектирования баз данных, общий отдел
3.7	Тип объектов содержащихся в ИР	Компьютерные программы
3.8	Содержание ИР	Для автоматизация работы общий отдела
3.9	Ретроспектива	2014 г.
3.10	Организационная форма ИР	Пакет компьютерных программ на CD – ROM
3.11	Принадлежность ИР к определённой информационной или организационной системе	–
3.12	Область применения	Общий отдела
3.13	Источник данных	База данных общий отдела
3.14	Категория открытости	Открытая
3.15	Естественный язык	Таджикский
3.16	Объём ИР (на день регистрации)	6,5 Мб (WIN32), 1 Мб (WEB)
3.17	Сопровождающие печатные издания	Пакет компьютерных программ в CD – ROM
3.18	Поисковая система:	Стандартный
3.19	Период обновления	По мере усовершенствования программных приложений
3.20	Дополнительные сведения	–
4. Пользовательские характеристики		
4.1	Минимальные требования к ЭВМ	Intel (R) Pentium (R), 1,7 GHz, RAM 512.0 MB
4.2	OPS/OC	Windows 7/8/XP/Vista
4.3	СУБД	Microsoft Access, MySQL-Server v5.1.49
4.4	Прикладное программное обеспечение	Microsoft Access, Visual Basic for Application, MySQL-SERVER, PHP, HTML, CSS, FileZila Server
4.5	Форма поставки	Реализация вместе с программными приложениями
4.6	Ограничение для определенных категорий пользователей	Да
5. Сведения об использовании ИР		
5.1	Среднее количество	–

	пользователей в год		
5.2	Число выполненных запросов на основании ИР	–	
5.3	Дополнительные сведения	–	
6. Сведения о владельце			
6.1	Владелец ИР (Ф.И.О. – для физического, наименование организации – для юридического лиц)	**Хасанов Махкамджон Махмудбоевич, Хасанов Маъруфджон Махмудбоевич**	
6.2	Ведомственная подчиненность (для юридического лица)	Таджикский государственный университет права, бизнеса и политики	
6.3	Статус владельца	**Частное лицо**	
6.4	Тип владельца	Исследователь	
6.5	Адрес: (индекс, страна, область, город, улица, дом).	735700, Республика Таджикистан, г.Худжанд, 17 мкр, д.1	
6.6	Телефон, Факс, E-mail.	Тел.: (92)–887–97–95, (92)–816–89–30 E-mail: mahkam-jon@mail.ru, marufjon_211@mail.ru.	
6.9	Наличие дополнительного лица обладающими правами собственности или совместного владения на ИР	Нет	
6.10	Перечень установленных ограничений при осуществлении прав владения на ИР	Нет	
6.11	Дополнительные сведения	Хасанов М.М. – заведующий отделом инновационных технологии Таджикского государственного университета права, бизнеса и политики (ТГУ ПБП) Хасанов М.М. – старший преподаватель кафедры автоматизированных информационных систем Таджикского государственного университета права, бизнеса и политики (ТГУ ПБП)	
7. Сведения о разработчике			
7.1	Разработчик ИР (Ф.И.О.- для физического, наименование организации - для юридического лица)	**Хасанов Махкамджон Махмудбоевич, Хасанов Маъруфджон Махмудбоевич**	
7.2	Ведомство	–	
7.3	Статус разработчика	**Частное лицо**	
7.4	Адрес (индекс, область, город, улица, дом.)	735700, Республика Таджикистан, г.Худжанд, 17 мкр, д.1	
7.5	Телефон, Факс, E-mail.	Тел.: (92)–887–97–95, (92)–816–89–30 E-mail: mahkam-jon@mail.ru, marufjon_211@mail.ru.	
7.7	Дополнительные сведения	–	
8. Сведения об источниках и объемах финансирования			
		Объем затрат	Источник финансирования

8.1	Затраты на создание ИР	–	Собственные средства
8.2	Ежегодные затраты на пополнение и актуализацию ИР	–	Собственные средства
8.3	Ежегодные затраты на содержание ИР	–	Собственные средства
8.4	Оценочная стоимость ИР	**Не проводилось**	XXXXXXXXXXX

Эъзоҳ: Барои дидани кори интерфейси WEB-и барнома аз ин суроға истифода баред. www.mahkamjon.esy.es

Парол ва логин барои аз назар гузаронидани барнома. (Демо)
Ҳасанов Маҳкамчон
Логин: 1
Парол: 123456

Шокиров Фарҳод
Логин: 53
Парол: 123456

Содиров Мирзо
Логин: 25
Парол: 123456

Ашрапов Чахон
Логин: 356
Парол: 7595

ҲОЛАТИ УМУМӢ ВА ТАҲЛИЛИИ ВАЗЪИ ВОҚЕИИ НОҲИЯИ ШАҲРИНАВ

Ҳидоятов Ш. Ҳ.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Сохтори маъмурӣ ва ҳудудии ноҳияи Шаҳринав

Ноҳияи Шаҳринав дар ғарби Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҷойгир буда, аз шимол бо ноҳияи С. Айнӣ аз ҷануб бо ноҳияи А. Рӯдакӣ, аз тарафи ғарб бо ноҳияи М.Турсунзода ва аз тарафи шарқ бо ноҳияи Ҳисор ҳаммарз мебошад. Масоҳати умумии ноҳия 1000 км^2 буда, аз 6 ҷамоати деҳот: Шаҳринав, Сабо, Чуст, Истиқлол, Боғистон, А. Ҳасанов ва шаҳраки М.Турсунзода, 70 деҳаҳои аҳолинишин ва як маркази шаҳрак иборат мебошад.

Тамоилҳои асосии иҷтимоию иқтисодӣ

Даромади асосии аҳолии ноҳия аз ҳисоби соҳаи кишоварзӣ, соҳибкорӣ, пардохти нафақа, ҷубронпулиҳо ва интиқоли маблағ аз ҷониби муҳоҷирони меҳнатӣ мебошад. Дар моҳҳои январ-декбри соли 2014 корхонаҳои саноати нowобаста аз шакли

моликияташон бо назардошти истифодаи қувваи барқ ва оби нушокӣ ба маблағи 85125,2 ҳаз.сомонӣ маҳсулоти саноати истеҳсол намуданд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 52,0 фоизро ташкил медиҳад. Дар корхонаҳои саноатии расман бақайд гирифташудаи ноҳия ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот (кор, хизматрасонӣ) 76893,4 ҳаз. сомониро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 48,9 фоиз ё ин, ки 80163,0 ҳаз. сомонӣ кам аст. Камшавӣ асосан аз ҳисоби «Газпром ЭП Интернешнл сервисез Б.В» мебошад (85263,1 ҳаз.сомонӣ кам).

Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ дар моҳҳои январ–декабри соли 2014

*(*ҳаз.сомонӣ)

	январ-декабри с.2013	**январ-декабри с.2014**	**с.2014 ба ҳисоби фоиз нисбат ба с.2013**	**Фарқият (+,-)**
Ҳамагӣ	**157056,4**	**76893,4**	**49,0**	**-80163,0**
ҶСШК Шаҳринав	118,8	171,4	144,3	52,6
ҶДММ Орди Шаҳринав	169,9	51,5	30,3	-118,4
ҶДММ «Сангрезаи Шаҳринав»	231,4	335,0	144,7	103,6
ҶДММ «Капитал»	18374,2	23613,1	128,5	5238,9
ҶДММ «Баракати Шаҳринав»	**419,7**	225,8	53,8	-193,9
ҶДММ «Меҳрангези Ҷамшед»	15,0	-	**-**	-15,0
ҶДММ «Баракат »	136,7	-	**-**	-136,7
ҶДММ «Очур»	-	10,0	**-**	10,0
ҶДММ «Шараф»	146,3	95,0	64,9	-51,3
Газпром ЭП Интернешн сер.РФ	137400,0	52136,9	37,9	-85263,1

Бунёди боғу токзорҳои нав

Ба 1 январи соли 2015-ум дар ҳамаи категорияҳои хоҷагиҳо187,5гектар боғҳои нав бунёд карда шудааст, ки 145,5 фоизи иҷроиши дурнаморо ташкил дода ,нисбати моҳҳои январ-декабри соли 2013-ум 104,2 фоиз буда, 7,5 га зиёд мебошад,.Аз майдони умумии боғҳои бунёдгардида,тухмакдор 30га, донакдор 74,7 га- токзор 80,8га ро ташкил медиҳад.

	Дурнамо	**Иҷро 2014**	**Иҷро Дурнамо %**	**фаркият +,-**	**Иҷро 2013с.**	**фаркият +,-**
Бунёди боғи нав	86,0	106,7	124,0	20,7	162,3	-55,6
аз он ҷумла; тухмакдор	12,0	30,0	2,5бр	18,0	21,0	9,0
донакдор	74,0	74,7	100,9	0,7	140,0	-65,3
Чормағзмевагӣ	-	2	-	2	1	1
Бунёди токзори нав	36,0	80,8	2,2бр	44,8	17,7	63,1
Ҷамъи боғи нав	122,0	187,5	153,6	65,5	180,0	7,5
Барқароркунии боғу токзор	-	1,0	-	1,0	9,0	-8,0
Барқароркунии боғу токзор	-	1,0	-	1,0	9,0	-8,0
аз он ҷумла:боғ	-	-	-	-	4	-4,0
Токзор	-	1,0	-	1,0	5	-4,0

САВДОИ ЧАКАНА

Дар моҳҳои январ - декабри соли 2014 ҳаҷми умумии гардиши моли чакана дар ҳамаи корхонаву ташкилотҳо новобаста аз шакли моликияташон 54103,4 ҳаз сомониро ташкил намуд,ки нисбат ба моҳҳои январ-декабри соли 2013-ум 108,6 фоиз рост меояд(соли -2013 49831,0 ҳаз. сомонӣ).Ин нишондиҳанда дар корхонаҳои расман ба қайдгирифташуда 2117,0 ҳаз. сомониро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 84,9 фоиз ё ин, ки 376,4 ҳаз. сомонӣ кам гардидааст. Пастрави асосан аз ҳисоби ҶСП «Паррандапарварии Шаҳринав» - 1021,9 ҳаз. сомонӣ мебошад.

Ҳаҷми гардиши савдои хӯроки умумӣ дар ин давра дар ҷамъияти матлуботи ноҳия 350,7 ҳаз. сомониро ташкил кард, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 109,8 фоиз ё ин, ки 33,1 ҳаз. сомонӣ зиёд мебошад.

Ҳаҷми умумии гардиши моли чакана (ҳаз. сомонӣ)

	Иҷроиши декабри соли 2013	**иҷроиши декабри соли 2014**	**с.2014 бо фоиз нисбати с.2013**	**с.2014 + , - нисбати с.2013**
Ҷамъияти Матлубот	401,6	664,0	165,3	262,4
ҶСП Паррандапарварӣ	1845,4	823,5	44,6	-1021,9
ҶДММ «Лоиқ - 88»	76,6	13,0	17,0	-63,6
ҶДММ «Элдорадо-К»	55,0	111,2	2 бар	56,2
ҶДММ «Абдулло 2009»	-	27,0	-	27,0
ҶДММ«Муҳаммадрофефъи Оятулло»	-	57,0	-	57,0
ҶДММ «Зиннат»	-	67,8	-	67,8
ҶДММ «Шукрулло»	-	47,0	-	47,0
ҶДММ «Аъзам2009»	-	110,5	-	110,5
ҶДММ «85-солаги Шаҳринав»	-	19,5	-	19,5
ҶДММ «Анас-2013»	-	12,0	-	12,0
ҶДММ «Иброхим»	-	31,2	-	31,2
ҶДММ «Насимчон»	-	133,3	-	133,3
ҶДММ «Молхои рузгор»	114,8	-	-	-114,8
Ҷамъи корхонаҳо	2493,4	2117,0	84,9	-376,4
Ҳачми гардиши хуроки умумӣ	317,6	350,7	110,4	33,1
Ҳаҷми гардиши моли чакана дар сектори ғайридавлатӣ	47337,6	51986,4	109,8	4648,8
Ҳамаг идар ноҳия	49831,0	54103,4	108,6	4272,4

Баъди омӯзиши захираҳои табии ва истеҳсоли маҳсулоти кишоварзии ноҳияи Шаҳринав маълум гардид,ки имконияти сохтани 15 корхонаҳои истеҳсоли вуҷуд дорад.. Қабул менамоем, ки корхона мавсимӣ аст ва моҳи июн то охири сол 4 намуди мева (олу, помидор, себ ва ангур)-ро коркард менамояд. Вобаста аз пухта расидани меваҳо чунин тартиби коркарди онҳоро қабул менамоем: июн - июл коркарди олу, август - сентябр коркарди помидор ва октябр – декабр коркарди себ ва ангур. Шакли соддаи ҳисоби фоиданоки (самараноки)-и сохтани чунин корхонаро дида мебароем. Агар дар

минтақа 40 тонна гелос, 30тонна олу, 200 тонна помидор ва 140 тонна себ истеҳсол шавад, қабул менамоем, ки 50%и меваҳо барои коркард истифода бурда мешаванд. Имконияти чунин миқдори гирифтани шарбатҳо мавҷуд аст: фишурдаи олу 15т*40%=6 тонна, помидор 100т*50%=50 тонна, себ 70т*50%=35 тонна ва ангур 40т *80%=32 тонна. Бигузор шарбат дар зарфҳои 0,5 л (34%), 1 л (33%) ва 1,5 л (33%) ба фурӯш бароварда шаванд. Нархи зарфро чунин қабул менамоем: 0,5 л – 0,3 сомонӣ, 1 л -0,6 сомонӣ ва 1.5 л – 0,9 сомонӣ.

Арзиши аслии истеҳсоли шарбат аз ҳар як намуди меваро ҳисоб менамоем:

Арзиши аслии 6 тонна афшурдаи олу

№	Номгӯи хароҷотҳо	Миқдор	Нарх, сомой	Ҷамъ, сомонӣ
1	Харидории олу	20000 кг	2,0	40000
2	Қувваи барқ	3,5 квт. дар 1 шабонарӯз	30,6	107,1
3	Бентонит	5 кг	0,3	1.5
4	Обсофкунак аз матоъ (филтр)	0,4 м кв.	15	6,0
5	Об	24,43 м кб.	1	24,43
6	Зарф: 0,5 литра 1500*2*0,3=900 сомонӣ 1литра 1000*0,6=600 сомонӣ 1.5 литра (1500:1,5)*0,9=900 сомонӣ	1500*2=3000 дона 1000 дона 1000 дона	0,3 0,6 0,9	900 600 900
7	Музди меҳнат	4300* 1 моҳ	4300	4300
8	Ҷамъи хароҷотҳо			46839,03 сомони
Арзиши аслии 1 л афшурдаи олу				7,80 сомонӣ

Арзиши аслии 50 тонна афшурдаи помидор

№	Номгӯи хароҷотҳо	Миқдор	Нарх, сомонӣ	Ҷамъ, сомонӣ
1	Харидории помидор	100000 кг	1,0	100000
2	Қувваи барқ	3,5 квт. дар 1 шабонарӯз	30,6	107,1
3	Бентонит	12.5 кг	0,3	3,75
4	Обсофкунак аз матоъ (филтр)	0,4 м кв.*2,5	15	15
5	Об	24,43 м кб.	1	24,43
6	Зарф: 0,5 литра 10000*2*0,3=12 000 сомонӣ 1литра 9000*0,6=5400 сомонӣ 1.5 литра (6000:1,5)*0,9=3600 сомонӣ	20000*2=40000 дона 9000 дона 4000 дона	0,3 0,6 0,9	12 000 5400 3600
7	Музди меҳнат	4300* 2 моҳ	4300	8600
8	Ҷамъи хароҷотҳо			129750,28 сомонӣ
Арзиши аслии 1 л афшурдаи помидор				2,60 сомонӣ

Арзиши аслии 35 тонна афшурдаи себ

№	Номгӯи хароҷотҳо	Миқдор	Нарх, сомонӣ	Ҷамъ, сомонӣ
1	Харидории себ	70000 кг	2,0	140000
2	Қувваи барқ	3,5 квт. дар 1 шабонарӯз*3	30,6	107,1
3	Бентонит	20 кг	0,3	6
4	Обсофкунак аз матоъ (филтр)	0,4 м кв.*3	15	18
5	Об	24,43 м кб.	1	73,29
6	Зарф: 0,5 литра 13600*2*0,3=12 000 сомонӣ 1литра 6600*0,6=5400 сомонӣ 1.5 литра (6600:1,5)*0,9=3600 сомонӣ	 20000*2=40000 дона 6600 дона 4400 дона	 0,3 0,6 0,9	 12 000 3960 3960
7	Музди меҳнат	4300* 3 моҳ	4300	12900
8	Ҷамъи хароҷотҳо			173024,39 сомонӣ
Арзиши аслии 1 л афшурдаи помидор				4,94 сомонӣ

Арзиши аслии 32 тонна афшурдаи ангур

№	Номгӯи хароҷотҳо	Миқдор	Нарх, сомонӣ	Ҷамъ, сомонӣ
1	Харидории ангур	40000 кг	4,0	160000
2	Қувваи барқ	3,5 квт. дар 1 шабонарӯз	30,6	107,1
3	Бентонит	12.5 кг	0,3	3,75
4	Обсофкунак аз матоъ (филтр)	0,4 м кв.*2,5	15	15
5	Об	24,43 м кб.	1	24,43
6	Зарф: 0,5 литра 10000*2*0,3=12 000 сомонӣ 1литра 9000*0,6=5400 сомонӣ 1.5 литра (6000:1,5)*0,9=3600 сомонӣ	 20000*2=40000 дона 9000 дона 4000 дона	 0,3 0,6 0,9	 12 000 5400 3600
7	Музди меҳнат	4300* 2 моҳ	4300	8600
8	Ҷамъи хароҷотҳо			189750,28 сомонӣ
Арзиши аслии 1 л афшурдаи ангур				5,92 сомонӣ
Арзиши аслии 1 л афшурдаи ангур				5,92 сомонӣ

Хароҷоти маоиши кормандон(5 коргар)-ро дар як моҳ ҳисоб менамоем:

	Вазифа	**Ҳаҷми маош**	**Андоз аз маош, Сомонӣ**	**Андози иҷтимои, Сомонӣ**	**Ҳамаи андозҳо дар 1 моҳ**
1	Директор	1200	(1200-140)*13%+8= =144,24	12	156,24
2	Менеҷер - маркетолог	900	(900-140)*13%+8= =105,63	9	114,63
3	сармутахассис	800	(800-140)*13%+8= =92,76	8	100,76
4	мутахассис	700	(700-140)*13:+8= =79,89	7	86,89
5	мутахассис	700	(700-140)*13:+8= =79,89	7	86,89
6	Ҳамагӣ дар 1 моҳ	4300	502,41	43	545,41
7	Ҳамагӣ дар 8 моҳ	30100	3516,87	301	3817,87

Акнун ҷадвали умумии фоидабахши аз ҳамаи 4 намуди фишурдаҳоро барои 7 моҳи мавсими ҳисоб менамоем:

	Нишондодҳо	Миқдор	Маблағи як воҳид	Суммаи маблағҳо Сомонӣ
1	Арзиши аслии 1 л фишурда: - олу - помидор - себ - ангур	6000л 50000л 35000л 32000л	1л 7,80 сомонӣ 1л 2,60 сомонӣ 1л 4,94 сомонӣ 1л 5,92 сомонӣ	46800 130000 172900 189440
	Ҷамъи арзиши аслӣ			**539140**
2	Фурӯши 1 л фишурда: - олу = 5,45 сомонӣ - помидор= 3,18 сомонӣ - себ = 5,4 сомонӣ - ангур=	6000л 50000л 35000л 32000л	1л 10 сомонӣ 1л 6 сомонӣ 1л 8 сомонӣ 1л 9 сомонӣ	60 000 30 000 280 000 288000
	Ҷамъи даромад аз фурӯши маҳсулот			**658 000**
3	Пардохти андозҳо ба буҷаи минтақа - пардохти андоз аз маош=3516,87 - пардохт аз 1%-и маош=301 - Пардохти андози иҷтимои аз 25 маош= 3110*25%=777,5 Ҷамьи андозҳо 3516,87+301+777,5=4595,37			4595,37
4.	Даромад аз фурӯши маҳсулот=**658 000**– **539140**-4595,37=114 224,63			114 224,63
5	Андоз аз даромад 114 224,63* 25%=28566,15			28566,15
6.	**Даромади софи корхона дар як соли мавсимӣ : 114224,63 – 28566,15=85658,48 сомонӣ**			**85658,48**
7.	**Ҷамъи андозҳо ба буҷаи минтақа**			**33161,52**

ГУЛПАРВАРӢ ДАР ШАҲРИ КӮЛОБ

Холмирзоева С., Шукурова З.Т., Салиева Ф.Т., Достиев М.Н.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Вазифаи лоиҳа:

- Ба талаботи ҳозира ҷавобгӯ намудани гармхонаҳои шаҳрӣ
- Зиёд намудани намудҳои гулҳо
- Баланд бардоштани маоши кормандон ва ташкили ҷойҳои нави корӣ
- Табодули таҷриба бо гармхонаҳои гулпарварии дохилӣ ва дигар мамолик .

Кӯлоб дар қисми ҷанубии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир буда, иқлимаш муътадил мебошад ва релефи хуб барои гулпарварӣ дорад. Аз ин рӯ, барои гулпарварӣ шароити хеле хуб ва имконпазир мавҷуд аст.Аз рӯи тадқиқоти ба роҳ мондаи мо дар ш.Кӯлоб се гармхонаи гулпарварӣ вуҷуд дорад, ки дар онҳо 12 -нафар коргар фаъолият мекунанд.

Мақсади пешниҳоди лоиҳаи мазкур ба талаботи ҳозира ҷавобгӯ намудани гармхонаҳои гулпарварӣва муҳайё намудани ҷойҳои нави корӣ мебошад.

Мақсади лоиҳа:

Имрӯзҳо дар шаҳри Кӯлоб дӯконҳои гулфурӯшӣ ва парвариши гул кам ба назар мерасад. Аз ин рӯ, мо тасмим гирифтем, ки лоиҳаи мазкурро дар бораи парвариш, зиёд намудани навъҳои гул ва кушодани дӯконҳои гулфурӯшӣ дар шаҳри Кӯлоб ба роҳ монем.

Намудҳои гулҳое, ки дар гармхонаҳои шаҳри Кӯлоб парвариш карда мешаванд:

1. Анжелика
2. Астра
3. Бунафша
4. Гатсиния
5. Кабудак
6. Лола
7. Маргаритка
8. Мехчагул
9. Моника
10. Наргис
11. Ситора
12. Садбарг
13. Чёрная магия

Моддаҳои органикӣ барои парвариши гулҳо:

1. Мочевин
2. Акаратсит
3. Фундазол
4. Карболин
5. Поруворӣ(гов ва гӯсфанд)

МАБЛАҒГУЗОРӢ ВА БУҶЕТИ ЛОИҲА

№	Номгӯи масолеҳ	Шумора	Нархи як адад	Ҷамъбаст
1	Трактори хурд	1	5000 сомонӣ	5000 сомонӣ
2	Дастгоҳи дорупошӣ	2	500 сомонӣ	1000 сомонӣ
3	Бел	12	14 сомонӣ	168 сомонӣ
4	Кедман	12	25 сомонӣ	300 сомонӣ
5	Хаскашак	7	7 сомонӣ	49 сомонӣ
6	Теша	7	12 сомонӣ	84 сомонӣ
7	Доруворӣ	6 (намуд)	(солона)	1000 сомонӣ
8	Тухмиҳо аз хориҷи кишвар	20 (намуд)	(солона)	5000 сомонӣ
9	Қуттӣ барои гулпарварӣ	2500	1 сомонӣ	2500 сомонӣ
10	Маоши кормандон	20-нафар	(солона)	19000 сомонӣ
Ҳамагӣ				**34100 сомонӣ**

БУҶЕТ БАРОИ СЕ ГАРМХОНАИ ГУЛПАРВАРӢ

№	Номгӯи масолеҳ	Шумора	Микдор	Нарх	Умумӣ
1.	Семент	50 халта	2,5 тонна	50 сомонӣ	2500 сомонӣ
2.	Тахта	10 дона	1 куб	40 сомонӣ	400 сомонӣ
3.	Қубури об	200 метр	200 метр	5 сомонӣ	1000 сомонӣ
4.	Дастгоҳи гармдиҳӣ	3 дона	3 дона	400 сомонӣ	1200 сомонӣ
5.	Клеёнка	150 метр	150 метр	10 сомонӣ	1500 сомонӣ
6.	Арматур	150 метр	1500 метр	10 сомонӣ	1500 сомонӣ
Ҳамагӣ		**8100 сомонӣ**			

НАТИҶА: Агар ин лоиҳа дастгирӣ ёбад, гармхонаи замонавӣ дар ш.Кӯлоб сохта шуда, як қисми занон метавонанд ба ҷойи кор таъмин гардида, тамоми корхонаҳо ва кӯчаю хиёбонҳои шаҳрҳо бо гулҳо оро ёфта, дӯконҳои гулфурӯшӣ зиёд мешаванд. Содироти гулҳо низ дар дохили ҷумҳурӣ ва дар шаҳри Душанбе зиёд мешаванд.

Ҳар саҳар аз бӯи гул дигар шавед,
Хушрӯву зебову барнотар шавед.
Дар қадамгоҳи азизони диёр,
То нафас боқист, гулпарвар шавед.

ЗАРУРИЯТ ВА ФОИДАНОКИИ КОРКАРДИ ПАРТОВХО, БУНЁДИ СЕХИ КОРКАРДИ КОГАЗ ДАР ШАҲРИ КУЛОБ

Хушвахтова Р.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Ҳадаф ва фаъолияти лоиҳа

Мақсад аз ба роҳ мондани ин лоиҳа ташкил кардани сохторе ки барои коркарди партовҳо истифода бурда мешавад.Нақши коркарди партов ин имконияти беҳтар нигоҳ доштани муҳити экологиро медиҳад.Ва бояд қайд кард,ки ҷори кардани технологияи нав барои коркарди партов имконият медиҳад,ки такроран ба гардиши захираҳои қиматбаҳо баргардем аз партов метавон чунин чизҳоро ба даст овард(қоғаз ,қоғази картон(қоғази ғафси муқовагӣ),маснуоти пластмаси, шиша)

Аҳолии шаҳр ҳар сола тақрибан 200-300 кг партов мебароранд.Тоза накардани ҷойҳои партов боиси ба амалойии касалиҳои сирояти мегардад.Ин лоиҳа пешниҳод менамояд ки коркарди партовҳо ташкил карда шавад аз ҷумла фабрикаи қоғазбарорӣ ки дар ин раванд иқтисодиёти шаҳр низ рӯ ба тарақи мегардад зеро аз ҳамон партовҳои нодаркор мо бо истифодаи техникаю технологияи нав метавонем якчанд чизи дигар истеҳсол кунем ки ин ба манфиати аҳоли аст.

Дар натиҷаи коркарди партовҳои пластмаси такроран намунаи поливинилхлорид, полиамид, полиэтилен,ва полипропилен

Нархи миёнаи полиэтилен барои коркард

8.8 то 18 рубл барои 1 кг. Коркарди дурусти технологияҳо имконият медиҳад,ки аз 1кг пластика 0.8 кг полиэтилен ба даст овард.Ҳар рӯза вазни партовҳое,ки аҳоли мепартоянд 25% аз хурокҳои пасмонда,18% қоғаз,50% полимер, боқи монда бошад метал резин ва шишаро ташкил медиҳад.

Бо ёрии кормандон барои хел-хелкунии истифодаи партов дар муддати моҳ метавон 8 тонна макулатура (қоғази кухна (пастсифаи)) ,

1000 кг пилимер, 200 кг банкаҳои алюминива кутиҳои пластикиро ба даст овард.Нархи тонна: макулатура 170 сомон(1500 рубл),

Полимер 1000 сомон(9000 рубл),банкаҳои алюмини 1700сомон(15000 рубл). Ин нишондиҳандаҳо имконияти ба даст овардани фоидаи истеҳсолиро аз 2000-2300сомони дар моҳ (17000-18000 рубл) нишон медиҳад.

Лоиҳа тахминан ҳисоб мекунад, ки барои баамалбарории нақша масоҳат бояд 600 м² сехҳои коргарӣ 500 м&sup2, анбор

100 м² ташкил карда шавад.Ҳар яке аз ин сохторҳо бояд ба талаботҳои бехатарии санитарию сухтор ҷавобгу бошад. Барои ба амалбарории инталабот 2 000 3 000 долар талаб карда мешавад. Интихоби манзил бояд

Дар минтақаҳои саноати ва аз маркази шаҳр дуртар ва инчунин аз хонаҳои истиқомати ба масофаи на камтар аз 600 метр ҷойгир бошад.Барои коркарди партов лозим аст хелҳои гуногуни линияҳо(хат), мошинҳои сангмайдакунак, пресс, паногоҳи зеризамини барои ҷамъ кардани захираҳо , магнит ва дар қатори онҳо сохторҳои техники.

Барои ин нақшаро тартиб додан кори дасти лозим аст, ки бояд 40 50 одам бо маҳорати баланд,ва аз руй баст 10 15 нафар ва маош бошад бояд, 1800ё 2200 бошад. Ба ақидаи коршиносон 1 одам бояд200 300 кг партов дар 1 сол истеҳсол кунад.Аз рӯй таҳлилҳои кардашуда бармеояд, ки барои ин ташкилотро сохтан ба мо 20млн долар лозим меояд,ки чунин чизҳоро метавон истеҳсол кард резин, пластика,мағзи чуб,шиша, қоғаз ва ғайра.Барои сохтани сех ки асососан барои ҷамъ кардани партовҳо лозим 150 000 долар лозим аст.

Сохти нигоҳдои

Мақсади кор, ҳуҷаткунони,асосноккунии кор,ҳайати коркунони ягон муасиса,дар оянда идома додани кор,нақшаи молиявӣ,анҷоми кор.

Нақши молиявӣ

Ба амалбарории лойҳа яъне коркарди партов 20 млн доларро талаб мекунад.Сохтани сех барои коркарди як намуди партов аз 650 то з500 сомониро ташкил мекунад.Манзилҳои сухтор ва санитари бошад 2000 ё 3000 долар.Таҷҳизот чизҳои зарурие ки барои корҳои функсионали лозим аст 55 70 ҳазор далар,хароҷт ва иҷораи манзил,пардохти қувваи барқ ва музди маоши кормандон. Ва инчунин лоиҳа бояд дар муддати 9 10 моҳ ба амал бароварда шавад.

Бояд қайд кард, ки барои Ҷумхурии мо истеҳсол кардани коғаз бинобар мавҷуд набудани ашёи хом имконнопазир мебошанд.

Ташкил намудани коргоҳи хурди коркарди коғаз – макулатура имконият медиҳад, ки сӯзондани ашёи қиммат (партови қоғазӣ) аз байн бардошта шуда, экологияи муҳити зист беҳтар карда шавад.

Коркарди коғаз – макулатураСарфи когаз бо кг дар 1 соли хониш. (хонандагон)

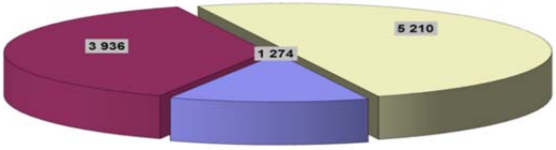

ПРОЕКТ «ИНВЕСТИЦИИ В БУДУЩЕЕ»

Шарипов Ш., Саидов А., Наврузов Р.
Таджикский государственный университет коммерции

Проблема: В нашем городе, существует огромное количество как государственных, так и частных школ, где учащиеся могут, освоит весь арсенал общеобразовательных прикладных предметов, включая такую необходимую дисциплину в современном обществе, как ОИВТ (основы информатики и вычислительной техники) и базовые знания иностранных языков. Но, к сожалению, это доступно только лишь учащимся общеобразовательных школ гимназий, воспитанники же школ-интернатов остаются в стороне.

Описание проекта: Нами был проведен опрос методом анкетирования в нескольких детских интернатах города Душанбе, в ходе которого было выяснено, что воспитанники имеют существенный недостаток знаний в сфере информационных технологий (информатики) и иностранных языков. Исходя из этого, нами было принято решение организовать социальный проект «Инвестиции в будущее». Для непосредственной реализации, нужно заключить договор с администрациями интернатов, в соответствии которому, нужно провести краткосрочные курсы по ОИВТ и иностранных языков для воспитанников. Занятия будут проводится студентами ВУЗов у которых есть определенные знания и соответствующие сертификаты по данным направлениям.

Цель проекта:

1: Бесплатно бучить основам компьютерной грамотности воспитанников детских интернатов города Душанбе. Занятия будут проводится по следующим направлениям:

- Основы устройства и функционирования PC
- Пакет программ Microsoft Office
- Основы работы в дизайнерских программах Adobe Photoshop Corel Draw
- Internet Explorer

2: Бесплатно обучить основам иностранных языков. Занятия будут проводится по следующим направлениям:

- Русский язык (грамматика и практика)
- Английский язык (грамматика и практика)

Метод реализации проекта: Для вышеизложенной цели, потребуется составить план-программу проведения краткосрочных курсов по обучению азам компьютерной

грамотности и иностранных языков, с которой, впоследствии можно будет обратиться к администрации интерната с просьбой провести краткосрочный курс практических занятий общей длительности в два месяца. В последствии заключить соглашение с администрацией интернета, в соответствии с которым, провести сжатый курс лекций по информационным технологиям и иностранных языков в течении двух месяцев в 3 этапа, организовав 3 группы воспитанников поочередно, на каждую группу будет отведено по 10 дней, в соответствии с методическим планом.

Возможный результат проекта:

Бесплатное обучение воспитанников школ-интернатов с целью повышения уровня знаний молодого поколения, у которого нет возможности платно обучаться по данным направлениям.

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ НОРМАТИВНЫХ (ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ) ПОТЕРЬ ЭЛЕКТРИЧЕСКОЙ ЭНЕРГИИ ПРИ ПЕРЕДАЧЕ ПО СЕТЯМ ДО ПОТРЕБИТЕЛЯ.

Шокиров Ш., Чураева Ш., Хушвактов А. А., Хусравов Дж. Х.
Донишгоҳи технологии Тоҷикистон

Предисловие: Кризисные явления в стране в целом и в энергетике в частности отрицательным образом влияют на такой важный показатель энергетической эффективности передачи и распределения электроэнергии, как ее потери в электрических сетях.

Большие, сверхнормативные потери электроэнергии в электрических сетях – это прямые финансовые убытки ОАХК «Барки Точик», а следовательно и государства, это ущерб бюджету. Экономию от вероятного снижения потерь в сетях передачи, можно было бы направить на техническое переоснащение, в большинстве своем устаревшем оборудовании по всей стране; увеличение зарплаты работникам отрасли; усовершенствование по организации, передачи и распределению электроэнергии; повышение надежности и качества электроэнергии, что очень важно в современном мире; уменьшение тарифов на электроэнергию самому уязвимому потребителю – населению.

Снижение потерь электроэнергии в электрических сетях – сложная комплексная проблема, требующая значительных капитальных вложений, во-первых необходимо знать реальную ситуацию в сетях для принятия мер, необходимых для оптимизации и развития электрических сетей. Очень важно внедрение новых информационных технологий в энергосбытовой деятельности и управления режимами сетей, для этих целей во всем мире используются моделирование сетей, что позволяет более точно определять абсолютные и относительные потери, для расчета потерь и выявления проблемных точек в системе для их модернизаций в будущем.

Цель: Повышение точности результатов расчёта технологической составляющей потерь электроэнергии в сетях.

Задачи:

- Разработать программу для расчета технических и технологических потерь электроэнергии в сетях;
- Прогнозирование потерь электроэнергии;
- Разработка рекомендаций для снижения потерь электроэнергии в сетях;
- Упрощение проведения энергетического аудита.

Выводы:

На основании изложенного можно сделать выводы.
Создание модели энергосистемы Таджикистана, начиная от производителя-электрических станций, до потребителя с максимальным использованием имеющейся в энергосистеме информации и базируясь на основе детальных расчетов технических потерь с разбивкой по оборудованию, ступеням напряжения и предприятиям позволит производить расчет потерь электроэнергии в электрических сетях энергосистемы на много точнее имеющихся сегодня методов.

На основе модели энергосистемы Таджикистана для расчета и анализа потерь и балансов электроэнергии будет намного легче и точнее прогнозировать потери электроэнергии в существующих, и в планирующих электрических сетях энергосистемы. Эта система позволит получать достоверную информацию о технических и коммерческих потерях электроэнергии.

Модель энергосистемы Таджикистана для расчета технических потерь электроэнергии в электрических сетях энергосистемы позволит быстро формировать расчетные схемы электрической сети в удобном виде, сократить затраты труда на подготовку и расчет потерь электроэнергии.

С помощью модели энергосистемы Таджикистана кроме расчета потерь можно будет выявлять проблемные точки (узлы) в системе, которые способствуют увеличению потерь и разработать рекомендации для их модернизаций в будущем для более эффективного использования энергосистемы.

Использование модели энергосистемы Таджикистана позволит сократить время и затраты и упростит проведение энергетического аудита.

Все вышесказанное прямо или косвенно связанно с средствами которые недополучает государственный бюджет, а учитывая что в Таджикистане вырабатывается почти 20 млрд. кВт·ч электроэнергии, а суммарные потери достигают 39 %, то можно сделать вывод, что снижение потерь даже на 1 % добавит в бюджет страны до 1 млн. сомони. Стоит отметить что деньги которые будут сокращены за счет снижения потерь электроэнергии можно будет использовать в социальном или других сферах и следовательно повысить уровень жизни жителей страны, и этим улучшить престиж Республики Таджикистан на мировой арене.

СОХТАНИ СТЕНДИ ОЗМОИШӢ ДАР МАВЗӮИ «ШИФРАТОР» ВА СОХТАНИ СТЕНДИ ВЕРТУАЛИИ ОН (ЯЪНЕ СОХТАНИ БАРНОМАИ ВЕРТУАЛИИ СТЕНД ДАР ЗАБОНИ БАРНОМАСОЗӢ)

Юсупов М.

Масъалагузорӣ:

1.Омӯзиши микорсхемаи интегралӣ

2.Насб ва татбиқу истифодаи микросхема дар стенд

3.Сохтани барномаи дастгоҳ дар забони барномасозӣ

4.Мутобиқкунонии барнома бо стенди асосӣ

Мақсад ва вазифа

Мустаҳкамкунии дониши назариявии донишҷӯён дар бораи шифратор ва дар амалия татбиқ кардани ин дастгоҳ мебошад. Стенди озмоишӣ барои гузаронидани адад аз системаи ҳисоби даҳӣ ба системаи ҳисоби дуӣ (мошинӣ) истифода бурда мешавад, ки донишҷӯён метавонанд дар дарсҳои озмоишӣ истифода баранд.

Шифратор *— ин дастгоҳи комбинатсионие мебошад, ки барои аз системаи даҳӣ ба системаи дуӣ гардонидани адад хизмат мекунад.*

Шифратор аз якчанд даромад ва баромад иборат мебошад. Дар даромадҳо ададҳои даҳӣ дода шуда, аз баромадҳо адади системаи дуии ба он мувофиқ бароварда мешаванд.

Шифраторро баъзан «кодер» ҳам мегуянд (аз англ. coder) ва онро дар клавиатураҳо барои аз системаи даҳӣ ба дуи гардонидани ҳам ададҳо ва символу ҳарфҳои тугмаҳои клавиатура истифода мебаранд.

Агар микдори даромадҳои шифратор ба он дараҷае зиёд бошанд, ки ҳамаи имкониятҳои сигналҳои баромадро дошта бошад, ин шифраторро шифратори пурра меноманд. Агар надошта бошад, онро шифратори нопурра меноманд.

Микдори даромадҳо ва баромадҳо дар шифратори пурра аз рӯи таносуби зерин алоқамандӣ доранд: $n = 2^m$, дар инҷо n — миқдори даромадҳо, m — миқдори баромадҳо мебошанд.

Сохтори лоиҳа

Барои кор бо стенд аввал ҳамаи контактҳои онро бо контакти бо ҳам мувофиқ пайваст намуда, дастгоҳро ба кор даровардан лозим аст. Баъди ин амал ба воситаи тугмаҳо ба даромадгоҳи микросхема сигнал додан зарур аст.

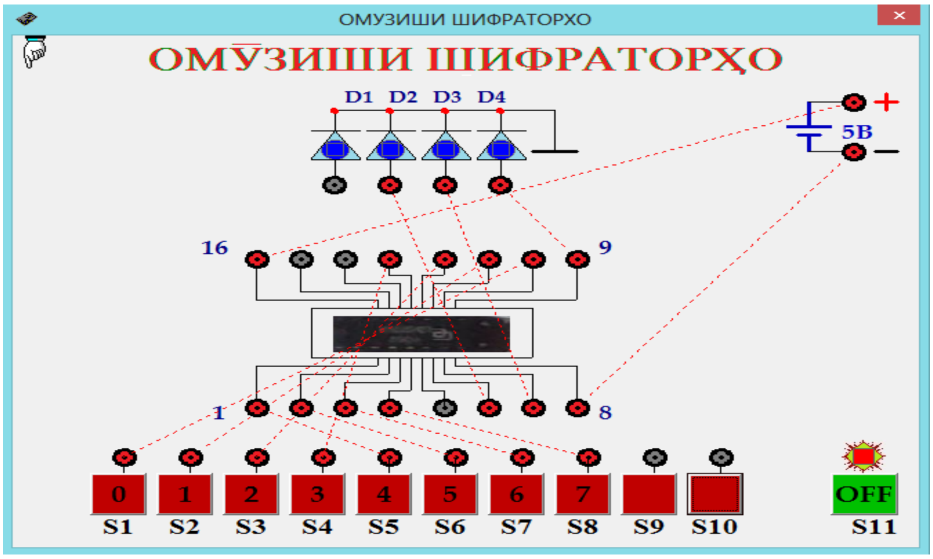

Дар расми зерин ба воситаи тугма ба даромадгоҳи микросхемаи дастгоҳ сигнал дода шудааст ва дар баромадгоҳи он, яъне да светодиодҳо сигналҳои ба рақам мувофиқ дар системаи дуӣ бароварда шудааст. (ниг. ба расми зер)

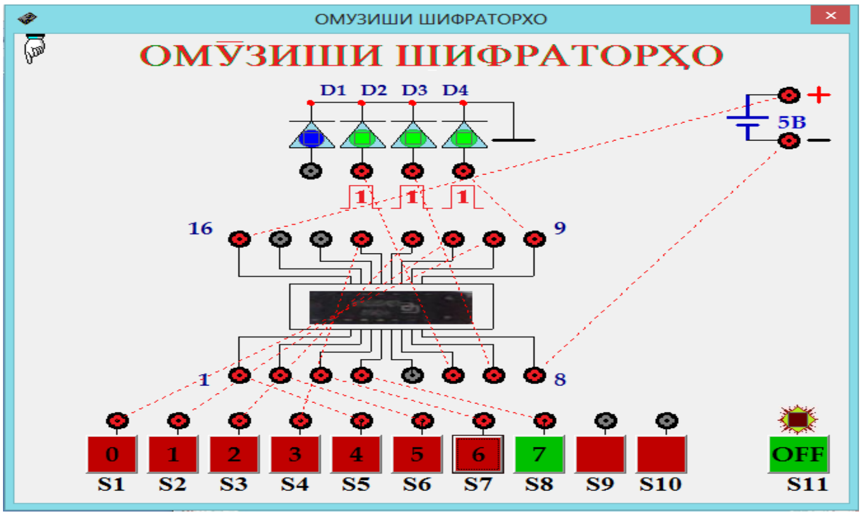

Ин амалҳоро дар стенди асосӣ боз ҳам хубтару бехтар мушошоҳида карда таҷриба гузаронидан зарур аст.

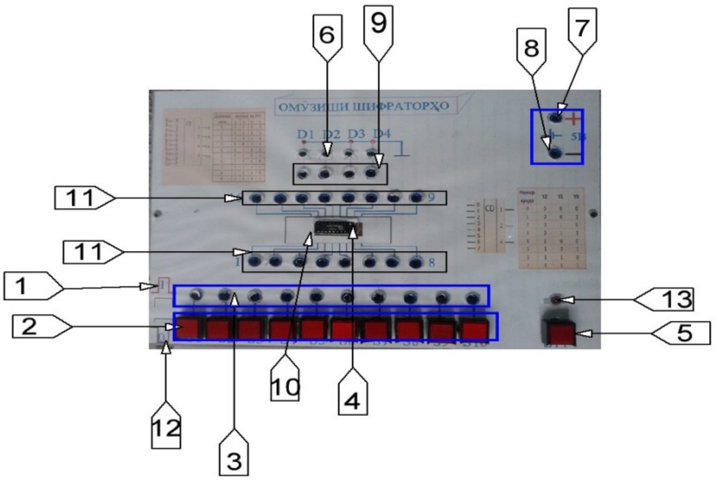

1. Ишораи поён будани тугмачаи калидҳо (ҳолати импулси савяаш баланд1).
2. Тугмаҳои калидҳои S1-S10 барои додани сигналҳои мантиқӣ ба даромадгоҳҳои микросхемаҳо.
3. Контактҳои баромадгоҳи калидҳои S1 - S10.
4. Микросхема
5. Калиди пайвасти барқ (шиддат).
6. Светодиодҳои D1- D4 барои баромадгоҳҳои микросхемаҳо.
7. Қутби мусбати манбаи барқ.
8. Қутби манфии манбаи барқ.
9.Контактҳои даромадгоҳҳои светодиодҳои D1- D4.
10.Нишонаи лонаи (сокет) микросхема.
11. Контактҳои микросхема.
12. Ишораи боло будани тугмачаи калидҳо (ҳолати импулси савяаш паст 0).
13.Светодиоди огоҳкунии кувваи барқ.

ВАЗИФАИ ПАЙВАСТГОҲҲОИ МИКРОСХЕМАИ К555ИВ1

Ҷадвали 2

№ ПОЧАҲО		НОМИ ПОЧАҲОИ МИКРОСХЕМА
01	**X4**	Даромадгоҳи информасионӣ барои адади **4**
02	**X5**	Даромадгоҳи информасионӣ барои адади **5**
03	**X6**	Даромадгоҳи информақионӣ барои адади **6**
04	**X7**	Даромадгоҳи информасионӣ барои адади **7**
05	**E**	Иҷозатдиҳӣ ба кор (строб)
06	**Y2**	Баромади разряди дуюм
07	**Y1**	Баромади разряди якум
08	GND	Пайвастгоҳи умумӣ (минус)
09	**Y0**	Баромади разряди нолӣ
10	**X0**	Даромадгоҳи информасионӣ барои адади **0**
11	**X1**	Даромадгоҳи информасионӣ барои адади **1**
12	**X2**	Даромадгоҳи информасионӣ барои адади **2**
13	**X3**	Даромадгоҳи информасионӣ барои адади **3**
14	**G**	Намуди тағирдиҳии сигнали даромад
15	**P**	Баромади гузариш (кучиш)
16	+Vcc	Қутби мусбати манбаи шиддат 5В

Натиҷагирӣ

1.Замони муосирро бе техника ва технология тасаввур кардан ғайри имкон аст. Дар замони мо ҷараёни пуриқтидор ва бемайлони сохтани технология дида мешавад. Ин раванд дар тамоми самтҳои фаъолияти ҷомеаи имрузаи ҷаҳонӣ ба назар мерасад.

2.Аз ин рӯ муаллифон ба анҷом додани лоиҳаи мазкур даст заданд ва умедворанд, ки дастгоҳи сохташудаашон барои хонандагону донишҷуён фоидаовар хоҳад шуд.

3.Барои сохтани стенди озмоишӣ (яъне дастгоҳ) таҷҳизоту элементҳои заруриро бо нархҳои дастрас дарёфт кардан зарур аст. Вале барои сохтани барномаи дастгоҳи озмоишӣ бошад маблағ сарф намешавад. Танҳо барномаи мавҷудаи Microsoft Visual Basic мавриди истифода қарор гирифт.

УСУЛҲОИ ҶУДОКУНИИ РАВҒАНҲОИ ЭФИРИИ БАЪЗЕ АЗ РАСТАНИҲОИ ШИФОБАХШИ ТОҶИКИСТОН

Юсупов У., Олимов Р. А.
Донишгоҳи Давлатии Дағара

Муқаддима

Равғанҳои эфири-моеъи шаффофи беранг, ки дорои бӯи махсус мебошанд. Равғанҳои эфири аз рӯи намуд моеъи равғанин буда, аз рӯи таркиби химиявӣ ба синфи чарбуҳо дохил намешаванд. Ба таркиби равғанҳои эфир пайвастагиҳои химиявии гурӯҳҳои зерин дохил мешаванд: терпенҳо ва терпеноидҳо. Равғани эфири дар узвҳои растанӣ нобаробар тақсим мешаванд. Бештари вай дар як узв (барг, гул, реша, мева) ё дар якчанд узвҳо (баргҳо ва гулҳо, баргҳо ва шохаҳо) ҷой гирифтааст. Мисол, дар гули садбарг равғани эфири дар гули он, дар геран равғани эфири дар барги он, пудина дар барг ва гулаш, зира дар тухмаш, роғ дар барг ва шохаҳояш, дар растаниҳои ситрусӣ-пуслохи меваваш мавҷуд аст. Бинобар ин дар истеҳсолот ҳамаи растаниро истифода набурда, фақат он қисме, ки миқдори зиёди равғани эфирӣ дорад, истифода мебаранд. Миқдори равғани эфири дар намудҳои гуногуни ашёи равғани эфири тағйир меёбанд: дар гули садбарг 0,06-0,20%; буттаи лаванд 1,0-2,0%; меваи розиёнаҷ (фенхель) 4,0-6,0 %, меваи бадиан то 11,5%; дар гули дарахти мехчагул то 22%.

Баъзан аз як намуди растанӣ якчанд равғани эфири аз рӯи хусусият, бӯйи гуногунро ҳосил кардан мумкин. Растанӣ ё қисми он, ки равғани эфири дорад, ашёи равғани эфири ном дорад. Растаниҳои эфирдор бештар дар вилоятҳои субтропикӣ васеъ паҳн шудаанд. Дар давлатҳои ДММ 77 оила (тақрибан 1050 растанӣ)-и дорои равғани эфирдор ба ҳисоб гирифта шудааст.

Ҳоло бошад ашёи равғани эфирӣ дар хоҷагиҳои махсусгардонидашуда заводҳои Кавкази Шимолӣ, Украина, Молдова, Арманистон, Тоҷикистон, Озарбойҷон, Қирғизистон парвариш карда мешавад. Бо мақсадҳои саноатӣ зиёда аз 40 номгӯи равғанҳои эфирӣ истеҳсол мешаванд.

Сарчашмаи асосӣ барои коркарди равғани эфири растаниҳо ба ҳисоб меравад. Зиёда аз 3 ҳазор намудҳои растаниҳои эфирдор ба ҳисоб гирифта шудааст, ки 200-тои онҳо аҳамияти саноатӣ доранд. Боқимандаи онҳо аз он сабаб истифода бурда намешаванд, ки миқдори хеле ками ин равғанро доранд.

Равғани эфирро аз растаниҳо бо усулҳо гуногун ба даст медароранд: бо буғи обӣ ё экстраксия бо ёрии ҳалкунанда.

Муҳимият ва актуалӣ будани мавзӯи таҳқиқот

Пас аз пош хӯрдани Иттиҳоди шӯравӣ ҳар як ҷумурӣ соҳибистиқлолии худро эълон намуда, дараҷаи тарққиёт ва захираҳои табиии худро ба назар гирифта, ба ҳал намудани масоили иқтисодии хеш шурӯъ намуд. Нисбатан равон гузаронидани ислоҳоти иқтисодҳ ба пуррагӣ аз ҳолати шароити иҷтимоӣ-сиёсӣ дар ин ё он минтақа, дар асоси технологияҳои пешқадами худӣ ва хориҷӣ ба қадри кофӣ истифода бурдани захираҳои табиӣ вобаста аст.

Қайд намудан зарур аст, ки Тоҷикистон аз рӯи табияти худ, яке аз минтақаи бой доир ба растаниҳои эфирдори худрӯй ба ҳисоб меравад, вале мутаасифона ҳамаи онҳо омӯхта нашудаанд, фақат баъзеи онҳо дар институти химияи пайвастагиҳои табиии АИ Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯхта шудаанд.

Барои зиёд намудани истеҳсоли анҷибар (геран), гаронбаҳотарин ашё барои саноати атторӣ, ҷумҳурии мо имкониятҳои зиёде дорад. Фаронса, Булғория, Миср, Швейтсария, Сирия қисми асосии даромади миллиро маҳз аз ҳисоби парвариш намудани растаниҳои равғани эфирдор ва маҳсулоти мухталифи атторӣ ба даст меоранд. Барои ин усулҳои пешқадами парвариши ёсуман, анҷибар, гули барфак, мехчагул, садбарг истифода бурда мешаванд. Сифатнокии маҳсулоти атторӣ асосан аз дорандаи накҳат – пайвастагиҳо, ки ба синфи мушк тааллуқ доранд, вобаста аст.

Яке аз сарчашмаи имконпазири моддаххои мушкӣ камол (дягиль) ба ҳисоб меравад, ки он дар ҷумҳурии мо хеле паҳн гардида, аз оилаи чатргулон буда, решаҳои он дорои моддаҳои муаттар мебошанд. Дар бозори хаҳонӣ нархи баланди онро ба назар гирифта, ба имконияти ташкил намудани боз як соҳаи даромадноки хоҷагии қишлоқ диққат намудан лозим аст.

Агар Тоҷикистон системаи хуби иттилоотӣ илмӣ-техникӣ, бонки маълумотҳои ҷаҳонии доруворихои аз ҳама самараноки табиӣ усулҳои тайёр намудани онҳоро медошт, вай ба қатори мамлакатҳои пешқадами ҷаҳон оид ба истеҳсоли препаратҳои фарматсевтикӣ дохил шуда, дар як қатор бо Булғория, Махористон, Югославия, Олмон, Полша, Ҳиндустон, ки қисми зиёди даромади миллиро маҳз аз ҳисоби экспорт намудани препаратҳои самараноки фарматсевтӣ ба даст меоранд, дохил шуда метавонист.

Мо, инчунин соҳиби захираҳои мухталифи нодири наботот ҳастем, ки хосиятҳои табобатии онҳо пурра таҳқиқ ва омехта нашудаанд.

Дар истеҳсоли доруворихо сабаби қафо мондани мо дар он аст, ки қисми зиёди воситаҳои фармакологӣ бисёрҷузъа буда, норасоии яке аз ҷузъҳо ба хусусияти табобатии он таъсири манфӣ мерасонад. Дар як қатор ҳолатҳо ин ҷузъҳоро аз ашёҳои маҳаллӣ ҳосил намудан мумкин аст. Лекин касе нест, ки бо ин кор машғул шавад.

Дар майдонҳои мо миқдори зиёди тотура (ё банги девона), ки он чун алафи бегона ҳисобида мешавад, зиёд аст. Тибқи адабиётҳо аз ин растанӣ доруҳои зидди диққи нафас (астма) – астматин, астматол ва атропинро (барои табобати бемориҳои чашм) ҳосил намудан мумкин аст.

Маьлум аст, ки оламиі набототи Тоҷикистон аз рустанихои дорои равғанҳои эфирӣ бой мебошад. Алҳол тақрибан 1500 навьи рустаниҳои доругии худруй дар тибби мардуми барои табобати бемориҳои гуногун истифода мешаванд:

Барги зулф — подорожник большой. Растаиин бисьёрсолаи алафӣ буда, то 40—45 см баланд мешавад. Дар «Алқонун»-и Абеалӣ ибни Сино хусусиятҳои он ҳамчун доруи зиддӣ захм нишон дода шудааст. Барги зулфро дар тибби халкӣ ҳамчун воситаи шифобахши варам ва яра (дар сехтагӣ, буридагӣ, латхердагӣ ва захм) васеъ кор мефармоянд.

КОКУТӢ—душица. Алафи бисёрсола буда, решаи сершохаи зеризаминӣ дорад, ҳар сол ниҳоли он то 60 см дароз мешавад. Дар моҳҳои июл-сентябр гул мекунад, гулаш ранги сурхи баланд дорад. Хусусияти доругии кокутӣ ҳануз дар замони *Абеалӣ ибни* Сино маълум буд ва мардум барои беҳтар намудани кори меъда ва ҳазм кардани таъом истифода мебурданд.

ПУДИНА—Растании бисёрсола буда, барги пудинаро мардум барои хуриши таом истифода мебаранд. Барг ва банди пудина, ки аз равғани эфирӣ бой аст, маҳсулоти хуби доругӣ мебошад.

РАЧДАВАК — горец почечуйный. Растании алафии яксола буда, пояи сершоха ва майдабаргҳоӣ бисёре дорад. Дар тибби халқӣ онро барои ҳал кардани санги гурдаю халтадони пешоб истифода мебаранд.

САДБАРГ—роза столистная. Растании буттагӣ буда, 1,5 м баланд мешавад. Садбарг намудҳои гуногун дорад. Асосан дар моҳҳои июн-июл гул мекунад. Барои доругӣ асосан гулбаргҳои тару тозаи атргулро, ки дар таркиби худ равғани эфирӣ дорад истифода мебаранд.

Ҷумҳури дорои имкониятҳои зиёди парвариши растанихои равғанҳои эфирӣ мебошад. Барои васеъ гардонидани истеҳсоли равғанҳои эфирӣ растаниҳои худрӯй ба мисли пудина, кокутӣ, субинак, зира, райҳон, шибит, чойкаҳак, гулҳои садбарг, настаран ва ғайраҳо низ аҳамияти хос доранд.

МУТОБИҚАТИ МАВЗӮИ ТАҲҚИҚОТӢ

Тибқи банди 20–и Нақшаи чорабиниҳои Донишгоҳи давлатии Данғара доир ба амалисозии «Стратегияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи илм ва технология барои солҳои 2011-2015» оид ба «Технологияи ҷудо кардани равғани эфирӣ аз таркиби растаниҳои хушбӯи ҶТ».

НОМГӮИ ҚИСМИ САНОАТИИ РАСТАНӢ

Аз рӯи ин нишона ашё ба гурӯҳҳои зерин тақсим мешавад;

1. Донагӣ (мева, тухмӣ) кориандр, анис, зира, укроп.
2. Алафӣ (баргҳо, қисми зеризаминии растаниҳои алафӣ, шохаҳои ҷавони растаниҳои дарахтӣ) пудина, базиликӣ эвгенолӣ, фиалка, розмарин, укроп, лиму, табак, анис.
3. Гулӣ (гулҳо, буттаи гул) садбарг, шалфей, лаванда, жасмин, табак, нилуфари сафед, сирен, ирис, мехчагул.
4. Решагӣ (решаҳо) аир, ветиверия, ирис.

Ҳар як растании равғани эфирдор аз рӯи қоида ҳамчун сарчашмаи ягон намуди ашёи саноатӣ ё равғани эфир хизмат мекунад.

ХУСУСИЯТҲОИ РАВҒАНИ ЭФИР

Равғанҳои эфири табиӣ, шираи табиӣ ба ҳисоб мераванд, ки бевосита аз кабудӣ, гулҳо, меваҳо ё решаҳои растаниҳо ба даст меоранд. Дар шираи эфири растанӣ миқдори зиёди моддаҳои фаъоли биологӣ, «қувваи ҳаётии» он мавҷуд аст.

Мавҳуми «равғани эфирӣ» на чандон муносиб, чунки он аз асрҳои миёна мерос монда буд, вақте дар бораи муҳити химиявии моддаҳо, ягон чиз маълум набуд. Ин моддаҳо аввалин маротиба аз тарафи алхимикҳо дар ҷустуҷӯи санги файласуфонаи дилхоҳ, ё шираи ҳаёт ба даст оварда шуда буд. Яке аз усулҳои асосии таҳқиқотҳои алхимикӣ дистилятсия ё тақтир буд. Дар таҷрибаҳо бо растаниҳо моддаҳои ба равған монандро ҳосил карданд, бӯи баланд доштанд. Фарқияти онҳо аз равғанҳои муқарарӣ дар он буд, ки тез дар ҳаво бухор мешуданд, бинобар он номи «равғани эфир»-ро гирифтанд. Олимон баъдтар муқарар карданд, ки дар муносибати химиявӣ равғанҳои чарбудор ва эфир ягон чизи умумӣ надоранд. Чарбу ва равғанҳои чарбудор эфирҳои мураккаби спирти сеатомаи глитсерин ва кислотаҳои равғанини баландмолекуляриро дар бар мегиранд; оминӣ, пальмитинӣ ва стеаринӣ. Дар таркиби равғанҳои эфир глитсерин мавҷуд аст.

Ҳоло равғанҳои эфир ҳамчун пайвастагиҳои органикии бисёркомпонентӣ терпенҳо, спиртҳо, алдегидҳо, кетонҳо ва дигар карбогидридҳо муайян карда мешаванд.

Равғанҳои эфири-моеъи шаффофи беранг, ки дорои бӯи махсус мебошанд. Равғанҳои эфири аз рӯи намуд моеъи равғанин буда, аз рӯи таркиби химиявӣ ба синфи чарбуҳо дохил намешаванд. Ба таркиби равғанҳои эфир пайвастагиҳои химиявии гурӯҳҳои зерин дохил мешаванд: терпенҳо, спиртҳо, кетонҳо, алдегидҳо, фенолҳо. Бинобар ин барои онҳо хусусиятҳои физикию химиявии зерин хос аст; зичӣ- 0,8-1,5 г/см; ҳарорати ҷӯшиш 160-240°C; ҳарорати кристализатсия (сахтшавӣ) аз +17 то 30°C. Ҳангоми хунук кардани равғанҳои эфирӣ як қисми он сахт мешавад, ки стеароптен ном дорад. Боқимондаи қисми моеъро-элеоптен меноманд.

Дар зери таъсири рӯшноӣ, ҳаво ва намӣ дар равғанҳои эфир протсесси оксидшавӣ мегузарад, ки ранг ва бӯйи он таъғир меёбад.

Бештари равғанҳои эфирӣ дорои маззаи тез буда, дар об ҳал намешавад, ва дар вақти омехта кардани об бӯи равғани эфириро мегирад. Равғанҳои эфирӣ дар ҳалкунандаҳои органикӣ: эфирҳои петролейнӣ, диэтилӣ, спирти этил, бензол, атсетон, инчунин дар равғанҳои растанӣ ва ҳайвонот, асал, шир, қаймоқ хуб ҳал мешаванд. Равғанҳои эфириро қатронҳои гуногун, мум, парафинҳо, чарбуҳо, резина хуб ҳал мекунанд, бинобар ин ҳангоми кор бо онҳо чунин моддаҳоро истифода бурдан мумкин нест, инчунин онҳоро дар зарфҳои пластикӣ нигоҳ надошта, фақат дар зарфҳои шишагини 50% тирагардонидашуда нигоҳ медоранд.

Равғанҳои эфири сабук буда дар давоми 0,5-3 соат пурра бухор мешаванд ва дар коғаз ягон хел доғи равғанин намегузоранд. Равғанҳои эфири сӯзандаанд. Хусусияти муҳими равғанҳои эфир ин таркиби мураккаби он ба ҳисоб меравад. Бештари онҳо аз садҳо ҷузъҳо аз якчанд даҳҳо фоиз то ҳазорҳо ҳатто миллионҳо ҳиссачаҳо иборатанд. Миқдори моддаҳои органикӣ ва ғайриорганикӣ ба таркиби равғанҳои эфири буда аз 100 то 500 ва аз ин зиёдтар ба ҳисоб гирифта шудааст. Мисол, равғани эфири ладан зиёда аз 300 ҷузъҳо, аммо дар равғани садбарг зиёда аз 200 моддаҳои органикӣ ёфт

шудаанд. Массаи асосии онҳо (тақрибан 80%)-ро спирти фенилетилӣ ва спиртҳои терпенӣ (гераниол, линалол, цитронеллол) дар бар мегирад. Дар равғани пудина зиёда аз 100 ҷузъҳо мавҷуд аст, ки асоси онҳоро ментол, ментон, ментил-атсетат ва цинеол ташкил медиҳад.

Таркиби равғанҳои эфир дар протсесси сабзиши растаниҳо дар қисмҳои алоҳидаи он таъғир меёбад. Таркиби равғанҳои эфирӣ дар намудҳои алоҳидаи растаниҳо инчунин вобаста аз шароити сабзиш ва маҳал таъғир меёбад. То ҳол равғани эфире нест, ки то охир омӯхта шуда бошад.

УСУЛҲОИ ҶУДО КАРДАНИ РАВҒАНҲОИ ЭФИРӢ АЗ ТАРКИБИ РАСТАНИҲО

Усули қадимаи ҷудо кардани равғанҳои эфири ин усули тақтири ашёи равғанҳои эфири бо буғронӣ (усули дистилятсия) мебошад. Вай дар қобилиятнокии буғҳои об, аз растанӣ кашида баровардани қатрачаҳои равғани эфир асос ёфтааст. Дар натиҷа пурра ҷудо намудани равғанҳои эфири дар намуди хеле хурд бо баромади хуб ба назар мерасад, ин протсес дар ҳарорати аз 100°С пасттар мегузарад. Ба ғайр аз ин дар ҳолати додашуда иловагӣ ҷудо намудани равғанҳои эфир аз обҳои муқаттар мумкин аст.

Дар таҷриба тақтир намудани равғанҳои эфир бо буғҳои обӣ бо ду усул гузаронда мешавад:

-тақтири обӣ (гидродистилятсия);

-тақтири буғӣ (пародистилятсия).

Дар гидродистилятсия сарчашмаи тақтири обӣ об ба шумор меравад, ки ба асбоб (аппарат) якҷоя бо масолеҳи коркардашаванда; равғани эфири ё ашёи равғани эфирдор рехта мешавад. Дар бештари мавридҳо барои тақтири равғанҳои эфири буғи обро истифода мебаранд, ки ба асбоб (аппарат) аз буғҳосилкунанда дода мешавад. Чунин раванд тақтири буғӣ ном дорад. Усусли дистилятсия барои ҳосил кардани равғанҳои эфир услуби беҳтарин ба ҳисоб меравад. Вай хеле содда буда, аммо мувофиқи ҳар як ашё санҷиши интихоби шароит ҳарорат, фишор, давомнокии равандро талаб мекунад. Ҳарорати нисбатан баланд ва фишор баромади равғанро медиҳад, лекин сифати маҳсулотро паст мекунад. Барои баъзе намудҳои ашё усули сентрифугиронидан беҳтарин ба ҳисоб меравад. Бо ин усул аз пӯсти меваҳои ситрусӣ равғани эфирро ҳосил мекунанд.

Дар як қатор намудҳои ашё бо миқдори ками равғани эфир усули анфлеражро истифода мебаранд. Алфераж адсорбсияи моддаҳои ароматикӣ аз узвҳои тунуки растанӣ (барги гул,, баргҳои тунук, хӯшаи гул, решаҳо) дар қабатҳое, ки бо равған ё чарбу пӯшонида шудаанд. Мисол, ин усулро барои ғунчаҳои ёсуман истифода мебаранд. Ғунчаҳои нав ҷамъоварӣ шуда дар қабати шиша фишурда мешаванд. Баъд бо гузаштани вақти муайян ғунчаҳоро ҷудо карда мегиранд ва ашёи тозаро илова мекунанд. Чунин тартиботро якчанд маротиба такрор мекунанд. Баъд барои ҷудо намудани равғани эфири аз чарбу спиртро истифода мебаранд. Арзиши равғани эфири бо ин усул ба даст овардашуда баланд буда, равғанҳои эфири анфлеражӣ (тубероза, ёсуман, садбарг, мизома, наргис) пурқимат ба шумор мераванд.

Равғани эфирро аз растаниҳо бо усулҳо гуногун ба даст овардан мумкин аст: бо буғи обӣ ё экстраксия бо ёрии ҳалкунанда.

ТАҚТИРИ РАВҒАНҲОИ ЭФИР БО БУҒИ ОБ

Тақтир бо буғи об яке аз усули васеъ паҳншудаи ҳосил кардани равғанҳои эфир мебошад. Равғанҳои эфири бухоршаванда бо буғҳои об дар зери фишори атмосферӣ дар ҳарорати 100° ба вуҷуд меояд. Чунин ҳарорати пасти ҳосил кардани равғанҳо яке аз ҷиҳатҳои хуби ин усул ба шумор меравад. Моҳияти ин усул дар он аст, ки ҳангоми коркарди ашёи равғани эфирӣ бо буғ ҷузъҳои равғани эфир ба фазаи буғӣ мегузаранд ва дар омехта бо буғҳои об ба конденсотсия, баъд ба ҷудошавӣ аз об равона мешаванд.

Тақтир намудан бо буғи об барои ҷудо намудани равғанҳои эфир аҳамияти калон дорад. Растаниҳои эфирдор бо миқдори ками моддаҳои бухоршаванда доштанашон фарқ мекунанд (баъзан зиёда 1%) барои ҳосил кардани равғани эфир миқдори зиёди ашёи набототиро коркард намудан лозим аст. Дар озмоишгоҳҳо асбоби муқарарӣ барои тақтир намудан бо буғи об истифода бурда мешаванд, аммо колбаҳои ҳаҷмашон калонро гирифта ба он растаниро ҷойгир мекунанд.

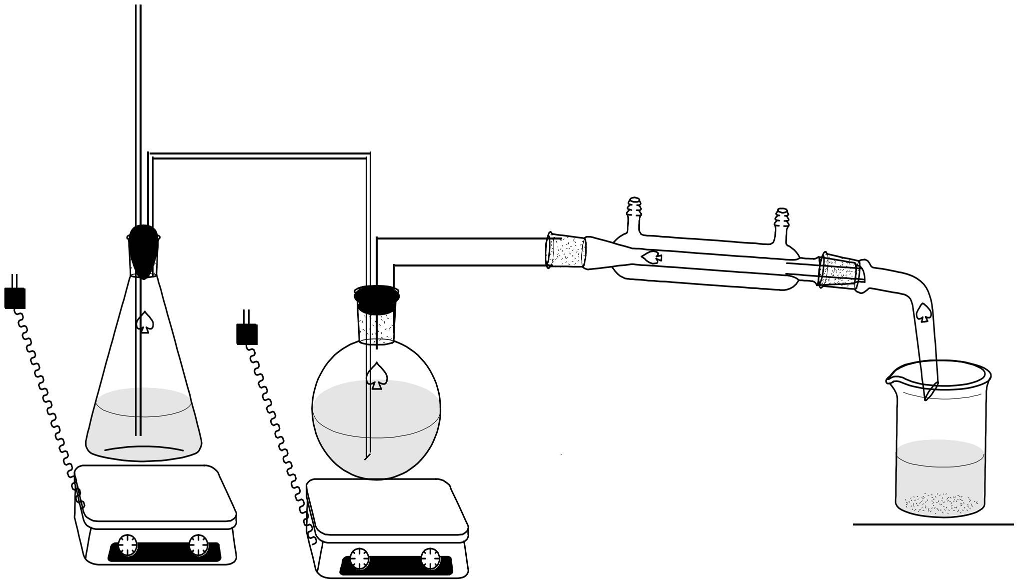

Таркиби равғани эфири бо фоиз дар ҳаҷм ва масса (х) дар махсулоти хушки абсолюти аз руи формулаи зеринҳисоб мекунем:

$$X = \frac{V \cdot 100 \cdot 100}{m(100 - W)}$$

Дар инчо V-ҳачми равғани эфири бо мл; m-вазни махсулот б грамм; W-талафдодани вазни маҳсулот бо фоиз.

Ашёи бутун ё майда кардашударо ба асбоби овардашуда ҷойгир намуда бо буғи об пайваст шудааст. Буғ дар якҷоягӣ бо ашё равғани эфирӣ ҳосил мекунад. Омехтаи ҳосилшудаи буғҳои равғани эфирӣ ва обро ба яхдон гузаронида мешавад, ки конденсатсияи буғҳо ва хунукшавии дистиллят то ҳарорати додашуда ба вуҷуд меояд.

Дар оби муқаттар як миқдор равғани эфири дар ҳолати ҳалшуда боқӣ мемонад, ки онро бо буғронии такрорӣ (котобатсия) ҷудо кардан мумкин аст.

Ададҳои кислотагӣ

Ададхои кислотаги гуфта ин микдори милмграммхои калимии захрноки барои нейтрализасия кислотахои азот мухим, ки дар таркиби 1-гр моддаи тадкикшаванда мавчуд аст, меноманд.

Муайян кардани адади кислотаги. Кариб 10-гр (баркашии аниқ) равган, чарм, мум ва ё кариб 1-гр (баркашии аник) зифтро ба колбаи хачмаш 250 – мл меандозанд ва дар 50 – мл омехтаи хачмхои гуногуни спирт ва эфири 0,5% хал мекунанд, ки пешаки аз руи фенолфтамини махлули натрийи захрдор нейтрализацияшуда (0,1 моль/л); агар зарур бошад, бо хунуккунаки баргарданда дар хамоми оби, то пурра хал шудан гарм мекунанд.баъд 1-мл махлули фенолфтамин илова карда ва бо хамрох кардани махлули натрийи захрдор (0,1 моль/л), то пайдо шудани ранги гулоби; титр мекунанд, ки он дар муддати 30 секунд гумм намешавад.

Адади кислотагиро ($К_{адад}$) аз руи чунин формули хисоб мекунанд.

$$Кч = \frac{a \cdot 5{,}61}{б}$$

ки дар ин ҷо, а – микдори миллиметрхои махлули натрийи захрдори (0,1 моль/л) барои титронидан сарфшуда; б – баркашии мода бо грамм; 5,61 – микдори миллиграмхои калсийи захрдор, ки ба 1 – мл махлули натрийи захнок (0,1 моль/л) мувофик меояд.

Адади йоди

Адади йоди гуфта, микдори граммхои йод бо 100 – гр моддаи тадкикшавандаро меноманд.

Муайян кардани адади йоди. Баркаши аники моддаи тадкикшавандаро дар колбаи хушки бо дахонпуш, хачмаш 250-300 мл андохта дар 3 – мл эфир ё хлорофори хал мекунанд ва ба он 20 – мл махлули йоди монохлорид (0,1 моль/л) илова мекунанд. Колбаро бо пробка махкам карда, махлули йоди калийро охиста бо харакати тобхури омехта мекунем ва дар чойи торик 1 с нигох медорем. Баъд кам – кам махлули йодиди калий, 50 мл об илова карда, бо махлули тиосулфати натрий (0,1 моль/л) хангоми омехтакукни сахт то пайдо шудани ранги зарди равшан, титр мекунанд. Баъд 1 мл махлули крахмал илова карда, то беранг шуданаш титр мекунанд.

ТАРКИБИ ХИМИЯВИИ РАВҒАНҲОИ ЭФИРӢ

Гулҳоро дар сохаи доруворi ашёи доруги меноманд, ки кисмҳои алохидаи хушки гулхо ё тудагулҳо ва инчунин дигар қисмхои он маълуманд. Гулҳоро асосан дар авали шукуфтанашон ва баъзан хангоми мугчабанди, ҷамъ мекунанд.

С А Д Б А Р Г—роза столистная. Растании буттаги буда, 1,5 м баланд мешавад. Садбарг намуд{ои гуногун дорад. Асосан дар мо{{ои июн-июл гул мекунад. Барои доругЬ асосан гулбарг{ои тару тозаи атргулро, ки дар таркиби худ равuани эфирЬ дорад ва миғдораш 0,1—0,2 фоизро ташкил мекунад, истифода мебаранд. 50—60 фоизи онро гераниол ва 2 фоизашро спирти фенилэтили ташкил мекунад. Хушбеии атргул асосан аз будани спирти фэнилэтилЬ дар таркиби он мебошад. Равuани гули садбарг дар амалияи фармасефтЬ барои хушбею хуштамъ кардани дору{о ба кор бурда мешавад. Дар вағтЬ {озира онро асосан дар саноати атриёт ва херокворЬ кор мефармоянд.

СИЁҲДОНА – ба қатори растаниҳои нодири доругӣ, равғани эфирдор ва ароматикӣ дохил мешаванд. Инчунин дар тибб васеъ истифода бурда мешаванд. Захираҳои камшудаистодаи сиёҳдона дар ҷойҳои ҷамъоварии анъанавӣ, ноустувории ҳосили ашё ва гуногунҷинсии он аз рӯи таркиби химиявии равғани эфири зарурияти

гузаронидани корҳо доир ба омӯзиши захираҳои навъҳои гуногуни сиёҳдона ва таркиби химиявии худи равғанро ба миён меоранд.

Сиёҳдона дар марғзорҳо, дар нишебиҳои санглох мерӯяд.

Дар растании сиёҳдона то 2% равғани эфирӣ мавҷуд аст.

Ҷамъоварии растани дар давраи гул кардан ва хушкардани он гузаронида шудааст. Ашёи ҷамъовардаро дар ҳарорати хонагӣ, дар бинои ҳавояш тозакардашуда ва торик хушк намудем. Баъди хушконидан ашёро дар банкҳои шишагини ҳавоногузар нигоҳ доштем. Намунаи гирифташуда барои гузаронидани санҷишҳо бо ёрии усулҳои маълум гузаронида шуд, ки массаи миёнаи нишона барои ҳосил кардани равғани эфири на камтар аз 500гр-ро ташкил медод. Равғани эфири сиёҳдона бо усули гидродистансия ҷудо карда шуд. Баъди муқаттар кардани равғани эфирӣ дар муддати 6-8 соат, миқдори онро ҷамъ карда барои муайянкунии баромади равған баркашидем. Тависфи физикӣ-химиявии равғани эфирро бо усулҳои мақбули умум, дар навбати аввал зичӣ, нишондиҳандаи шиканиши (тақсимкунӣ) ва миқдори ҷузъҳои ҷудогонаи равған муайян карда шуд.

Дар натиҷаи тадқиқотҳои гузаронидашуда муқаррар карда шуд, ки равғани эфири сиёҳдона аз ашёи майдакардашуда дар муддати 4-5 соат тақтир карда мешавад. Баромади равғани эфири сиёҳдона 1,1 $_-^+$ 0,1 %

Ташкил дод. Зичии равғани эфир, ки бо усули пикнометрӣ муайян шудааст, 0,8813 г/мл, коэффисенти шиканиш 1,4861-ро ташкил дод.

ХУЛОСАҲО

1. Барои ҳосил кардани равғанҳои эфирӣ усусли дистилятсия услуби беҳтарин ба ҳисоб меравад - тақтири обӣ (гидродистилятсия) ва тақтири буғӣ (пародистилятсия).

2. Маълум гардид, ки равғани эфири дар узвҳои растанӣ нобаробар тақсим мешаванд. Бештар вай дар як узв (барг, гул, реша, мева) ё дар якчанд узвҳо (баргҳо ва гулҳо, баргҳо ва шохаҳо) ҷой гирифтааст.

3. Таркиби равғанҳои эфири дар намудҳои алоҳидаи растаниҳо инчунин вобаста аз шароити сабзиш ва маҳал таъғир меёбад.

4. Маълум гашт, ки бо зиёд шудани вақти тақтир нишондодҳои шиканиши аз 1,4712 то 1,4809 баланд мешавад. Ин аз он шаҳодат медиҳад, ки таркиби қисматии ҷузъи равғани ҳосилшуда аз рӯи андозаи тақтир тағир меёбад.

5. Ҳарорат ва фишори нисбатан баланд баромади равғанро медиҳад, лекин сифати маҳсулотро паст мекунад.

АДАБИЁТҲО

1. И.И.Баяндина, Т.П.Кукина // Новые достижения в химии и химтехнологии растительного сырья. II Всероссийская конференция. Барнаул, 2005.С. 583-585.

2. Олимов Р.А., Каримов М.Б. и др. / Химический состав эфирного масла carum carvi L - тмин обыкновенный //Материалынаучно-теоретической конференции профессорско-преподавательского состава и студентов, посвященной 20-ой годовщине государственной Независимости Республики Таджикистан. Д-2011. С. 75.

3. Каримов М.Б., Олимов Р.А. и др. /Выделение и изучение состав эфирных масел из природных ресурсов// Посвященной международному году химии и памяти

член-корреспондента АН РТ, д.х.н., профессора Кимсанова Бури Хакимовича.- Душанбе-2011. С.68-69.

СОМОНАИ “ҲУНАРҲОИ МАРДУМИИ ТОҶИКИСТОН [http://national-trades.tj/]”

Юсупов Ҷ., Маҷидов А., Юсупов М. Ч.

Вазифаи лоиҳа:

- ✓ Эҳёи ҳунарҳои мардумии Тоҷикистон
- ✓ Ба ҳамагон дастрас намудани на танҳо маълумоти хаттӣ, балки суратҳо ва видеоҳо оиди ҳунарҳои мардумӣ.
- ✓ Пешкаши маълумот дар якчанд забонҳо (тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ)

Гузаштагони халқи тоҷик маданияти пешрафта ва санъати волои меъморӣ, кандакорӣ, маҷассамасозӣ , бофандагӣ, рассомӣ, кулолгарӣ кордсозӣ ва ғайраро доштанд.

Дар Истаравшани бостонӣ ин ҳунарҳои ниёгони халқи тоҷикро давом медиҳанд ва намегузоранд, ки ин ҳунарҳои қадимаи халқи тоҷик аз байн равад.

Кордсозӣ ин намуди ҳунари қадимаи тоҷикон таърихи ҳазорсолаҳои дароз дорад. Аз давраи сулолаи Хахоманишинҳо кордсозӣ ба дараҷаи баланд расонида буд. Шамшерҳо, ханҷарҳо, теғҳо ин намуди хунарҳои волои ниёгонамон то ба мо омада расидааст. Бояд қайд кард, ки мардуми ҳуанрдӯсти Истаравшан ин ҳунари ниёгони моро давом медиҳанд. Зиёда аз 100 намуди ҳунар дар Истаравшан, ки ҳунарҳои қадимаи тоҷикон ба ҳисоб мераванд ба қайд гирифта шудааст, аз ҳамин сабаб ҳам ин шаҳрро шаҳри Ҳунармандон мегӯянд. Аҳолии ин шаҳри қадимаи тоҷикон дар сарзамини Тоҷикистон ягона шаҳрест, ки қариб ҳамаи аҳолӣ соҳиби ҳунаранд.

Мақсади лоиҳа:

Имрӯзҳо бисере аз одамон аз хунарҳои мардумӣ бехабар мебошанд. Мо тасмим гирифтем сомонаи умумие созем, ки ҳамаи ин маълумотҳо дар он ҷо ҷойгир буда тариқи шабакаи Интернет ба ҳама дастрас бошад ва ҳамагон аз он бохабар шаванд. Дар сомона на танҳо маълумот, балки суратҳо ва видеоҳо мавҷуданд.

Маблағгузорӣ ва буҷҷаи лоиҳа:

1	Кашидани дизайни сайт	700 сомонӣ
2	Верстки сайт	500 сомонӣ
3	Қисми барномавӣ	1200 сомонӣ
2	Харидани домен ва хостинг	240 сомонӣ дар як сол
Ҳамагӣ		2640 сомонӣ

НАТИҶА: Ин лоиҳа пурра ба кор омада буда бо суроғаи [http://national-trades.tj/] ба ҳамагон дастрас мебошад. Ҷамъоварии маълумот барои сомона идома дорад. Агар касе дар браи ягон хунар маълумот дошта бошаду хоҳад, ки мо ин маълумотро ба сомона дохил кунем, ё ки ягон фикру пешниҳод оиди сомона дорад, метавонад ба мо аз

худи сомона, пункти **<u>Алоқа бо мо</u>** мактуб нависад. Мо ҳатман фикру пешниҳодҳои шуморо ба назар мегирем. Ҳамунин сомона бо се забон **(тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ)** таҳия карда шудааст.

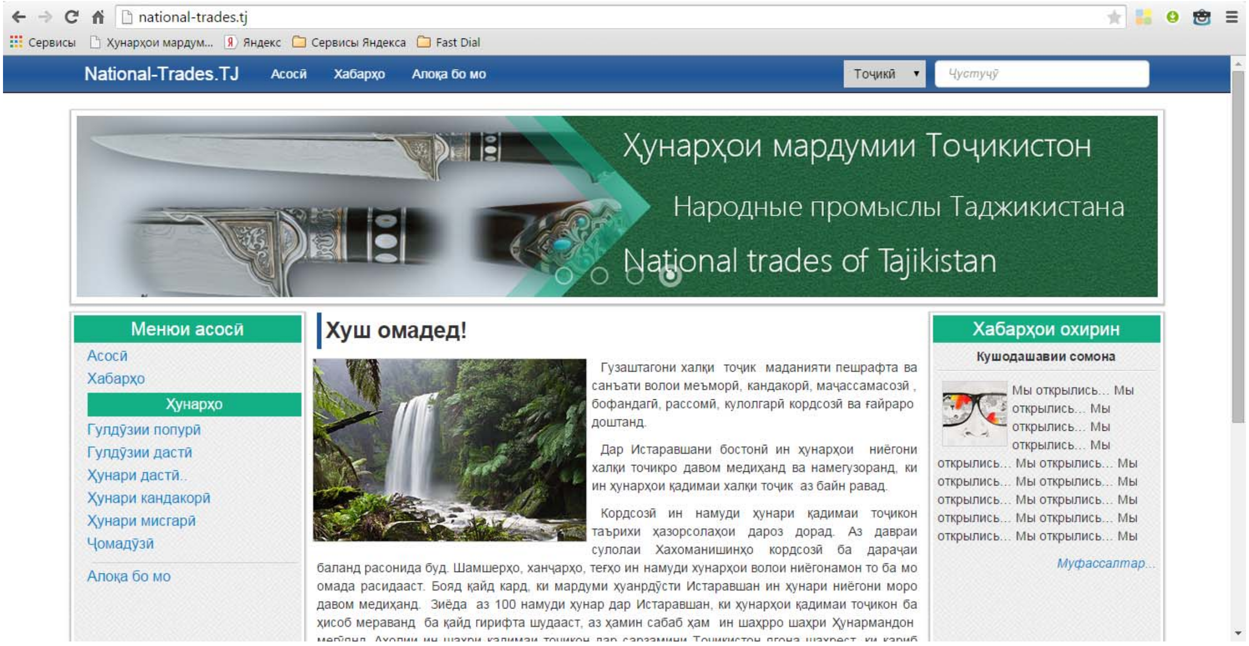

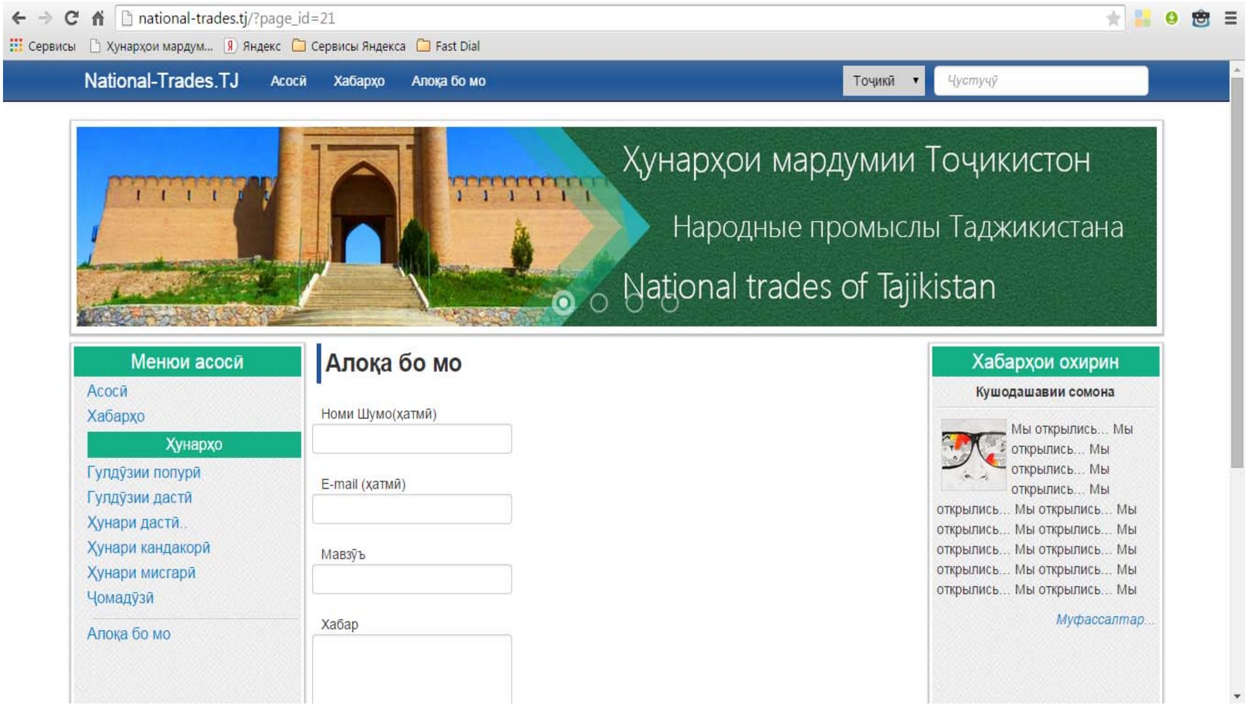

«ҶАВОНОН - НЕРӮИ РУШДИ ЗЕҲНИИ КИШВАР»

Маводҳои Аввалин Форуми байналмилалӣ
(15-17 майи соли 2015)

«МОЛОДЕЖЬ – ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ СТРАНЫ»

Материалы первого международного форума
(15-17 мая 2015 года)

"YOUTH - THE INTELLECTUAL POTENTIAL OF COUNTRY’S DEVELOPMENT "

Materials of the first international forum
(15-17 May 2015)

ҚИСМИ 2

Ба матбаа _______ супорида шуд. Чопаш ______ ба имзо расид.
Андозаи 62х84 1/16. Коғази офсетӣ. Чопи офсетӣ.
Ҳуруфи Times New Roman Tj. Адади нашр 100 нусха.

ҶДММ «Бахманрӯд»